

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

044 059 354 142

D

HARVARD
LAW
LIBRARY

Digitized by Google

Φ 2.1

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

Hungary

HAZAI VÁLTÓJOG

AZ

ÚJ VÁLTÓTÖRVÉNY

(1876. XXVII. TÖRVÉNYCZIKK)

ALAPJÁN S SZÁMOS VÁLTÓ-MINTÁVAL KISERVE.

IRTA:

TAKÁCS ISTVÁN,

volt jogtanár (jelenleg iroda-igazgató a m. t. Akadémiánál.)

A szerző minden jogát fentartja.

HARMADIK KIADÁS.

Megbővítve a „Váltó-eljárás“ iránt kibocsátott
igazságügyminiszteri rendelettel.

Ára 90 kfr.

PRINTED IN HUNGARY

HUN
931
TAK

BUDAPEST, 1880.

Ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése.

A nemzeti színház bérházában.

T
FOT

APR 17 1933

MÉLTÓSÁGOS
FOGARASI JÁNOS

ÚRNAK,

A M. K. KÚRIA MINT LEGFŐBB ITÉLŐSZÉK BIRÁJÁNAK,

A M. T. AKADÉMIA RENDES TAGJÁNAK

ÉS SZENT ISTVÁN APOSTOLI KIRÁLY JELES RENDJE

VITÉZÉNEK

MINT

A MAGYAR VÁLTÓJOGI IRODALOM

ELSŐ RENDŰ KITÜNŐSÉGÉNEK

MÉLY. TISZTELETTEL

A SZERZŐ.

ELŐSZÓ.

A jelen munka megírásához azon szándékkal fogtam, hogy a tanuló ifjúság kezébe oly könyvet adjak, melyből a váltó-jogot minél kevesebb fáradsággal megtanulhassa. Különös súlyt fektettem ennélfogva az úgynevezett szemléleti módszerre, melynek az által kívántam eleget tenni, hogy váltó-mintákat nagy számmal szóttem be.

A mi a rendszert illeti, melyben e munka az új váltótörvényt tárgyalja, arra törekedtem, hogy az minél könnyebben áttekinthető legyen. Ily célból a törvénynek mind azon intézkedéseit, melyek egy fő eszme alá csoportosíthatók, kiválogattam, s az illető szakaszok alatt tárgyalom, azon intézkedéseit pedig, melyek ily csoportosítást meg nem engednek, „Különös határozványok” czim alatt egy külön szakaszban adom elő.

Ez eljárásom okozza azt, hogy a §-ok sorrendje a törvény §-ainak sorrendjétől tetemesen eltér. S ezt természetesnek, s remélem, helyesnek is, fogja találni a szives olvasó akkor midőn látja, hogy én például az *elfogadásról*, legyen az közönséges vagy pedig névbecsülési, ugyanazon egy fejezetben szólok, midőn a törvény a névbecsülési elfogadásról a *Fizetés* czimű fejezet után szól. Erre pedig engemet nem csak azon körülmény indított, hogy az 1840. (régi) váltótörvény a kétféle elfogadást ugyanazon egy (V.), a francia váltótörvény pedig

egymásután következő két fejezetben (III. IV.) tárgyalja, hanem indított különösen a tapasztalás. Hasonlóan azon megjegyzéseket, melyek a váltókon olykor-olykor előfordulnak, s melyek az új törvényben a *forgatmány*, az *engedmény*, az *elfogadás végetti bemutatás*, az *elfogadás és fizetési viszkereset* című fejezetekben külön-külön jönnek elő, *váltói figyelmeztetések* cím alatt egy szakaszban adom elő. Erre is engemet a tapasztalás, s kizárólag a tapasztalás vezetett. Szerencsém volt ugyanis néhány ifjunak a váltójogot előadhatni, s azt a tapasztalást tettem, hogy azok értették és tanulták meg legjobban a váltójogot, kiket akkor tanítottam, midőn többféle próbálgatás után, elvégre azon rendszerhez jutottam, melyet e munkámban már most nyilvánosan is bemutatathatok. Úgy vélem, hogy helyesen cselekedtem akkor is, midőn, ugyancsak tapasztalásom következtében, az idegen és saját váltót nem külön, hanem együtt t. i. párhuzamosan tárgyalom. Ha azért e munkám a tanuló ifjuság tetszésével, s különösen a szakférfiak helyeslésével fog találkozni, azt csak is a benne követtem, s tapasztalásom igazolta rendszernek fogom tulajdonítani. Legyen szabad azonban azt is fölemlítenem, hogy a jelen munka, mint még kézirat, Fogarasi János urral, váltójog-tudósaink egyik legjelesbikével, e nagy tekintélyű szakférfiúval, átolvasás, s a netaláni észrevételek megtétele céljából, a szerző megnevezése nélkül, közöltetvén, ő e munka felől egy egész terjedelmében sajátkezűleg irt, s nálam eredetiben megtekinthető iratában ekkép nyilatkozott:

A „Hazai váltójog“ című s 210 lapra terjedő kézirat velem átolvasás végett közöltetvén, azt figyelmesen elolvasám, és mint segédtankönyvet kiadás végett az alábbi okokból bizvást ajánlhatom :

1. A munkában követett rendszer a tárgy felosztása tekintetéből oly szerencsésen van választva,

hogy annál fogva az egész váltóüzletet könnyen át lehet tekinteni, s váltójogunkkal minden részben megismerkedni.

2. A munka irálya nemcsak helyes magyarságu, hanem e mellett világos és könnyen érthető.

3. Az abban levő számos váltóminták a tanulást könnyeddé s az emlékezetben maradandóvá is teszik.

4. Valamint maga a munka mindenütt a gyakorlati irányt követi, úgy a váltók bélyegdíját ismertető függelék is gyakorlati szempontból becses. Budapest, január 6. 1877. Fogarasi János.

Természetesnek fogja találni e szerint a szives olvasó azt is, ha én ezen alig reméltem kedvező vélemény vétele után siettem magamat a fönt nevezett tisztelt férfinál azonnal bemutatni, s kegyes engedelmet arra, hogy e váltójogi munkámat Néki ajánlhassam, kikérni.

Mellőzendőnek tartám e gyakorlati irányú munkában a váltó történetéről és a különböző váltójogi elméletekről szólni, mert ha ezekről oly részletességgel szólok, mely a tudomány emberét kielégíteni képes, legalább 3 ív szellemi és anyagi kiállításának költségével drágítom e munkát a nélkül, hogy a gyakorlat emberének számba vehető szolgálatot tettem volna.

Noha e munkám rövid, igyekeztem minél világosabb és érthetőbb lenni. Ha mégis, emberi gyarlóságból, itt-ott homályos maradtam volna, a hozzám személyesen (nem levélben) forduló tanuló ifjaknak a kellő felvilágosítással szívesen szolgállok, még pedig e munka megjelenése után három hónapig, vagyis a folyó év márczius, április és május havaiban, *minden díj nélkül*.

„*Hazai* váltó-jog“ címet adtam e munkának azért, mert szándékom van egy „*Külföldi* váltó-jogot“ is írni,

mely a külföldi váltótörvényeit a mi váltótörvényünkkel fogja egybeazonosítani.

Megemlítendőnek tartom végül azt, hogy az e munkához csatolt — a váltó bélyegdíját stb. tárgyzó — II. Függelék teljes hitelességének tekinthető, a mennyiben azt a budapesti k. illeték kiszabási hivatal, kérésem folytán, átvizsgálta; minek folytán kedves kötelességemnek tartom az illetőknek, úgymint Barsy Adolf pénzügyi tanácsos úrnak és Szlatinyi Antal pénzügyi titkár úrnak ebbeli szives fáradozásukért köszönetemet nyilvánítani.

Budapest, február havában 1877.

A szerző.

HAZAI VÁLTÓ-JOG *)

I. SZAKASZ.

A váltó ismertetése.

ELSŐ FEJEZET.

Mi a váltó?

1. §.

A *váltólevél* vagy rövidebben *váltó* a törvény által előszabott kellékekkel ellátott oly írásbeli szerződés vagy okirat, melyben valaki magát nevének pusztá aláírásával arra kötelezi, hogy ezen okirat jogos birtokosának bizonyos

*) E munka kidolgozásában a magyar nyelven irt váltó-jogok közül (Fogarasi, Császá, Karvasy, Apáthi, Degen, Szeniczey, Szinovác munkái) különöseu e hármat használtuk és tanulmányoztuk:

1. Magyar váltó és kereskedelmi jogtan. Második kiadás. Irta Alsóviszti Fogarasi János.

2. A váltójog-tan. Irta Dr. Karvasy Ágost, egyetemi tanár.

3. A magyar váltójog kézikönyve. Irta Dr. Apáthi István, egyetemi tanár.

Használtuk és tanulmányoztuk az elsőt, mint oly művet, mely „Alaptan“ előbocsátásával a váltó-jogot nagy gondnal, éles észszel és mély tudományossággal igazi tősgyökeres magyarsággal tárgyalja, s mely a magyar váltó-jog-tudományt első alapította meg; a másodikat, mint oly

pénzösszeget, bizonyos helyen és bizonyos időben a váltó-törvény szigora szerint fizetni fog. *)

Rövid példában felvilágosítva ez azt teszi, hogy ha p. Kern G. Róth K. részére kiállított egy váltót, (melyet lehet vagy egészen tiszta lapra, vagy pedig ugynevezett ürlapra (blanquette) írni, a milyent a dohány-tőzsökben (Tabaktrafik) az állam megbélyegezve árultat), az abban kitett pénzösszeget p. 500 forintot Kern a kitett helyen és időben azon harmadik, negyedik, ötödik stb. személynek, kinek birtokába, Kern értesítése nélkül, a váltó Róth útján került, azaz a kire a követelési jog a váltó átadása mellett átruháztatott, még az esetben is kifizetni tartozik, ha Kern Róthtól az 500 for. fejében soha semmit nem kapott volna is, vagy jövőben sem kapna. És épen ebben áll legfőképen a váltó-

művet, mely a váltó-jogot különösen gyakorlati szempontból tárgyalja, s ezáltal annak megértését nagyon megkönnyíti; a harmadikat, mint oly művet, mely a váltó-jogot elméleti szempontból tudományosan fejtegeti.

Külföldi íróktól a következő műveket használtuk:

1. Code de commerce, suivi d'une table alphabétique des matières. (A francia váltó-jog e könyvnek VIII. címét — titre — képezi.)

2. Edwards: Treatise on bills of exchange and promissory notes.

3. St. Josef: Concordance entre les codes de commerce étrangers et le code français. Gyakorlati irányu, nagyon használható könyv.

*) Az új váltó-törvény (1876: XXVII. t. cz.) a váltó meghatározását teljesen mellőzi, alkalmasint azon nézetből indulván ki, hogy arra akkor, midőn a honpolgárok a váltó körül 35 évi tapasztalást szereztek, semmi szükség nincs, s hogy a meghatározás már most csak a váltó-jogot tárgyaló könyvekbe való.

törvény szigora — az ugynevezett anyagi váltói szigor —, hogy t. i. a váltó-adós még ily esetben is fizetésre szoríttatik. A váltói kötés e szerint nem két oldalú szerződés, hanem szorosan kötelező ígéret a fizetés teljesítésére.

MÁSODIK FEJEZET.

A váltó különböző fajtái.

2. §.

Az oly váltót, melyben az a ki azt kiállítja, e kifejezést használja: *fizessen ön*, nevezik *tulajdonképeni* vagy szokottabb névvel *idegen* váltónak, vagy egy szóval *intézkvénynek* (eigentlicher Wechsel, fremder Wechsel, Tratta); az oly váltót pedig, melyben a kiállító így szól: *fizetek*, nevezik *nem tulajdonképeni* vagy szokottabb névvel *saját* váltónak (eigener Wechsel, trockener Wechsel).

Az idegen váltó továbbá vagy *teljes*, vagy *nem-teljes*, a szerint, a mint annak kiállítója vagy a váltóban megnevezett harmadik személy részére, vagy pedig a maga részére rendeli meg az összeg kifizetését. Lássuk ezeket példában.

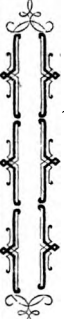
1. Idegen teljes váltó.

	Győr, 1876. júl. 2.	Ér 300 frt.
	1876. július 31. fizessen ön ezen váltónál fogva	
	Klein Jakabnak	
	Háromszáz forintot	
	König Józsefre Budapestén	
	Elfogadom König József	
	Veres Péter	

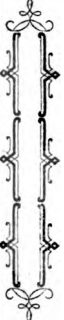
Saját rendeletére szóló'

Saját rendeletére szóló'

2. Idegen nem-teljes váltó.

	Sopron, 1876. aug. 3.	Ér 1000 frt.
	Mától három hónapra fizessen ön nekem ezen váltónál fogva	
	egyezer forintot	
	Beer Károly úrra Komáromban	
	Elfogadom Beer Károly	
		Varga M.

3. Saját váltó.

	Eperjes, okt. 2. 1876.	Ér 200 frt.
	1876. decz. 14. fizetek ezen váltónál fogva Karg S. úr rendeletére	
	kétszáz forintot	
	Fizetendő Budapesten	
	Berg M.	

Minthogy a váltó kiállítására rend szerint valamely jogügylet (adás-vevés, kölcsön, csere stb.) szolgáltat alkalmat, a fentebbi váltókat így magyarázhatjuk meg magunknak.

1. sz. váltó. Veres Péter győri lakosnak a Budapesten lakó König József gabona árában 300 forinttal tartozik. Veres Péternek szüksége van néhány vég posztóra, melyekért azonban a Budapesten lakó Kleinnak nem készpénzzel, hanem a König József elleni követelésével akarván

fizetni, az 1. sz. alatti váltót állítja ki, minthogy a posztó ára éppen 300 forintot tesz, s akkor e váltót postai vevény mellett tüstént megküldi Klein Jakabnak. Klein Jakab ekkor azonnal felkeresi König Józsefet s felszólítja, hogy az esetben, ha a 300 forintot jul. 31. neki kifizetni hajlandó, ebbeli megegyezését írja rá a váltóra e szavakkal: *Elfogadom König József.* (E szavak e szerint a váltóra csak a König Józsefnek való bemutatás után jöhetnek). Julius 31-ke eljövén Klein Königet újra fölkeresi, s midőn ez a pénzt neki átadta, Klein viszont az 1. sz. váltót, reá írva ezt: *ki van fizetve*, vagy más hason értelmű kifejezést, adja neki. Ez eljárásnak következése aztán az, hogy a kölcsönös követelések, a nélkül hogy pénzhez még csak nyúlani is kellett volna, a váltó által kiegyenlítették.

2. sz. váltó. Varga Mihály 1000 forintot adott kölcsön a Komáromban lakó Beernek. A Sopronban lakó Varga Mihály minden hónapban megfordulván Komáromban, s így több ismerőse lévén, e váltót Sopronból egy komáromi ismerősének oly megbízás mellett küldi meg, hogy arra irassa rá Beerrel e szavakat: *elfogadom Beer Károly* s a pénzt (mely 1000 forintnál kevesebb fog lenni), azután neki adja át. Nov. 3-ka elérkezvén, Varga a váltót fizetés végett bemutatja Beernek, s midőn ez neki az 1000 forintot kifizette, a nyugtájával ellátott váltót neki átadja. Látni való, hogy Varga e nem-teljes (idegen) váltót azért állította ki, mert a kiállítás napján nem volt olyan tartozása, melyet e váltóval akart volna fedezni, s azért mondja a váltóban, hogy Beer ne másnak hanem *neki* fizessen. S éppen ezért a nem-teljes

(idegen) váltót a közéletben *saját rendeletre szóló* váltónak szokták nevezni.

3. sz. váltó. Bergnek készpénze nem lévén, hitelbe vásárol vasneműeket Karg S-tól s e végből a 3. sz. alatti váltót állítja ki Eperjesen. Karg S. azonban, mint a ki Budapesten lakik, kiköti magának, hogy Berg a pénzt Budapesten fizesse ki, s ezért vannak e váltón e szavak: *Fizetendő Budapesten*. A fizetés alkalmával (decz. 14.) Berg a váltót kezéhez kapja.

Új e 3. sz. alatti váltóban e szó: *rendeletére* (an die Ordre). Erről azt kell tudnunk, hogy az új váltó-törvény szerint tökéletesen mindegy, akár e szavak álljanak a váltón, még pedig *akár idegen, akár saját* váltón: *NN-nek, nekem*, akár pedig e szavak: *NN. rendeletére, az én rendelemre*.

A mi már az idegen és saját váltó közötti különbséget illeti, nem kell azt gondolni, hogy bizonyos jogügyletekre nézve mindig *idegen*, s bizonyos jogügyletekre nézve mindig *saját* váltót kelljen kiállítani, mert az idegen és saját váltó között egyéb lényeges különbség nincs, mint az, hogy az idegen váltóban az a ki azt kiállítja, mindig hitelező (akár engedje át hitelezői jogát egy harmadik személynek, mint az 1. sz. váltóban Veres Kleinnak, akár magának kívánja teljesíttetni a fizetést, mint a 2. sz. váltóban Varga), holott a saját váltóban a kiállító mindig adós (mint a 3. sz. váltóban Berg).

A mi továbbá a 2. és 3. sz. váltót illeti, nem kell azt gondolni, hogy akár Varga akár Karg hitelezői jogát egy harmadik személynek át nem engedhetné, s hogy e szerint, ha e váltók kiállítása után; hitelre szükségök volna, mert p.

valamit hitelbe akarnak venni, a magok illető váltóját e célra nem használhatnák. Nekik nem kell egyebet tenni, mint egy pár szót írni a váltójok *hátára*. Erről azonban alább fogunk szólni.

3. §.

Folytatás.

Mind az idegen, mind a saját váltó lehet továbbá *egyszerű és többszerű*.

A) *Egyszerű* váltónak nevezzük az oly váltót, melyben, minden más személynév kizárásával, csak két jogi személynek, u. m. az eredeti hitelezőnek és az eredeti adósnak a neve fordul elő:

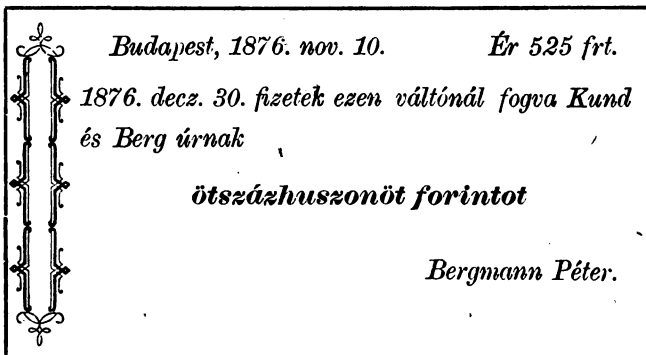
I. a.

Idegen váltó. Saját nevű váltó.

	<i>Budapest, 1876. nov. 10.</i>	<i>Ér 525 frt.</i>
	<i>1876. decz. 30. fizessen ön nekem ezen váltónál fogva</i>	
	<i>ötszázhuszonöt forintot</i>	
	<i>Bergmann P.-re Budapesten</i>	
	<i>Fizetendő Győrben</i>	<i>Elfogadom Bergmann P.</i>
		<i>Kunl és Berg.</i>

I. aa)

Saját váltó.

Az I. a) alatti mintában, valamint az I. aa) alattiban is kétfőnél több személy fordul ugyan elő, de azért e váltók mégis egyszerű váltók, mivel Kund és Berg, habár két physikai, de mint közkeresetre alakult társaság czégje *), csak *egy* jogi személyt képeznek.

*) A czég szó a törvény szövegében igen gyakran fordulván elő, szükségesnek tartjuk a kereskedelmi törvénynek (1875. XXXVII. t. cikk) a czégre vonatkozó §§-ait közölni :

10. §. A czég (Firma) azon név, mely alatt a kereskedő üzletét folytatja, s melyet aláírásául használ.

11. §. Kereskedők, kik üzletöket egyedül folytatják, czégül saját polgári nevöket, és pedig legalább vezeték nevöket kötelesek használni.

Czégökhöz oly toldást nem csatolhatnak, mely társas viszonyra mutatna. Ellenben szabadságukban áll oly toldásokkal élni, melyek a személy vagy az üzlet közelebbi megjelölésére szolgálnak.

12. §. Ki valamely létező kereskedelmi üzletet szerződés vagy örökösödés útján szerez meg, azt a volt tulajdonos vagy jogutódainak beleegyezésével, az addigi czég alatt, az utódlást kifejező toldással vagy a nélkül, folytathatja.

B) *Többszerűnek* nevezzük a váltót az ellenkező esetben, még pedig tekintet nélkül arra, hogy a személyek jogilag különbözők-e egymással

13. §. A közkereseti társaság cégének, ha abban minden társtag neve nem foglaltatik, legalább a társak egyikének nevét a társasági viszony létezésére utaló toldással kell tartalmaznia.

Betéti társaságoknál a cégnek a beltagok közül legalább egyiknek nevét a társasági viszonyra utaló valamely toldással kell magában foglalni.

Általában tilos újonnan keletkezett társaságok cégébe a beltagok nevén kívül más személyek neveit foglalni; szintűg tilos a közkereseti vagy betéti társaságoknak magokat részvénytársaságoknak vagy szövetkezeteknek czímezni.

14. §. A részvénytársaságok és szövetkezetek cégekben határozottan mint ilyenek jelölendők meg.

15. §. Ha valaki egy fennálló kereskedelmi üzletbe társtagul belép, vagy egy kereskedelmi társasághoz új tagul csatlakozik, vagy ilyenből kilép, az eredeti cég e változás daczára azontul is használtathatik.

Oly tagtárs kilépése esetében azonban, kinek neve a cégben foglaltatott, az addigi cég használásához a kilépett tagtárs beleegyezése szükséges.

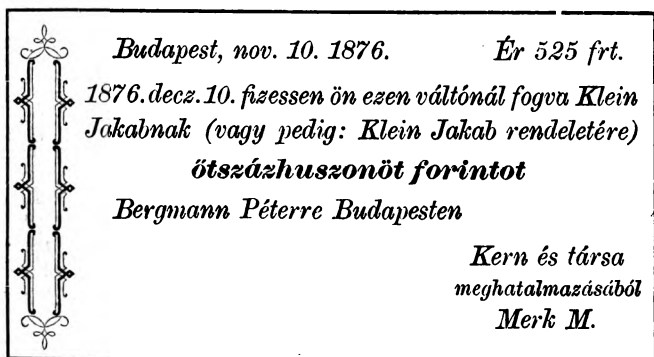
Ugyanez áll oly esetben is, midőn a társaság csak két személyből állott és ezek egyike a társaságból kilép.

16. §. Minden kereskedő, ki az 5. §-ban érintett kivétel alá nem esik, a 21. §-ban meghatározott (500 frtig terjedhető) pénzbürság terhe alatt, üzlete megkezdésével egyidejűleg cégét azon törvényszéknél, melynek kerületében kereskedelmi telepe létezik, bejegyeztetni, egyúttal azt ugyanott sajátkezűleg aláírni, vagy hitelesített alakban bemutatni tartozik.

Mig e bejegyzés meg nem történt, a kereskedő azon jogokban, melyeket a jelen törvény a kereskedők részére megállapít, nem részesülhet; ellenben elvállalt kereskedelmi kötelezettségeiért, harmadik személyek irányában, a jelen törvény értelmében felelős.

tól, vagy nem, azaz egyik vagy másik a más nevében lép-e váltói viszonyba. A minták a következők:

. II. a.

17. §. Minden új cégnek az azon helyen vagy azon községben már létező és a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetett cégtől világosan különbözni kell.

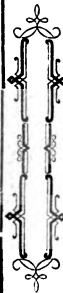
Ki a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetett valamely kereskedővel egyenlő nevet visel, köteles azt cégül olykép használni, hogy az a már bejegyzett cégtől világosan megkülönböztethető legyen.

18. §. Ha más helyen vagy községben fióktelep állítatik fel, a cég, a fióktelepet illetőleg, az arra nézve illetékes törvényszéknél is bejegyzendő.

E bejegyzésnek azonban addig helye nem lehet, míg nem igazoltatik, hogy a cégbejegyzés a főtelepre nézve az illetékes törvényszéknél megtörtént.

Ha azon helyen vagy községben, hol a fióktelep felállítatik, egy már bejegyzett azonos cég létezik, a bejegyzendő cég olykép használandó, hogy az a már bejegyzett cégtől megkülönböztethető legyen.

vagy pedig **II. b.**

<i>Helyettiünk Klein Jakab úrnak. Buda- pest, nov. 15. 1876. Kern és társa meghatalmazásából Merk M.</i>	
	<i>Budapest, 1876. nov. 10. Ér 525 frt</i> <i>1876. decz. 10. fizessen ön ezen váltónál fogva nekem (vagy pedig : az én rendeletemre)</i> <i>ötszázhuszonöt forintot</i> <i>Bergmann Péterre Budapesten</i> <i>Kern és társa meghatalmazásából Merk M.</i>

II. aa.

<i>Helyettiünk Klein Jakab úrnak (vagy pedig : Klein Jakab rendeletére). Buda- pest, 1876. nov. 15. Kern és társa meghatalmazásából Merk M.</i>	
	<i>Budapest, nov. 10. 1876. Ér 525 frt.</i> <i>1876. decz. 30. fizetek Kern és társa uraknak ezen váltónál fogva</i> <i>ötszázhuszonöt forintot</i> <i>Bergmann Péter.</i>

Mind a három (II. alatti) váltó többszerű váltó, mert bennök öt személy fordul elő, kik közül Merk M. mint Kern és társa meghatalmazottja írta nevét a váltóra, vagyis jogilag különböző személy három van, ugymint: Klein, Bergmann, Kern és társa.

A mi már e mintáknál különösen szemünkbe ötlük, az hogy a II. b. és II. aa. alatti váltóknak a hátán is van írás, s hogy csak e hátiratok által lehetett őket a Klein birtokába juttatni. Ebből tehát azt tanulhatjuk, hogy valahányszor kettőnél több, s jogilag különböző személy lép egymással váltói viszonyba, akkor az idegen váltót kétféleképen lehet kiállítani, egyszer az előlapon (mint II. a), másszor hátirat segélyével (mint II. b); a saját váltót pedig csak hátirat segélyével (mint II. aa). Az egyetlen kivétel e szabály alól az, midőn valamely váltón nem csak külön fizetési hely van megjelölve (mint főntebb a 3. sz. váltón), hanem azon személy is meg van nevezve, ki ott a fizetést teljesíteni fogja; — mert az ily — többszerű — váltót csak egyféleképen, t. i. az előlapon, lehet kiállítani, a mennyiben mind a *telep* (a külön fizetési hely), mind a *telepes* (a fizetést teljesítő személy) az előlapra szokott iratni. De megtanulhatjuk azt is, hogy ha valamely váltó-birtokos (ezen pedig érteni kell mindig azt a kinek a kezeihez a váltó törvényes azaz nem tiltott úton jutott) valamely tartozását váltóval akarja leróni, nem szükséges, hogy új váltót állítson ki, mert azt úgy is teheti, hogy a birtokában lévő váltónak a hátára ráírja hitelezőjének a nevét és a váltót neki átadja. Most már érthetjük azt is, a

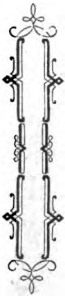
mire a 2. §. végén csak czéloztunk. (Tudniillik mind Varga, mind Karg tovább adhatja a maga váltóját, vagyis fizetést tehet vele, ha azt a fentebbi módon hátirattal ellátja).

Vegyük most azon esetet, hogy a váltó kiállítója nem tudván bizonyosan, ha vajon azon (tőle jogilag különböző) személy, kit a váltóösszegnek kifizetésére a váltóban felszólít vagyis megbiz, ebbe beleegyezik-e: ez egyen kívül, ugyancsak a váltón, még többekhez is intéz hasonló felszólítást. Ő ez esetben a váltót csak az I. a. illetőleg II. a. minta szerint állithatja ki.

III. a.

	<i>Székesfehérvár, 1876. okt. 1. Ért 200 frt.</i>	
	<i>Lát után három hónapra fizessen ön nekem</i>	
	<i>(vagy pedig N. N. úrnak)</i>	
	<i>kétszáz forintot</i>	
	<i>Vajkai N. urra</i>	
	<i>Fizetendő Budapesten</i>	
	<i>szükség esetében</i>	
	<i>Virág Mihályra Budapesten</i>	
	<i>Nagel G. úrra Budapesten</i>	<i>Sípos P.</i>

III. aa.

	<i>a saját váltó ily esetben</i>
	<i>nem alkalmazható.</i>

Hogy ez többszerű váltó, az egy tekintetre látszik, miután rajta kettőnél több személy fordul elő.

A *lát után* kifejezés pedig azt teszi, hogy Vajkai, ha a fizetésbe az által, hogy nevét a váltóra ráírja, beleegyezik, a 200 forintot ő, ha például e váltóra a nevét nov. 3. irta, e naptól számítva 3 hónap alatt azaz 1877. febr. 3. tartozik (Budapesten) lefizetni. Valamint ugyanazt tartozik tenni Virág Mihály az esetben, ha Vajkai a fizetést, neve aláírásával, magára nem vállalván, ő irta a nevét a váltóra. Ugyanez áll Nagelről, ha sem Vajkai sem Virág nem vállalván el a fizetést, a fizetést neve aláírásával ő ígérte.

Hogy ily esetben saját váltót használni nem lehet, mutatja az, hogy a fizetés csak úgy történhetik, ha az arra felszólított személy annak teljesítését neve aláírásával magára vállalja, holott a saját váltóban a fizetés már a kiállítás ténye által — mert épen a hitelre szoruló személy állítja azt ki — meg van ígérve.

Láthatjuk ebből azt is, hogy az idegen váltó a váltó céljának jobban megfelel mint a saját váltó, s hogy e szerint az idegen váltó helyesen mondatik tulajdonképeni váltónak, minthogy azt minden gondolható esetben lehet használni.

HARMADIK FEJEZET.

A váltóban szereplő személyek.

4. §.

Hogy a váltóban szereplő személyekkel mennél könnyebben megismerkedhessünk, vegyünk egy-egy nagyobb szabásu mintát az idegen váltóra is, a saját váltóra is.

IV. a.

Helyettem Bing A-nak.
Nagyszombat, decz. 27.
1876.

Bender N.

Sipos Pál mint kezes.

Helyettem Kern M-nek.

Komárom, jan. 2. 1877.

Bing A.

Helyettem a debreczeni
István gőzmalom rész-
vény-társulatnak.

Kassa, jan. 16. 1877.

Kern M. meghatalma-
zásából (per procura)

Csonka S.

Helyettem Róth József
rendeletére.

Debreczen, február 5.
1877.

Debreczeni István gőz-
malom részvény-tár-
sulat.

Nagy B.
igazgató.

Pozsony, decz. 22. 1876. Ér 3000 frt.

Kelet után négy hónapra fizessen ön ezen vál-
tónál fogva Bender N. rendeletére

háromezer forintot

Szabó Mihály urra Sopronban

szükség esetében

Gurk Ádámra Sopronban

Klein O.

IV. aa.

Helyettem Bender N.
rendeletére.

Miskolcz, decz. 23. 1876.

Klein O.

Helyettem Bing A-nak.

Nagyszombat, decz. 27.
1876.

Bender N.

Helyettem Kern M.
rendeletére.

Komárom, jan. 2. 1877.

Bing A.

Helyettem a debreczeni
István gőzmalom rész-
vény-társulatnak.

Kassa, jan. 16. 1877.

Kern M. meghatalma-
zásából.

Csonka S.

Helyettem Róth Jó-
zsefnek.

Debreczen, febr. 5.
1877.

Debreczeni István gőz-
malom részvény-társu-
lat.

Nagy B.
igazgató.

Sopron, decz. 22. 1876. Ér 3000 frt.

Kelet után négy hónapra fizetek ezen váltó-
nál fogva Klein O. ur rendeletére

háromezer forintot

Fizetendő Győrben Berg Mihálynál

Szabó Mihály.

X A IV. a. mintában (idegen váltó) az előlap alján levő Klein O. *intézképező*-nek (trassant vagy adressant) neveztetik, mert a váltót ő másra (itt Szabó Mihályra) intézte; Bender N. *intézképező*-nek vagy *rendelvényes*-nek (remittent) mondatik, még pedig intézképezőnek azért mert az idegen váltónak (intézképezőnek) ő az első birtokosa, rendelvényesnek pedig azért, mert a váltó az ő rendelvényére van, az előlapon, kiállítva; Szabó Mihály, kinek a 3000 for. kifizetése meghagyatott, *intézképezett*-nek (trassat vagy adressat), s végre Gurk Ádám, kire a fizetés csak azon esetre bízott, ha Szabó Mihály azt teljesíteni hajlandó nem volna (mert a megbízás elfogadása az intézképezettnek mindig saját tetszésétől függ) *sükségbeli utalványozott*-nak (Nothadressat) neveztetik.

A IV. aa. alatti mintában (saját váltó) az előlap alján levő Szabó Mihály *kibocsátó*-nak *) (Aussteller); Klein O. *rendelkező*-nek **) (Disponent), s végre Berg Mihály, ki a váltóösszeget, nem Sopronban t. i. a kiállítás helyén, hanem Győrben, kifizeti, *telepes*-nek (Domiciliat) neveztetik.

*) Az új váltó-törvényben, valamint a közéletben is nem csak a saját váltó kiállítója, hanem az idegen váltó kiállítója is kibocsátónak mondatik. Mi azonban e munka folyamában, csupán azon célból, hogy a tanuló azonnal tudhassa, hogy idegen vagy saját váltóról van-e szó, célszerűnek véltük a kibocsátó szót csak a saját váltó kiállítójára nézve használni, az idegen váltó kiállítóját pedig a hosszabb intézképező helyett a rövidebb intéző névvel nevezni, értvén az intézőn az intéző-rendelvényest is (a milyen p. az I. a. mintában Kund és Berg czég).

**) A rendelkező név az új váltó-törvényben nem fordul elő. Mi azonban úgy vélekedvén, hogy a tanulóra nézve nagyon célszerű, ha a különböző fogalmakra külön-

A két hátlap közül elég lesz csak az egyikről szólnunk.

A IV. a. minta hátlapján Bing A. *forгатmányos*-nak (giratar), Bender N. pedig *forгатó*-nak (girant) mondatik, a mi azt teszi, hogy Bender N. rendelvényesi azaz a 3000 forintra való követelési illetőleg hitelezői jogát Bing A.-ra ruházván, rendelvényesből forгатóvá lett; a váltó végre Róth Józsefre forгатtatván, s ő azt tovább nem forгатván, neki mint utolsó forгатmányosnak, illetőleg váltóbirtokosnak, lesz mindenek előtt joga a 3000 forint összegre.

Az ugyane hátlapon levő Sipos Pál nem neveztetik sem forгатmányosnak sem forгатó-nak, hanem pusztán kezesnek, még pedig egyedül Bender N. kezesének; Csonka S. és Nagy B. pedig mint pusztán meghatalmazott képviselők, saját személyökre nézve semmiféle kötelezettségben nem állanak, valamint nincsen kötelezettségben a IV. a. váltónál fogva sem Szabó Mihály sem Gurk Ádám, minthogy a váltó csak az esetben kötelez, ha arra valaki a maga nevét ráírta.

Röviden egybefoglalva az eddigieket, azt mondhatjuk tehát, hogy a váltón előforduló személyek közül csak azok váltóilag kötelezettek, kik nevöket a váltóra ráírták, de ezek sem kötelezettek azon esetben, ha azt kellő meghatalmazás folytán más nevében írták alá (mint Csonka S. és Nagy B.).

böző neveket használhat, valamint az idegen teljes váltó első birtokosának külön neve van (t. i. rendelvényes), épen úgy szükségesnek tartottuk a saját váltó első birtokosát is, e tanulásra szánt könyvben, külön — de a rendelvényes-sel némileg találkozó — névvel jelölni.

NEGYEDIK FEJEZET.

A váltó kellékei.

5. §.

Okvetetlenül megkivántatik, hogy a váltólevél magában foglalja, akár idegen, akár saját váltó legyen az:

1. A *váltó* nevet (p. ezen *váltónál* fogva), s ha nem magyar nyelven állíttatott ki, a *váltó* szónak megfelelő kifejezést p. *Wechsel, lettre de change, lettera di cambio, bill of exchange* sat.

2. A fizetendő pénzösszeget, melyre nézve a törvény (4. §.) azt rendeli, hogy ha az betűkkel is, számokkal is ki van fejezve, eltérés esetében a betűkkel kiírt összeg érvényes; hogyha pedig az összeg akár betűkkel, akár számokkal többször van kifejezve, a különböző összegek közül a legkisebb az érvényes.

3. Azon személy vagy czég (p. Kund és Berg) megnevezését, a kinek a pénzösszeg fizetendő.

4. A fizetés idejét, azaz hogy mikor kell a pénzösszeget lefizetni, s mely idő a váltón mindig egy és ugyanaz. Az oly váltó e szerint, mely p. 300 forintról szólván, a fizetési időt így tűzné ki: *az első százat egy hónap, a második százat 2 hónap, s a harmadik százat 5 hónap múlva*, érvénytelen volna.

5. A fizetés helyét. A fizetés helye pedig, ha különös figyelmeztetés nem létezik, az idegen váltón mindig azon hely, a mely az intézvényszerzett neve mellett van kitéve (p. IV. a.

Sopron), a saját váltón pedig, ha ebben sem tétetik különös figyelmeztetés, a kiállítás helye.

6. A kiállító nevét, tudniillik az idegen váltón az intézőét, a saját váltón pedig a kibocsátóét.

7. A kiállítás helyét, évét, napját és hónapját p. *Győr, 1876. aug. 3.* a mi a váltó előlapjára felül szokott tétetni.

Csak is az idegen váltóban :

8. Azon személy vagy cég nevét, a kire a váltó az intéző által intézvényeztetett (p. IV. a. Szabó Mihály).

Nagyon tanácsos e szerint, hogy az idegen váltóban a rendelvényes (remittent), a saját váltóban pedig a rendelkező (disponent), s még különösebben mindegyikben a forgató jól megvizsgálja, hogy megvan-e a váltón e hét, illetőleg nyolcz kellék, mert ha ezek közül csak egy is hiányzik, (p. a *váltó* szó helyett *kötelezvény* vagy *utalvány* szó állana, vagy a IV. a. mintában *Szabó Mihályra* után kimaradt volna: *Sopron* sat.) a váltóbiróság az ily váltóügy elintézésébe bocsátkozni nem fog, hanem illetőségét azonnal leszállítja.

A váltóbirtokos (rendelvényes, rendelkező, forgatmányos) nézzen arra is, hogy nincsen-e a váltón e 7, illetőleg 8 kellék közül valamelyik kitörölve, mert a váltó ez esetben is érvénytelen, kivéven mindazáltal ha a váltóbirtokos be tudja bizonyítani, hogy a törlés nem szándékosan, hanem véletlenségből történt.

E 7, illetőleg 8 kelléken kívül a váltóban minden egyéb vagy nem szükséges, vagy birói figyelembe nem vétetik. Így

a) Érvényes a váltó, ha nem az intéző, illetőleg a kibocsátó írta is a váltó *szövegét*;

b) Érvényes a váltó, ha abban kamat volna is kikötve (p. fizetek 1000 frtot mától — t. i. a kelettől — számítandó 10 százalékos kamatjával együtt);

c) Érvényes a váltó akkor is, ha azon más érvényes aláírás vagy aláírások mellett, oly személy aláírása van, ki magát váltóilag nem kötelezheti p. csőd alatt álló, biróilag tékozlónak nyilvánított személy sat.;

d) Érvényes a váltó akkor is, ha az illető valamely testi fogyatkozás miatt írni képes nem lévén (p. szélhűdés miatt) nevét mással iratja alá s ez aláírást birói személy vagy közjegyző által hitelesített. Az írni más ok miatt (t. i. mert írni meg nem tanultak) nem tudókat a törvény e kedvezésből kizárja;

e) Érvényes a váltó akkor is, ha arra valaki úgy írta a nevét mint másnak meghatalmazottja, noha később kiderül, hogy neki nem volt meghatalmazása. Az ilyen személy egyébiránt azon mértékben felelős, a melyben lett volna meghatalmazás esetében az állítólagos meghatalmazó. Épen így felelős azon gyám vagy más képviselő is, ki váltó aláírássra nem volt vagy csak bizonyos összeg erejéig volt meghatalmazva;

f) A váltó érvényességére továbbá az érték kitétele, úgy mint ezt a franczia és orosz váltótörvény megkívánja, egyáltalában nem szükséges. Minthogy azonban érték kitételével váltók még mindig állittatnak ki nálunk, szükségesnek tartjuk egy pár szót szólani róla.

Az érték a váltó előlapján szokott kitétetni,

s a megszokottabb kifejezés erre nézve ez: *Értékét megkaptam* (Werth empfangen). Ha tehát e két szó a IV. a. és IV. aa. mintában, a „három ezer forintot“ szavak után oda iratott volna, mindegyik, az érték kitételével kiállított váltó volna. Használtatnak még ily kifejezések is:

Értéke váltóban (Werth gewechselt), ha t. i. a váltóbirtokos más váltót adott érte.

Értéke árukban (Werth in Waaren), ha a váltóbirtokos árukat adott érte, sőt az áru néha meg is neveztetik p. *értéke gyapjuban*.

Értéke számolásban (Werth in Rechnung), a mi akkor használtatik, ha a váltóbirtokos és a váltóadós egymásért fizetni szoktak.

S több más kifejezések.

g) Nem szükséges a váltóban ezen, különben szokásos kifejezés sem: *tudósítás szerint*, vagy pedig *tudósítás nélkül* (laut Bericht, ohne Bericht). Szokásban van ugyanis az idegen váltókra nézve, hogy mielőtt az intéző a váltót az intézvényezettnek elfogadás végett bemutatattatná, neki előbb egy tudósító-levelet (Aviso-schreiben) küld, melyben arról értesíti, hogy reá egy váltót bocsátott ki — s melyet tudósító-leveleiben közelebbről megjelöl vagy épen lemásol. Ez előleges tudósítás kétség kívül hasznos, a mennyiben ez által a hamis váltó bemutatásának eleje vétetik; hasznos annyiban is, hogy, miután e tudósításban a jogviszonyok, melyek az intéző és intézvényezett s netalán a rendelvényes között léteznek, bőven kifejtethetnek, — mit a váltón tenni egyáltalában nem lehetne, — az intézvényezett részéről való elfogadás sokkal bizonyosabb, mint volna ily tudósító levél nélkül. Mind a mellett

ily levél többnyire csak akkor szokott küldetni, midőn a váltó tetemesb összegről szól, a melynek beszerzéséről e szerint az intézvénnyezettnek már korán gondoskodnia kell. Hogy pedig valaki hamis tudósító levelet se koholhasson, szokásban van, különösen a nagykereskedők s pénzüemberek között, az ily tudósításra többféle számot jegyezni p. o. a közönséges levelezési számon kívül (azaz, hogy hányadik az azon évbeli minden levelek között) a különös levelezési számot (azaz hogy hányadik az azon levelek között, melyeket az év folytán annak küldött, kire most a váltót intézvénnyezte) s magának a váltónak a számát (azaz, hogy hányadik az azon váltók között, melyeket az év folytán kiállított). Ha a váltón a *tudósítás nélkül* szók állanak, ez azt teszi, hogy az illető ne várjon tudósító levelet, s e kifejezés leginkább csak akkor használtatik, midőn a váltó csekélyebb összegről szól.

Minthogy a törvény a váltó kellékeire oly nagy súlyt fektet, szükségesnek tartjuk arról is szólani, hogy azok miért okvetlenül szükségesek.

1. A *váltó* elnevezés azért szükséges, mert különben a váltót a kereskedők között szokásos — a kereskedelmi törvény 291—298. §-aiban meghatározott — utalványtól alig lehetne megkülönböztetni; de szükséges azért is, mert a váltó kiállítója ez által jelenti azt ki, hogy a kötelezettség teljesítésére nézve, ezen okiratnál fogva, a köztörvényinél szigoróbb eljárás fog a bíróság által alkalmaztatni.

2. A fizetendő pénzösszeget vagyis a váltó értékét pénzben azért kell kitenni, mert a váltó a forgalomban kész pénz helyett adatván és

vétetvén át, a pénz értékét sokkal könnyebben meg lehet határozni mint p. 100 vámmázsa gyapju, gabona, sat. értékét.

3. A rendelvényes, illetőleg rendelkező nevét azért szükség beírni, hogy a váltó elvesztése esetében valamely roszlelkű találó a váltóval, az által, hogy a maga nevét írja be mint rendelvényesét vagy rendelkezőét, vissza ne élhessen. A mi váltó-törvényünk tehát czélszerűbb mint p. az angol váltó-törvény, mert e szerint a bemutatóra (au porteur) szóló váltó is érvényes.

4. A fizetés idejének vagyis a váltó lejáratának kitétele azért szükséges, hogy a váltóbirtokos tudhassa, mikor van neki joga a pénzt követelni, a váltóadós pedig tudhassa, hogy mikorra kell neki a pénzt készen tartani.

5. A fizetés helyét (illetőleg az intézvényszerzett lakhelyét) azért kell kitenni, hogy a váltó birtokosa tudhassa, hogy hol jelentse magát a váltóval az összeg kifizetésének eszközlése végett.

6. A kiállító neve azért szükséges a váltón, hogy a váltóbirtokos azon esetben ha (idegen váltó) az intézvényszerzett, ki a váltót vagy el nem fogadta, vagy elfogadta, de nem fizet, tudhassa, hogy viszkeresettel kin követelje a váltóösszeget; de meg, ugyancsak az idegen váltónál, azért is, hogy az intézvényszerzett tudhassa, hogy kinek a megbízásából fogadja el a váltót s kitől kapott már fedezetet (azaz a váltóösszeggel felérő értéket akár készpénzben, 'akár más értékes tárgyban), vagy kitől kell azt várnia. Saját váltóban pedig épen a kiállító a főadós.

7. A kiállítás helyét, évét, napját és hónap-

ját pedig azért kell kitenni, mert a kiállítás helye a saját váltóban, ha a fizetés helyére nézve különös figyelmeztetés nincs, egyszersmind a fizetés helye, de szükséges ez azért is, hogy tudni lehessen, vajon a magyar korona területén vagy külföldön állíttatott-e ki a váltó (mert ez utóbbi esetben a váltó kellékei az illető ország törvénye szerint ítéltetnek meg a mi bíróságaink által); az időt pedig azért szükséges kitenni, hogy a váltóbirtokos az esetben, ha a váltó *látra* vagy *lát után* bizonyos időre (l. alább 7. §.) állíttatott ki, tudhassa, hogy mennyi ideje van neki a váltó bemutatására, de meg azért is, hogy tudhassa, hogy vajon a kiállításakor váltói kötelezettséget vállalhatott-e az intéző, illetőleg kibocsátó p. nem nyílt-e már meg ellene előbb a csőd, sat.

8. Az intézvényezett nevét (idegen váltó) azért kell kitenni, hogy a váltóbirtokos tudhassa, hogy kit szöllítson fel a váltóösszeg kifizetésének elvállalására, azaz az ugynevezett elfogadásra.

II. SZAKASZ.

A váltó-nyilatkozatok s jogi fogantatjuk.

Mi a váltónyilatkozat s hányféle?

6. §.

Váltó-nyilatkozatot tenni mondatik az, ki a váltóra a nevét vagy mint kibocsátó (illetőleg intéző), vagy mint forgató, vagy mint elfogadó, vagy mint kezes ráírja. A váltó-nyilatkozat e szerint négy féle u. m. kibocsátás, forgatás, elfogadás és kezesség. Tudnunk kell továbbá azt is,

hogy a kezességi nyilatkozat kivételével, mely mindig egyszerű, a többi nyilatkozat vagy egyszerűen áll a váltón, illetőleg hátlapján, vagy pedig valamely figyelmeztetéssel van kísérve.

A) Egyszerű váltó-nyilatkozatok.

ELSŐ FEJEZET.

A kibocsátás.

7. §.

A kibocsátási (vagy intézési) nyilatkozat abban különbözik a többi nyilatkozatoktól, hogy a kibocsátó vagy intéző részéről nem elég, hogy csupán a nevét írja a váltó elő-lapjára, hanem rendszerint a váltó szövegét is neki kell elkészítenie, illetőleg elkészíttetnie (l. fentebb 5. §.) azaz a kellékekkel ellátnia. Minthogy a kellékekről már fentebb bőven szólottunk, de közöttök a fizetési határidőt csak érintettük, itt a kibocsátásnál kívánunk e kellékről körülmenyesen szólni.

A törvény szerint a magyar polgár ötféle határidőt tűzhet ki a váltó lejáratára vagyis a fizetésre, u. m.

1) hogy a váltóösszeg fizettségéig bizonyos *meghatározott napon* p. 1877. január 10. napján, vagy a) márczius elején, vagy b) február közepén, vagy c) aug. végén, — a mi a törvény szerint azt teszi: a) hogy a váltóösszeg márcz. 1. b) hogy február 15-én — mert az ily határidő mindig az illető hó 15. jár le, — c) hogy aug. 31. fizetendő, — s az ily váltót napos váltónak

(Tagwechsel) szokták nevezni. Az ily határidőről azt mondja továbbá a törvény, (30. §. harmadik kikezdés) hogy „ha a fizetési időben a. nap és hó mellett az év hiányzik, azon év értendő, melyben a váltó kiállított; ha azonban a fizetési nap azon évben már eltelt, a lejárat (t. i. a fizetési nap) a legközelebbi évre esik“; p. a váltó kiállított 1876. nov. 8. s a fizetési határidő — a nélkül, hogy az 1877. évszám beiratott volna — márczius közepére tűzetett ki: ezen váltó 1877. márczius 15. lesz fizetendő.

2) hogy a váltóösszeg fizetessék *látra*, azaz azon napon, melyen az a váltóadásnak bemutatatik. Hogy idegen váltót ily határidővel kiállítani lehet, az kétséget nem szenved, de vajon nem különös, sőt nevetséges volna-e, ha a saját váltó kiállítója akkor midőn a váltó épen szeme előtt van, a fizetési határidőt *látra* tűzné ki? Felelet: épen nem különös, mert a saját váltóban a *látra* szó nem azt teszi s nem is teheti, hogy a kibocsátó az összeget a váltó kiállításakor fizesse, hanem azt teszi, midőn a rendelkezőnek vagy a tovább forgatni nem akaró forgatmányosnak tetszik azt neki *később* bemutatni, a honnan a törvény a 3. §. 4. pontjában el nem mulasztotta az ily határidőre nézve a *látra* szó után magyarázatul e két szót: *bemutatásra, tetszésre*, zárjel között a szövegbe beiktatni. A saját váltón tehát a *látra* szó azt teszi: felszólításra.

3) hogy a váltóösszeg fizetessék *lát után* bizonyos időben p. a) lát után 25 napra, b) lát után 5 hétre, c) lát után 4 hónapra, d) lát után fél hónapra, e) lát után 2 és fél hónapra, f) lát után fél évre, g) lát után egy évre; mindez pedig

azt teszi, hogy ha a váltóadás ráírta a váltóra a *láttam* szó után p. ezt: 1877. ápr. 1. akkor a) a váltó lejár ápr. 26. *); b) lejár máj. 5.; c) lejár aug. 1.; d) lejár ápr. 15.; e) lejár jun. 15. **); f) lejár okt. 1.; g) lejár 1878. ápr. 1.

4. hogy a váltóösszeg fizettség *kelet után* bizonyos időben. A keleten a váltó kiállításának helye, éve és napja értetvén, az ilyen váltó a határidő kiszámítására nézve ugyanazon szempont alá esik, mint a *lát után*-ra szóló váltó. A különbség csak az, hogy a kelet utánra szóló váltót nem szükség a váltóadással láttamoztatni és kelteztetni. Megjegyzendő még csak az, hogy ha az ily váltó p. Oroszországban, hol az ó időszámítás divatozik, állíttatott ki, minthogy az ó és új időszámítás között jelenleg 12 nap a különbség, a határidő kiszámításánál a 12 nap nálunk felszámítandó. Így ha a váltó Pétervárott jul. 1. kelt, s a fizetés benne 2 hónapra tüzetett ki, e váltó, ha a magyar korona területén fizetendő, nem szept. 1-én hanem szept. 13-án jár le (34. §.). Az ily kelet utánra szóló váltót *kelet-váltónak* (Datowechsel) szokták nevezni.

5. hogy a váltóösszeg bizonyos *vásár* alkal-

*) Az ily határidő kiszámításakor a láttamozás napja tekintetbe nem vétetik, s ezért van a példában ápr. 25. helyett ápr. 26-ka.

**) A törvény szerint (32. §. 3) ily esetben a félhónap, melyen mindig 15 nap értendő, nem a hónap vagy hónapok előtt, hanem utána vagy utánok számítandó. Így az a ki az egy és fél hónap múlva fizetendő váltót febr. 1. láttamozta, ha előbb a félhónapot = 15 nap, azután az egész februárt = 28 nap számítaná, fizetnie márcz. 13-án kellene, holott az ellenkező számítással márcz. 15-én kell fizetnie.

mával fizettség. Erre nézve a törvény (35. §.) azt rendeli, hogy a magyar korona területén tartatni szokott vásárookra kiállított váltók lejáratára esik:

- a) a vásár napjára, ha az egy napig tart;
- b) a vásár utolsó napjára, ha az egy napnál hosszabb ideig, de legfeljebb 8 napig tart;
- c) a vásár nyolczadik napjára, ha a vásár nyolcz napnál tovább tart.

Jogi fogamatja a kibocsátásnak az, hogy a kibocsátó a saját váltónál az összeg kifizetéséért felelős, az idegen váltónál fogva pedig az intéző mind az elfogadásért mind a kifizetésért felelős.

MÁSODIK FEJEZET.

A forgatás.

8. §.

A forgatás abból áll, hogy a váltó első birtokosa — idegen váltóban a rendelvényes (I. II. a), saját váltóban a rendelkező (I. II. aa) — a váltó hátlapjára ráírja annak nevét, kire követelési jogát átruházni akarja, egyuttal ráírván a keletet és saját nevét, s átadván a váltót az új birtokosnak. Ha az új birtokos követelési jogát épen ilyen eljárás mellett másra, s ez ismét másra s így tovább a harmadik a negyedikre, a negyedik az ötödikre, az ötödik a hatodikra stb. átruházza, a forgatmánynak (giro), mely általános névvel hátiratnak (indossament) is neveztetik, egy egész sora keletkezik, a mint ezt a IV. aa) mintában láthatni. Sőt néha előfordul az az eset is, hogy a váltó hátára már több forgatmányra hely nem lévén, ugynevezett *toldat*-ot

(alonge) kell használni, a mi abból áll, hogy a tovább forgatni akaró a váltó hátára alul e szókat: *ezután toldat következik N. N.* felírván, a váltóhoz gondosan egy darab tiszta papírt ragaszt, s forgatmányát ráírván, ugyan e toldat másik oldalára a váltót egész kiterjedésében a rajta lévő hátiratokkal együtt lemásolja.

A törvény szerint lehet továbbá a forgatmányt, a nélkül hogy az illető toldatot használna, mindjárt a váltó másolatának a hátára írni. Az illető t. i. megjegyezvén az űrlap felső szélén, hogy e váltó nem eredeti, lemásolja a váltót, (természetesen sűrűbb írással, mint az eredetin látható) s ennek aláírván ezt: *eddig másolat N. N.* a maga forgatmányát annak a *hátára* írja.

Megjegyzendő erre nézve:

a) Hogy másolatát venni mind idegen mind saját váltónak lehet.

b) Hogy miután az eredeti váltó annál marad, ki forgatás céljából annak másolatát vette, e másolatról, ha annak a háta forgatmányokkal már megtelt, megint lehet venni újabb másolatot, ha a forgatmányos a váltóhoz való jogát forgatás által másra akarja ruházni. Miből látszik, hogy valamely váltónak több, 4—5 másolata is lehet.

c) Hogy midőn az intéző az idegen váltót az intézvényezett által leendő elfogadás eszközése végett valamely levelező társának — ki váltói nyelven gondviselőnek neveztetik — megküldi, tanácsos az arról veendő másolatra ráírni, hogy az eredeti az elfogadás eszközlése végett kihez küldetett, mert a másolt váltó utolsó birtokosa csak így érvényesítheti a maga jogát,

mert lejáratkor a váltó eredeti példányára okvetetlenül szüksége lesz. Különben pedig e megjegyzés elmulasztása a másolt váltót váltójogi erejétől meg nem fosztja.

9. §.

Folytatás.

A forgatmányt továbbá nem csak a váltónak vagy bármelyik másolatának hátára, vagy a toldatra lehet írni, hanem lehet írni a váltónak *hason példányaira**) is. A törvény ugyan erről a 10. §-ban nem tesz említést, de hogy azt nem tiltja, világos abból, hogy a 71. §. 1. pontjában oly forgatóról szól, ki a hason példányon (másodlaton) levő forgatmányánál fogva még felelősséggel tartozik.

A hason példányokat vagyis a váltót több eredeti példányban kiállítani, csak az idegen váltóra nézve szokás. Oka pedig ennek lehet az, hogy az intéző azon esetben, midőn az intézvénnyezett más messze levő országban, vagy épen más világrészben lakik, aggódik az iránt, ha vajon, hacsak egy példányt állít ki, nem vesz-e el az útközben. Így p. ha az intézvénnyezett New Yorkban (Amerikában) lakik, czélszerűen cselekszik az intéző, ha a váltónak legalább 3 eredeti

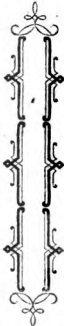
*) A törvény a hason példány helyett másodlat szót használ (l. 70. §.), de azt hiszem, hogy miután a másolat és másodlat fogalmakat ily elnevezés által egymástól tisztán csak bajjal lehet megkülönböztetni, sokkal czélszerűbb, egy tankönyvben, mely a fogalmakat lehető tisztán tartozik feltüntetni, a másodlat helyett hason példány nevet használni.

példányát indítja utnak, p. egyet Havrén, egyet Hamburgon, egyet Londonon át. Ezeknél a szövegben azon csekély eltérésnek meg kell lenni, hogy egy példány így fog hangzani: Fizessen ön ezen *első* váltónál fogva, a második így: ezen *másod* vagy második, a harmadik így: ezen *harmad* vagy harmadik váltónál fogva.

A hason példányok kiállításának oka lehet az is, hogy az intézvényszerű nagyon messze lakván, az intézőnek érdekében áll e váltóval addig fizetést tenni, míg azon messze helyen lévő levelező-társától megtudja, hogy az intézvényszerű a megbízást elvállalta-e. Ez esetben tehát a váltót kiállítja két hason példányban t. i. egy *első* váltót és egy *másod* váltót; az első elküldi tüstént levelezőjének oly kéréssel, hogy azt az intézvényszerűnél mutassa be, s irassa rá a megbízásba való beleegyezését, az ugynevezett elfogadást. A másod váltót ekkor az intéző forgalomba hozza, ráírván annak hátára (l. II. b. minta) a forgatmányt, s egyuttal az elő-lapon megjegyezvén, hogy az elfogadás eszközzése végett elküldött *első* váltó kinél található. És ebből lehet megérteni, hogy miért nem állittatik ki saját váltó másod, harmad stb. példányokban.

Az ily váltónak mintája ez:

V. a.

	<i>Helyettem Bing J. urnak.</i> <i>(Kelet) Kern Dávid.</i> <i>Helyettem Salzer H. asszonyának.</i> <i>(Kelet) Bing J.</i> <i>Helyettem Katona Sándor urnak.</i> <i>(Kelet) Salzer H.</i>
<i>Budapest, decz. 1. 1876. 3000 frt o. é.</i> <i>Fizessen ön ezen másod váltónál fogva nekem stb.</i> <i>Torillo N. urra <u>Madridban</u></i> <i>Kern Dávid.</i> <i>Az első az elfogadás eszközlése végett elküldetett Bunos I. úrnak Madridba.</i>	

A mi a harmad, negyed stb. váltót illeti, annak kiállítását megérthetjük a következőkből.

Tegyük fel azt az esetet, hogy midőn Katona Sándor e másod váltót megkapta, így beszél magában: „Szerencse rám nézve, hogy Salzer Helena, tartozása fejében, nekem, a helyett hogy egy maga kiállította saját váltót küldött volna, ezt a másod váltót forgatta rám; szerencsém ez azért, mert e váltó kiállítója Kern Dávid nagyon gazdag, és szilárd hitelű ember, s így az a kire én e váltót átruházom, teljesen bizonyos lehet a felől, hogy a 3000 frtot ha tőlem nem, Kern-től okvetetlenül megkapja. Minthogy azonban ily kedvező alkalom csak ritkán kínálkozik, nem

csak e másod példányt forgatom Sürgető Imrére, ki már egy hét óta követeli rajtam a 3200 forintját (a 200 forintot neki készpénzben fogom a váltóval együtt átadni), hanem kérek e váltóból még egy harmad és egy negyed példányt is, mert ezeknek birtokában bizonyos lehetek a felől, hogy mind Zsiros Mihálytól azon 16 pár ökröt, melyeknek párját 300 frtjával tegnap előtt kialakudtam, mind Boros J.-től azon 150 hektoliter bort, melyet 20 forintjával ugyancsak tegnap előtt kialakudtam, hitelbe meg fogom kapni. Ha akkor sem Zsiros sem Boros nem voltak hajlandók az én saját váltómra velem üzletbe bocsátkozni, azt most egy ily Kern-féle váltóra szives örömet fogják tenni. A harmad váltót, 600 forint készpénz ráfizetése mellett, fogom forgatni Zsirosra, a negyed váltót pedig, mivel a bor ára épen 3000 frtot tesz, minden ráfizetés nélkül, Borosra.“ Ekkor Katona S. Salzer Helenának, mint közvetetlen megelőzőjének egy levelet ír, melyben arról értesíti, hogy ezen (másod) váltónak (melyet másolathban leveléhez csatol) még egy harmad és egy negyed példányára van szüksége. Salzer H. e kívánság teljesítését a törvény értelmében meg nem tagadhatván, ő is a maga közvetetlen megelőzőjét Bing J.-t értesíti a dolog felől, a ki ekkor Kern Dávidhoz mint közvetetlen megelőzőjéhez egyuttal a váltó kiállítójához fordulván, Kern mind a harmad mind a negyed váltót — a kiállítást megtagadnia szabad nem lévén — kiállítja, s az előlapon, neve alatt, mindegyikre ráírván (épen úgy mint a másod váltónál történt), hogy az első példány az elfogadás kieszközlése végett ki-

hez küldetett, mind a két példányt Bing kezeihez juttatja, ki mindegyikre a maga forgatmányát ráírván, a két váltót Salzer Helenának küldi, ki velök ugyanazt tevén, mindegyiket az azokat szükségelő Katonához juttatja, ki azután, a mint már fentebb mondtuk, a harmad példányt Zsirosra, a negyed példányt pedig Borosra forgatja.

Ha továbbá Boros J., ki most a negyed váltót kapta, vagy ennek valamelyik következője akarna ugyane váltóval két vagy háromfelé magának hitelt eszközölni, az ötöd — illetőleg ötöd és hatod — váltó kiállítását hasonlóan a fentebbi módon eszközölhetné.

Az intézőnek ily esetben, midőn t. i. valamely forgatmányos egy vagy több hason példányt kíván, nagyon ügyelnie kell arra, hogy az új példányokon a *harmad, negyed* stb. megjelölést kitenni el ne mulassza, mert a törvény szerint azon megjegyzés, hogy az „első példány az elfogadás eszközzése végett N. N.-hez küldetett“ okvetetlenül szükséges annyiban nem lévén, a mennyiben e megjegyzés elmulasztása a váltót erejétől meg nem fosztja, azaz elfogadás esetében a váltóösszeget az intézvényezettől (példánkban Kern Torillótól) váltói uton követelheti: ha a (*másod*) *harmad, negyed* stb. megjelölés kimaradt, minden egyes példány önálló váltónak tekintetik a törvény által, s így ő (Kern) az összeget annyiszor fog tartozni kifizetni, a hány példányban a váltót kiállította.

Egybevetve a másolatról mondottakat a hason példányról most mondottakkal, azonnal látni fogjuk, hogy a másolat vétele nemcsak

kényelmesebb, és hamarabb célhoz vezető, mint a hason példány kiállítása, azonkívül hogy ez költséggel jár, míg a másolat minden költség nélkül eszközölhető.

10. §.

Folytatás.

Ha a forgatmány úgy iratik a váltó hátára, a mint azt az eddigi mintákban láttuk, t. i. hogy kitétetik a forgató neve előtt a forgatmányos neve és a forgatmány kelte is, az ilyen forgatmány teljes forgatmánynak mondatik. Ellentéte ennek az üres forgatmány (giro in bianco), mely abból áll, hogy a forgatmányos neve is, a forgatmány kelte is, ki van hagyva, s a forgató csupán nevét írja a váltó hátára *). S ez épen olyan érvényes, mint a teljes forgatmány, mert a törvény (10. §.) azt mondja, hogy *„a forgatmány akkor is érvényes, ha a forgató pusztán nevét vagy cégét vezeti a váltó vagy a másolat (vagy a hason példány) hátára vagy a toldatra.“*

Arra, hogy valaki üres forgatmányt tegyen a váltóra, azaz csupán neve aláírásával adja tovább, többféle ok lehet. Így p. a váltóbirtokosnak kész pénzre van szüksége. Egy bizalmas emberének tehát az üres forgatmánynyal — azaz csupán nevével — ellátott váltót átadja azon megbizással, hogy azt valamely banknak vagy takarékpénztárnak adja el, s ha kapott érte pénzt, írja be mint forgatmányost azon bankot vagy

*) Üres forgatmány az is, midőn a forgató saját neve vagy cégje előtt vagy csak a forgatmányos nevét, vagy csak a keletet írja ki.

takarékpénztárt, mely a váltót megvette. Ok lehet p. az is, hogy valaki a váltóval üzérkedni (speculálni) akar. Így, tegyük fel, hogy egy budapesti lakos, forgatmány útján, egy Párisban fizetendő váltónak jutott birtokába, s két-három nap múlva megtudja, hogy p. Bukarestben az ottani tőzsdén (tegyük fel, hogy van ott tőzsde) az ily váltót nagyon keresik, annyira, hogy 5—10%-kal (százalékkal) többet adnak érte a benne kitett összegnél. A birtokába jutott váltóra tehát csupán a nevét ráírván, elküldi azt bukaresti levelezőtársának oly megbizással, hogy az ottani tőzsdén vagy maga adja el, vagy valamely váltóalkusz (Wechselagent) által adassa el annak a ki legtöbbet ad érte. Lehet e szerint oly váltó, a melynek a hátán részint teljes, részint üres forgatmányok vannak, de lehet olyan is, melyen csupán az utóbbiak vannak; sőt lehet oly váltó is, mely a nélkül, hogy ha bár csak üres forgatmánynyal is elláttatott volna, *puszta átadás* által több kézen át forog, mely esetben az utolsó birtokos a maga nevét mint forgatmányosét, saját tetszése szerint, be vagy be nem írván, lejáratkor az összeget a váltóadóstól felveszi.

Kétséget nem szenved, hogy a teljes forgatmány sokkal tökéletesebb mint az üres forgatmány, és mint a puszta átadás. A teljes forgatmányban ki levén téve a forgató lakhelye, a váltó-birtokos fogja tudni, hogy az esetben, ha a főadás (saját váltóban a kibocsátó, idegen váltóban a megbizást elvállalt intézvényezett) nem fizet, kin követelje a váltóösszeget, vagy (váltói nyelven) ki ellen indítson viszkeresetet; de ki levén benne téve a forgatás napja is, a váltó-

birtokos megítélheti, vajon a forgató vállalhattott-e akkor kötelezettséget vagy nem p. nem volt-e már akkor csőd alatt; s megítélheti azt is, vajon a forgatás nem a váltó lejártá után történt-e. Mind ez az üres forgatmánynyal ellátott, vagy pusztán átadott váltóból nem csak hogy ki nem tűnik, hanem a visszaélésre tágas tér van nyitva. Így p. ha valaki az ily váltót ellopta, a főadóstól a pénzt, ha a váltó már lejárt, a legkönnyebb módon felveheti, holott a teljes forgatmány esetében a főadós neki nem fizetett volna, ha pedig le nem járt, igen könnyen eladhatja. Mind a mellett a pusztá átadással való forgatást az üzér világ nagyon kedveli, mivel az üzlet embernek érdekében fekszik, hogy a neve mint váltókötelezetté, mennél kevesebb váltón álljon.

Ezek után, emlitenünk alig szükséges, hogy teljes forgatmány esetében az, hogy a forgató a forgatmányos nevét és a keletet saját kezével írja be, épen úgy nem kívántatik, mint nem kívántatik az hogy a kibocsátó vagy intéző a váltó kellékeit az elő-lapon maga írja be.

11. §.

Folytatás.

Hogy a forgatási nyilatkozat jogi fogatnatját könnyebben megérthessük, tudnunk kell előbb, hogy kik a váltóban az úgynevezett *megelőzők* (Vormänner) és kik az úgynevezett *következők* vagy követők (Nachmänner), s minő jogviszonyban állanak ezek egymással.

Vegyük erre nézve a V. a. sz. alatti idegen

váltó mintáját, s képzeljük mintha annak hátán Salzer H. után még ezen forgatmányok volnának :

Helyettem Karg S. úrnak.

(Kelet)

Katona Sándor.

Helyettem Beer K. rendeletére.

(Kelet)

Karg S.

Helyettem Dudás Mihály úrnak.

(Kelet)

Beer K.

Tegyük fel, hogy Torillo N. erre már ráírta a nevét, azaz a megbizást elvállalta; ez esetben az ő következői ily rendben jönnek: Torillo N. után Kern Dávid, ez után Bing J., ez után Salzer H., ez után Katona Sándor, ez után Karg S., ez után Beer K., ez után Dudás Mihály. Torillónak e szerint e példában 7 következője, Dudás Mihálynak pedig 7 megelőzője van. Meg kell azonban iránt jegyeznünk, hogy közönségesen megelőzőnek sem az idegen váltóbeli intézvényszerzett, akár elfogadta az intéző megbizását, akár nem; sem a saját váltó kiállítója nem neveztetik, s így, közönségesen szólva, Dudásnak nem 7, hanem csak 6 megelőzője van. (A saját váltóban is épen ez lévén a rend, csupán azon különbséggel, hogy ebben a kiállító a fizetést e szóval: *fizetek*, ön-maga igéri, külön mintára e tekintetben nincs szükségünk.) A jogviszony már a megelőzők és a következők között abban áll, hogy ha p. Torillo a váltó lejártakor Dudás Mihálynak, mint a váltó utolsó forgatmányosának nem tudna fizetni, Dudás Mihály a váltóösszeget *hat* megelőzői közül akármelyiken követelheti. Tegyük fel, hogy a 3000 frtot közvetetlen megelőzője

Beer K. fizette ki neki, ez esetben Beer K. ez összeget az ő öt megelőzői közül akármelyiken követelheti, s ha azt neki nem közvetlen megelőzője Karg S. hanem Salzer H. fizette volna ki, ez azt a maga két megelőzője közül megint akármelyiken követelheti, míg végre a fizetés terhe Kern Dávidra az intézőre hárul. Az ily követelést pedig, mely t. i. akkor támasztatik, ha a főadós (Torillo N.) nem fizet vagy nem tud fizetni a lejáratkor, váltói nyelven viszkeresetnek (Regress) nevezik. E szerint kimondhatjuk, hogy a megelőzőnek az utána következőn vagy vagy következőkön nem lehet viszkeresete, ellenben a következőnek mindegyik megelőzőjén viszkeresete van.

Innen ki lehet magyarázni azt is, hogy miképen fog alakulni a jogviszony, ha ugyanazon egy váltó — minden esetre a lejárat előtt — olyanokra forgattatik, kiknek aláírása már részint a váltó előlapján részint annak hátlapján látható, azaz olyanokra kik már váltói kötelezettségben állanak. Tegyük fel, hogy Dudás Mihály a váltót még tovább forgatná, forgatná pedig nem egy új emberre, hanem p. Katona Sándorra. Ez esetben Katona Sándornak viszkeresete lenne Dudáson, Beer Károlyon, önmagán, Salzer Helénán sat. Mivel pedig Katona Sándor a 3000 frtot, melyeket mint Beer és Dulás következője ezek egyikétől vagy másiktól kapott, ugyanezek egyikének vagy másikának azon okból mert ő a fentebb álló forgatmányban őket megelőzi, viszkereset útján visszafizetni köteles volna, ebből azon szabályt vonlatjuk le, hogy ha valamely forgatóra a

váltó ismét forgattatik, azon forgatóknak, kik ő közte mint *forgató* és *forgatmányos* között állanak, váltói kötelezettsége ez által elenyésszik. Így ha Dudás a váltót nem Katonára hanem Kernre az intézőre forgatja, Kernnek minden következő megszabadúlnak a váltókötelezettségtől. De mi történik, ha Dudás a váltót Torillóra forgatja. Itt (az idegen váltóban) két eset fordulhat elő, t. i. Torillo a lejárat előtt vagy még nem irta rá a váltóra a nevét, vagy már ráirta. Az első esetben ő mint a következők legutolsója, a váltón levő valamennyi kötelezetten, tetszése szerint, akár egyiken akár másikon követelheti a 3000 frtot, mert azok neki mindnyájan megelőzőivé lettek; a második esetben pedig, ha t. i. a váltón már az elfogadása rajta van, mint utolsó forgatmányosnak és váltóbirtokosnak viszkeresete volna valamennyi megelőzőjén (ha t. i. saját maga ellen úgynevezett óvást — miről alább szólunk — vétet föl) — viszont, mint elfogadón, valamennyi következő az összeget követelni jogosítva lévén, látnivaló, hogy ily esetben a jog és kötelesség egy személyben egyesülvén, keresete neki senkin nem lehet.

Ezek után fölvehetjük azt a kérdést, hogy lehet-e a váltót a lejárat, illetőleg az óvás kifételére megszabott határidő után forgatni, s ha lehet, mi az ily forgatásnak jogi fogamatja?

Hogy e kérdésre felelhessünk, tudnunk kell, hogy a törvény értelmében a fizetést a lejárat napján déli 12 óráig kell teljesíteni, s hogy a váltóbirtokos, az összeg meg nem kapása estében, az óvási oklevelet — melyet csak hűles

személy u. m. váltójegyző, közjegyző; továbbá járásbíró, aljárásbíró, járásbírósaági jegyző vagy aljegyző állíthat ki — a lejárat nap déli 12 órájától fogva legkésőbb a lejárat napra következő második köznapon vétetheti ki. Ezt tudván, a fentebbi kérdésre azt feleljük, hogy a törvény a váltónak a lejárat után való forgatását nem tiltja ugyan, de kimondja egyúttal (14. §.), hogy ily esetben a forgatmányos csak azon joggal bír, melylyel birt az ő forgatója, továbbá, hogy a forgató ily esetben váltójogilag kötelezve nincsen.

Hogy a törvénynek e határozatát könnyebben megérthessük, tudnunk kell, hogy midőn valaki a váltót a lejáratra következő második köznap eltelte után hátiratilag másra ruházta, a váltóra nézve az óvást már vagy kivétette, vagy nem vétette ki.

Ha az óvást a kellő időben kivétette, akkor ő a váltóval együtt, az óvási oklevelet is átadja annak a kire a váltót forgatta, s valamint a forgató, az óvási oklevél birtokában, a váltóösszeget bármelyiktől azok közül, kik a váltót az óvás kivételére megszabott határidőig forgatták, követelheti, ide számítva természetesen az intézőt is, ugyanezt fogja tehetni, az óvási oklevél birtokában, az ő forgatmányosa is.

Ha pedig az óvás a kellő időben ki nem vétetett, valamint ez esetben a forgató az összeget *váltójogi úton* csupán a közönséges elfogadótól, illetőleg kibocsátótól követelheti a lejáratról számított 3 év alatt, csak ennyihez lesz joga az ő forgatmányosának is. Magától értődik, hogy

azon — leginkább előforduló — esetben, midőn a váltóbirtokos a pénzt, lejáratkor, az elfogadótól, illetőleg kibocsátótól megkapta, s a helyett, hogy a váltót neki átadta volna, azt utóforgatmányynyal másra ruházza, ily esetben még az elfogadó, illetőleg kibocsátó is azon kifogást, hogy ő már fizetett, — s ezt kellően bebizonyítja, — minden utóforgatmányos ellenében, sikerrel használhatja; az utóforgatmányos pedig az összeget csak a maga közvetlen megelőzőjétől, s csak köztörvényi úton követelheti.

Igy kell tehát azt értenünk, midőn a törvény azt mondja, hogy ily esetben *a forgatmányos a forgatónak jogaiba lép.*

A mi pedig az ily forgató kötelezettségét illeti, azt kell megjegyeznünk, hogy az ily forgató *tekintet nélkül arra, hogy a váltó megóvatoltott-e annak idejében vagy nem,* csak köztörvényi nem pedig váltójogi kötelezettséget vett magára, a mi azt teszi, hogy ha a váltón több ily forgató volna is, a váltóbirtokos az összeget nem akár-melyiken az ily forgatók közül, hanem csak a maga közvetlen forgatójától követelheti, még pedig úgy, hogy ha ez, aláírása daczára, a tartozást tagadná, a forgatmányos a maga követelését különösen bizonyítani tartozik. Más szóval ez oda megy ki, hogy az ily forgatónak épen az a jogviszonya illető forgatmányosa irányában a mi a köztörvényi engedményezőnek engedményese irányában.

Igy kell azt érteni, midőn a törvény azt mondja, hogy *a forgató* (akár egy akár több legyen) *ezen esetben váltójogilag kötelezve nincsen.*

HARMADIK FEJEZET.

Az elfogadás.

12. §.

Az elfogadási nyilatkozat abból áll, hogy az intézvényszerzett a nevét — rend szerint a váltó elő-lapjára — ekképen: *elfogadom N. N. ráírja*, a minek váltójogi értelme az, hogy ő kötelezi magát az illető határidőben a váltóösszeget a váltóbirtokosnak kifizetni. *Elfogadási nyilatkozat e szerint csak idegen váltón lehet, s így mind az, a mit az elfogadásról fogunk mondani, csakis az idegen váltóra vonatkozik. *)*

*) E kijelentésünk ellen azon kifogás, hogy az úgynevezett intézvényszerzett saját váltóban, mely a törvény 5. §-ában említettik, rendes elfogadás van, meg nem állhat, mert az idegen váltóban az intézvényszerzett az intézőtől legalább physikailag (sokszor jogilag is) különböző személy, s épen e különbözőség a fő ismervéje az idegen váltónak, az intézvényszerzett saját váltóban pedig, a milyen p. ez:

	Győr, aug. 1. 1876.	Ér 200 frt.
	<i>A folyó hó 26-dikán fizessen ön ezen váltónál</i> <i>fogva Tarányi Béla úrnak</i>	
	kétszáz forintot	
	<i>Én magamra;</i> <i>fizetendő Komáromban.</i>	
	<i>Elfogadom Kund Ede.</i>	

a kibocsátó ugyanaz a ki az elfogadó, s minthogy ezenkívül Kund már a kibocsátáskor ráírta az elfogadást, ebből következik, hogy az ily váltó nem egyéb mint oly idegen alakú saját váltó, melyben különös fizetési hely van kitűzve.

Nem szükséges, hogy az intézvényszerző e szót „*elfogadom*“ (acceptirt; vagy ha többen volna p. egy közkereseti társaság tagjai e szót: *elfogadjuk*) okvetlenül ráírja a váltóra, mert a törvény szerint érvényes elfogadásnak tekintik az is, ha az intézvényszerző nevét vagy cégét, minden hozzáadás nélkül a váltó *előlapjára* írja.

A váltó hát-lapjára a nevet vagy céget ilyen esetben azért nem lehetne írni, mert azt, nagyon könnyen, üres forgatmánynak lehetne venni.

Az elfogadás teljesen megtagadottnak nem tekintetik az esetben, ha az intézvényszerző az elfogadást a váltóban kitett összeg egy részére szorítja p. ha egy 1000 frtról szóló váltót így fogad el: *elfogadom 800 frt erejéig*; ellenben minden más feltétel p. ha azt írja rá: *elfogadom ha a lejárat előtt az intézőtől fedezetet kapok*; vagy *elfogadom, de jun. 10-ke helyett csak aug. 16-án fogok fizetni*; vagy *elfogadom, de csak úgy, ha az intéző kezest állít sat.* az elfogadás teljes megtagadásának tekintetik; az elfogadó azonban ilyen esetben is, azon váltóbirtokos irányában, ki netalán az ilyen megszorító feltételbe beleegyezett, elfogadási nyilatkozata értelmében váltójogilag felelős.

Hogy pedig a törvény amaz egy feltételt t. i. a váltóösszegnek kisebb összegre szorítását nem tekinti az elfogadás teljes megtagadásának, annak oka az, mert ezáltal a forgatók a váltóösszeg egy részének fizetése alól megmenekülnek az esetben, ha az intézvényszerző az elfogadott részt kifizeti. Egyébiránt mind a két esetben úgy lehet és kell a bajon segíteni, hogy

a váltóbirtokos a kisebb összegre szorítás esetében, az összeg el nem fogadott részére nézve, egyéb feltétel esetében pedig, az elfogadás, teljes megtagadása miatt — mert minden egyéb feltétel ilyennek tekintetik — óvási oklevelet állittat ki, melynek alapján aztán viszkereseti jogát a tetszése szerint választandó megelőzője ellen váltói úton érvényesítheti.

13. §.

Folytatás.

Az elfogadásról tudnunk kell még:

a) Hogy az elfogadás ráirathatik a váltóra az intézvényezett meghatalmazottja által is. A váltóbirtokos, illetőleg az, kinek ez a váltót az elfogadás eszközlése végett átadta, ily esetben okosan cselekszik, ha a meghatalmazottól, meghatalmazási levelét elkéri, s miután meggyőződött, hogy a meghatalmazás kellő alakban van kiállítva, azt magának megtartja. A bejegyzett cégvezetőnek azonban külön meghatalmazásra nincs szüksége, s ilyet tőle kívánni fölösleges volna.

b) Hogy a megtörtént elfogadást visszavonni nem lehet, nem, még azon esetben sem, ha ebbe a váltóbirtokos beleegyezne. S a törvénynek ez intézkedése nagyon czélszerű, mert a váltó hitele általa fentartatván, a forgatók a biztosság érzetével, adhatják azt tovább; de nem csak czélszerű, hanem igazságos is, mert a törvényes vélelem a mellett szól, hogy a ki elfogad valamely váltót, arra már kapott fedezetet, mivel különben az elfogadást, mire senki nem kény-

szerithető, megtagadta volna. A franczia kereskedelmi törvény (121. §.) különösen megemlíti, hogy az elfogadást az intézvényszerzett még az esetben sem vonhatja vissza, ha az intéző csőd alá jutott, s az intézvényszerzettelnek erről az elfogadáskor tudomása nem volt.

c) Hogy az elfogadást csak egyszer kell teljesíteni, még pedig vagy valamelyik példányon, ha a váltó több hason példányokban állíttatott ki, vagy az *eredeti* váltón, illetőleg annak másolatán. Oly esetben tehát, midőn valamely már elfogadott váltónak egyik vagy másik hason példányát mutatnák be elfogadás végett, s az intézvényszerzett nem tudná bizonyosan, ha vajon az *első* vagy *másod* stb. példányt már elfogadta-e, legokosabban cselekszik, ha a hason példányra elfogadását ily formán teszi: „elfogadom, a mennyiben ez a már egyszer általam netalán elfogadott példánnyal csupán egy váltót teszen.“

A törvénynek pedig azon intézkedése, hogy a ki valamely váltónak több hason példányát fogadta el, mindegyik váltóbeli összeget tartozik kifizetni, nagyon szükséges a csalás megakadályozására. Mert ha a törvény megengedné, hogy azon intézvényszerzett, ki a váltónak több hasonló példányait fogadta el, csak egyszer fizessen, könnyen megtörténhetnék, hogy valamely roszhiszemű váltóbirtokos 3—4 példányt külön-külön személyekre forgatna, s a melyik forgatmányos legelőbb jelentené magát az elfogadónál, az kifizettetnék, a többi példányon levő forgatmányosok pedig egyszerűen elútasíttatnának. A törvény ily intézkedése mellett a gondatlan

elfogadó tetemesen megkárosodhatik ugyan, de az elfogadó ne legyen gondatlan.

14. §.

Folytatás.

A váltót nemcsak az intézvényszerző, a kire t. i. az intéző intézvényszerzte azt, fogadhatja el, hanem elfogadhatja az is, a kit az elfogadásra szükség esetében vagy az *intéző* vagy valamelyik *forogató* utasított, sőt elfogadhatja olyan személy is, a kit az elfogadással a váltón megnevezett személyek közül senki meg nem bízott, vagyis elfogadhatja az úgynevezett *közbenjáró* (Intervenient) is.

Midőn az intézvényszerző az intéző megbízása folytán fogadta el a váltót, mely esetben azon vélelem áll, hogy az intézvényszerző az intéző által a váltóösszegre nézve fedezve van, az ily elfogadás *közönséges* elfogadásnak nevezetik.

Ellentéte ennek az úgynevezett *névbecsülési* elfogadás, melyet a) vagy az intézvényszerző tehet, s szokott tenni az esetben, ha az intézőtől fedezetet nem kapott, vagy b) oly személy tehet, kit valamelyik forogató (s az esetben, ha az intéző nem bizonyos az intézvényszerző általi elfogadásról, az intéző is) az elfogadásra az illető névének megnevezése mellett utasított, s ki váltói nyelven, *szükségbeli utalványozottnak* mondatik, vagy c) a közbenjáró. A névbecsülési elfogadás e szerint kétféle u. m. *első rendű névbecsülési elfogadás* az a) és b) alatti esetben, azaz, ha azt az elfogadás végett utasított személy teljesíti; és *másodrendű névbecsülési elfogadás*, midőn azt az elfogadásra nem utasított személy teljesíti.

Az első rendű névbecsülési elfogadásnak, mely épen úgy, mint a közönséges elfogadás magának a váltónak előlapjára szokott tétetni, s pedig ily alakban: *névbecsülésből elfogadom N. N.-re*, azon esetét már említettük, midőn azt az intézvényszerű teszi. Erre nézve azonban még azt kell tudni, hogy az intézvényszerűnek szabadságában áll a váltót névbecsülésből, nemcsak az intézőre, hanem bármelyik forgatóra is (föltevé, hogy ilyenek már többen vannak) elfogadni.

Az első rendű névbecsülési elfogadásnak azon esetét, midőn azt a szükségbeli utalványozott teszi, így képzelhetjük magunknak. Tegyük fel, hogy midőn a IV. a. minta alatti váltó Kern M.-nek a birtokába jutott, az még akkor Szabó Mihály által nem volt elfogadva. Kern ekkor a helyett, hogy a váltót Szabónál elfogadás végett bemutatná, forgatmányát, t. i. ezt: „helyettem a debreczeni István gőzmalom részv.-társulatnak“, ezen figyelmeztetéssel: „s e váltó szükség esetében elfogadás végett Gurk Ádámnak bemutatandó“, megtoldja, s a keletet és nevét kiírván, egyuttal a váltó előlapjára ezt írja: „szükség esetében Gurk Ádámról Sopronban.“ *) Ha már a debreczeni gőzmalom társulat bármi okból a váltót elfogadás végett nem mutatattja be Gurknak, hanem egyszerűen Róth Józsefre forgatja, Róth újra azt tehetné a mit tett már Kern, t. i.

*) Szokásban van az is, hogy a forgató a szükségbeli utalványozottat csak az előlapon nevezi meg, s az utalványozott neve alá a maga nevének kezdő betűit írja p. a jelen esetben: *Gurk Ádámról*
K. M.

forгатmányához azon figyelmeztetést csatolná, hogy „elfogadás végett bemutatandó p. Kári Jánosnak“ s ennek nevét, mint szükségbeli utalványozottát egyúttal a váltó előlapjára ráírná. Ebből láthatjuk, hogy valamely váltón, kivált ha már a váltó kiállításakor maga az intéző is nevezett meg szükségbeli utalványozottat, ilyenek többen is lehetnek.

Alább látni fogjuk, hogy azon esetben, midőn a váltót az intézvényszerzett *közönségesen* azaz az intéző megbízása folytán el nem fogadta, óvási oklevelet kell fölvétetni; látni fogjuk azt is, hogy az óvás felvételére a törvény csak harmadfél napi időt enged. Szükséges tehát, noha azt a törvény világosan nem parancsolja, hogy az intéző vagy bármelyik forgató oly szükségbeli utalványozottat nevezzen, ki azon helyben lakik, melyben az intézvényszerzett, illetőleg a hol a váltó fizetendő, mert csak így lehet az óvást a törvényes idő alatt megtétetni. Megjegyezzük továbbá azt, hogy valamint az intézvényszerzett nem köteles a váltót *névbecsülésből* kizárólag a megbízást adó intézőre fogadni el, hanem annak valamelyik következőjére is, tetszése szerint, elfogadhatja azt, úgy a szükségbeli utalványozott sincs kötve azon forgatóhoz, ki őt az elfogadásra utasította, hanem ő is bármelyik váltókötelezettre (intéző, rendelvényszerzett, forgató) elfogadhatja azt mint névbecsülő.

Hogy a másodrendű névbecsülési elfogadást könnyebben megérthessük, vegyük a következő mintát:

VI. a.

Helyettem Klein Mihálynak. (Kelet.) Barna Péter. Helyettem Kern M-nék. (Kelet.) Klein Mihály. Helyettem a debreczeni István gőzmalom r.-társulatnak, s e váltó szükség esetében Gurk Ádámnak elfogadás végett bemutatandó. (Kelet.) Kern M. Helyettem Róth Józsefnek. (Kelet.) Debreczeni István gőzm. r.-társ. Nagy B. igazgató. Helyettem Spitz K-nak, s e váltó szükség esetében elfogadás végett Kári Jánosnak bemutatandó. (Kelet.) Róth József.	
	Győr, decz. 1. 1876. Ér 500 frt. Lát után 4 hónapra fizessen ön ezen váltónál fogva Barna Péternek ötszáz forintot Gutmann Jakabra Sz.-Fehérváron szükség esetében Óri J. Gurk Ádámra Sz.-Fehérváron Kári Jánosra Sz.-Fehérváron Névbecsülésből elfogadom Klein Mihályra. Berg A.

s tegyük fel, hogy Spitz K.-nak mint utolsó forgatmányosnak a birtokába e váltó 1878. november végén kerül, akkor t. i. a midőn e lát után kelt váltót elfogadás végett okvetetlenül be kell mutatni (a törvény szerint a kiállítás napjától számítva erre 2 év van engedve); ő ez esetben Székesfehérvárra utazik, s a váltót elfogadás végett bemutatja legelőbb Gutmann Jakabnak, ki azonban azt még csak névbecsülésből sem fogadja el; azután elmegy Gurk Ádámhoz, s felszólítja ezt, hogy mint szükségbeli utalványozott, névbecsülésből elfogadja-e e váltót; ez is tagadó választ adván, elmegy Kári Jánoshoz, s ehhez ugyanazon kérdést intézi, s tőle hasonlóan tagadó választ kap. Több szük-

ségbeli utalványozott nem lévén, felkeresi tüstént a sz.-fehérvári közjegyzőt, a ki aztán Gutmannhoz, Gurkhoz és Kárihoz egymás után elmenvén, az óvási oklevet kiállítja s ezt Spitznek átadván, ez oklevél hiteles bizonyságul fog Spitznek szolgálni arra, hogy az elfogadást mind az intézvényszerzett, mind a szükségbeli intézvényszerzettek megtagadták. Tegyük fel most, hogy Spitz a sz.-fehérvári vendégfogadóban még az nap (decz. 1. v. 2.) összetalálkozik egy régi ösmerőseivel Berggel, s ily beszélgetésbe ereszkednek:

Spitz. Csak gondolja meg kedves barátom, ezt a váltót sem az intézvényszerzett, sem a két szükségbeli intézvényszerzett közül egyik is, 'el nem fogadta s így kénytelen vagyok megelőzőim ellen az 500 frt. biztosítása végett pert indítani.

Berg. Az baj, mert a per költséggel jár, azon kívül hogy több hét vagy talán több hónap is elmúlik, míg ön a biztosítékot megkapja.

Spitz. A megelőzőim egyébiránt mind jól állanak s szilárd hitellel birnak, s így azt hiszem, hogy talán valamelyik per nélkül is fog biztosítékot adni.

Berg. (A váltó hátán a forgatmányokat átvizsgálván.) Ne aggódjék kedves barátom, én az első forgatmányos Klein Mihály nevére, kit közelebbről ismerek, e váltót névbeccsülésből elfogadom.

Spitz. Kérem írja rá a váltóra az elfogadást, s most menjünk el együtt a közjegyzőhöz, s utólagosan mint függelék irassuk be az óvási oklevélbe, melyet önnek ezennel átadok, az ön névbeccsülési elfogadását. S egyuttal sziveskedjék nekem az óvási oklevél kiállítása végett tett költségemet megtéríteni.

Abból, hogy másodrendű névbecsülő az, ki az elfogadásra sem az intéző sem valamelyik forgató által nem utasított, következik, hogy másodrendű névbecsülésből a forgató is elfogadhatja valamelyik megelőzőjére a váltót, vagy más szóval, hogy bármelyik forgató lehet közbenjáró. Ha valaki azt kérdezné, hogy vajon az intéző névbecsülésből elfogadhatja-e a váltót, erre azt felelhetjük, hogy nem. Az intéző ugyanis azt minden cél nélkül tenné, mert megelőzője nem lévén, biztosítási viszkeresetet senki ellen nem indíthatna.

Tudnunk kell azonban, hogy a törvény a váltóbirtokost épen nem kényszeríti arra, hogy az elfogadásra nézve közbenjárót keressen, sőt a váltóbirtokosnak joga van az ily közbenjárói névbecsülési elfogadást kereken visszautasítani, s a váltó összeg biztosítását megelőzőitől még per útján is követelni. Ha mégis az ily másodrendű névbecsülésbe beleegyezik, ezt csak azért teszi, mert úgy gondolkozik: perlekedjenek mások, én perlekedni nem akarok. A pert egyébiránt a váltóbirtokos még az esetben is kikerülheti, ha másodrendű névbecsülő még a forgatók közül sem akadt volna; kikerülheti pedig az által, hogy *ő maga fogadja el a váltót névbecsülésből egyik vagy másik megelőzőjére*. Első tekintetre különösnek látszik ugyan, hogy épen az, a ki a váltó elfogadását mástól várja, önmaga fogadja azt el, de ha szemesebben betekintünk a dologba, a váltóbirtokos ily névbecsülés által nem tesz egyebet, mint azt, hogy midőn a váltó lejártakor fizetésre kerül a sor, neki fizetési viszkeresete kevesebb személyen lesz, mint lett volna

különben, a mint erről mindjárt meg fogunk győződni.

Midőn a törvény (58. §.) azt mondja, hogy a névbecsülő (akár első akár másod rendű) a névbecsültet (azaz azt a kinek nevére az elfogadást tette) az elfogadásról az óvás kivételétől számítva két nap alatt az óvási oklevél megküldése mellett értesíteni tartozik, mivel különben a mulasztásból eredhetett kárért a névbecsülő felelős, ez azt teszi, hogy a névbecsülő tartozik a névbecsültet azon helyzetbe tenni, hogy ez a maga megelőzői ellen (biztosítási) viszkeresetet támaszthasson, a mit pedig ő csak úgy tehet, ha az óvási oklevelet kezéhez kapja, s ha azt meg nem kapná, s így viszkeresetet nem támaszthatván, azon eset adná magát elő, hogy ha p. Klein Mihálynak mind a két megelőzője t. i. Barna Péter rendelvényes és Őri J. intéző 7—8 nap alatt megbukott, Klein Mihály a Berg mulasztása miatt biztosítékot nem kaphatván, mind a mellett a váltó lejártakor az 500 forintot Spitznek váltójogi uton lefizetni tartozott, ez esetben Klein az 500 forint visszafizetését s a mulasztásból származott egyéb kárának megtérítését *köztörvényi uton* sikerrel követelhetné Bergen.

Midőn további a törvény (56. §. második kikezdés) azt kívánja, hogy az elfogadásra nézve a szükségbeli utalványozottak között sor rendet kell tartani, ez azt teszi, hogy ha p. Spitz egy helyiségben találván mind Gurk Ádámot mind Kári Jánost, azon esetben ha a névbecsülési elfogadásra mindegyik ajánlkozott volna, és Spitz a Kári névbecsülését iratta volna a váltóra, midőn Róth a Kári által neki megküldött óvás

alapján Kern M. ellen viszkeresetet indított volna, Kern a viszkeresetet azonnal visszautasíthatja, mert az óvási oklevélből kitűnik, hogy Spitz a helyett, hogy Gurknak, mint korábbi megelőző által utasítottnak, névbecsülését iratta volna a váltóra, a későbbi Róth által utasított Kári névbecsülésébe egyezett bele. Azon eset pedig, a miről ugyane kikezdés szól, midőn t. i. a váltóbirtokos sorrendhez kötve nincs, csak úgy fordulhatna elő, ha p. mintánkban, Kern a maga forgatmányosát t. i. a Debreczeni István gőzmalom r. társulatot, és Róth is a maga forgatmányosát Spitzet, külön levélben és így nem a váltón utasította volna, amaz Gurkhoz, emez pedig Kárihoz. Mert elv a váltóban, hogy csak annak van váltójogi ereje, a mi magára a váltóra (illetőleg másolatra, toldatra) van írva, s a külön levél esetében Kern a viszkereset, illetőleg a Kári névbecsülése ellen kifogást nem tehetett volna. Hogy pedig a másodrendű névbecsülők között, kik közül egyik egy, másik más, a harmadik ismét más megelőzőre ajánlaná a névbecsülési elfogadást, a váltóbirtokos sorrendet tartani nem köteles, onnan következik, mert a törvény 57. §. szerint ő a másodrendű névbecsülési elfogadásba beleegyezni nem tartozik, s így közülök, tekintet nélkül arra, hogy melyiknek az elfogadása által szabadulna legtöbb megelőző a viszkereset alól, egyet szabadon választhat, s a többiek neveit az óvási oklevélből is jogosan kihagyathatja, mert ha az ily névbecsülést általában visszautasíthatja, kétségtelen hogy abból bizonyos személyeket még inkább kizárhat. (Cui licet plus, licet minus).

Végre azon esetben, ha a névbecsülő (akár első akár másodrendű) pusztán csak ezt írja a váltóra „elfogadom névbecsülésből N. N.“ de a névbecsültnek a nevét ki nem írja, ily esetben névbecsültnek az intéző tekintetik.

15. §.

Folytatás.

Az elfogadás jogi foganatja különböző ahhoz képest a mint az elfogadás közönséges, (az intézvényezett által az intéző megbízása folytán) vagy pedig névbecsülési (akár első akár másodrendű).

a) A közönséges elfogadásnak jogi foganatja az, hogy a közönséges elfogadó az elfogadott öszvegnek annak idejében leendő kifizetéseért váltójogilag felelős levén, ha az öszveget a lejáratkor ki nem fizeti, őt a váltókapcsolatban álló személyek közül bármelyik fizetési keresettel (illetőleg, ha t. i. óvás vétetett ki, fizetési viszkeresettel) támadhatja meg, nem képezvén erre nézve kivételt még az oly intéző sem, ki neki fedezetet nem küldött, mert ő az intéző irányában is váltójogilag van kötelezve, s így e tekintetbeli kifogását legfőljebb csak az ily intéző ellenében érvényesítheti. Másik jogi foganatja a közönséges elfogadásnak az, hogy az ily elfogadót, még az esetben is, ha a fizetés nem teljesítése miatt indított viszkeresetből kihagyatnék, azon személy, ki viszkereset következtében az öszveget kifizette s ez által a váltónak és óvási oklevélnek birtokába jutott, a váltó lejártától számítva 3 év alatt váltójogilag be-

perelheti, vagyis az ily elfogadó a váltó lejáratí napjától fogva a fizetés teljesítésére nézve még 3 évig váltójogilag felelős.

b) Nem így áll a dolog a névbecsülési elfogadóra nézve, mert először is ő ellene, ha annak idejében nem fizet, nem a váltó kapcsolatban álló valamennyi személy, hanem csak a névbecsült következői, vagy is, ha felteszszük, hogy a VI. a. alatti mintában Gurk Ádám fogadta el névbecsülésből a váltót Kernre: a depr. gőzmalom-r.-társ. továbbá Róth és Spitz; ha pedig azt teszszük föl, hogy Berg A. tette a névbecsülést, tette pedig Klein Mihályra: Kern, a Debreczeni gőzmalom r. társulat, Róth és Spitz indithatnak fizetési viszkeresetet s pedig az első esetben Gurk ellen mint a ki a viszkereseti sor tekintetében közvetlenül névbecsültje t. i. Kern után következik, a második esetben pedig Berg A. ellen, mint a kinek helye viszkereset esetében közvetlenül névbecsültje t. i. Klein Mihály után van. Ez az egyik különbség. A másik, ennél sokkal fontosabb, az hogy ha p. Gurk akár per következtében akár pedig maga jó szántából fizette ki az 500 forintot, ő ez összeget névbecsültjén (Kern) s ennek előzői közül (Klein, Barna, Öri) akármelyiken viszkereset útján megveheti, sőt ő ellene viszkeresetet fizetés végett csak azon esetben támaszthatnak a Kern után következők (Spitztól a gőzmalom r. társulatig) ha neki a váltó legkésőbb a fizetési napot követő második köznap eltelte előtt (tegyük, hogy szerdán járt le a váltó, s e szerdára áldozó csütörtök és így nem köznap következvén, szombaton) fizetés végett bemutatattatott, mert különben a váltói kötelezett-

ségtől egészen megszabadul, holott a közönséges elfogadó a lejárát után még 3 évig marad váltói kötelezettségben.

Nem tesz pedig névbecsülési elfogadás esetében különbséget a sem, hogy a váltó birtokos (mintánkban Spitz), nem akadván másodrendű névbecsülőre, önmaga fogadja el a váltót névbecsülésből, mely esetben ő a váltót természetesen tovább forgatja, mert hiszen épen azért tette a névbecsülési elfogadást, hogy a váltóval még mások is fizethessenek, azaz hogy a váltó forgatása megkönnyíttessék. Így ha Spitz azt elfogadja p. Klein Mihály nevére, s lejáratkor az 500 forintot kifizeti, neki ez esetben fizetési viszkeresete van Klein, Barna és Őri ellen, ellenben, ha névbecsülést nem tesz, viszkeresete van Róthtól fogva egész Őriig.

NEGYEDIK FEJEZET.

A kezesség.

16. §.

A váltói kezesség vállalás abból áll, hogy az illető a maga nevét vagy cégjét a váltóra írja, s hogy ily minősége felől kétség se lehessen, e toldást kapcsolja hozzá: mint kezes, s egyuttal megnevezi azon személyt vagy céget is, a kiért kezességet vállal p. *Berg A. mint kezes Weiss J.-ért.* A kezességi nyilatkozatot pedig lehet írni magára az eredeti váltóra, vagy annak másolatára, vagy a toldatra, vagy valamelyik hason példányra, s lehet kezességet vállalni, különbség nélkül, bármelyik váltó kötelezettért,

még pedig akár egyért akár többért; lehet e szerint vállalni az idegen váltóban az elfogadóért, az intézőért (saját váltóban a kibocsátóért, a rendelkezőért), a forgatóért stb. Ha nem tűnik ki a váltó előlapjára irt kezességi nyilatkozatból, hogy az (idegen váltóban) az elfogadóért vagy az intézőért vállaltatott-e, akkor az a törvényes vélelem áll, hogy a kezes azt az elfogadóért tette, s az intézőért tett kezességnek csak az esetben tekintetik, ha az idegen váltó akkor még elfogadva nem volt. Az így irt kezesség, saját váltóban, mindig a kibocsátóért vállaltnak tekintetik.

A kezességnek jogi foganatja ugyanaz, a mi a névbecsülési (akár első, akár másodrendű) elfogadásé, mert a váltóbeli kezesnek épen nem az a jogviszonya a mi a magyar köztörvényi vagy magánjogi jótállóé (fidejussor), kit csak akkor lehet fizetésre szorítani, ha az illető öszveg annak vagyonából, a kiért jót állott, be nem hajtható, vagy csak részben behajtható, hanem az a mi a készfizető kezesé, a menyiben a váltótörvény szerint ő váltóbeli egyetemleges (solidaris) kötelezettséget vállal, s így még az esetben is fizetni tartozik, ha az, a kiért kezeskedett, váltói kötelezettséget nem vállalhatott. Sorrendje is épen az, a mely a névbecsülőé, azaz, ha felteszszük, hogy p. a. VI. a. alatti mintában Talg S. Klein Mihályért mint forgatóért kezeskedett volna, ez esetben Talg ellen nemcsak a Klein után közvetlenül következő Kern M. forgató, hanem ennek minden következője is, az óvás kivétele esetében, viszkeresetet támaszthat; viszont ha Talg az öszveget kifizette, őt viszkereset illeti nem

csak Klein Mihály ellen hanem ennek megelőzői u. m. Barna, Őri, és az elfogadó ellen. *) A különbség a kezesség és névbecsülési elfogadás között főkép abból áll, hogy míg a névbecsüli az esetben, ha a váltó fizetés hiánya miatt meg nem óvatoltatott, a kötelezettségtől teljesen megszabadul, addig az oly kezes, ki p. az elfogadóért (vagy kibocsátóért) vállalt kezességet, a váltó lejárta után még 3 évig marad kötelezettségben, azaz annyi idő alatt rajta az összevet váltói uton bármikor követelhetni.

B. Figyelmeztetéssel kísért váltónyilatkozatok.

17. §.

Váltói figyelmeztetésnek (recommandation) nevezzük azon jogi foganattal bíró megjegyzést, melyet egyik vagy másik váltókapcsolatban álló személy bizonyos esetben nyilatkoza-

*) Abból hogy a kezességnek jogi foganatja ugyanaz, a mi a névbecsülésnek, következik, hogy a mely váltótörvény (mint p. a közönséges német váltó rendtartás) a kezesség iránt nem intézkedik, de intézkedik a névbecsülés iránt, hiányosnak nem mondható. Mind a mellett a magyar váltó törvénynek a kezességre vonatkozó intézkedése, ama nemzeti szokásunk tekintetéből, mely szerint a máskép nem biztosított adósságot kezes által szeretjük biztosítani, fölöslegesnek épen nem mondható, sőt e nélkül a nagyobb rész a törvényt hiányosnak tartotta volna. De nem lehet tagadni azt sem, hogy névbecsülőnek, ha mindjárt ajánlkozik is, a váltó kötelezett az esetben, ha már a (idegen) váltón akár a közönséges, akár a névbecsülési elfogadás megvan, hasznát nem veheti, holott a kezest, ha ajánlkozik, minden esetben lehet használni.

tához csatol. Ily figyelmeztetés van hét, u. m. a) Figyelmeztetés a fizetés helyét illetőleg; b) Figyelmeztetés a váltó nem forgathatóságát illetőleg; c) Figyelmeztetés a váltó átengedését illetőleg; d) Figyelmeztetés az óvási költség megkimélését illetőleg; e) Figyelmeztetés a váltói kötelezettségből kilépést illetőleg; f) Figyelmeztetés a látra szóló váltónak kifizetés végett; a lát utánra szólónak pedig elfogadás, illetőleg (saját váltóban) láttamozás végett bemutatását illetőleg; g) Figyelmeztetés a váltóösszeg behajtását illetőleg.

ELSŐ FEJEZET.

Figyelmeztetés a fizetés helyét illetőleg.

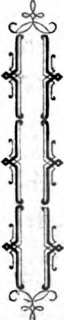
18. §.

A váltó kiállítójának sok esetben érdekében fekszik, hogy a váltóösszeg más helyen fizettesék ki, mint a hol a váltó kiállíttatott, illetőleg a hol az intézvényszerzett lakik. Ha ugyan is a váltóban a fizetés helyére írásbeli figyelmeztetés nem történik, a saját váltóban a *kiállítás helye* (mely t. i. felül a keletben meg van nevezve) egyszersmind a fizetés helyének, idegen váltóban pedig hasonló figyelmeztetés nélkül, az *intézvényszerzett lakhelye* vagy a neve mellett kitett *más hely* egyszersmind a fizetés helyének tekintetik.

Az olyan váltót, akár idegen, akár saját váltó, melyen a fizetési helyre nézve — rendszerint a váltó előlapján — különös figyelmeztetés áll, s mely e szavakkal szokott kifejeztetni: fizetendő N-ben (p. Hatvanban, Kecskeméten, Nagyszebenben stb.) *telepített* váltónak (domici-

lirter Wechsel) s magát a fizetés helyét *telep*-nek (Domicil) nevezik. Ily telepített váltók ezek:

VII. a.

	<i>Kolozsvár, jan. 3. 1877.</i>	<i>Ér 200 frt.</i>
	<i>Kelet után 3 hónapra fizessen ön ezen váltónál</i>	
	<i>fogva nekem (vagy Tóth Jánosnak)</i>	
	<i>kétszáz forintot</i>	
	<i>Ottó K.</i>	
	<i>Varga M.-re</i>	
	<i>Fizetendő Debreczenben.</i>	

VII. aa.

	<i>Kolozsvár, jan. 3. 1877.</i>	<i>Ér 200 frt.</i>
	<i>Kelet után 3 hónapra fizetek Tóth János úrnak</i>	
	<i>ezen váltónál fogva</i>	
	<i>kétszáz forintot</i>	
	<i>Fizetendő Nagyszebenben.</i>	
	<i>Vári S.</i>	

A VII. a) alatti váltóban a telep Debreczen, a VII. aa) alatti váltóban pedig Nagyszeben.

A fizetés helyére való figyelmeztetés vagy egy szóval a *telepítés* (domiciliren) a váltóban oly fontos szerepet visz, hogy midőn a fizetés ideje eljött, a váltóbirtokos csupán a telepen tartozik a váltót bemutatni, még az esetben is, ha bizo-

nyosan tudná, hogy ott a váltóadóst megtalálni nem fogja. A váltóbirtokosnak ugyanis egyáltalában nem kötelessége a váltóadóst másutt keresni; ő a maga jogát ily esetben is megóvjá az által, ha a telep rendőri hatóságánál (falun, a község birájánál) tett tudakozás után, óvást vétet fel s belé iratja, hogy az adós a telepen található nem volt, vagy is ha ily esetben úgynevezett szélóvást (Windprotest) használ.

A telepített váltóra egyébiránt legtöbb esetben még azon személy nevét is fel szokták írni, a ki a telepen a fizetést teljesíteni fogja, vagyis kijelölik az úgynevezett *telepest* (Domiciliat). Telepes kijelölésére joga idegen váltóban az elfogadónak van, még pedig akár a közönséges elfogadónak akár a névbecsülő elfogadónak, saját váltóban pedig a kibocsátónak. Az elfogadó, illetőleg kibocsátó, telepes kijelölése esetében — mivel ezt tenni saját tetszésétől függ — vagy oly telepest jelöl ki, a ki tőle jogilag különböző személy, vagy olyat, a ki tőle jogilag nem különböző, p. az ily telepezésben : fizetendő Kecskeméten, *fióközletemet vezető Karg S.-nél*.

A telepített váltón, a dolog természeténél fogva, fizetési hely csak egy lehet; ha tehát valamely váltón több telep volna kijelölve, fizetési helynek a legelől nevezett tekintetik.

Divattá vált, kivált a pénzügyintézeteknél, hogy a telepnél a magok kényelmére, hogy t. i. ne kelljen a váltót bemutatniok, saját magokat neveztetik meg telepesül. Erre van célzás a vált. törv. 44. §. utolsó pontjában is.

MÁSODIK FEJEZET.

Figyelmeztetés a váltó nem forgathatását illetőleg.

19. §.

A váltó nem forgathatását illető figyelmeztetés abból áll, hogy a váltóbirtokos az esetben, ha azt akarja, hogy ő egyedül saját forgatmányosának (közvetlen következőjének) legyen a váltóösszegért felelős, illető nyilatkozata mellé e szókat írja: *nem rendeletére* (nicht an die Ordre). Szolgáljanak erre nézve mintául a következő váltók:

VIII. a.

	<i>Lócse, febr. 1. 1877.</i>	<i>Ér 150 frt.</i>
	<i>Kelet után hat hónapra fizessen ön ezen váltónál</i>	
	<i>fogva Kund J. úrnak, de nem rendeletére</i>	
	<i>egyszázötven forintot</i>	
	<i>Róth P.</i>	
	<i>Karg S. úrra Eperjesen</i>	<i>Elfogadom Karg S.</i>

vagy pedig: **VIII. b.**

*Helyettem Kund J.
úrnak, de nem ren-
deletére.
Lócse, febr. 5. 1877.
Róth P.*

Lócse, febr. 1. 1877.

Ér 150 frt.

*Kelet után hat hónapra fizessen ön nekem ezen
váltónál fogva*

egyszázötven forintot

Karg S. úrra, Eperjesen.

Karg S.

Róth P.

VIII. aa.

*Helyettem Kund J.
úrnak, de nem ren-
deletére.
Lócse, febr. 5. 1877.
Róth P.
Helyettem Stolz K.
úrnak.
Kassa, február 16.
1877.
Kund J.
Helyettem Berger
M. úrnak, de nem
rendeletére.
Miskolcz, febr. 25.
1877.
Stolz K.
Helyettem Kári N.
úrnak.
Pozsony, márcz. 2.
1877.
Berger M.*

Eperjes, febr. 1. 1877.

Ér 150 frt.

*Kelet után hat hónapra fizetek ezen váltónál
fogva Róth P. úrnak*

egyszázötven forintot

Karg S.

A VIII. a. alatti mintából már azt látjuk, hogy Róth P. ez idegen teljes váltón e figyelmeztetést az előlapra irta; a VIII. b. alatti mintából pedig, (melyen Karg S. elfogadása, mint a fentebbiekből tudjuk, az *elfogadom* szó nélkül is érvényes) azt, hogy Róth e figyelmeztetést, ez idegen nem teljes váltónak a hátlapjára irta. A hátlapra irta, s kellett irtania azért, mert a saját rendeletre szóló váltóban csak két személy szerepel, úgy mint az intéző és az elfogadó, s így ha az intéző a váltót másra akarja ruházni, azt csak hátírat által eszközölheti. A VIII. aa. alatti mintából végül azt látjuk, hogy noha Róth Kund J.-nek (a hátlapon) a forgatást megtiltotta, Kund a váltót mégis Stolz K.-ra forgatta, sőt hogy Berger a Stolz újabb tilalma ellenére, azt Kárirra ruházta. Meg kell ennélfogva jegyeznünk, hogy a *nem rendeletre* szavak a váltójogban egyáltalán nem azt teszik, mintha az illető a váltót más személyre, még pedig teljes jogérvényességgel, nem forgathatná, de nem jelentik azt sem, mintha az elfogadó, illetőleg kibocsátó, másnak nem fizethetné ki a váltóösszeget, mint egyedül annak, kinek neve mellett a *nem rendeletre* szavak állanak; ellenkezőleg ő teljes biztossággal fizethet és fizetni tartozik bármely váltóbirtokosnak, ha ez a váltóhoz való tulajdoni jogát a hátíratok összefüggő, s hozzá lenyuló sora által igazolja.

E figyelmeztetés jogi foganatját ezek után könnyű lesz megérteni. Ez ugyanis abból áll, hogy az esetben, midőn a főadós (elfogadó vagy kibocsátó) a lejáratkor nem fizetvén, a váltóbirtokos viszkeresetet indít megelőzői ellen, az a ki a *nem rendeletre* szókat használta, a váltóbir-

tokos által csak az esetben vonathatik be a viszkereseti perbe, ha ő annak közvetlen következője. Tegyük fel p., hogy a VIII. aa. alatti mintában Karg S. kibocsátó a lejáratkor. nem fizet, s Kári N. az óvás kivétele után azonnal fizetési viszkeresetet indít, s ezt intézi nem csak Berger, Kund és Karg ellen, hanem Stolz és Róth ellen is, ez utóbbiakat a bíróság a viszkereset alól, a váltó megtekintése után, azonnal fölmentené, miután viszkereset esetében Róth csak Kund irányában, Stolz pedig csak Berger irányában vállalt forgatmányával felelősséget.

Midőn tehát az új váltótörvény a 8. §-ban azt mondja, hogy *ha az intéző a „nem rendeletre“ szókkal a váltó átruházását megtiltotta, a forgatmány-nak váltójogi hatálya nincsen*, ez csak azt teszi, hogy ő ellene az a kire a váltó az ő saját forgatmányosa (illetőleg a rendelvényes) által átruháztatott, valamint ennek következői, váltójogi uton föl nem léphetnek; még világosabban van e figyelmeztetés jogi foganatja a törvény 13. §-ának e szavaiban kifejezve: *ha a forgatmányban a tovább adás ezen szavakkal: „nem rendeletre“ megtiltatott, a forgatmányost követőknek a tilalmat használó forgató ellen viszkeresetök nincsen.*

Azt a kérdést tehetné itt valaki, hogy vajon a VIII. aa. alatti váltót Karg nem állíthatta volna-e ki ekképen . . . Róth P. urnak *de nem rendeletére* . . . E kérdésre azt feleljük, hogy *nem*, nem pedig azért, mert a *nem rendeletre* figyelmeztetést csak a váltóbirtokos, illetőleg az használhatja, kinek a váltót másra átruházni joga van. Karg pedig, mint e saját váltó kibocsátója, e joggal nem bír.

HARMADIK FEJEZET.

Figyelmeztetés a váltó átengedését illetőleg.

20. §.

E figyelmeztetés, mit hasonlóan csak a váltóbirtokos (intéző, rendelvényes, rendelkező, forgató) használhat, abból áll, hogy a váltóbirtokos annak nevéhez, a kire a váltót átruházza, e szókat csatolja: *mint engedményesemnek*, vagy pedig más oly kifejezést alkalmaz, mely az átengedés iránt kétséget nem hagy. Mindegy volna e szerint, ha p. a IV. a) alatti mintában Klein intéző akár így szólana: Bender N-nek *mint engedményesemnek*, akár így: Bender N-nek *mint a kinek e váltót átengedtem*.

E figyelmeztetésnek jogi fogamatja az, hogy az átengedő a váltói kötelezettséget minden következője irányában magáról elhárítja, saját váltójogát azonban engedményesére, s ennek következőire átruházza, még pedig tekintet nélkül arra, hogy az engedményező kapott-e az engedményestől a követelési jog átengedésért valamit vagy nem, s így tekintet nélkül arra, hogy a követelési jog viszteher mellett vagy ingyen engedtetett-e át. Ha e szerint a IV. a. alatti mintában Bing J. így írja a forgatmányát: helyettem Kern M.-nek, *mint engedményesemnek*, ez esetben Róth J., Binget kivéve, valamennyi megelőzőjét, tetszése szerint egyiket vagy másikat, viszkerezettel támadhatja meg; s viszont Kern, ha a váltóösszeget kifizette, ezt, az engedményező Bing kivételével, bármelyik megelőzőjén viszkerezettel követelheti.

Láthatjuk ebből azt is, hogy a váltójogi engedmény, és a köztörvényi (polgári magánjogi) engedmény között tetemes különbség van. Ha én p. Veres Péternek azon 200 forintról szóló kötelezvényt, mely összeggel nekem Kis J. tartozik, 180 forintért átengedtem; ha Veres P. ezt, noha kellő időben látott a behajtáshoz, Kis J.-től meg nem kaphatta, én mint engedményező, legalább a 180 forintot Veres Péternek megtéríteni tartozom, holott, ha én egy 200 frtról szóló váltót engedményezek neki, ő a fenforgó esetben hiába fogna ellenem a váltóbírósághoz fordulni, mivel ez őt keresetével azonnal elutasítaná. Más szóval: a váltói engedményező nem vállal a követelés behajthatóságért szavatosságot (evictio), holott a köztörvényi engedményező engedményezésének szavatossággal tartozik. Sőt e kétféle engedmény még a külső alakban is különbözhetik egymástól; mert a váltói engedménynek mindig a váltón vagy annak másolatán kell lenni, — különben semmi foganatja —; holott a köztörvényi engedményt nem kell szükségkép az illető oklevélre (kötelezvény) írni, hanem lehet írni külön papírra is, a nélkül, hogy így érvénytelen volna.

NEGYPEDIK FEJEZET.

Figyelmeztetés az óvási költség megkimélését illetőleg.

21. §.

Ezt a figyelmeztetést az olyan váltókötelezett használja, a ki azon költséget, melybe az óvási oklevél kiállítása kerül, meg akarja takari-

tani; teszi pedig ezt úgy, hogy a váltóra vagy annak hátára e megjegyzést írja : *óvás nélkül* (ohne Protest) vagy ezt : *költség nélkül* (ohne Kosten), mely utóbbi épen azt jelenti, a mit az első. Az idegen váltó kiállítója e figyelmeztetést legczélszerűbben (az előlapra) a neve alá írja, a rendelvényes, illetőleg rendelkező, s minden forgató pedig a hátlapra. Így a IV. a. alatti mintában Klein O. intéző ezt így írja : *Klein O. óvás nélkül*; a IV. aa. alatti mintában pedig ugyancsak ő, de már a hátlapon, így : *Helyettem Bender N.-nek, költség (vagy óvás) nélkül.* Miskolcz, decz. 23. 1876. Klein O.

Jogi foganatja e figyelmeztetésnek abból áll, hogy azon esetben, midőn az elfogadó vagy (saját váltóban) a kibocsátó a lejáratkor nem fizetett, s így a váltóbirtokos viszkeresetet indít a maga megelőzői ellen, ha csupán azon egy megelőzője van, a ki e figyelmeztetést használta, a váltóbirtokosnak ez esetben óvás kivételére egyáltalában nincs szüksége, mert az óvás kivételét az ő megelőzője világosan elengedte. E szerint a IV. a. alatti váltó alapján Bender N.; s a IV. aa. alatti váltó alapján ugyan csak ő (feltéve, hogy a váltót tovább nem adta); Klein O.-t óvás nélkül is, azaz : az óvási oklevélnek keresetlevelehez való csatolása nélkül is, viszkereset alá veheti. De nem így áll a dolog, ha az intéző, illetőleg rendelkező kezéből a váltó már harmadik, negyedik, ötödik stb. kézbe került. Mert p. ha a IV. aa. alatti váltóban kitett összeget Szabó Mihály lejáratkor ki nem fizetné, s Róth az utolsó forgatmányos, viszkeresetével nem Klein ellen, hanem Kern M. ellen — mint a kitől a 3000 frtot

könnyebben véli megkapni — fordulna, az óvási oklevélre Róthnak okvetetlenül szüksége lesz, s ha Kern Róthnak az összeget, s természetesen a perköltségeket és az óvási költséget is kifizette, és így mind a váltót, mind az óvási oklevelet kezéhez kapta, s ezek alapján, közvetlen megelőzőjének Bingnek átugrásával, a figyelmeztetést használó Klein ellen indít viszkeresetet, a figyelmeztetés Kleinnek ez esetben semmit sem használ, mert ő Kernnek az óvási költséget is kénytelen lesz megfizetni. Az ily figyelmeztetést használó e szerint csak akkor ér célzt az óvási költség megtakarítására nézve, ha vagy csak egy következője van, vagy pedig ha az utolsó forgatmányos minden más előzőit átugorva, a viszkeresetet egyenesen ő ellene támasztja. Az ily figyelmeztetést használó hiába tenné azt a kifogást is, hogy a váltóbirtokos a váltót az elfogadónál, (illetőleg kibocsátónál) fizetés végett be nem mutatta, mert ha ily kifogást használna, neki kellene bebizonyítani (nem pedig a váltóbirtokosnak), hogy a bemutatás csakugyan meg nem történt.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Figyelmeztetés a váltói kötelezettségből kilépést illetőleg.

22. §.

Sokszor megtörténik, hogy a váltóbirtokos a helyett hogy engedményképen ruházná át a váltót, azt ezen szavakkal *forгатja* következőjére: *kötelezettség nélkül* (ohne Verbindlichkeit, vagy ohne Obligo) vagy pedig ezekkel: *szavatosság nélkül* (ohne Haftung).

Jogi fogamatja e figyelmeztetésnek az, hogy ha ezt p. IV. aa) alatti mintában Bender N. teszi ekképen: Helyettem Bing A-nak, *kötelezettség nélkül*: (Kelet) *Bender N.*, Bender N. ellen, az esetben ha Szabó Mihály a 3000 forintot lejáratkor ki nem fizetvén, a váltóbirtokos Róth által viszkereset támasztatnék, a viszkeresetet Bender ellen intézni nem lehetne, mert ő a *kötelezettség nélkül* szók által a kötelezettséget magáról végkép elhárította. Vegyük most az az esetet, hogy e figyelmeztetést nem csak Bender, hanem a debreczeni gőzmalom r. társulat is használta, mert így írta volna a forgalmányt: helyetten Róth Józsefnek, *szavatosság nélkül*: ez esetben, Róth József, ha Szabó nem fizetett, sem a debreczeni gőzmalom r. társulat ellen, sem Bender ellen, holott pedig mind a kettő megelőzője, nem támaszthat viszkeresetet, a debreczeni társulat pedig csak egy megelőzője, u. m. Bender ellen nem léphet fel viszkeresettel.

HATODIK FEJEZET.

Figyelmeztetés a látra szóló váltónak kifizetés végett; a látutánra szólónak pedig elfogadás, illetőleg láttamozás végett bemutatása iránt.

23. §.

Midőn valaki egy látra szóló váltónak jut birtokába, legelőbb is meg kell néznie, hogy mely napon állittatott az ki, mert ha a váltóbirtokos az ily váltót a kiállítás napjától számítva két év alatt az intézvényezettnek (idegen váltó), illetőleg a kibocsátónak (saját váltó) fizetés vé-

gett be nem mutatja, az ilyen váltó, váltójogi erejét, a két év elteltével, teljesen elveszti.

Szokásba jött ennél fogva, s e szokást a magyar törvény is szentesíti, hogy az ily váltó bemutatására nézve rendesen nem várják be a 2 év utolsó napját (teszem, ha a váltó 1877. márczius 9. állittatott ki, 1879. márcz. 9. napját), hanem a váltóbirtokos — p. az idegen váltóban az intéző — midőn az ily váltót következőjére átruházza, ily megjegyzést tesz a váltó előlapján: Fizessen ön ezen váltónál fogva, *mely az intézvényszerzett N. N.-nek mátol 4 hónap alatt fizetés végett bemutatandó* stb. vagy a hátlapján: Helyettem N. N.-nek, *s e váltó fizetés végett az intézvényszerzett N. N.-nek 1877. sept. 30-ig bemutatandó.* Kelet N. N.

E figyelmeztetést továbbá nem csak az intéző, illetőleg rendelkező teheti a maga következőnek, hanem teheti bármelyik forgató is.

Jogi fogamatja e figyelmeztetésnek az, hogy ha a váltót a bemutatásra kitűzött idő alatt a váltóbirtokos fizetés végett az illetőnek be nem mutatja, ez idő elmultával az e figyelmeztetést használó intézőt (illetőleg rendelkezőt) vagy forgatót viszkeresettel meg nem támadhatja. Ha azért oly eset adná magát elő, hogy a fizetés végetti bemutatásra A. 3 hónapot, B. 40 napot, C. 2 hetet tűzött volna ki, legokosabban cselekszik a váltóbirtokos, ha a bemutatást a legrövidebb határidő alatt (példánkban 2 hét, t. i. a kiállítás, illetőleg forgatmány keltétől) teljesíti, mivel így viszkereseti joga mindegyik ellen ép-ségben marad.

Csekély különbséggel ugyanezen figyelmez-

tetést láthatni olykor-olykor a lát után (l. 7. §.) bizonyos időre szóló váltón is; mert a lát után bizonyos időre szóló váltó is, épen úgy mint a látra szóló, ha a kiállítás napjától számítva 2 év alatt a váltóbirtokos által az intézvényszerzettnek be nem mutattatik, váltójogi erejét, ez idő elteltével, végkép elveszti.

Hogy e figyelmeztetés mivoltát könnyebben megérthessük, külön fogunk szólni az idegen és külön a saját váltóról. Ha a lát utánra szóló *idegen* váltó akkor jut valakinek a birtokába, a midőn az intézvényszerzett még el nem fogadta, ez esetben az intéző vagy forgató ezt irhatja a váltó elő-illetőleg hátlapjára: . . . s e váltó *elfogadás* végett (az elfogadáson egyuttal annak keltezése is értetvén) N. N. intézvényszerzettnek ennyi s ennyi idő alatt bemutatandó. Ha pedig a váltó már el van fogadva, de az elfogadás napját az elfogadó szabályellenesen rá nem jegyezte, ez esetben a váltóbirtokos ezt fogja írni . . . s e váltó az elfogadó N. N.-nek az elfogadás *keltezése* végett ennyi s ennyi idő alatt bemutatandó. Az elfogadás napjának kitétele pedig azért szükséges, mert csak így lehet kiszámítani a fizetés határidejét. Természetes, hogy ez esetben az elfogadó nem azt a napot fogja elfogadása alá följegyezni, melyen az elfogadást tette, mivel arra legtöbb esetben nem is emlékezik, hanem azt a napot, melyen a váltó az elfogadás *keltezése* végett neki bemutat-tatik.

A lát utánra szóló saját váltó tekintetében némi eltérés van, a mennyiben az ily váltóra (a hátára) a rendelkező vagy forgató a figyelmez-

tetést ily módosítással írja: „Helyettem N. N.-nek, s e váltó *láttamozás* végett (a láttamozáson egyuttal, annak keltezése is értetvén) N. N. kibocsátónak ennyi s ennyi idő alatt bemutatandó.“

Jogi fogagatja az elfogadás, keltezés vagy láttamozás végetti bemutatásra vonatkozó figyelmeztetésnek ugyanaz, a mi a látra szóló váltónál a fizetés végetti bemutatást illető figyelmeztetésnek. A váltóbirtokos tehát okosan cselekszik, ha oly esetben midőn több váltókötelenezett különböző határidőt tűzött ki a bemutatásra, a bemutatást a legrövidebbik határidő alatt teljesíti, mert így viszkeresetét a figyelmeztetők mindegyike ellen fenntartja.

Hogy azon esetben, ha a váltóbirtokos célzott nem érne, azaz az illető nem írná rá a váltóra az elfogadás illetőleg láttamozás keltét (a szerint t. i. a mint idegen vagy pedig saját váltó forog kérdésben), e bajon óvással segíthet, alább látni fogjuk. Ha azonban az óvás kivételét a váltóbirtokos ily esetben elmulasztotta, megelőzői ellen viszkeresetét végkép elvesztette, s az összevet csak a kibocsátótól, illetőleg (idegen váltónál) csak az intézvényezettől, a mennyiben t. i. ennek • elfogadása a váltón van, követelheti a lejáratkor. A lejárat pedig ez esetben úgy számítatik ki, hogy a váltó kiállítása napjától számítunk 2 évet, s ehhez hozzáadjuk azon időt, melynek elteltével az összeg fizetendő volt p. a 25 napot, 2 hónapot, 6 hónapot stb.

HETEDIK FEJEZET.

Figyelmeztetés a váltóőszveg behajtását illetőleg.

24. §.

Midőn a váltóbirtokos, a lejárat közeledtével, a váltóőszveget be akarja hajtani, annak behajtásával mást is megbizhat, vagy úgy, hogy e megbizottja részére kellő alakban, azaz bírósági vagy közjegyzői hitelesítés mellett, meghatalmazó levelet állit ki, s a váltót neki átadja; vagy úgy — és ez megszokottabb módja az őszveg más által való behajtásának — hogy a váltó hátára (akár idegen akár saját az) ily forgatmányt ír: Helyettem N. N.-nek *behajtás végett* (zum Incasso), vagy pedig: Helyettem N. N.-nek *meghatalmazásul* (per procura). S ezután, feltéven szokás szerint a keletet és aláírását, a váltót az így megbizottnak átadja. Ez utóbbi mód azért előnyösebb a közönséges meghatalmazásnál, mert az ily forgatmányos, ha véletlenül közbejött akadály miatt a behajtást személyesen nem eszközölhetné, avval mást ismét nagyon könnyű szerrel megbizhat. Neki ugyanis nem kell egyebet tennie, mint a váltó hátára ujra e szavakat írni: helyettem N. N.-nek *behajtás végett* (vagy meghatalmazásul), (Kelet. N. N.), s ennek megtörténtével a váltót átadni; holott a közönséges meghatalmazást előbb még a megbízónak visszaadni vagy küldeni, s az új megbizott részére egy új meghatalmazó levelet kellett volna kiállitattnia.

Jogi fogamatja e figyelmeztetésnek abból áll, hogy az ily forgatmányos, az összeg behaj-

tása tekintetéből, mindazon lépéseket megteheti, melyeket tenni a forgató-megbizó jogosítva van, s így nem-fizetés esetében óvást tehet, s erről forgató-megbizójának megelőzőjét értesítheti, a váltót beperelheti, s ha az összeg netalán a bíróságnál tétetnék le, azt fölveheti.

Miután e szerint az ily forgatmányos csak a behajtásra van felhatalmazva, magától értődik, hogy ő a váltó tulajdonjogát újabb forgatmánynyal másra még az esetben sem ruházhatja át, ha a forgató-megbizó, a forgatmányt — talán szórakozottságból — így írta volna: Helyettem N. N.-nek *vagy rendeletére*, behajtás végett (Kelet, N. N.); mert kétséget nem szenved, hogy a forgató-megbizó szándéka az öszveg behajtása, nem pedig a váltó átruházása volt.

III. SZAKASZ.

Váltó-cselekvények szorosb értelemben.

Váltó-cselekvénynek neveztetika) a váltónak bemutatása akár elfogadás (vagy láttamozás) akár fizetés végett; b) az óvási oklevél kivétele; c) a megelőző értesítése; és d) a váltó-öszveg kifizetése.

ELSŐ FEJEZET.

I. A bemutatás elfogadás vagy pedig fizetés végett.

A) Elfogadás végett.

25. §.

Már fentebb említettük, hogy elfogadásról csak az idegen váltóra nézve lehet szó, midőn tehát most a váltónak elfogadás végetti bemu-

tatásáról szólunk, azt természetesen csak az idegen váltóról értjük. Erre nézve pedig a következőket kell megjegyeznünk:

a) Minden idegen váltót be lehet az intézvénnyezettnek elfogadás végett mutatni akár bizonyos napra, akár kelet után bizonyos időre, akár valamely vásárra, akár végre lát után bizonyos időre szóló legyen az, de e különböző lejárátú váltók közül csak az utolsó az, melyet okvetetlenül be kell mutatni elfogadás végett.

b) Hogy a váltót elfogadás végett a lejárát napjáig bármikor be lehet mutatni, kivéven a hazai vásárra szóló váltót, melyet csak a vásár ideje alatt lehet fentebb a 7. §-ban említett fizetési határidőig bemutatni.

c) Hogy a váltóbirtokos a váltót vagy maga mutathatja be, a nélkül, hogy ahhoz való jogát igazolnia kellene, vagy mást bizhat meg a bemutatással, a nélkül hogy ez ebbeli meghatalmazását igazolni tartoznék, mert a törvény szerint a váltónak pusztá birtoka jogot ad az elfogadás végetti bemutatásra.

d) Hogy vasárnap és közönséges ünnepen (nálunk a kath. egyház ünnepein) valamint semmiféle váltói kötelezettséget az illető teljesíteni nem tartozik, úgy az elfogadást is visszautasíthatván, a bemutatást csak köznapon kell tenni.

26. §.

Folytatás.

A mi a saját váltót illeti, miután ezen a kibocsátó aláírása mutatja a kötelezettséget, magától értődik, hogy bármely határidőben

járjon az le, elfogadás végett bemutatni nem is lehet. Kivételt képez azonban itt is a *lát utánra* szóló váltó, melyet nem ugyan elfogadás, hanem *láttamozás* és ennek keltezése végett, nem csak lehet, hanem okvetetlenül be is kell a kibocsátónak mutatni, mivel különben a fizetési határidőt kiszámítani nem lehetne.

Miután ezek szerint az idegen váltók közül is, a saját váltók közül is, csak a *lát utánra* szóló az, melyet elfogadás illetőleg láttamozás végett be kell mutatni, együtt szólunk mind a kettőről.

Az ily lejáratú mind idegen mind saját váltót, a mint ezt már föntebb (23. §.) érintettük, a kiállítás napjától fogva 2 év alatt kell elfogadás végett az intézvényezettnek illetőleg a kibocsátónak bemutatni. E két évi időt azonban a váltóbirtokos csak ritka esetben várhatja be, mert a mint ugyancsak a 23. §-ban láttuk, az intéző illetőleg rendelkező vagy valamelyik következő az elfogadás (vagy láttamozás) végetti bemutatásra rövidebb határidőt szokott kitűzni. Az ily rövidebb határidőt pedig a váltóbirtokosnak az esetben ha viszkereseti jogát az ily megelőzője ellen fenn akarja tartani, okvetetlenül figyelembe kell vennie, s így a váltót bemutatnia. A két évi határidőt e szerint a váltóbirtokos viszkereseti jogának veszélyeztetése nélkül csak az esetben várhatja be, ha a bemutatásra rövidebb határidőt egyik előzője sem tűzött ki. A formula egyébiránt az ily lejáratu idegen váltóra nézve ez: *elfogadom* (p.) *jan. 9. 1877.*; *N. N.* vagy ha már előbb elfogadta volna, ez: *láttam* (p.) *jan. 9. 1877. N. N.*; a saját váltóra nézve pedig minden esetben ez: *láttam* (p.) *febr. 16. 1877. N. N.*

A törvény (24. §.) még említ egy esetet, melyben ha az idegen váltó nem lát utánra szólna is, a váltót elfogadás végett be kell mutatni. E pedig azon eset, midőn a telepített váltó kiállítója rendeli meg a bemutatást. Mi ha elmulasztatik, a következés épen az, a mi a lát utánra szóló váltónál, hogy t. i. ily esetben az intéző ellen-viszkeresettel föllépni nem lehet.

Folytatás.

27. §.

Minthogy megtörténik, hogy az intézvénnyezett az *elfogadom*, a kibocsátó pedig a *láttam* szót ráírja a lát utánra szóló váltóra, a keletet azonban ki nem teszi, kérdés, mit tegyen ily esetben a váltóbirtokos. Ily esetben a főczélt azaz a váltó lejáratának kiszámíthatását, csak úgy érheti el a váltóbirtokos, ha óvást vétet fel, mert a törvény kimondja, hogy az óvás felvételének napja ez esetben a bemutatás napjának tekintetik. Magától értődik, hogy az ily óvás alapján, a mennyiben idegen váltó forog kérdésben, mivel ez nem a váltó *el nem fogadása* miatt vétetett fel, biztosítási viszkeresetet a megelőzők ellen nem lehet indítani, mert ez óvás csak a lejárat kiszámítására szolgál. Egy másik kérdés az, hogy miképen kell a lejáratot az esetben kiszámítani, ha a váltóbirtokos óvást nem vétetett fel. Felelet: ily esetben a váltó lejáratát a kiállítás napjától számított két év letelte után következő első naptól számíttatik, magától értődvén, hogy a váltóbirtokos egyedül

az elfogadótól illetőleg a kibocsátótól követelheti a váltóösszeget. Például ha a váltó kiállított márcz. 1. 1877. lát után 5 hónapra, e váltó az esetben ha a végső határidő t. i. 1879. márcz. 1. illetőleg 2. vagy 3. napja előtt óvás nem vétetett ki, 1879. aug. 1. fog lejárni, s a váltóbirtokos e naptól fogva még 3 évig követelheti az összeget váltói uton.

Mielőtt a fizetés végetti bemutatást tárgyalnók, vizsgálni kívánjuk e helyen azt a kérdést, hogy miután a törvény 21. §. első kikezdése így szól: *Az elfogadást magára a váltóra kell ráírni*; a 74. §. második kikezdése továbbá azt mondja: *Ha az eredeti példány elfogadás végett elküldetik*; e tételekből e szerint a látszik, hogy másolatot elfogadás végett bemutatni nem lehet, vajon e két §. nincs-e ellenmondásban a törvény 61. §-ával, mely így hangzik: *Ha a fizetés hiánya miatt óvatolt váltón vagy annak másolatán . . . névbecsülési elfogadás létezik*; azaz csakugyan lehet-e másolatot elfogadás végett bemutatni?

Tegyük föl erre nézve, hogy midőn Barna a VI. a. alatti váltót Öritől átvette, mely váltón e szerint akkor még hátirat nem volt, (s képzeljük, hogy nem volt rajta, természetesen, Bergnek Kleinra tett névbecsülési elfogadása sem) egyszerre két dologra határozza el magát, még pedig egyikre, hogy e váltót Fehér Mihály üzlettársának Sz.-Fehérvárra oly czélból küldi, hogy ez azt Gutmann Jakabbal fogadtassa el, másokra, hogy e váltóval addig is míg az elfogadás megtörténik, fizetést tesz illetőleg hitelt eszközöl. Ez esetben Barna, a VI. a. alatti váltót elküldés előtt lemásolja, vagy épen valamelyik segédje

által lemásoltatja, ráírván vagy ráíratván a másolatra a *Másolat* szót, s azt, hogy az eredeti az elfogadás eszközlése végett Sz.-Fehérvárra Fehér Mihálynak küldetett: s ekkor a másolat hátára, mivel Kleinnak 3 hordó kávéért épen 500 forinttal tartozik, önmaga ezt írja: *Helyettem Klein Mihály rendeletére. (Kelet.) Barna Péter.* E másolat azután tovább forog; midőn azonban Róth J. kezeibe kerül, ez arra határozza magát, hogy e váltó lejáratí idejét, melyet jelenleg, az elfogadás s ennek keltezése meg nem történvén, kiszámítani nem lehet, megtudja. Elmegy tehát a másolattal (melynek a hátán már 4 eredeti forgatmány van) Sz.-Fehérvárra, s felszólítja Fehért, hogy neki az eredeti váltót, mint a melyhez a másolaton levő hátíratok szakadatlan lánczolatánál fogva neki van kizárólagos joga, adja át, mivel ő azt maga akarja Gutmannal elfogadtatni. Fehér azonban az eredeti váltó kiadását (talán mivel Róth egy régibb könyvtartozást neki mind-edig ki nem fizetett) kereken megtagadja. Ekkor Róth Gutmannhoz fordul s arra szólítja fel, hogy így állván a dolog, írja elfogadását a másolatra, s egyúttal az eredeti váltó kiadásának megtagadása felől óvást vétet ki. Kérdés most az, vajon Gutmann az Őri megbízása folytán ráírja-e elfogadását a másolatra? Felelet: nem fogja ráírni, még pedig azon okból nem, mert Őrinek — különben előtte nagyon ismeretes — eredeti aláírását nem látja, s így megtörténhetett, hogy a váltó előlapja (a másolt rész) hamis. Róthnak tehát azt feleli: Barátom, valamint Ön, mint okos ember, váltót nem fogadna el, ha az intézőnek eredeti aláírását nem látná, úgy én sem

írom e másolatra elfogadásomat, mert ki tudja, vajon nem hamis váltóról készült-e e másolat (az előlap); hanem tudja mit? *névbecsülésből* elfogadom Kern M.-re, mint a kinek e váltó hátán lévő eredeti aláírását jól ismerem.

Világos ezekből, hogy másolaton csak *névbecsülési* — akár első, akár másod rendű — *elfogadás* (mert p. Gurk épen úgy szólott és cselekedett volna szükség esetében, mint Gutmann) létezhetik, mivel óvatos ember arra közönséges elfogadást írni nem fog. Ebből pedig a következik, hogy midőn a törvény a 21. és 74. §-ban egyszerűen elfogadásról szól, kétség kívül *közönséges elfogadást* ért; a miből megint a következik, hogy egy részről a 21. és 74. §§-ok, más részről a 61. §. nincsenek egymással ellenmondásban.

B) *Fizetés végett.*

28. §.

Fizetés végett minden váltót, akár idegen akár saját váltó legyen az, okvetetlenül be kell mutatni. Erre nézve a következő kérdések adják elő magokat: a) ki mutatja azt be; b) kinek kell bemutatni; c) hol kell azt tenni; d) mikor kell a bemutatást teljesíteni; és végre e) hogyan kell eljárni a váltóbirtokosnak az esetben, midőn (idegen váltónál) vagy valamelyik hason példány, vagy az eredeti váltó, az elfogadás eszközlése végett a gondviselőhöz küldetvén, a váltóbirtokos kezei között egy másik hason példány, vagy pedig másolat van?

a) A váltót bemutathatja akár maga a váltóbirtokos, akár megbízottja, ki azonban ez eset-

ben, nem úgy mint az elfogadás végetti bemutatásnál, a megbízást akár a váltó hátára irt meghatalmazási forgatmánynyal (l. fentebb 24. §.), akár külön meghatalmazással igazolni tartozik.

b) A saját váltót be kell mutatni a kibocsátónak, s ha ez azt ki nem fizetné, azonnal óvást vétetni fel. A mi az idegen váltó bemutatását illeti, ez már több bajjal jár, s némi óvatosságot igényel. Az idegen váltót ugyanis be kell mutatni, még az esetben is ha azon névbecsülési elfogadás volna, legelőbb az intézvénnyezettnek (feltéve, hogy nem ő a névbecsülési elfogadó), mivel megtörténhetik, hogy azon ok, a miért előbb az elfogadást megtagadta (p. mert az intéző nem küldött neki fedezetet), már megszűnt (mert pénzt vagy megfelelő értéket kapott), s ha az intézvénnyezett a fizetést megtagadná, azonnal óvást kell fölvenni. Ha a váltón szükségbeli utalványozott vagy sz. utalványozottak vannak, akkor a váltót, de sorrendet tartva — ha az a váltóból kitűnik — ennek, vagy ezek elsejének kell bemutatni, s ha sz. utalványozott személy sem ajánlana fizetést, ezt a már felvett óvás függelékébe be kell jegyeztetni, s csak ha ez megtörtént, lehet a váltót a másodrendű névbecsülőnek bemutatni. Ilyenkor gyakran megtörténvén, hogy olyan személyek is ajánlanak fizetést, kiknek neve a váltón elő nem fordul, vagyis tulajdonképeni névbecsülési fizetés esete adja magát elő: a váltóbirtokos, mielőtt a másodrendű névbecsülési elfogadótól az összeget átvinné, szerezzen magának előbb meggyőződést arról, ha vajon a névbecsülési fizetésre ajánlkozók közül nem bir-e valamelyik elsőséggel a

másodrendű névbecsülési elfogadó fölött, azaz nem korábbi megelőzőért ajánltatik-e a névbecsülési fizetés, s igenlő esetben ettől fogadja el a fizetést, mi az óvási oklevél további függelékébe hasonlóan beirandó. Így p. ha a VI. a. alatti mintában a hol már Berg A. Klein Mihályra névbecsülésből elfogadta a váltót, a fizetés végetti bemutatáskor még két idegen ember, teszem Schwarz és Weiss ajánlana névbecsülési fizetést, még pedig amaz Barnára, emez pedig Örire, elsősege kétségtelenül Weissnak volna, mert az ő fizetése által az intéző Öri kivételével, a váltóbirtokosnak valamennyi megelőzője szabadul a kötelezettségtől. Ha tehát Spitz Bergtől fogadta volna el a névbecsülési fizetést, és Berg a neki átadott váltó és óvási oklevél alapján viszkeresettel Klein és Barna ellen fordulna, ezek azon érvényes kifogást tehetnék, hogy az óvás tanúsága szerint bizonyos Weiss az őket megelőző Örire ajánlván a fizetést, ő ellenök viszkeresetnek helye nincs. Látjuk tehát, hogy a névbecsülési fizetésnél máskép áll a dolog, mint a névbecsülési elfogadásnál, mert ez utóbbinál, mint láttuk, a váltóbirtokos sorrendet tartani nem köteles. Magától értődik, hogy ha az intézvényezett akar névbecsülésből fizetni, neki van mindenképp felett elsősege, még pedig akár korábbi akár későbbi kötelezettért teszi a fizetést, ő utána pedig a szükségbeli intézvényezettnek, mivel ők nem közbenjárók, hanem a váltóban a fizetésre egyenesen utasított személyek.

Van egy eset, melyben a váltót fizetés végett, se nem az intézvényezettnek, se nem a kibocsátónak, hanem a telepesnek kell bemutatni

(l. fentebb 18. §.). A telepesnek való bemutatás pedig oly nagy fontosságú, hogy ha ezt a váltóbirtokos elmulasztja vagy is óvással nem tudja igazolni, hogy a telepes neki nem fizetett, ily esetben a váltóbirtokos az összevet még az elfogadótól, illetőleg kibocsátótól sem követelheti, s annál kevesbbé netaláni megelőzőitől. Oka pedig a törvény e szigorú intézkedésének az, mert feltéttetik, hogy az illető a (tőle jogilag különböző) telepesének már annak idejében fedezetet küldött, s így a törvény őt arra nem kötelezhette, hogy kétszeresen fizessen.

c) A váltót, ha telepítve van, a telep helyén kell bemutatni, ha bár az illető ott feltalálható nem volna is, s ha a váltón egyuttal telepes is volna megnevezve, a telepesnek; ha pedig a váltó nem telepített, az idegent az intézvényezett neve mellett kitett helyen, a sajátot pedig a kiállítás helyén. Ha az intézvényezettnek, illetőleg kibocsátónak üzlethelyisége (boltja) van, itt; ha pedig nincs, a magán lakásán még pedig bármelyik esetben, délelőtt 9—12 óra között. A tőzsdén bemutatni a váltót — feltéve hogy az illető azt látogatni szokta — csak az esetben lehet, ha abba az illető beleegyezik.

d) A bemutatás idejére nézve a törvény azt rendeli, hogy a bemutatást a lejárati napján déli 12 óráig kell teljesíteni, s nem fizetés esetében az óvást csak déli 12 óra után lehet fölvetetni. Hogy a bemutatás csak köznapon történhetik, már fentebb mondtuk; ha azért a váltó lejáratára vasárnapra vagy közönséges ünnepre esik, a bemutatás csak a legközelebbi köznapon történhetik, az óvásnak pedig legfeljebb az erre következő

második köznapon kell fölvetetnie. Hogy a *látra* szóló váltót a kiállítás napjától fogva két év alatt *bármikor* be lehet (és be kell) mutatni, azt már fentebb a 23. §-ban említettük.

e) Ha a váltóbirtokosnak valamelyik hason példány van birtokában, p. az első váltó (mert péld. nem ez, mint rendesen történik, hanem a másod vagy harmad váltó küldetett a levelezőtárshoz az elfogadás eszközlése végett), mielőtt ezt bemutatná, azon kell lennie, hogy az elfogadás végett elküldött példányt annak gondviselőjétől megkapja, mivel csak így számíthat arra, hogy az elfogadó a két váltó kieresztése mellett fizetni fog. Hasonlóan kell eljárni azon váltóbirtokosnak, kinek a váltó valamelyik másolata van a birtokában.

Ha a másolaton vagy a hason példányon meg van jegyezve, hogy az elfogadás végett elküldött eredeti, illetőleg hason példány kinél található, a váltóbirtokosnak egyszerűen az illető gondviselőhöz kell fordulnia; de mit tegyen az esetben, ha e megjegyzés az ő másolatán vagy hason példányán nem áll rajta? Felelet: Az intézőnél kell eziránt kérdést tennie, s ha ettől bármi okból (p. mert időközben meghalt, vagy külföldre utazott) a kellő értesítést meg nem kapná, vagy azt be nem várhatná (mert p. a lejárát előtt csak egy nappal irt neki e tárgyban levelet), ez esetben más mód nincs, mint a másolatot, vagy el nem fogadott hasonpéldányt mutatni be az intézvényezettnek, s ha erre — a mi nagyon valószínű — fizetést nem kapna, óvást vétetni fel, s előzői ellen viszkeresetet támasztani.

Megtörténik azonban az is, hogy a gondviselő az elfogadott eredeti, illetőleg hasonpéldányt a váltóbirtokosnak ki nem adja. Kérdés, mit kell tenni ez esetben, miután a gondviselő, mint a kinek eredeti aláírása nincs a váltóbirtokos kezében levő másolaton, illetőleg hasonpéldányon, hanem idegen kéz irta erre az ő nevét mint gondviselőét, váltóbíróság előtt azaz gyorsan a kiadásra szorítani nem lehet, hanem e tekintetben a köztörvény hosszadalmas útjára kellene lépni ellene. Felelet: ez esetben is az intézvényezettnek kell a másolatot vagy a hasonpéldányt bemutatni, s óvással igazolni mind azt, hogy a gondviselő az elfogadott eredeti, illetőleg hasonpéldányt ki nem adta, mind azt, hogy a fizetést a másolatra vagy hasonpéldányra megkapni nem lehetett, mert csak ily óvási oklevél mellett indíthat a váltóbirtokos ez esetben viszkeresetet előzői ellen, még pedig a hasonpéldány alapján valamennyi vagy bármelyik megelőzője ellen, a másolat alapján pedig csak azon megelőzői ellen, kiknek a másolaton *eredeti* aláírásuk foglaltatik. A törvény szerint ugyanis (75. §.) a másolaton lévő eredeti forgatmány a forgatót épen úgy kötelezi, mintha az eredeti váltót forgatta volna.

MÁSODIK FEJEZET.

II. Az óvási oklevél kivétele.

29. §.

Az óvás hiteles személy által kiállított oly oklevél, mely a viszkeresetnek alapul szolgáló tényt bizonyítja, mihez képest minden

oly tényre nézve, melynek bebizonyítása a vizkereseti joggal élésre szükséges, óvást kell ki-
venni. Kiállítja pedig az óvási oklevelet:

a) a közjegyző, ki erre nemcsak a váltó törvény 98. §. értelmében van jogosítva, hanem erre már előbb is a királyi közjegyzőkről szóló 1874. XXXV. t. czikknél fogva feljogosított.

b) a járásbíró, aljárásbíró, járásbíróági jegyző vagy aljegyző.

c) a váltójegyző, miután a törvény kimondja, hogy a k. közjegyzőkről szóló törvény 213. §-a, melynek illető része így szól: „A kinevezett váltójegyzők eddigi hatáskörüket továbbra is megtartják, újak azonban már ki nem nevezhetők“ — érintetlenül hagyatik. Váltójegyzők nevezettek pedig ki, az 1840. váltótörvény szerint, csupán az első bíróságú váltótörvényszékek mellé, ilyen pedig csak 8 volt, u. m. Aradon, Debreczenben, Eperjesen, Fiumében, Károlyvárosban, Pesten, Pozsonban és Sopronban.

Emlitenünk talán fölösleges is, hogy az a kinek óvási oklevélre van szüksége, a most nevezett hiteles személyek közül ahhoz fordulhat, kit legközelebb talál, vagy a kihez különös bizalma van.

30. §.

Folytatás.

Az óvási oklevélbe a hiteles személy tartozik beírni:

a) azon személy nevét vagy azon céget, a melynek felszólítására az óvást felveszi, valamint azon személy nevét vagy azon céget, a mely ellen az óvás felvételik;

b) az eredeti vagy másolt váltót egész terjedelmében, s így a netalán rajta levő forgatmányokkal, figyelmeztetésekkel és megjegyzésekkel (eddig másolat, itt toldat következik stb) együtt. A váltónak e másolata állhat egyébiránt akár az óvás szövegében akár az óvási oklevél alján vagy hátán;

c) azon felszólítást, melyet az illető személyhez intézett, mint szintén ennek válaszát, vagy ha nem válaszolt, ezt a körülményt; vagy ha fel nem találtatott, a föl nem találást;

d) különösen pedig akkor midőn névbecsülési elfogadás vagy névbecsülési fizetés esete forog fenn, azt bejegyezni, hogy ki, továbbá hogy kiért tette az elfogadást, vagy teljesítette a fizetést;

e) be kell írni a helyet, évet, hónapot és napot, melyen a felszólítás történt, és végre

f) alá kell írni a nevét, s rányomni a hivatalos pecsétet.

Ezek szerint az óvási oklevél ilyen formán hangzik:

„Alulirott kir. közjegyző (vagy váltójegyző vagy járásbirósági albiró stb.) 1877. év jun. 17. napján Kári János úr felszólítására a hátlapon irt váltót itt helyben Veres P.-nek, Bálvány utczában levő üzlethelyiségében fizetés végett bemutatván, azt válaszolta, hogy ő mindeddig az intéző Vas J.-tól fedezetet nem kapván, nem fizet.

Kelt, Budapesten, 1877. jun. 17.

(P. H.)

N. N.
közjegyző.

Másnap, ugymint 1877. év jun. 18-kán ugyancsak Kári János úr felszólítására felkerestem Vad J.-t mint szükségbeli utalványozottat, Új utczában 28. sz. alatti lakásán, s a névbecsülési fizetésre felszólítottam; ő azonban azt felelte, hogy a fizetésre utasítóval semmiféle viszonyban nem áll.

Kelt Budapesten, 1877. jun. 18.

(P. H.)

N. N.

közjegyző

A mai napon Kári János úr arról értesítvén engemet, hogy Róth P. mint közbenjáró a váltót kifizetni késznek ajánlkozott, azonnal Kári J.-sal együtt elmenten Róth P.-nek a Király utcán 82. sz. alatti üzlethelyiségében s felszólítván őt a névbecsülési fizetésre, a váltó öszveget jelenlétemben Kári Jánosnak azonnal kifizette, (vagy így: A mai napon Kári János Róth P.-vel irodámban megjelenvén, ez utóbbi oda nyilatkozott, hogy ő névbecsülésből kész a váltó öszveget kifizetni, s azt jelenlétemben Kári J.-nak azonnal kifizette) s kijelenté egyúttal, hogy e fizetést Kurz A. iránti névbecsülésből teszi.

Kelt Budapesten, 1877. jun. 18.

(P. H.)

N. N.

közjegyző.

IX. a.

(Az óvási oklevél hátlapján.)

<i>Helyettem Kurz A-nak. Pécs, márcz. 20. 1877. Vas János. Helyettem Wolf G- nek, s e váltó szük- ség esetében elfoga- dás végett Vad J- nek Budapesten be- mutatandó. Sopron apr. 15. 1877. Kurz A. Helyettem Kári Jánosnak. Szabad- ka, jun. 15. 1877. Wolf G.</i>	<i>Pécs, 1877. márcz. 17. 1000 frt o. é.</i> <i>Jun. 17-kén fizessen ön ezen váltónál fogva ne- kem</i> <i>egyezer forintot</i> <i>Vas János.</i> <i>Veres P.-re Budapesten</i> <i>szükség esetében</i> <i>Vad J.-re Budapesten</i>
---	---

Látjuk ebből, hogy azon esetben is, ha ugyanazon egy váltó miatt a hiteles személy több egyént szólít fel, nem szükség neki külön-külön óvási okleveleket venni fel, hanem az eredményt ugyanezen egy óvási oklevélen utólagosan bejegyezheti, vagy is mint függeléket (példánkban kettőt) beírhatja.

Lássunk még egy példát az óvásra.

„Alulírott közjegyző a mai napon Meunier úrnak mint Kern M. budapesti lakos meghatalmazottjának felszólítására az alább szóról szóra leírt váltót itt helyben Laroche E. úrnak bemutatni akarván, oly célból, hogy a hozzá az elfogadás eszközlése végett megküldött első vál-

tót nekem adja át, nője és gyermekei arról tudósítottak, hogy ő hosszabb időre elutazott, ők pedig a keresett váltóról mit sem tudnak. Ennek következtében azonnal Cordonnier N. úrnak mint intézvényezettnek a lakására mentem, és őt a fizetésre felszólítottam. Ő azonban azt felelte, hogy e harmad váltóra a fizetést csak akkor hajlandó teljesíteni, ha neki az *első* váltó is, melyre elfogadását irta, átadatik.“

Kelt Lyonban, 1877. márcz. 22.

(P. H.)

N. N.

közjegyző.

Cordonnier N.

Ducrot N. mint tanu

Faible N. mint tanu.

X. a.

(Az óvási oklevél alján.)

Helyettem Van der
Gael N. úrnak.
Alexandria, jan.
10. 1877. Perotti U.
Helyettem Stern S.
úrnak. Amsterdam,
jan. 30. 1877. Van
der Gael N. Helyet-
tem a budapesti áta-
lános hitelintézet-
nek. Bécs febr. 6.
1877. Stern S. He-
lyettem Kern M.
úrnak. Budapest,
márcz. 2. 1877.
Atalános hitelinté-
zet. Wild J. igaz-
gató.

Alexandria, jan. 3. 1877.

6000 franc.

1877. márcz. 22. fizessen ön nekem ezen **har-**
mad váltónál fogva

hatezer francot

Értéke áruban. Cordonnier N. urra Lyonban

Perotti U.

az *első* példány az elfogadás eszközlése
végett elküldetett **Laroche E.**
úrnak Lyonba.

Ez óvási oklevélből azt látjuk, hogy az óvási oklevél érvényességére nem minden országban ugyanazon kellékek kívántatnak. Így p. a Franciaországban kivett óvás csak úgy érvényes, ha azt vagy két közjegyző, vagy egy közjegyző és két tanu s még ezeken kívül az illető, ki ellen t. i. az óvási történik, aláírta, *) holott nálunk, csak egyetlen egy hiteles személy aláírása kívántatik.

Azon esetben pedig, midőn a váltó oly intézvényezettre forgattatott, ki azt még el nem fogadta, az óvási oklevél ily formán fog hangzani:

„A mai napon N. N. úr közjegyzői irodámban személyesen megjelenván, az alább szóról szóra lemásolt váltót azon kéréssel mutatta be nekem, hogy őt az abban kitett 800 forint lefizetésére szólítsam fel; a mit én azonnal teljesítvén, N. N. úr oda nyilatkozott, hogy nem fizet, mivel az utolsó forgatmányból láthatólag, ő a váltónak jogszerű birtokosává lett.“ Kelet, aláírás és pecsét.

Magától értődik, hogy N. N. e váltót a le-

*) Oly esetben, midőn az óvás külföldön vétetik fel, okosan cselekszik a váltóbirtokos, ha egyúttal a külföldi hatóságtól, példánkban jelesül a francia illető főtörvényszéktől (cour d'appel) oly bizonyítványt eszközöl ki, mely azt tanúsítja, hogy ott az óvás ily és nem más alakban szokott felvétetni. A magyar bíróság ugyanis a külföld váltói törvényhozását tudni nem tartozván, ha ily bizonyítvány kivétele elmulasztatott volna, azt utólag csak hosszadalmas nemzetközi (diplomatiai) uton lehetne megszerezni. (A magyar törvényszék fordulna az igazságügy miniszterhez, ez a közös külügy miniszterhez, ez p. a bécsi francia nagy követséghez stb.)

járat napjáig magánál tartotta, minthogy a fizetést csak a lejárat napján lehet követelni.

31. §.

Folytatás.

Már alkalmilag említettük, hogy az óvást az illetőnek üzlethelyiségében vagy ha ilyen nem volna, lakásán kell kivenni, ha pedig a váltó telepített, a telep helyén, illetőleg a telepes üzlethelyiségében, vagy lakásán, — mit most avval toldunk meg, hogy ez nem azt teszi, mint ha a hiteles személy ott tartoznék az óvást írásba foglalni, mivel ezt az illető sok esetben meg sem engedi, hanem azt teszi, hogy magát a cselekvényt t. i. az elfogadásra vagy fizetésre felszólítást okvetlenül ott kell teljesíteni. Kivétel erre nézve azon eset, midőn akár az elfogadásra akár a fizetésre közbenjáró ajánlkozik, mivel az ily óvást másutt is p. a közjegyző irodájában ki lehet venni. Említettük már azt is, hogy az óvást a lejárat napján déli 12 órától fogva, vagy ha a lejárat vasárnapra vagy közönséges ünnepre esik, a rá következő napon déli 12 órától fogva legkésőbbben az ugyan-e napra következő második köznapon délelőtt 9—12 óra között és délutáni 2—5 óra között lehet kivenni; az óvás a tőzsdén, épen úgy, mint a bemutatás, csak az illető beleegyezésével történhetvén.

Ha azon eset fordul elő, hogy a hiteles személy az illetőnek üzlethelyiségét vagy lakását föl nem találhatta, e körülményt az óvási oklevélben meg kell jegyeznie, de mielőtt ezt tenné, városokban a kapitányi hivatalnál, falukon (kis

és nagy községekben) a község előjárójánál kell kérdést tennie, s hogy e tudakozódása siker nélkül maradt, az óvási oklevélben hasonlóan megjegyeznie. Ha e tudakozást a hiteles személy elmulasztaná, s így pusztán csak azt jegyezné be az óvásba, hogy az illetőt fel nem találta, az ily óvás ellen a viszkereset alá vett egyén érvényes kifogást tehetne.

32. §.

Folytatás.

A hiteles személy köteles az óvási oklevelet a váltó birtokosának vagy meghatalmazottjának azonnal átadni, s egyúttal a kivett óvást az úgynevezett óváskönyvbe egész terjedelmében beírni oly végből, hogy ha ugyanazon óvásra az érdekelt félnek vagy jogutódjának szüksége volna, azt e könyv alapján akár egyszerű, akár hitelesített másolatban kiadhassa. Hogy pedig maga az óváskönyv hitelességgel bírjon, szükség hogy annak lapjai folyó számmal elláttassanak, hogy az az illető törvényszék elnöke által a hitelesítési záradékkal elláttassék, s hogy e végből vékony zsinórral, melynek két vége az utolsó lapon a hivatalos pecséttel lepecsételtetik, átfűzve legyen, s hogy a kivett óvások napról napra és a kelet sorrendje szerint vakarás és igazítás nélkül jegyeztessenek be. Ily óvás-könyvet tartozik e szerint vezetni minden járásbiróság, minden közjegyző és minden váltójegyző.

33. §.

Folytatás.

Azon kérdésre, hogy mely esetben kell óvási oklevelet kivéetni, azt felelhetjük, hogy: 1. el nem fogadás, és 2. nem fizetés esetében, s hogy mindkét esetben az óvás kivétele többféle okból történhetik, jelesül

1. *El nem fogadás esetében* (természetesen csak idegen váltónál):

a) azon okból, hogy az intézvényszerzett föl nem található;

b) hogy az; a ki helyetté a váltót elfogadná, meghatalmazását igazolni nem tudja;

c) hogy az intézvényszerzett csőd alá jutott;

d) hogy a váltót csak bizonyos feltétel mellett akarja elfogadni, (p. hogy az összeget másutt fizeti, vagy későbbben fizeti stb.);

e) hogy kisebb összeget fogad el, (mely okból, csak az el nem fogadott részre nézve veendő ki az óvás);

f) hogy nem közönséges, hanem névbecsülési elfogadást tesz;

g) hogy a lát utánra szóló váltón az elfogadás keltét ki nem teszi;

h) hogy az elfogadás végett elküldött eredeti váltó, vagy hason példány gondviselője azt ki nem adja;

i) hogy az elfogadóba nem lehet bizni, hogy az összeget lejáratkor kifizeti, mert p. az elfogadás után már valamely tartozásért ellene a végrehajtás sikertelenül kísértetett meg;

k) azon okból, hogy az oly *saját váltóban*, mely lát után bizonyos idő múlva fizetendő, a

láttamozás kelte ki nem tétetett. (Hogy ezen okból, sem a saját, sem az idegen váltóra nézve viszkeresetet (biztosítást) nem lehet indítani, azt már fentebb említettük.)

És netaláni egyéb okokból.

2. *Nem fizetés esetében, még pedig mind idegen, mind saját váltónál.*

a) azon okból, hogy az intézvényszerzett névbecsülésből fizet;

b) hogy az intézvényszerzett (illetőleg a kibocsátó), vagy a telepes nem található, vagy pedig csőd alá jutott;

c) hogy a fizető az összegnek csak egy részét fizeti;

d) hogy nem a váltóban kitett pénznemmel akar fizetni;

e) hogy nem készpénzzel, hanem más értékkel p. áruval akar fizetni;

f) hogy az elfogadótól (illetőleg kibocsátótól), jogilag különböző telepes nem fizet;

g) hogy nem készpénzbeli vagy lejárt váltóbeli követelését akarja beszámítani;

h) hogy nem a telep helyén akar fizetni;

i) hogy a lejárat napján déli 12 óráig nem fizet;

k) hogy a fizetést valamely feltétel alatt ajánlja p. haladékat kér.

És netaláni egyéb okokból.

Megjegyezni kívánjuk itt, hogy miután a tapasztalás azt mutatja, hogy a váltóbirtokos, saját érdekénél fogva, nagyon is vigyáz arra, hogy az óvást, egy vagy más okból, kivétesse, s az óvás kivételével inkább visszaél, azaz akkor is óváshoz folyamodik, midőn arra szükség nincs:

még fontosabb a tanulóra nézve azon eseteket tudni, melyekben óvást kivétni teljesen fölösleges. Ily esetek pedig, föltéve, hogy az idegen váltó már el van fogadva, még pedig az intézvényszerzett által, és nem névbecsülésből, hanem az intéző megbízása folytán (a saját váltó már a kiállítás ténye által elfogadott lévén) a következők :

1. Midőn a váltóbirtokosnak egyetlen egy megelőzője sincs, vagy ha vannak, ezek az óvást a költség nélkül vagy óvás nélkül szókkal *mindnyájan* elengedték.

2. Ugyanezen esetben, ha a telepített váltón a telepes az intézvényszerzettől, illetőleg kibocsátótól jogilag nem különböző személy (p. fizetések tételére meghatalmazottja, vagy vidéki fióküzletének a vezetője).

3. Ha magá a váltóbirtokos a telepes, mi leg többnyire a vásárok alkalmával kiállított váltóknál, valamint takarékpénztári és bankintézeti váltóknál fordul elő (p. ha a váltó így szól :

Szeged, okt. 17. 1877. 100 for.

Fizessen ön ezen váltónál fogva stb.

Berg J. úrra Szabadkán.

Elfogadom Berg J.

Blau K.

Fizetendő Blau K.-nál Debreczenben.

vagy pedig így szól:

Szeged, okt. 17. 1877. 100 for.

Fizetek ezen váltónál fogva Blau K. úrnak stb.

Fizetendő Blau K. úrnál

Berg J.

Debreczenben.

HARMADIK FEJEZET.

III. Az értesítés (Notification.)

34. §.

Az értesítés az el nem fogadás vagy nem fizetés miatt megóvatolt váltó birtokosának azon cselekvénye, mely által a maga megelőzőjét a váltó el nem fogadásáról, illetőleg ki nem fizetéséről írásban tudósítja. Az értesítés e szerint kétféle, u. m. vagy az el nem fogadást, vagy pedig a nem fizetést adja benne tudtára a megelőzőnek a váltóbirtokos. Lássuk előbb is az elsőfélét.

a) Ez értesítést lehet tenni mind azon okokból, melyeket a fentebbi 33. §-ban 1. alatt elősoroltunk, kivéven a g) és k) alatt említetteket, mert ezen okokból az értesítés teljesen fölösleges volna, miután ez esetekben az elfogadás, illetőleg láttamozás megtörtént.

b) Ez értesítéshez a váltóbirtokos az óvási oklevelet nem mellékel, de épen ezért kell, hogy értesítésében mind a megóvatolt váltót közelebb-ről megjelölje vagy épen lemásolja, mind pedig azt is kitegye, hogy az óvás mikor vétetett ki; ellenben azon esetben, ha vagy az ő megelőzője, vagy valamelyik korábbi megelőzője biztosítást (miről alább szólunk) adott volna, köteles ennek az óvási oklevelet azonnal átadni.

c) A névbecsülő, (a mint ezt már fentebb a 14. §-ban láttuk), akár első- akár másodrendű legyen, ez értesítéshez az óvási oklevelet azonnal mellékel, minek oka az, hogy ő nincs jogosítva biztosítást követelni.

d) Ez értesítést lehet tenni, az óvás kivétele után legfeljebb 2 nap alatt.

e) Ez értesítés posta útján és vevény (recepisse) mellett történik. Czélszerű, hogy a váltóbirtokos, mind maga az értesítés borítékára ráírja e szókat: „váltó óvási ügyben,“ mind a vevényben a postatiszt által ugyanezeket bejegyeztesse, habár a törvény szerint elegendő, ha a váltóbirtokos csak azt bizonyítja is postai vevénnyel, hogy a megelőző számára a meghatározott napon levelet adott fel, kivéven mindazáltal, ha a megelőző bebizonyítaná, hogy a feladott levél nem váltó óvásról való értesítést foglalt magában.

f) A megelőző a maga megelőzőjét, s ez ismét a magaét s így tovább azonnal, s legfeljebb az értesítés vételétől 2 nap alatt értesíti, de az olyan megelőzőt, ki a váltói kötelezettségből valamely *figyelmeztetés* (engedményezés, szavatoság nélkül) használása által kilépett, értesíteni nem szükség, valamint nem szükség az oly megelőzőt sem, ki üres forgatmánynyal ruházta át a váltót. Ily esetben tehát, ha ez mégis előfordulna, azon legközelebbi megelőzőt lehet értesíteni, ki forgatmányában a helyet megjelölte.

g) Ez értesítés elmulasztásának nincs ugyan, az új törvény szerint az a következése, a mi volt a régi váltótörvény (1840-ki) szerint, hogy t. i. a beadott viszkeresetet a bíróság, ha az értesítés bizonyítva nincs, figyelembe nem veszi vagyis a viszkeresetnek helyt nem ad, de azon következése az új törvény szerint is van, hogy „a váltóbirtokos vagy forgatmányos, ki az értesítést elmulasztja vagy azt nem közvetlen

megelőzőjéhez intézi, az ebből eredő kárt az összes, illetőleg az átugrott megelőzőknek megtéríteni köteles.

Lássuk most a második-félét. A nem-fizetés miatti értesítésről áll mind az, a mit most az el nem fogadás miatti értesítésről az a) — g) pontok alatt mondtunk, azon különbséggel

a) Hogy ez értesítést lehet intézni a kezeshez is, mert a törvény szerint (68. §.) a váltóbirtokosnak kötelessége a kezes elleni kereseti, illetőleg viszkereseti jog megszerzésére és fenntartására mindazokat teljesíteni, melyeket a jelen törvény azon váltókötelezettek elleni kereseti, illetőleg viszkereseti jog fenntartására előszab, a kikért a kezesség vállaltatott. Világos e szerint, hogy a kezes ellen óvást is, és mindazon okokból ki lehet venni — feltéve, hogy a kezes, a közönséges elfogadást tett intézvényezettért, illetőleg kibocsátóért vállalt kezességet — melyeket fentebb a 2. a) — k) alatt elősoroltunk.

b) Hogy ezen értesítést lehet tenni, *kivétel nélkül*, mindazon okokból, melyeket a 33. §-ban 2. a) — k) alatt említettünk.

c) Hogy azon esetben, ha valamelyik megelőző fizet, ennek a váltóbirtokos már nemcsak az óvási oklevelet, hanem evvel együtt a váltót is kiadni tartozik.

d) Hogy a váltóbirtokos, illetőleg azon forgatmányos, ki neki a váltót kifizette, az előzők átugrása esetében ezeknek nemcsak kártérítéssel tartozik, hanem az ellenők támasztott viszkereset perköltségei sem ítéltetnek meg neki, és ezenkívül a lejáratról (illetőleg a fizetés idejétől) a keresetre hozott bírói határozat kézbe-

sítéséig járó kamatot sem követelheti. Így p., a kamatot illetőleg, ha Spitz váltóbirtokos a ~~VI~~^{VI}a. alatti váltónál fogva, mely, tegyük, hogy 1877. jun. 5. járt le, az ugyanezen napon (mert az elfogadó Gutmann nem fizetett) kivett óvásnál fogva Klein Mihály ellen indít viszkeresetet, és ettől, vagyon nem létében, a pénzt meg nem kaphatván Kern M. ellen fordul, kinek a viszkeresetre hozott határozat a mondott év okt. 5. kézbesítettik, Spitz hiába kéri a jun. 5-től okt. 5-ig az 500 for. után járó 6%-os kamatot, mert ez neki megítéltetni nem fog, valamint nem a perre tett költsége sem. Ugyanezen eset állana elő, ha felteszem Spitzet Róth a vett értesítés folytán azonnal kifizetvén, most Róth fordulna Klein ellen, s ettől a pénzt meg nem kaphatván, vagy a gőzmalom r. társulat vagy Kern ellen lépne föl.

NEGYEDIK FEJEZET.

IV. A fizetés.

35. §.

A fizetésről, ezen legeminensebb váltói cselekvényről, a következőket kell szem előtt tartani :

a) Ha a lejárat napján déli 12 óráig a váltó fizetés végett be nem mutattatik, a fizetni kívánónak még harmadfél napig várnia kell; azaz annyi ideig a mennyit a törvény a nemfizetés miatti óvás kivételére rendel (ha vasárnap vagy közönséges ünnep jó közbe, az természetesen ez esetben sem számittatik), s ezen idő eltel-

tével az összeg a váltóbirtokos veszélyére és költségére a bíróságnál lehetető, s ezt a fizető teheti a nélkül, hogy a váltóbirtokost, ha mindjárt ismerné is azt, a rendes úton, ha pedig nem ismerné — a mi forgatott váltónál nagyon valószínű — hirdetményileg megidéztetné. E letétel által a fizető azt nyeri, hogy a pénzt nem kell őriznie, s azt, hogy a letétel napjától fogva ő tőle kamatot nem követelhetni.

b) Ha a váltó fizetés végett az óvás kivételére rendelt határidő alatt, vagy a lejárat napján déli 12 óráig bemutatattik, az esetben, ha e váltón forgatmányok vannak, a fizető vizsgálja meg, ha vajon a bemutató jogosítva van-e az összeg fölvételére, azaz ha a bemutató nem maga a váltóbirtokos, a váltó *meghatalmazásul* vagy *behajtás végett* rá van-e forgatva, vagy ha nem volna, bir-e a pénz fölvétele végett hiteles alakban kiállított meghatalmazó-levéllel; vizsgálja meg továbbá, ha vajon a hátiratok szakadatlan lánczolatban következnek-e egymásra s pedig tekintet nélkül arra, hogy egyik vagy másik forgató vállalhatott-e váltói kötelezettséget, s tekintet nélkül arra hogy egyik vagy másik forgatmány hamis lehet, mert a fizetőt a törvény sem arra nem kötelezi, hogy idő veszteséggel és fáradságosan járjon végére a forgatók váltó képességének, sem arra, hogy a hátiratok valódiságát vizsgálja. A hátiratok pedig szakadatlanul az esetben következnek egymásra, ha idegen váltón az első forgatmány alatt a rendelvényes (illetőleg intéző-rendelvényes), saját váltón pedig a rendelkező neve áll, s azon túl minden későbbi forgatmány alatt annak neve áll, ki a közvetle-

nül megelőző forgatmányban mint forgatmányos fordul elő. E vizsgálatnál azonban szem előtt kell tartani azt, hogy a törvény azt teszi föl, hogy ha valamely üres forgatmányra teljes forgatmány következik, a teljes forgatmány aláírója üres forgatmány mellett jutott a váltó birtokába; valamint szabály az is, hogy a mely forgatmányok ki vannak törölve, azokat a fizető úgy tekintheti, mint ha nem is irattak volna rá a váltóra. Ha e vizsgálat alkalmával a fizetni akaró azt veszi észre, hogy a hátiratok nem függenek össze szakadatlan sorban, vagyis a hátiratok között hézag van, akkor legokosabban cselekszik, ha az összevetet hasonlóan a bíróságnál teszi le.

A hézagot e szerint meg kell különböztetni az üres forgatmánytól, mely rendesen üres helyet hagy a váltó hátán, de hézagot nem okoz; holott hézag esetében a váltón rendesen nincs üres hely, hanem vizsgálat után az derül ki, hogy egy forgatmány kimaradt. Lássunk egy ily hézagot.

Ha valamely váltónak a hátán ily forgatmányok vannak:

1. *Helyettem Bing Á. úrnak*
Beregszász, júl. 20. 1876.

Kohn S.

2. *Bing Á.*
3. *Helyettem Veres Sándornak*
Arad, júl. 30. 1876.

Schwarz J.

4. *Helyettem Beer K-nak*
Temesvár, aug. 9. 1876.

Karg D.

annak, a ki e hátiratokat figyelmesen megvizsgálja, azonnal szemébe tűnik, hogy a 2. számnál nincs hézag, hanem hogy az csak üres forgatmány, s hogy a 3. számú Schwarz J. forgató oda magát mint forgatmányost bizvást beírhatta volna, de hézag van a 3. és 4. szám között, mert a 4. szám alatt Karg D. mint forgató fordul elő, holott ő a közvetetlenül megelőző 3. szám alatt nem fordul elő mint forgatmányos. Az e váltót bemutató Beer forgatmányosnak e szerint az illető azt fogja mondani: barátom, e váltó hézagban szenved; e váltót Karg vagy lopta, vagy találta; s így fizetni nem fogok, hanem a pénzt a bíróságnál leteszem. Megtörténhetik azonban, hogy a hézag után következő forgatmányos egészen jogos uton jutott a váltó birtokába, p. ha a forgatmányos meghalt, s fija a váltót örökségbe kapván, azt hátirat útján másra ruházta. Azonban ily esetben is tanácsosabb a pénzt a bíróság kezeibe adni.

c) Hogy az őszveget a váltón kitett pénznemben kell kifizetni azon esetben, ha az a váltón e szóval: *valósággal* (effectiv) vagy *természetben* (in natura) világosan kikötöttetett. Ha p. a váltó így szólana: fizessen ön kétszáz darab Napoleon aranyat *természetben*, vagy 500 darab egy forintos tallért *valósággal*: a váltóbirtokos más pénznemmel, ha szintén a fizető az árfolyam különbözetet megtérítené is, megelégedni nem tartozik. Ha azonban a *valósággal* vagy *természetben* szó nincs a váltón, és a fizetés helyén az illető pénznem vagy számítási érték nincs folyamatban, ez esetben a fizetést a folyamatban levő pénznemben lehet teljesíteni, s az ily fizetéssel

a váltóbirtokos megelégedni tartozik az esetben, ha neki az árfolyam különbözet megtérítettik, miről a törvény azt mondja, hogy a magyar korona területén fizetendő ily váltóra nézve azon árfolyam az irányadó, mely a budapesti tőzsdén a fizetési napot megelőzőleg utólszor jegyzett árfolyamok középáraként mutatkozik. E pedig azt teszi, hogy ha p. a váltó 200 Napoleon (20 francos) aranyról szól, s a váltó, teszem, jul. 5. fizetendő, végire kell járni, hogy jul. 4. mi volt az árfolyama az ily aranyra mind készpénzben mind áruban p. ha készpénzben ért 10 frt 25 kr., áruban pedig 10 frt 31 krt (azaz ennyit érő árut adtak érte), akkor egy ily aranyért a két folyam közepárát azaz 10 frt 28 krt kell kifizetni; ha pedig jul. 4. ez arany árfolyam — mert ily pénzben üzlet nem történt — a tőzsdén nem jegyeztetett volna, akkor menni kell visszafelé t. i. jul. 3-kára, 2-kára stb., míg oly napra akadni, melyen az ily arany árfolyama feljegyeztetett. Ez árfolyamot a nagyobb újságok rendszeren közlik, ha azonban a váltóbirtokos ezeknek e tekintetbe hitelt nem adna, akkor az illető árfolyamot a budapesti tőzsde bizottság bizonyítványával kellene igazolni.

d) Hogy valamint az idegen váltót első vagy másodrendű névbecsülésből el lehet fogadni, úgy lehet azt, sőt lehet a saját váltót is, névbecsülésből kifizetni. A névbecsülési fizetés az idegen váltóra nézve vagy az intézvényszerű vagy a szükségbeli utalványozott által teljesíthetők, s ez az első rendű névbecsülési fizetés; vagy, ha ezek közül egyik sem volna hajlandó fizetni, valamelyik forgató vagy egyszerű köz-

benjáró által, s ez a másodrendű névbecsülési fizetés, s ez utóbbi a saját váltónál is előfordulhat. Hogy pedig mindenki jogosítva van, akár idegen akár saját váltót névbecsülésből kifizetni, azt a törvény (62. §.) világosan mondja, midőn így szól: A váltóbirtokos a névbecsülésből ajánlott teljes fizetést, *bárkitől* származzék is ajánlat, vissza nem utasíthatja, mert ha visszautasítaná, — mondja tovább a törvény, — viszkeresetét a névbecsült és ennek következői ellen elveszti.

e) Hogy az első rendű névbecsülőkre nézve a fizetésnél is épen úgy, mint ezt az elfogadásnál láttuk, a váltóbirtokos sorrendet tartozik tartani. Elsősége van tehát az intézvényezettnek, s ha ez nem fizetne, a szükségbeli utálványozottnak. Sőt fizetésnél, a másodrendű névbecsülők között is — nem úgy, mint az elfogadásnál — sorrendet kell tartani, s így annak adni elsőséget, a kinek fizetése által legtöbbben szabadulnak a kötelezettség alól. Ha azért valamely forgató vagy egyszerű közbenjáró az intézőre, illetőleg rendelkezőre ajánlaná a névbecsülési fizetést, az ilyennek valamennyi ajánlkozó fölött elsősége volna. Az ily névbecsülési fizetésre ajánlkozó tehát óvatos legyen, mert, a törvény szerint (64. §.), azon közbenjáró, ki a váltót kifizeti, jöllehet, hogy más, kit a váltó vagy az óvás tartalma szerint elsőség illetett, a fizetésre késznek ajánlkozott, nem indíthat viszkeresetet azon forgatók ellen, kik a jogosultabb közbenjáró részéről ajánlott fizetés folytán a kötelezettség alól szabadultak volna. Így a VI. a. alatti váltón már a Klein Mihályra tett névbecsülési elfogadás állván, ha fizetés alkalmával Karg J., Róth J.-re

tenne névbecsülést és Spitz Kargtól fogadná e a fizetést, Karg nem indíthatna fizetési viszkeltet Róth, a gőzmalom r. társulat és Kern ellen, mert ezek mind a hárman azt mondanák: Karg láthatta a váltóból, hogy mi már a Kleinra tett másodrendű névbecsülési elfogadásnál fogva a kötelezettség alól megszabadultunk, forduljon tehát csak Klein, Barna és Őri ellen. Ha ily esetben, midőn t. i. már valamely közbenjárónak elfogadása rajta áll a váltón, az történik, hogy a lejáratkor az illető, példánkban Berg, fizetéshez nem juthat, nem pedig azért, mert p. vagy az intézvényszerzett fizetett, vagy a szükségbeli utalványozott ajánlott névbecsülési fizetést, ily esetben a névbecsülési elfogadó a fizetőtől $\frac{1}{3}$ % váltódíjat (Wechsel-Provision) *) követelhet, de természetesen nem váltói, hanem köztörvényi uton, miután se a váltó, se az óvás nincs kezei között.

f) Hogy midőn a törvény (38. §.) azt mondja, hogy a váltóbirtokos a felajánlott részletfizetést vissza nem utasíthatja, ezt úgy kell érteni, hogy csak azon részletfizetést nem utasíthatja vissza, melyet idegen váltón az intézvényszerzett nem névbecsülésből, hanem az intéző megbízása folytán, valamint saját váltón a kibocsátó ajánl. Mert abból, hogy a már említett 62. §. névbecsülés esetében teljes fizetésről szól, következik, hogy részletfizetéssel csak nem-névbecsülési fizetés

*) A váltódíj nem a levelezésért vagy postabér fejében járó díj, hanem a polgári keresetnek egy neve. A ker. törvény 284. §. szerint a díjat (Provision), a kereskedő minden munkájáért kikötés nélkül is követelheti. A váltódíjat, természetesen, nem-kereskedő is.

esetében tartozik a váltóbirtokos megelégedni. Világos ez különösen abból, hogy a névbecsülésből fizetőnek (fizetési) viszkereseti joga lévén, e jogot, ha részletfizetést tett, azon okból nem érvényesíthetné, mert a részletfizetőnek csak a váltó *másolatán* adatik nyugtatvány; már pedig a (fizetési) viszkereset megindítására az eredeti váltó szükséges. De egyébiránt is, a részletfizetést a törvény a *Fizetés* című, a teljes fizetést pedig a *Névbecsülési fizetés* című szakasz alatt említi. A törvény általánosságban csak részletfizetést említvén, következik, hogy ha az illető p. 1000 forint váltóösszegeből bármely kicsiny részt, teszem csak 10 forintot fizetne is, a váltóbirtokosnak avval meg kell elégedni, magától értődően, hogy az összeg többi részére nézve óvást kell kivételnie.

g) Hogy a kibocsátó, illetőleg közönséges elfogadó, a lejárat napján déli 12 óráig tartozik fizetni.

36. §.

Folytatás.

Arra nézve, hogy miféle iratokat tartozik átadni a váltóbirtokos a fizetőnek, különbséget kell tenni, hogy a fizetés névbecsülésből, vagy nem névbecsülésből tételik-e.

a) Ha a fizetés névbecsülésből tételik, a fizetőnek joga van kívánni, hogy neki az eredeti, illetőleg (ha az idegen váltó több hason példányban állíttatott ki) az elfogadott váltó, továbbá, ha külön meghatalmazó-levél mellett vétetik fel a pénz, e meghatalmazó-levél, és a nem-fizetés

(t. i. az utasított általi) miatt kivett óvási oklevél — de csak úgy, ha ennek költségét megtéríti — neki átadassék.

b) Ha pedig a fizetés nem-névbecsülésből, azaz idegen váltóra nézve az intézvényszerzett által az intéző megbízása folytán, saját váltóra nézve pedig a kibocsátó által tétetik, ez esetben óvásra nem levén szükség, a fizetőnek csak a váltót, s esetleg a meghatalmazó-levelet kell átadni; ha ő az összegnek csak egy részét fizette le, nem magát a váltót, hanem csak annak másolatát kell átadni, a melyen azonban a részfizetést nyugtatni, s egyúttal magán a váltón is meg kell azt jegyezni.

Valahányszor, t. i. teljes fizetés esetében, maga a váltó adatik át a fizetőnek, a fizető megkivánhatja, hogy az összeg föl vételét az illető nyugtatványozza, mi rendesen e kifejezéssel történik: *e váltó ki van egyenlítve*, vagy még gyakrabban e franczia szókkal: *pour acquit* (nyugtatványul), s természetesen hozzájárul a pénzfelvevő aláírása.

Nem kell azonban azt gondolni, hogy a váltó akkor, midőn az a fizetőnek átadatik, pályáját minden esetben megfutotta, mert az oly váltóra nézve, melynek vagy több hasonpéldánya, vagy több másolata van, váltói kötelezettségek, még a teljes fizetés után is, állhatnak fenn. Lásuk e tekintetből a következő mintákat :

XI. a) Hason példányok.

I.

	<i>Alexandria, jul. 30. 1876.</i>	<i>500 frt.</i>
	<i>Lát után két hónapra fizessen ön ezen első váltónál fogva Menotti M. úrnak</i>	
	<i>ötszáz forintot egy forintos tallérokban</i>	
	<i>Értéke számlában, tudósítás szerint.</i>	
	<i>Berg J. úrra Budapesten</i>	
	<i>Elfogadom Berg J. aug. 25. 1876.</i>	
		<i>Perotti K.</i>

II.

<i>Helyettem Perrier N. úrnak.</i>	<i>Alexandria, aug. 2. 1876.</i>	<i>Menotti M.</i>	<i>Helyettem Carrier Ch. úrnak.</i>	<i>Marseille, aug. 8. 1876.</i>	<i>Perrier N.</i>
<i>Alexandria, jul. 30. 1876.</i>					
<i>500 frt.</i>					
<i>Lát után két hónapra fizessen ön ezen második váltónál fogva Menotti M. úrnak</i>					
<i>ötszáz forintot egy forintos tallérokban</i>					
<i>Értéke számlában, tudósítás szerint</i>					
<i>Berg J. úrra Budapesten</i>					
<i>Perotti K.</i>					
<i>az első az elfogadás eszközlése végett elküldetett Wahr K. úrnak Budapestre.</i>					

III.

Helyettem Perrier N. úrnak. Alexandria, aug. 2. 1876. Menotti M. Helyettem Carrier Ch. úrnak. Marseille, aug. 8. 1876. Perrier N. Helyettem Wild M. úrnak Lyon, aug. 26. 1876. Carrier Ch. Helyettem Várai S. úrnak Bécs, aug. 30. 1876. Wild M. Helyettem Sütő J. úrnak. Győr, okt. 28. 1876. Várai S.	Alexandria, jul. 30. 1876. 500 frt. Lát után két hónapra fizessen ön ezen harmad váltónál fogva Menotti M. úrnak ötszáz forintot egy forintos tallérokban Értéke számlában, tudósítás szerint Berg J. úrra Budapesten Perotti K. az első az elfogadás eszközzése végett elküldetett Wahr K. úrnak Budapestre.
--	--

IV.

Helyettem Perrier N. úrnak. Alexandria, aug. 2. 1876. Menotti M. Helyettem Carrier Ch. úrnak. Marseille, aug. 8. 1876. Perrier N. Helyettem König S. úrnak Lyon, aug. 26. 1876. Carrier Ch. Helyettem Beer J. úrnak Budapest, aug. 30. 1876. König S.	Alexandria, jul. 30. 1876. 500 frt. Lát után két hónapra fizessen ön ezen negy ed váltónál fogva Menotti M. úrnak ötszáz forintot egy forintos tallérokban Értéke számlában, tudósítás szerint Berg J. úrra Budapesten Perotti K. az első az elfogadás eszközzése végett elküldetett Wahr K. úrnak Budapestre.
--	---

Tegyük fel, hogy Carrier, az a Carrier, ki megelőzője Perrier utján, még egy harmad és egy negyed példányt kívánt Perotti intézőtől, s noha amazt már Wildre, emezt pedig Königre forgatta, a másodpéldánnyal, melyen ő mint utolsó forgatmányos áll, okt. 25. napján (mert az aug. 25. elfogadott, lát után 2 hónapra szóló váltó ekkor jár le) megjelen Wahrnál Budapes-
ten, — mert ennek, illetőleg Perriernek leveléből megtudta, hogy Berg a váltót aug. 25. fogad-
ta el —, megjelen pedig oly czélból, hogy az el-
ső váltót Wahrtól átvegye, s ennek, és a kezei
között lévő másod váltónak alapján az 500 ezüst
forintot Bergtől megkapja. — Itt először is az a
kérdés merül föl, vajon Wahr a gondviselő, még
az esetben is, ha tudná, hogy Carrier e váltónak
harmad és negyed példányát két különböző sze-
mélyre forgatta, kiadhatja-e neki bizvást az el-
fogadott első példányt. Felelet: kiadhatja, sőt
köteles kiadni, mert Carriernek az első példány-
hoz való joga a törvény 36. és 72. §§-ai értel-
mében igazolva van. Másik kérdés az, hogy Berg,
kiről tegyük fel, hogy tudomással bir egy har-
mad és egy negyed váltónak Carrier által tett
tovább forgatásáról, fizethet-e, az első és másod-
példány kiszolgáltatása mellett, Carriernek. Fe-
lelet: bizvást fizethet, mert a törvény szerint
(71. §. 1. pont) az oly forgató, ki ugyanazon vál-
tónak több példányát különböző személyekre ru-
házta át, még az összeg felvétele után is váltói
kötelezettségben marad. Mindegy volna e sze-
rint, ha Sütő a harmad váltóval, Beer pedig a
negyed váltóval, akár Carrier után — tegyük
okt. 26-kán —, akár vele, okt. 25-én, egy és

ugyanazon perczen jelentkeznek Bergnél, mert Berg az utóbbi esetben is Carriernek fog fizetni, mivel csak ettől kaphatja vissza az elfogadta első példányt. Carrier ekkor körülbelül így fog, — az utóbbi esetben — szólni Sütőhöz és Beerhez : „Édes barátim, nekem akkor, midőn a másod váltó kezeim között lévén, még egy harmad és egy negyed váltó kiállítását kívántam, három üzletre volt kilátásom, ugymint Wilddel, Königgel és Kernnel, ez utóbbival való üzletem azonban létre nem jövé, a másod példányt fel nem használhattam, s így evvel, a lejáratkor jelentkeztem. Hogy Wahr gondviselőnél önöket megelőztem, ez pusztá véletlenség, mivel ellenkező esetben Wahr önök közül is egyiknek vagy másiknak épen úgy ki tartozott volna adni az elfogadott példányt, a mint kiadta nekem. Egyébiránt, előre tudva azt, hogy a harmad és negyed váltó fizetés végett ma (okt. 25.) vagy holnap be fog mutattatni, én hoztam magammal 500 ezüst forintot, s miután látom, hogy e váltók rendben vannak, a hoztom *) 500 forintot Sütő urnak, a most kaptom 500 forintot pedig Beer urnak ezennel átadom.“ Magától értődik, hogy ha Carrier nem így tenne, hanem vonakodása által pert akasztana nyakába, mind Sütő, mind Beer, a Wahr és Berg ellen azonnal kivett óvás mellett, tőle az 500—500 e. forintot

*) Hogy az ilyes szólásokban, a midőn t. i. az átható ige mult részesülőjét szerkezeti állapotban használjuk, nem, a hoztam, hoztad, hoztuk, hoztátok, hozták, alak a helyes, hanem a hoztom, hoztod, hoztunk, hoztotok hoztok alak, azt „Kísérlet három kérdés megfejtésére“ cz. munkám 47—50. lapjain, azt hiszem, czáfolhatatlan okokkal megmutattam.

fizetési viszkereset útján sikerrel követelhetnék. Hogy Berg az esetben, ha Sütő és Beer, Carrier után jelentkeznék nála, mit válaszolt volna nekik, azt könnyű elgondolni. Ő röviden csak annyit mondott volna: Én e váltó másod példányára az 500 e. forintot ma (vagy tegnap) Carriernek kifizettem, s mind az első mind a másod példány kezeim között van; Önök e szerint kereskedjenek megelőzőiken (Sütő: Várain, Wilden és Carrieren; Beer: Königen és Carrieren).

Hasonlóan állana a dolog Carrier kötelezettségét illetőleg az esetben is, ha vagy Sütő vagy Beer kapta volna meg Carrier előtt az elfogadott első példányt. Ha azt p. Beer, a negyed váltóbirtokosa kapta meg Wahr gondviselőtől, és e két példány kiadása mellett az összeget neki Berg kifizette, Berg minden további kötelezettségtől ment. Ha azért még az nap vagy másnap Sütő őt a fizetésre felszólítaná, ennek ő azt fogja felelni: „E harmad példány a már általam kifizetett negyed példánytól annyiban eltér, hogy az enyémen a Carrier következői König és Beer, az ön harmad példányán pedig a Carrier következői Wild, Várai és Ön; tessék tehát az összeget Carrierből követelni.” Carrier pedig ez esetben Berget arra fogja kérni, hogy miután Berg a harmad vagy negyed példányt kifizette, a később jelentkező példány birtokosát utasítsa N. N. üzlettársához, mint a kinél ő (Carrier) az 500 e. forintot már letette. Ő pedig a maga másod példányát bizvást megsemmisítheti.

Ha továbbá azt teszszük föl, hogy Carriernek csak Wilddel és Kernnel volt szándéka üzletet csinálni, és így csak egy *harmad* példányt ki-

vánt; miután Kernnel az üzlet nem sikerült, a másod példányra okt. 25. Bergtől a pénzt fölvette, ez esetben a harmad példánynál fogva kötelezettségben maradtak Sütőnek ezen megelőzői: Várai, Wild, Carrier, mert a törvény (71. §. 1. pont) azt mondja továbbá, hogy, ily esetben váltó kötelezettségben maradnak az oly későbbi forgatók, kiknek aláírásai a fizetéskor visszamaradt példányokon (példányon) léteznek.

Mindezekből pedig azt a tanulságot lehet levonni, hogy másod-, harmad-, negyed stb. váltót csak oly forgatótól lehet bizvást elvállalni, kinek szilárd hitele van; mivel az elfogadó csak egynek, ki t. i. az elfogadott példányt neki átadja, tartozván fizetni, a váltóbirtokos, jogát, legtöbb esetben, csak megelőzői ellen érvényesítheti.

De lássuk a másolatokat.

XII. aa. Másolatok.

I.

<i>Helyettem Perrier N. úrnak Bécs, sept. 5. 1876.</i>	<i>Todd J.</i>	<i>Helyettem Karner Ch. úrnak Marseille, szept. 15. 1876.</i>	<i>Perrier N.</i>
<i>Pozsony, szept. 3. 1876.</i>		<i>200 N. arany</i>	
<i>Mától négy hónapra fizetek ezen váltónál fogva Todd J. úrnak</i>			
<i>kétszáz Napoleon aranyat</i>			
<i>Véri J.</i>			

II.

<i>Helyettem Perrier N. úrnak.</i>	<i>Bécs, szept. 5. 1876.</i>	<i>Todd J.</i>
<i>Helyettem Karner Ch. úrnak.</i>	<i>Marseille, szept. 15. 1876.</i>	<i>Perrier N.</i>
<i>eddig másolat</i>	<i>Helyettem Kern M. úrnak</i>	<i>Prága, szept. 25. 1876.</i>
<i>Karner Ch.</i>		

Másolat

Pozsony, szept. 3. 1876. 200 N. arany

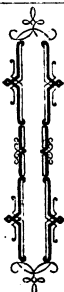
Mától négy hónapra fizetek ezen váltónál fogva
Todd J. úrnak

kétszáz Napoleon aranyat

Véri J.

III.

<i>Helyettem Perrier N. úrnak</i>	<i>Bécs, szept. 5. 1876.</i>	<i>Todd J.</i>
<i>Helyettem Karner Ch. úrnak</i>	<i>Marseille, szept. 15. 1876.</i>	<i>Perrier N.</i>
<i>eddig másolat</i>	<i>Helyettem Kern M. úrnak</i>	<i>Prága, szept. 25. 1876.</i>
<i>Karner Ch.</i>	<i>eddig másolat</i>	<i>Helyettem Várai S.</i>
<i>úrnak</i>	<i>Budapest, okt. 4. 1876.</i>	<i>Kern M.</i>
<i>Helyettem Sós J. úrnak</i>	<i>Győr, okt. 10. 1876.</i>	<i>Várai S.</i>

Másolat

Pozsony, szept. 3. 1876. 200 N. arany

Mától négy hónapra fizetek ezen váltónál fogva
Todd J. úrnak

kétszáz Napoleon aranyat

Véri J.

Szánt szándékkal választottunk *saját* váltót, nehogy a tanuló, figyelem kívül hagyván a törvény 112. §-ának 9. pontját, a 76. §. szövegéből azt következtesse, hogy a saját váltónak másolatát nem lehet venni, vagy hogy az ily másolat-ra nézve, a tett fizetés után, már kötelezettség nem állhat fön.

Tegyük fel most, hogy Kern, kinek mint forgatmányosnak birtokában van a XII. aa. alatti II-vel jelölt másolat, végére jár annak, hogy kinél van az eredeti váltó (mert e váltó saját levén, azt hogy az eredeti elfogadás végett, kihez küldetett, rájegyezni nem is lehetett); a miről a jelen esetben Karnernek a másolaton lévő eredeti forgatmányából könnyen meggyőződhetik, Karnert az eredetinek kiadására felszólítja, és 1877. jan. 3., mint a lejárát napján, fizetés végett mind a két váltót Véri G.-nek bemutatja. Kérdés, tartozik-e Véri a 200 aranyat kifizetni Kernnek? Kétségkívül tartozik, mert az eredeti és a másolat egymást tökéletesen kiegészíti, amazon több eredeti, emezen pedig habár csupán egy (t. i. a Karner forgatmánya), de az eredetivel összefüggő aláírás lévén. Magától értődik, hogy Véri, midőn fizetett, az eredeti váltót is, a II. sz. alatti másolatot is átvette.

Tegyük viszont azt az esetet, hogy Sós J. a III. sz. alatti másolat birtokosa, kinek a váltóján már kétszer áll az *eddig másolat*, miután végére járt, hogy az eredeti Karnernél van, ehhez fordul, s az eredeti és III. sz. másolattal Vérit lejáratkor felkeresi. Kérdés, fog-e neki fizetni Véri? Felelet: nem fog, mert az eredeti és a III. sz. másolat egymást csak látszólag egészíti ki, mert

az ő másolatán a Karner Ch. forgatmánya nem eredeti, a minek ennél fogva Véri hitelt adni nem tartozik. Sósnek tehát, hogy fizetéshez juthasson, okvetetlenül meg kell szereznie a II. sz. alatti másolatot is, mert csak a három váltó együtt mutat (összefüggő) *eredeti* forgatmányokat, — s kétséget nem szenved, hogy Véri, e 3 váltó átadása mellett Sósnek fizetni tartozik.

Menjünk vissza ismét az első esetre, a midőn t. i. Véri Kernt kifizette, s tegyük azon kérdést, hogy Sós, a ki már sem az eredeti, sem a II. sz. alatti másolatot meg nem kaphatja, mert ezek már a kibocsátó Véri kezei között vannak, mi uton és kinn vagy kiken követelheti Sós a 200 aranyat? Felelet: azon okból, mert Véri nem fizet, óvást kell kivétnie, s azon megelőző ellen fordulnia viszkeresettel, kinek *eredeti* aláírása van az ő másolatán. Ilyen pedig van kettő u. m. Várai és Kern, kik közül elvégre is Kern tartozik a 200 aranyat megfizetni.

Látjuk ezekből, hogy azon esetben, ha a váltónak egynél több másolata vétetett, azon forgatók, kiknek a fizetés alkalmával a fizetőnek vissza nem adott másolaton vagy másolatokon *eredeti* forgatmányaik vannak, még azután is (föltéve, hogy az óvás annak idejében kivétnetett) váltókötelezettségben állanak; látjuk egyuttal azt is, hogy a milyen kényelmes dolog, hason példány helyett, másolatra irni a forgatmányt, épen oly bajos, másolattal, fizetéshez jutni.

IV. SZAKASZ.

A váltói jog érvényesítése.

37. §.

A váltói jog érvényesítésén értjük a váltóbirtokosnak azon jogát, mely szerint egy felől még a lejárat előtt is biztosítékot követelhet arra nézve, hogy az összeg neki, vagy annak kire váltói jogát átruházta, okvetetlenül ki fog fizettetni, másfelől a lejáratkor, akár volt biztosításra szükség, akár nem, a váltó összeget behajthatja.

Biztosítékot követelhetni pedig a lejárat előtt I. Biztosítási viszkereset által; magát a váltóösszeget pedig követelhetni a lejáratkor: II. Fizetési viszkereset — ; III. viszváltó — ; IV. Zálogjog — ; V. Megtartási jog által,

ELSŐ FEJEZET.

A váltói jog érvényesítése biztosítási viszkereset által.

38. §.

Biztosítási viszkeresetnek helye van:

1. Idegen váltóra nézve az esetben;

a) ha az intézvényszerző a váltót egyáltalában nem fogadta el;

b) ha megszorítással, azaz bizonyos feltétel mellett fogadta el;

c) ha kisebb összegben fogadta el.

Helye van akkor is midőn az intézvény értelmében van ugyan elfogadva a váltó, az intézvény szerző azonban a lejárat előtt :

d) vagy csőd alá jutott;

e) vagy valamely pénzbeli tartozása miatt, a végrehajtás siker nélkül kísértetett meg ellene.

2. Saját váltóra nézve csak az épen említett két esetben t. i. ha a kiállító lejárat előtt vagy csőd alá jutott, vagy valamely pénzbeli tartozást végrehajtás útján sem lehetett tőle behajtani.

A biztosítási viszkeresetről a következőket kell tudnunk:

a) Hogy az óvási oklevél birtoka okvetetlenül szükséges, mivel e nélkül a bíróság a viszkeresetet visszautasítja.

b) Hogy a biztosíték csak ingóságból, és így nem fekvőszékből, mint ház, szántóföld, erdő, szőlő stb. állhat. Erről ugyan a törvény egyenesen nem szól, de miután a 28. §-ban a biztosíték *visszaadásáról* szól, alig lehet kételkedni, hogy biztosítékkul csak is ingóságot tartozik az illető elfogadni.

c) Hogy a biztosítást kereső fél és az a kitől a biztosítást kívánja, önmagok állapíthatják meg annak mind mennyiségét mind módját p. ha 500 frt biztosítása volna szóban, azt hogy erre nézve elég-e p. 30 vég finom gyapju szövet (a megtámadott fél történetesen gyapju szövet kereskedő), s hogy e kelme a kereső félnél, vagy egy harmadik személynél tartassék-e őrizet alatt. De ha a felek egymással megegyezni sem a menyiségre sem a módra nézve nem tudnának, ez esetben magát a váltó összevet tartozik az illető fél, készpénzben, a bíróságnál letenni.

d) Hogy a biztosítást kereső nem csak a váltóbeli összevetnek hanem a járulékoknak is a

milyen p. az óvás díja, és egyéb kiadásai, biztosítását követelheti s hogy e szerint a biztosíték mindig többet tesz ki, mint a váltóbeli összeg.

e) Hogy valamint maga a váltóbirtokos ily viszkeresettel bármelyik előzőjét megtámadhatja, ugyanezen joga van azon megelőzőnek is, ki a váltóbirtokosnak biztosítékot nyújtott; azaz biztosítékot követelhet akár az intézőtől illetőleg rendelkezőtől, akár egyik vagy másik megelőzőjétől, — természetesen csak úgy ha a váltóbirtokostól az óvási oklevelet, melynek kiadását ez meg nem tagadhatja, kezéhez vette.

f) Hogy azon megelőző, a ki már egyszer, például a váltóbirtokosnak, adott biztosítékot, újabb biztosíték adására valamelyik következője részére többé nem szorítható, s annál kevésbé, mert az óvási oklevél már az ő kezei között van; megengedi mind a mellett a törvény (27. §.), hogy ha valakinek az ő következői közül a biztosíték módja vagy mennyisége ellen alapos kifogása van, azt az óvási oklevél birtoka nélkül is érvényesíthesse.

g) Hogy a váltóbirtokos a váltót felmutatni nem tartozik (ennek hiteles másolata az óvási oklevélben különben is megvan); sőt ha ő maga biztosítékot nem kívánna, — mert talán az óvási oklevél kivétele óta a körülmények megváltoztak — s az óvást valamelyik előzőjének átengedné, e megelőző bizvást indíthat viszkeresetet a nélkül, hogy igazolni tartoznék, hogy ő valamelyik következőjének biztosítékot adott.

h) Hogy az esetben, midőn az óvás a miatt vétetett ki, mert az intézvényszerzett a váltót ki-

sebb öszvegeben fogadta el, biztosítékot csak az el nem fogadott részre nézve lehet követelni.

i) Hogy azon esetben is, midőn az elfogadó, illetőleg kibocsátó csőd alá jutott, vagy valamely pénzbeli tartozása miatt a végrehajtás siker nélkül kísértetett meg ellene, ha bár bizonyosan lehet is tudni, hogy az első esetben a csődtömeg biztosítékot nem fog adni, a váltót a tömeg gondnoknak be kell mutatni és óvást vétetni ki, a második esetben pedig ugyancsak a váltót az elfogadónak, illetőleg kibocsátónak, s ha vagy ez biztosítékot nem adna vagy (az idegen váltóra nézve) a netalán kijelölt szükségbeli utalványozott az elfogadást megtagadná, hasonlóan óvást vétetni ki. Egyébiránt mind e két esetben a váltó pusztá birtoka feljogosítja az illetőt biztosíték követelésére, s ennek megtagadása esetében óvás kivételére, vagy is sem a tömeg gondnok sem az elfogadó illetőleg kibocsátó nem követelheti azt, hogy a bemutató magát a váltó birtokára nézve igazolja.

39. §.

Folytatás.

Mikor lehet visszakapni az adott biztosítékot?

Azon esetben, midőn az idegen váltót az intézvényezett egyáltalában el nem fogadta, vagy megszorítással, vagy kisebb öszvegeben fogadta el, a biztosítékot az, a ki azt kieszközölte, vissza tartozik adni:

a) Ha utólag az intézvényezett a váltót

megszorítás nélkül, illetőleg az egész öszvegre nézve elfogadta.

b) Ha azon megelőző ellen, ki biztosítékot adott, a váltó lejáratí napjától számítva egy év alatt fizetési viszkereset nem indittatik. Első tekintetre ezen egy évi határidő felette hosszúnak látszhatik, s a tanuló egyhamar nem képes belátni, hogy miért kelljen, gyakran tetemes értéknek, a forgalomtól ily sokáig elvonatnia, s ez által a biztosíték adónak károsulnia. Alább azonban, midőn a fizetési viszkeresetről lesz szó, meg fogunk győződni, hogy törvényünknek ez intézkedése a biztosíték adóra nézve inkább kedvezés mint terhelés, mert p. azon esetben midőn a forgatók nagy számmal vannak, s hozzá még egymástól nagyon messze fekvő helyeken laknak — s a törvénynek kétségtelenül az ily esetet is figyelembe kellett vennie — az újra meg újra indítandó fizetési viszkeresetek elintézése 2 sőt 3 évet is igénybe vehet.

c) Ha a váltóöszveg kifizettetik.

d) Ha a biztosíték adónak váltójogi kötelezettsége megszűnik. Megszűnik pedig p. ha a váltó a lejáratkor ki nem fizettetvén, a kellő időben az óvás ki nem vétetett; megszűnik akkor is, ha az óvás kellő időben kivétett ugyan, ő ellene azonban a fizetési viszkereset — habár egy éven belől is — de a törvényes határidőn túl (miről hasonlóan alább szólunk) indittatik.

Azon esetben, midőn az elfogadó, illetőleg kibocsátó ellen, valamely pénzbeli tartozása miatt a végrehajtás sikertelenül kísértetett meg, valamint azon esetben ha csőd alá jutott, a biztosíték visszaadandó az épen most említett b) c)

és d) alatti esetekben; csőd esetén kívül pedig még akkor is, ha

a) ha az elfogadó illetőleg kibocsátó biztosítékot ad;

b) ha (idegen váltónál) a váltót oly netaláni szükségbeli utalványozott, kinek elfogadás végett azt azon okból, mert az intézvényszerzett a kibocsátó megbízása folytán (közönségesen) elfogadta, bemutatni nem volt szükség, most az elfogadásra ajánlkozik, s elfogadását a váltóra valósággal ráírja.

c) ha valaki az ily közönséges elfogadóért, illetőleg kibocsátóért kezességet vállal s azt a váltóra ráírja.

MÁSODIK FEJEZET.

A váltói jog érvényesítése fizetési viszkereset által.

40. §.

Fizetési viszkeresetet a váltóbirtokos meg, előzői ellen csak úgy indíthat, ha óvási oklevéllel igazolja, hogy ő a saját váltót a kibocsátónál az idegen váltót pedig az intézvényszerzettnél, s ha van, a szükségbeli intézvényszerzettnél vagy intézvényszerzeteknél, s a netaláni névbecsülési elfogadónál a lejárat napján fizetés végett bemutatta és az öszveget meg nem kapta.

A fizetési viszkeresetre nézve a következők tartandók szem előtt:

a) Hogy a váltóbirtokos, valamint a biztosítási viszkeresetnél, úgy itt sincs a megelőzők sorrendjéhez kötve; jogában áll ennél fogva követelésével valamennyi megelőzője vagy né-

hány vagy egy ellen fellépni, sőt jogában áll egy bizonyos megelőző ellen indított viszkeresetétől elállani, s azt más megelőző ellen intézni, valamint magát az elfogadót, illetőleg kibocsátót is megtámadni.

b) Hogy mindegyik megelőző követelheti, hogy neki a váltó, és a nem-fizetés miatt kivett óvás, átadassék az esetben ha ő a váltóösszeget, a kamatot, a váltódíjat, és költségeket kifizeti, sőt ezekről még külön ugynevezett viszkereseti számlát (Retourrechnung) is követelhet. Megjegyzendő azonban, hogy ha több megelőző ajánlana fizetést, a váltóbirtokos annak az ajánlatát köteles elfogadni, a kinek fizetése által legtöbb előző szabadul meg a kötelezettségtől.

c) Hogy a kamat és váltódíj bizonyos esetben másképp számíttatik ha azokat a váltóbirtokos követeli, máskép ismét ha azokat valamely forgató a váltóbirtokosnak kifizetvén, a forgató követeli azokat valamely megelőzőjétől. Ez eset pedig az, midőn a viszkereső és a viszkeresettel megtámadott különböző és különböző törvények alatt álló országban laknak.

I. Vegyük e tekintetből előbb is azt, hogy a váltóbirtokos fizetési viszkereset útján mit követelhet? Tegyük fel, hogy oly váltóról van szó, melynek hátán például a következő forgatmányok vannak.

XIII. a)

<i>Helyettem Borea N. úrnak Budapest, aug. 1. 1876.</i>	<i>Kern M. Helyettem Florescu K. úrnak. Belgrád, aug. 10. 1876.</i>	<i>Borea N. Helyettem Stein S. úrnak. Bukurest, aug. 25. 1876.</i>	<i>Florescu K. Helyettem Karg I. úrnak (Budapest) Berlin, szept. 3. 1876.</i>	<i>Stein S.</i>
 <i>Pozsony, jul. 30. 1876. 800 frt.</i> <i>Szept. 30-dikán fizessen ön ezen váltónál fogva Kern M. úrnak</i> <i>nyolczszáz forintot</i> <i>s tegye számlába a tudósítás szerint</i> <i>Beer N. urra Budapesten.</i> <i>Elfogadom Beer N. Hegyi S.</i>				

A váltóbirtokos, mint utolsó forgatmányos Karg I. e 800 frtról szóló váltót, Beer N. budapesti lakosnak szept. 30. bemutatván, s tőle fizetést nem kapván, most a kivett óvás alapján Florescu K. bukuresti lakos megelőzője ellen fordul viszkeresetével, s perét decz. 30. azaz épen 3 hónap mulva véglegesen megnyeri: ez esetben Karg Florescutól a per költségeken felül követelheti:

- A 800 frt váltóösszeget;
- A Romániában divatozó, tegyük 8°/_o kamatot, — a lejáratától azaz szept. 30-kától számítva — holott ha ő Kern M. másik megelőzője ellen fordul, ettől mint magyarországi pol-

gártól, váltótörvényünk értelmében, csak 6% kamatot követelhetne;

c) A Romániában divatozó váltódíjat, tegyük $\frac{1}{2}$ perczentet, holott Kerntől váltótörvényünk értelmében csak $\frac{1}{3}$ %-ot követelhetne.

A törvény ugyan is (50. §.) azt mondja, hogy a váltóbirtokosnak viszkereseti igénye (oly egyén ellen, ki a magyar korona területén lakik) kiterjed :

1. A ki nem fizetett váltóösszvégre, és ennek a lejáratától számítandó 6% kamataira.

2. Az óvási s egyéb költségekre.

3. $\frac{1}{3}$ % váltódíjra.

Hogy pedig Florescu hasonló viszkeresettel a maga megelőzői ellen fordulhaſson, neki Karg nem csak a váltót és óvást tartozik átadni, hanem az összes kiadást igazoló viszkereseti számlát is. A viszkereseti számla pedig ez esetben így fog hangzani.

Viszkereseti számla

egy 800 frtról szóló, Hegyi S. által Pozsonyban 1876. jul. 30. Kern M. részére kibocsátott s Beer N. budapesti lakos által elfogadott váltóról:

frt kr. o. é.

1. Váltóösszveg	800 —
2. 8% kamat 1876. szept. 30-kától decz. 30-ig vagyis 3 óra	16 —
3. $\frac{1}{2}$ % váltódíj	4 —
4. Költségek	4 —

Ki van fizetve (saldirt) 824 —

Budapest, jan. 12. 1877.

Karg. I.

A költségek közé a tulajdonképeni perköltséget, noha Florescu ezt is kifizette, a viszkereseti számlába azért nem lehet fölvenni, mert azon megelőző, p. Kern, kit most a három okirat alapján Florescu meg fog támadni, azt az alapos kifogást tehetné, hogy ő Kargot, ha fizetésre felszólíttatott volna általa, per nélkül kifizette volna. Fel lehet és föl kell venni ellenben az óvási oklevélre tett kiadást, valamint a posta és bélyegdíjat. Annak oka pedig, hogy p. egy romániai polgár nagyobb kamatot és nagyobb váltódíjat tartozik fizetni az, hogy példánkban Florescu, mint váltókötelezett, a helyett, hogy a 800 forintot mindjárt az értesítés alkalmával (s így körülbelől okt. 4.) Karg számára Budapestre küldte volna valamelyik levelező társának, ő azt Bukurestban 8% kamatra kiadhatta, valamint az ott dívó $\frac{1}{2}\%$ váltódíjban is egy vagy más üzlete következtében részesülhetett.

II. Nézzük továbbá azt, hogy azon forgató ki a váltót beváltotta (példánkban Florescu) mit követelhet megelőzőjétől viszkereset útján?

Tegyük fel erre nézve más két esetet: egyiket, hogy Florescu, Borea belgrádi lakos megelőzője ellen fordul. Kérdés, hogy ha Szerbországban mind a kamat, mind a váltó-díj nagyobb a romániaiánál, követelhet-e e két czim alatt Florescu nagyobb összeget? Kétség kívül követelhet, mert valamint az esetben, ha Karg a váltóbirtokos fordult volna Borea ellen, ez a nagyobb kamatot és nagyobb díjat — a mi váltótörvényünk értelmében — kifizetni tartozott volna, azonképen tartozik evvel Florescu-nak is mint következőjének; másik esetet azt,

hogy Florescu nem Borea hanem Kern budapesti lakos ellen fordul viszkeresetével, s perét négy hónap mulva (1877. ápr. 30.) véglegesen megnyeri. Kérdés, hogy miután a magyar korona területén váltótörvényünk értelmében a kamat 6%, a váltódíj pedig $\frac{1}{3}\%$, mit követelhetett Florescu, illetőleg mi fog neki megítéltetni. Felelet: Kern tartozik nem csak a váltóösszeget, hanem a viszkereseti számlán Karg által felszámított kamatot, váltódíjat és költséget (együtt 24 frt.) a perköltségen felül megfizetni; tartozik továbbá 4 hónapra (1876. decz. 31.—1877. ápr. 30-ig) a magyar törvény értelmében járó 6% kamatot és az $\frac{1}{3}\%$ váltó-díjat letenni. A törvény ugyanis világosan mondja (52. §.) hogy „a viszkereső a külföldre intézett (Karg Florescu ellen) viszkeresetében az ott megengedett magasabb tételeket (t. i. kamatot és váltódíjat) felszámíthatja; ugyanez áll jogában a külföldi viszkeresőnek is (Florescu Kern ellen), ki belföldre intéz viszkeresetet azon magasabb tételekre nézve, melyeket kiegyenlitenie kellett.“

A fő különbség e szerint azon eset között midőn a váltóbirtokos indít viszkeresetet, és azon eset között, midőn a váltó beváltása után a megelőző indítja azt, abban áll, hogy a váltóbirtokos a lejárat napjától, a megelőző pedig azon naptól, melyen a váltót beváltotta, számíthatja a kamatokat.

Egyébiránt a már többször említett kamatot, váltódíjat és költséget, a váltóösszegezen és perköltségen felül, akár a váltóbirtokos, akár a váltót beváltó megelőző az elfogadótól illetőleg kibocsátótól is épen úgy követelheti, ha keresé-

tét egyedül az ellen intézte volna, mint bármelyike megelőzőjétől.

41. §.

Folytatás.

Fizetési vizskereset esetében a vizskereső, legyen az a váltóbirtokos, vagy azon megelőző, ki a váltót beváltotta, némelykor ugynevezett váltó-árfolyamot (Devisencurs) is követel. De hát mi a váltó-árfolyam?

A fentebbiekből már tudjuk, hogy a váltóval fizetést lehet tenni, még pedig annál czélszerűbb és kényelmesebb váltóval fizetni, mennél távolabb eső helyen lakik az a kit a tartozási összeg illet. Ha már most azon eset áll elő, hogy egy bizonyos helyen nagyon sokan keresnek egy másik bizonyos helyen fizetendő váltót, ilyen váltót pedig nagyon kevesen kínálnak eladásra, ha e szerint a keresés sűrű, a kínálás pedig gyér, akkor az ily váltónak az ára, épen úgy mint bármely áruczikké, p. gyapjué, ha ez nagyon kerestetik és csak csekély mennyiségben kínál-
tatik, a valódi értéken felül emelkedik, s ekkor azt mondjuk, hogy az ide s ide szoló váltónak árfolyama van. Azt, hogy van-e valamely bizonyos helyen fizetendő váltónak árfolyama, meg-
tudni nem nehéz, mert a művelt világ minden nagyobb kereskedési központjában vannak pénztőzsdék (Börsen), hol nem csak az egyes vert pénznemek árfolyama, az ugynevezett értékfolyam, hanem a különböző helyekre szoló váltók árfolyama is — ha ilyen létezik — a tőzsdei alkuszoktól nyert tudósítás alapján naponként

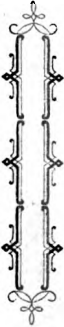
följegyeztetik, még pedig úgy, hogy egyik rovatban kitétetik, hogy mennyi készpénzt, másokban hogy mennyit érő árút adnak azon bizonyos váltóért, sőt e váltó-árfolyam a naponként megjelenő nagyobb politikai újságokban is ugyancsak naponként közöltetni szokott. Ilyen pénztőzsde vagy más névvel értéktőzsde (Effektenbörse) van Budapesten is, s a váltó-árfolyam a Párisra, Londonra, Hamburgra, Berlinre, Frankfurtba stb. szóló váltókra nézve naponként az illető árfolyam-jegyzőkönyvbe beiratik s a nagyobb újságok által, — legpontosabban s legnagyobb gondnal a Pester Lloyd által — naponként közzé tétetik. Hogy a váltó-árfolyam egyszerűen nagyobb, másszor kisebb, annak legfőbb oka megint csak az, a mit fentebb említettünk, t. i. a keresésnek a kínálashoz való nagyobb vagy kisebb aránya; ez áll különösen azon helyek váltó-árfolyamaira nézve, melyekben a pénzérték ugyanaz. Így Frankfurtban (a német birodalomban) arany nem pedig ezüst levén újabb idő óta a pénzérték, azaz a hitelező a pénzbeli tartozást csak aranyban tartozván elfogadni, s Londonban (Angolországban) is arany levén a pénzérték, Frankfurtban egy Londonra szóló váltó árfolyamára — rendes körülmények között — csak az van befolyással, ha az ily váltót sokan keresik. Nem így áll azonban a dolog nálunk, valamint Ausztriában sem; mert nálunk nem a valódi érték, t. i. ezüst vagy arany a fizetési eszköz, hanem már 1848. május hava óta kényszerített forgalmú papírpénz helyettesíti az országos pénzértéket, az ezüstöt, a miből következik, hogy a nevezett helyekre szóló váltók árfolyamára ná-

lunk a keresésen kívül állandó befolyással van még az a körülmény is, hogy azon váltók *valódi értéket* képviselnek.

Lássunk ezek után egy példát oly váltóra, melynél a fizetési viszkereset alkalmával váltó-árfolyam is számíttatik:

XIV. a.

<i>Helyettem Jakcsics G. úrnak.</i>	<i>Liverpol, jun. 10. 1876.</i>	<i>King J.</i>
<i>Helyettem Troll J. úrnak.</i>	<i>Belgrád, jun. 15. 1876.</i>	<i>Jakcsics G.</i>
<i>Helyettem Várai S. úrnak.</i>	<i>Linz, jun. 18. 1876.</i>	<i>Troll J.</i>
<i>Helyettem Mark M. úrnak.</i>	<i>Győr, jun. 21. 1876.</i>	<i>Várai S.</i>
<i>Helyettem Mayer I. úrnak. (Münchenb.)</i>	<i>Prága, jun. 28. 1876.</i>	<i>Mark M.</i>

	<i>Liverpool, jun. 8. 1876.</i>	<i>50 font st.</i>
	<i>Augusztus 8-dikán fizessen ön ezen váltónál fogva nekem</i>	
	<i>ötven font sterlinget</i>	
	<i>Stone N. urra Londonban</i>	
	<i>Fizetendő Budapesten</i>	<i>Elfogadom Stone N. King J.</i>

Vegyük fel, hogy Mayer I. müncheni lakos mint váltóbirtokos, Stone N.-től aug. 8. az 50 font sterlinget meg nem kapván, óvást vétetett ki, s fizetési viszkeresetével Várai S. győri lakos megelőzője ellen fordul, s perét 1876. decz. 8. véglegesen megnyeri. Kérdés mit követelhetett-e ő Váraitól, illetőleg mi íteltetett meg neki. Megítéltetett a per költségen felül:

a) azon összeg, mely osztrák értékben azaz bécsi bankjegyekben az aranyban fizetendő 50 font sterlingnek megfelel;

b) azon összegnek 1876. aug. 8.—decz. 8-ig azaz 4 hónapra járó 6% kamata;

c) váltó-díj gyanánt ugyanazon összegnek $\frac{1}{3}\%$ -a.

d) Az óvási költség, posta s bélyegdíjak.

A Mayer viszkereseti számlája pedig ez esetben így fog szólni:

Viszkereseti számla

egy ötven font sterlingről szóló, Liverpoolban 1876. jun. 8. King J. által saját maga részére kibocsátott és Stone N. londoni lakos által elfogadott váltóról:

a) A váltóösszeg tett a budapesti tőzsde bizottság itt mellékelt bizonyítványa szerint a

	o. é. frt	kr.
lejárat előtti napon azaz aug. 7-én	635	35

b) 6% kamat 1876. aug. 8-kától decz. 8-káig vagyis 4 hónapra	12	70
--	----	----

c) $\frac{1}{3}\%$ váltó-díj	2	12
------------------------------	---	----

d) óvás kivétele s egyéb kiadások	6	—
-----------------------------------	---	---

	656	17
--	-----	----

Az a) alatt érintett bizonyítvány csak az esetben szükséges, ha azt a viszkeresettel megtámadott fél (példánkban Várai) kívánja, s nem okvetetlenül a tőzsde-bizottság által kell kiállíttatnia, hanem kiállíthatja két bejegyzett kereskedő is, természetesen csak a magyar korona területén lakó kereskedők, mert a magyar

törvény e tekintetből csak ezeket kötelezi. A tőzsde bizonyítványa pedig körülbelül így fog hangzani:

A budapesti értéktőzsde bizottsága Mayer I. müncheni lakos megkeresése folytán ezennel bizonyítja, hogy a váltó-árfolyamokról vezetett jegyzőkönyvében 1876. aug. 7-dik napján ezen bejegyzés találtatik:

Pénz		Áru	
frt	kr.	frt	kr.
123	75	124	—

London, tiz font sterling

Budapest, decz. 12. 1876.

A tőzsde-bizottság nevében, N. N. titkár.

Mayer viszkereseti számlájának a) pontja már kizárólag ezen árfolyamon alapszik. El van fogadva ugyanis, hogy p. a Londonra szóló váltónál az árfolyamot mindig 10 font sterling után, a Párisra szóló váltónál pedig mindig 100 frank után sat. számítják, a minek alapján aztán a nagyobb összeg árfolyama is könnyen kiszámítható. Így példánkban a 123 for. 75 kr. pénz, és 124 for. áru közép értéke 123 for. 87 kr. lévén, ha ezt 5-tel szorozzuk, a fentebbi 635 for. 35 kr. o. é. fog kijönni. A b) és c) alatti tételek pedig a kiszámított 635 for. 35 kr. árfolyam után vannak kiszámítva. Hogy pedig ez esetben Mayer a budapesti nem pedig a győri árfolyamot vette számítása alapjául, holott pedig Várai Győrben lakik, annak oka az, hogy váltótörvényünk szerint, ha a viszkeresettel megtámadott egyén lakhelyéről a fizetés helyére ár-

folyam nem jegyeztetik (Győrből pedig Londonra nem jegyeztetik), ez esetben a váltóbirtokos azt a megtámadott fél lakhelyéhez legközelebbi pénzpiacz árfolyama szerint számíthatja; a mi oda megy ki, hogy miután a magyar korona egész területén váltó-árfolyam csak Budapesten (a tőzsdén) jegyeztetik, bármely falujában vagy városában lakják a széles értelemben vett Magyarországnak a megtámadott fél, ő ellenében mindenkor a budapesti váltó-árfolyam fog számíttatni.

Ezek után könnyű lesz eligazodnunk a többi előfordulható eseteken is. Tegyük föl p.

1) hogy Várai, ki a váltót a 656 frt. 17 kr. lefizetésével beváltotta, most a kezeihez vett iratok (váltó, óvási oklevél, viszkereseti számla és árfolyam-bizonyítvány) alapján Troll J. linzi lakos megelőzője ellen fordul, s Troll a levélbeli előleges figyelmeztetés folytán azonnal fizetni akar: ez esetben Várai, miután Budapestről Bécsre mint a Troll lakhelyéhez legközelebb eső pénzpiaczra váltó-árfolyam nem jegyeztetik, az összegben felül semmi egyebet nem követelhet mint a váltódíjat, vagyis a 656 forintot és ennek $\frac{1}{3}\%$ -át. Tegyük föl

2) hogy Várai nem Troll ellen, hanem a váltó kibocsátója King J. liverpooli lakos ellen fordul viszkeresetével, s perét 1877. ápr. 8-án vagyis 4 hónap múlva véglegesen megnyeri: ez esetben Várainak meg fog ítéltetni a perköltségen felül:

a) a 656 forintnak angol pénzben megfelelő összeg, alapul vevén erre nézve azt, hogy az általa tett fizetést megelőző napon (decz. 7.)

mi volt az angol pénznek árfolyama, vagyis mi volt az érték-folyam; a mi, minthogy a sterling az értékfolyamban nem jegyeztetik, egyre megy avval, hogy mi volt 25 franknak aranyban — mert egy font sterling épen 25 frank aranyban — az érték-folyama. Ez esetben tehát váltó-árfolyam felszámításáról szó sem lehet, mert itt csak a körül forog a kérdés, hogy Várai a 656 o. é. forintot érő pénzt kapjon, minélfogva ő rá nézve tökéletesen mindegy, hogy King neki a decz. 7. értékfolyam szerint angol aranyakkal, vagy ezeket o. é. bankjegyekre váltva, ily bankjegyekkel fizet;

b) a 656 forintnak angol pénzben megfelelő összegnek 4 hónapra eső 6%-os kamata, még az esetben is, ha Angolországban a törvényes kamat 6%-nál kisebb volna.

c) váltódíj gyanánt ugyanazon összeg $\frac{1}{3}$ %-a az esetben is, ha Angolországban a váltódíj kisebb volna.

d) a költség, melyet a perköltségen felül netalán tett, p. az új vizskereseti számla kiállítására, és az *értékfolyam* tőzsdei bizonyítására. Tegyük föl

3) hogy Várai vizskeresetével se nem Troll se nem King ellen fordul, hanem Jakcsics G. nevű, Belgrádon lakó, megelőzője ellen. Képzeljük most a dolgot úgy, hogy nálunk a valuta helyre van állítva, azaz p. 10 forintos vagy 100 forintos bankjegyért azonnal lehet kapni 10 forintot vagy 100 forintot ezüst pénzban, s hogy ez esetben Várai Mayernek nem 656 forintot, hanem mintegy 644 forintot fizetett. Képzeljük ehhez még azt, hogy az ily pénzről szóló váltókat Bel-

grádon nagyon keresik, mert ott sokkal több kereskedő van olyan, a ki Győrbe tartozik, mint olyan, a kinek Győrben követelése volna, vagyis hogy az ily valódi pénzről szóló magyarországi váltónak Belgrádban árfolyama van, mert p. egy kétszáz forintról szóló váltóért ott szívesen megadnak 520 dinárt (egy dinár = 40 kr. ezüstben), s hogy az ottani pénztőzsdén (ha volna) e váltóárfolyam rendesen jegyeztetik: ez esetben Várai Jakcsicsnak, ki, tegyük fel, hogy az első felszólításra a fizetésre azonnal késznek ajánlkozik, az új vizskereseti számlában, felszámíthatja:

a) a 644 forintnak dinárokbán megfelelő/összevet azon váltóárfolyam szerint, mely a belgrádi tőzsdén, az ottani tőzsde bizottság bizonyítványa szerint decz. 7-ről följegyeztetett;

b) ugyanezen összeveg után azon váltódíjat, mely Szerbországban szokásban van;

c) az új vizskereseti számla kiállítására, s — ha kívántatott — a *váltó-árfolyam* tőzsdei bizonyítására tett költségét;

d) az óvás költségét.

Alig szükség emlitenünk, hogy ugyanezen felszámításnak volna helye az esetben is, ha Jakcsics nem Belgrádon, hanem p. — ugyancsak Szerbországban — Kragujeváczon laknék, mint-hogy törvényünkben ki van mondva, hogy ha a vizskereső lakhelyéről a vizskereset alá vett egyén lakhelyére váltó-árfolyam nem jegyeztetik, ez a vizskereset alá vett lakhelyéhez legközelebb eső pénzpiacz (példánkban a belgrádi tőzsde) közép árfolyama szerint számíttatik.

Különben magáról a vizskereseti számláról

(Retourrechnung, compte de retour) megjegyzendő:

a) Hogy midőn a törvény az 54. §-ban azt mondja, hogy „a viszkeresett csak a váltó, az óvás, és a *nyugtatványozott viszkereseti számla* kiadása mellett köteles fizetni“, annak oka hogy viszkereseti számla kiállítása esetében a nyugtatványt nem a váltóra, — mint rendesen — hanem a viszkereseti számlára kell írni, abban fekszik, mert a fizető megelőző azt, hogy *szám szerint* mennyit fizetett, csak a viszkereseti számlával tudja bebizonyítani. A váltó t. i. a valóban tett fizetés bizonyságául azért nem szolgálhat, mivel abban csak a váltóösszeg (példánkban 50 font sterling) van kifejezve; a (jogerőre emelkedett) bírósági ítéletre hasonlóan azért nem volna célszerű a nyugtatványt írni, mert ez egyfelől többet mond, mint a mennyit a fizető viszkereseti számla útján követelhet, mert az ítéletben a perköltség is meg van határozva, másfelől pedig az elmarasztalási teljes összeget *szám szerint*, különösen a kamatra és váltódíjra vonatkozólag, ki nem fejezi, mert legtöbb esetben csak annyit tartalmaz ezek tekintetében, hogy alperes tartozik a fentebbi összegnek ez s ez naptól fogva járó $x\%$ -os kamatát $x\%$ váltódíjjal együtt végrehajtás terhe alatt lefizetni. A viszkereseti számlában ellenben, mely rendesen magán a fizetés napján állittatik ki, a váltóössvegen felül, a kamatot is, a váltódíjat is, *szám szerint* és teljes pontossággal ki lehet tenni.

b) Hogy midőn a törvény egész átalánoságban mondja, hogy a *viszkeresett a nyugtatványozott viszkereseti számla kiadása mellett kö-*

teles fizetni, ebből következik, hogy ha egy külföldi váltóra nézve egymás után 2—3 vagy több előzők részéről történik fizetés, mindenik fizetés esetében újabb viszkereseti számla állítandó ki, s okvetetlenül az esetben, midőn a fizető és nyugtatványozó két oly országban laknak, melyeknek törvényei a váltódíj vagy kamat mértékére nézve eltérnek egymástól, vagy pedig a váltóviszonyban állók egyikének lakhelyéről a másikára váltó-árfolyam jegyeztetik, vagy netalán mind a három körülmény összehatalálkozik. De különben is, a jogbiztonság csak szilárdul az által, ha p. B. megelőző megtartja magánál az Á-tól kapott nyugtatványozott viszkereseti számlát, s C. megelőzőjének a fizetés alkalmával egy újat állít ki, mivel ez neki azon esetre ha C. a váltót elvesztvén, ő, vagy még inkább örököse, valamely rossz hiszemű találó által viszkeresettel támadtatnék meg, a legjobb fegyvert szolgáltatja.

c) Hogy a viszkereseti számla kiállítását a fizető az esetben is kívánhatja, ha ő önként fizetett, miután a törvény a nélkül, hogy akár az önkéntes akár az elmarasztalás folytán tett fizetést emlitené, csak a viszkereseti számla kiállítása melletti fizetésről szól. S ez természetes; mert a fizető azt, hogy mennyit fizetett a nyugtatványozónak, ez esetben is nem a váltóval, hanem csak a viszkereseti számlával képes kimutatni.

HARMADIK FEJEZET.

A váltói jog érvényesítése viszváltó által.

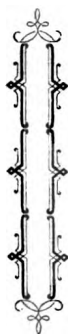
42. §.

A viszváltó (Rückwechsel, olasz *ricambio*, francia *retraite*) nem egyéb, mint egy oly czélból kiállított, látra szóló *idegen* váltó, hogy a viszkereseti per költségeit meg lehessen takarítani, vagyis a viszváltó, azonkívül hogy perköltséggel nem jár, minden egyéb tekintetben a viszkereset helyét pótolhatja. A viszváltót e szerint kiállithatja, illetőleg a viszkereset helyett használhatja mind a váltóbirtokos, mind azon megelőző, ki tőle a váltót beváltotta. Hogy a viszváltó magában a szövegben így neveztessek, azaz a szöveg így irassék: Fizessen ön ezen *viszváltónál* fogva stb. e helyett: ezen *váltónál* fogva stb. nem lényeges dolog, mivel azt hogy az illető megelőző viszváltóra fizette ki a váltóösszeget, a nyugtatványnak reá írása kétség kívül helyezi. Czélszerű azonban a *viszváltó* nevet használni azért, hogy e váltót a másiktól t. i. az alapváltótól már első tekintetre is meg lehessen különböztetni. Lássunk egy példát.

Nagy Ádám mint utolsó forgatmányos a következő váltónak van birtokában:

XV. aa.

1. Helyettem Schneider és társának Szabadka, szept. 15. 1876.	Merk N.
2. Helyettem Protics Rankó úrnak Bécs, szept. 30. 1876.	Protics Rankó.
3. Helyettem Bódi Sándor úrnak Belgrád, okt. 3. 1876.	Protics Rankó.
4. Bódi Sándor.	
5. Helyettem Nagy Ádámnak (Budapest) Debreczen, okt. 20. 1876.	Kálnai Mihály.

Pozsony, szept. 2. 1876.

200 frt.

*Mától hatóan napra fizetek ezen váltónál fogva
Merk N. úrnak*

kétszáz forintot

Kerti S.

Fizetendő Budapesten a „Korona“ szállodában.

Nagy Ádám e saját váltót a lejárat napján, t. i. 1876. nov. 2. fizetés végett bemutatván (okt. 31. bemutatni nem lehetett, mert a kelet után bizonyos számú napok múlva fizetendő váltón a kelet napja számításba nem jő; nov. 1. a tulajdonképeni lejárat napján pedig azért nem, mert e napra Gergely naptár szerinti közönséges ünnep esik), óvást vétet ki, mivel Kerti S. Budapesten meg nem jelent. Nagy Ádám ekkor még az nap (nov. 2.), Kálnai Mihály közvetlen megelőzőjének mellőzésével, mint a kit rossz fizetőnek ismer, valamint Bódi Sándornak azon okból mellőzésével, mert ez üres forgatmányt tévén, nem lehet tudni hogy hol lakik, Protics Rankó belgrádi lakost levélben felszólítja, hogy

hajlandó-e neki a 200 forintot járulékaival együtt azonnal kifizetni. Proticstól azonban választ még nov. 12-én sem kapván, a helyett hogy viszkereseti pert indítana ellene, a következő váltót intézi reá:

	<i>Budapest, nov. 15. 1876.</i>	<i>533 d.</i>
	<i>Látra fizessen ön ezen viszváltónál fogva Stein</i>	
	<i>J. úrnak</i>	
	<i>ötszázharminczhárom dinárt</i>	
	<i>Protics Rankó úrra Belgrádon</i>	
	<i>Nagy Adám.</i>	

s egyúttal a következő viszkereseti számlát állítja ki:

Viszkereseti számla

egy Kerti S. által Pozsonyban szept. 2. 1876. Merk N. részére kiállított 200 forintról szóló, Budapesten fizetendő saját váltóról:

a) 200 frt tesz a belgrádi tőzsdén nov. 1. (Gergelyféle naptárt értve) jegyzett s az *Istok* cz. ujságban közölt váltó-árfolyam szerint, melynél fogva 100 forintos váltóért adnak készpénzben 258 dinárt, áruban pedig 262 dinár*) para dinárt érőt

b) Váltódíj $\frac{1}{2}\%$	2	50
c) Alkuszdíj $\frac{1}{2}\%$	2	50
d) Óvásdíj és a viszváltó belyegdíja	8	—
A viszváltó egész összege	533	—

*) Egy dinár 40 kr. ezüstben, egy para pedig $\frac{2}{3}$ kr.

Előre bocsátván azt, hogy mind a váltóra mind a viszváltóra, mind a viszkereseti számlára nézve a már fentebb említettünk azon szempontból indultunk ki, mintha nálunk a valuta helyre volna állítva, valamint azon szempontból hogy Belgrádon nem csak pénztőzsde létezik, hanem hogy ott a Budapesten ily jó pénzben fizetendő váltón nagyon kapnak, s hogy e szerint a Budapestre szóló váltónak ott árfolyama van, a viszváltóra és a viszváltót kísérő viszkereseti számlára a következőket jegyezzük meg:

a) A viszváltó csak idegen váltó lehet, mert nem az akar fizetni a ki azt kiállítja, hanem más által akarja a váltóösszeget kifizettetni.

b) Hogy a viszváltót „látra“ azért szokták kiállítani, mert az intéző így azért a fizetés helyén, illetőleg a fizetési helyhez legközelebb eső pénzpiacra sokkal könnyebben kap pénzt, vagyis sokkal könnyebben s egyúttal előnyösebben eladhatja, mint ha az bizonyos későbbi határidőre volna kiállítva.

c) Hogy a viszváltó rendesen oly pénznemről szól, mely azon helyen, hol az intézvényezett lakik, országos fizetési eszköz.

d) Hogy a viszváltót, ha az előnyösen eladható, vagy maga az alapváltó birtokosa adja el, vagy pedig alkusz által adatja el, — szabadságában állván akár egyik akár másik esetben az alkuszdíjt (Mäklergebühr, courtage) — mely az 1875-ki magyar kereskedelmi törvény 547. §-a szerint 5000 frtig $\frac{1}{2}\%$, az ezen felüli összeg után pedig $\frac{1}{4}\%$, az esetben, ha a helyi szokás az alkuszdíjt másképp nem szabályozta volna — a viszkereseti számlában felszámítani.

e) Hogy viszváltó esetében a váltó-árfolyamot nem szükség mulhatatlanul tőzsde-bizonyítvánnyal igazolni, hanem elegendő arra nézve valamely, azt rendesen közlő, hirlap kimutatására utalni, mivel ez által is költség takaríttatik meg, — s tőzsde bizonyítványt csak akkor használni, ha a megelőző a viszváltóra nem fizetvén, az ügyet viszkereset útján a bíróság elibe kell hozni.

f) Hogy a viszváltót a váltóbirtokos az esetben, ha azt el akarja adni, kiállithatja úgy is hogy benne az intézvényes (példánkban Stein J.) nevének üres helyet hagy s azt csak akkor tölti vagy tölteti be, midőn a viszváltót valósággal negociálta, de kiállithatja az I. a) minta szerint is, azaz saját rendeletére, a mely esetben aztán a megvevő nevét a viszváltó hátára írja, azaz a megvevőre forgatja.

g) Hogy valamint viszkereset esetében a váltó birtokos azon megelőzőjének, ki a váltót beváltja, az illető okiratokat kiszolgáltatni tartozik, ugyanezen kötelessége van neki a viszváltó esetében is. Tartozik e szerint a fizetőnek kiadni az alapváltót (példánkban a Kerti S. kiállítottát) az óvási oklevéllel együtt, továbbá a viszváltót a viszkereseti számlával együtt.

h) Hogy az esetben, ha a viszváltó az intézvényezettnek fizetés végett leendő bemutatás végett (a többi okiratokkal együtt) valamely levelezőtárshoz küldetik, alkuszdíjt a viszkereseti számlában felszámítani nem lehet.

i) Hogy a viszváltó a fizetendő teljes összeget foglalván magába, a fizető a nyugtát bizvást irathatja magára a viszváltóra.

Önként kínálkozik a viszváltóra nézve az a kérdés, hogy miután ez látra szól, és így elfogadás végett nem kell bemutatni, vajon az intézvényszerzett a bemutatáskor az elfogadást azaz a fizetést nem fogja-e megtagadni, a mire neki kétségtelen joga van, a menyiben fizetésre csak az elfogadót lehet szorítani. E kérdésre igen találóan válaszolt már 1846-ban Fogarasi, a midőn fent említett jeles munkájában a 75. lapon azt mondja: „ha esze van, elfogadja“ azaz kifizeti. De hogyan is ne tenné ezt, a midőn a viszváltó birtokosa, a kezei között lévő *alapváltó* és óvási oklevél alapján ellene azonnal viszkeresetet indíthat, s ez által neki tetemes perköltséget okozhat, nem is említve azt, hogy ez esetben azon napig, melyen a per véglegesen elintéztetett, kamatokat is kell fizetnie. *(a fizetés helyéről)*

A törvény 53. §-a még azt is mondja, hogy a viszváltót közvetlenül az illető megelőző lakhelyére kell intézvényszerzeni. Hogy ezt megérthessük, tegyük fel hogy Nagy Ádám a váltóárfolyamokat figyelemmel kísérvén, azt látta, hogy nov. 1. a belgrádi tőzsdén Bécsre szóló 100 frtos váltó (nem úgy mint a Budapestre szóló 258. és 262. dinárral) 270. és 274. dinárral vagyis közép árfolyam szerint 272. dinárral jegyeztetett. Kérdés, teheti-e Nagy Ádám azt, hogy az alapváltóval és óvással együtt, egy oly viszváltót és viszkereseti számlát küld valamegyik bécsi ismerősének, mely már nem 535 hanem több dinárról fog szólni, felkérve ez ismerősét hogy az ottani tőzsdén e viszváltót adja el, s a viszváltóban az intézvényszeres nevére nézve üresen hagyott helyet a megvevő nevével

töltse ki. Felelet : nem teheti, mert ez esetben a viszváltó nem közvetlenül a fizetés helyéről t. i. Budapestről, hanem egy harmadik helyről intézvényeztetnék Proticsra Belgrádba. De ha még is tenné, czélt vele nem érne, mert Protics azt a kifogást tenné, hogy nov. 1. a Budapestre jegyzett váltó-árfolyam közép ára nem 272, hanem csak 260 dinár volt. Helye volna ellenben az ily számításnak az esetben, ha az alapváltó Bécsben, nem pedig Budapesten lett volna fizetendő.

Mivel a viszváltó, mint már láttuk, a viszkereseti per megindítását pótolja, magától értődik, hogy viszváltót lehet intézni, mind külföldön, mind az osztrák-magyar monarchia területén kiállított váltó alapján. A mi a kamatot illeti, mivel a viszváltó és a viszkereseti számla egyszerre állittatik ki, ennek kiszámításánál azon néhány nap, mely a fizetés végetti bemutatásig eltelik, tekintetbe nem vétetik.

43. §.

Folytatás.

Akár viszkereset, akár viszváltó útján váltotta be valamelyik megelőző a váltót, ő a maga hátiratát és következőinek hátiratait azonnal kitörölheti.

E kitörlésnek helye van még a váltó birtokosa részéről is az esetben, ha a váltó másodszor forgattatott reá. Így például ha a XV. aa. mintában Protics megelőző Nagy Adám váltóbirtokost kielégítette, akkor ő a 3. 4. és 5. sz. alatti forgatmányokat kitörölheti, de kitörül-

heti ezeket az esetben is, ha Kálnai a váltót nem Nagy Ádámra, hanem ő rá (Proticsra) forgattatolva, mivel Proticsnak e másodszori forgatmányos minősége épen annyi, mint ha ő a 3. és 4. sz. alatti forgatmányosokat kielégítette volna. A törvény nem mondja, hogy a megelőző az ily forgatmányokat tartozik kitörölni, hanem csak azt, hogy *kitörölheti*, a miből következik, hogy ha a kitörlést nem teljesítené is, jogsérelmet szenvedni nem fogna. Minthogy azonban fordulhatna elő oly ese, tmelyben a kitörlés elmúlasztása jogsérelmet okozhatna, tanácsos a maga és a következők hátiratait azonnal kitörölni. Ilyen eset volna például, ha Protics, a váltó beváltása után, azt az óvással, viszváltóval és viszkereseti számlával együtt elvesztené, s az elvesztés után csak hamar meghalna. Tegyük föl, hogy Bódi találta meg az elvesztett iratokat, s hogy Bódi olyan ember, ki lelkiismeretével könnyen alkura lép. Ő most, az iratok közül csak az alap váltót, melyen többek között a 3. sz. alatti forgatmány nincs kitörölve, és az óvást használván, e kettő alapján Protics hagyatéka ellen, a legkönnyebben viszkeresetet támaszthatna, s a hagyatékot a váltóösszeg erejéig megkárosíthatná.

NEGYESIK FEJEZET.

A váltói jog érvényesítése zálogjog által.

44. §.

Lássuk itt legelőbb is azt, hogy mi a zálogjog? — A zálogjog dologbeli jog, melyet az adós a hitelezőnek enged oly végből, hogy ha a köte-

lezettség a meghatározott időben nem teljesítetik, a hitelező a dologból, mely ez esetben zálognak neveztetik, kielégítést nyerhessen. Zálogúl szolgálhat pedig minden dolog, mely forgalomban van. Az ingó dolog kézi-zálognak, az ingatlan dolog pedig jel-zálognak neveztetik, s a zálogjog ingóra átadás által, ingatlanra pedig a telekkönyvbe való bekebelezés által szereztetik.

Ezek előrebocsátása után nem lesz nehéz megérteni, a mit a törvény (a 106. és 107. §§-okban) a váltóbirtokosnak a kézi-zálogban való zálogjogáról mond.

A törvény, mint kézi-zálogot, háromféle ingó dolgot említ, u. m.

a) tőzsdei árfolyammal bíró értékpapírokat;

b) váltókat és egyéb követeléseket;

c) tulajdonképeni ingóságokat.

Megemlítvén előbb is azt, hogy zálogot *rendszerint* a váltó kiállításakor s így az elfogadótól, illetőleg kibocsátótól szokás követelni,

a) ha a kézi-zálog tőzsdei árfolyammal bíró értékpapírokból áll, a milyenek p. a különféle részvények, a különféle államkötelezvények, a különféle elsőbbségi kötvények sat. ezeket a váltó-hitelezőnek szabadságában áll követelése erejéig, akár megtartani azon árfolyamban, melyel azok a váltó lejárta napján a tőzsdén jegyeztetnek, akár pedig ugyanazon árfolyamban eladni; kötelessége azonban mindegyik esetben az elzálogosító adóst ezen eljárásról 24 óra alatt értesíteni, s ha a jegyzett árfolyam az ő váltói követelését meghaladja, a fölösleget az első esetben saját pénzéből, a második esetben pedig az érték-

papírért kapott pénzből az adósnak, vagy ha az adós csőd alatt áll, a csődtömegnek megküldeni. Magától értődik, hogy a hitelező adósa irányában itt is a közép árfolyamat számíthatja fel az esetben ha az értékpapírokat követelése fejében megtartja. Így p. ha 500 forint váltói követelésére nézve A. 3-tól három darab Gschwindt-féle szeszgyár részvényt kapott volna kézi zálogul, s a lejárat napján e részvény így jegyeztetnék: pénzben: 200 forint, áruban 205 forint, ez esetben a közép ár, mely felszámítandó, 202 for. és 50 krt. tesz. A törvény megemlíti azt is —, a mit különben a fentebbiekből már tudunk —, hogy ha a fizetés helyén tőzsde nem volna, akkor a legközelebbi tőzsde árfolyama értendő, azaz a magyar korona területén a budapesti tőzsdéé; ha azonban a kézi-zálogul adott értékpapír árfolyama itt nem jegyeztetnék, akkor azon külföldi, legközelebbi, tőzsde értendő, melyen azon értékpapír árfolyama jegyeztetik, s ez esetben az értékpapír megtartása vagy eladása a váltó lejáratát követő harmadik napon történhetik, a főlősleg, természetesen, ez esetben is visszaadandó lévén.

b) Ha a kézi-zálog váltóból vagy valamely más követelésből p. közönséges adósságlevélből áll: a váltóhitelező a zálogba adott váltót, illetőleg adósságlevelet, lejáratkor behajthatja, s magát az összegből kielégítheti, vagy forgatmány illetőleg engedmény által másra ruházhatja p. oly személyre kinek ő tartozik, de csak is követelése erejéig, tartozván a főlősleget az adósnak vagy a netaláni csődtömegnek megküldeni.

c) Ha a kézi-zálog tulajdonképeni ingóságokból áll p. ezüst asztali készület, arany óra,

szelencze, karperecz sat. ezeket a hitelező sem el nem adhatja sem bizonyos árban meg nem tarthatja, hanem tartozik azokat a bíróság közbeléptével nyilvános árverésen eladatni, s ez esetben a netaláni fölösleg az adósnak, vagy a netaláni csődtömegnek a bíróság által szolgáltatik ki.

A hitelezőnek egyébiránt kötelessége mind a háromféle kézi-zálog esetében a kezei között lévő alap-váltót, ha teljes kielégítést nyert, az adósnak, vagy ha ez időközben csőd alá jutott, a csődtömegnek kiadni. Hogy azon esetben, midőn a váltóbirtokos teljesen ki nem elégítettik, csak a váltó másolatán tartozik a részletfizetést nyugtatványozni, s egyúttal azt az eredeti váltón megjegyezni, már fentebb említettük (36. §.).

A hitelezőnek továbbá, bármiféle kézi-zálog által legyen a váltó fedezve, ügyelnie kell, hogy oly mulasztást ne kövessen el, mely annak részbeli vagy teljes elvesztését vonná maga után, mivel ez esetben az adósnak kártérítéssel tartozik. Ily mulasztás volna például, ha követelése váltóval levén fedezve, ő e zálogba adott váltót a nem fizetés esetében meg nem óvatoltatná, s időközben az elfogadó vagy kibocsátó csőd alá kerülván, a váltóösszeget viszkereset útján, az óvás elmulasztása miatt, a megelőzőktől még csak követelni sem lehetne. Ily mulasztás volna, ha p. zálogul két gyémántoskarpereczet kapván s mind a mellett, hogy a zálogot a zálogba adó világosan kifejezett beleegyezése nélkül használni nem szabad, ezeket noha tudja, hogy roszszul csukódnak, nőjének valamely ünnepély alkalmából átadja, s ez azokat elveszti sat. Ily esetekben a hitelező, követelésére nézve nem csak

hogy teljesen kielégítettnek tekintetik, hanem a metaláni fölösleget is megtéríteni tartozik.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A váltói jog érvényesítése megtartási jog által.

45. §.

Hogy a megtartási jogot könnyebben megérthessük, tegyük fel:

a) hogy Auernek, mint váltóhitelezőjének Beer, ki most a váltóösszeget a lejárat napján ki nem fizette, még a lejárat előtt küldött 500 forintot oly végből, hogy azt Auer Beer számára a pesti első hazai takarékpénztárba betegye;

b) hogy Spitzernak, mint váltóhitelezőjének Stern, ki a váltót a lejárat napján be nem váltotta, még a lejárat előtt küldött három darab Athenaeum-részvényt oly végből, hogy Spitzer ezekre a Stern részére valamely banknál kölcsönt vegyen fel;

c) hogy Veresnek mint váltóhitelezőjének Gerei, ki a váltót lejáratkor ki nem fizette, 5 darab arató-gépet küldött a váltó lejáratára előtt oly végből, hogy Veres ezeket a Gerei számára adja el:

kérdés, hogy Auer, Spitzer és Veres megtarthatják-e az illető ingóságokat váltó-követelések fejében?

E kérdésre a váltótörvény azt feleli, hogy ha Beer, Stern, és Gerei azután hogy a mondott ingóságokat elküldötték, vagy csőd alá jutottak, vagy pedig valamely pénzbeli tartozás miatt az ellenök elrendelt végrehajtás siker nélkül maradt, Auernek, Spitzernak és Veresnek a mondott ingó-

ságokhoz megtartási joguk van, sőt hogy e joguk már a váltó lejáratára előtt is megnyílt, mert a törvény világosan mondja, hogy e két esetben, a váltó-birtokos le nem járt követelésére nézve is megtartási joggal élhet, s hogy ez esetekben az adós határozott célú rendelkezése sem zárja ki a megtartási jog gyakorlását, ha ez esetek a tárgyak átadása után következtek be, vagy a hitelező ezekről a tárgyak átvétele után értesült. Ebből következik, hogy a váltóhitelező, ha a mondott két eset fenn nem forog, a váltóadóstól vagy ennek nevében egy harmadiktól, meghatározott rendelkezés mellett, birtokába került ingóságaira nézve a váltóadósnek, megtartási joggal nem élhet.

A megtartási jog abban különbözik a zálogjogtól, hogy a zálog-tárgyakból, kivéven csupán a tulajdonképeni ingóságot, a váltóhitelező magát a bíróság közbe lépte nélkül is kielégítheti, holott a megtartási jog bármiféle ingóságra nézve csak a bíróság közbeléptével azaz kereset illetőleg viszkereset levél beadása mellett gyakorolandó; mert a törvény szerint: (109. §.): „a megtartási jog kereset útján *érvényesíthető*; a mi azt teszi, hogy e jogot csak is kereset útján lehet érvényesíteni; hatályára nézve azonban a zálogjoggal teljesen egyenlő, a mennyiben a megtartási jognál fogva a birói árverés folytán bejött összevegből csak is a fölösleg adatik ki a váltóadósnek, illetőleg csódtömegének s a mennyiben a megtartásra jogosított a netaláni mulasztásért épen úgy kártérítéssel tartozik, mint az a kinek követelése kézi-záloggal van fedezve.

Hogy a váltói jogot *keresettel* is lehet érvé-

nyesíteni, az már a föntebb több helyen mondotakból következik, s így ezt külön fejezetben tárgyalni fölöslegesnek tartók. Csupán azt jegezzük meg, hogy a követelés csak akkor neveztetik keresetnek, ha azt a közönséges elfogadó, illetőleg kibocsátó ellen kívánjuk érvényesíteni, s hogy e szerint a zálogjogot és megtartási jogot, a körülmények szerint, keresettel is, viszkeresettel is lehet érvényesíteni.

V. SZAKASZ.

Különös határozványok.

ELSŐ FEJEZET.

A váltó-képesség.

46. §.

Váltó-képességen értjük valakinek azon tulajdonságát, melynél fogva váltói kötelezettséget vállalhat, azaz váltót kiállithat, elfogadhat, forgathat, s a váltóösszegért kezeskedhetik, vagy rövidebben, mely szerint valaki a váltón terhelő nyilatkozatot érvényesen tehet. A törvény (1. §.) röviden ezt így fejezi ki, hogy váltóképes mindenki, *a ki terhes szerződéseket jogérvényesen köthet.*

Váltóképességgel bir pedig a magyar korona területén:

a) Akár férfi, akár nő, ha élte 24 évét betöltvén, teljes koruvá lett, s valamely vagyonnal szabadon rendelkezik. A nő ugyan már 24 éves kora előtt is a férjhez menetel által teljes koruvá lesz, s e jogát akkor is megtartja, ha 24 éves kora előtt özvegységre jut, férjétől bíróilag elválasztatik, vagy házassága feloldatik (1874. XXIII.

t. cz. 1. 2. §.); váltói kötelezettséget azonban ő is, mint a hajadon nő, csak 24-ik éve betöltése után vállalhat, kivéven mindazáltal, ha mint kereskedő vagy iparos, önálló üzlettel bir.

b) Akár férfi, akár nő, a teljes kor elérése előtt is, ha önállóan ipart üz. Önálló ipart üzhetnek pedig, ide értve a kereskedést is, az 1872. VIII. évi ipartörvény 2. §. értelmében, az atya, gyám vagy gyámhatóság beleegyezésével a kis- azaz nem teljes koraúak is, s ez esetben vagyonukról szabadon rendelkeznek.

c) Hasonlóan a teljes kor elérése előtt az oly nem iparos vagy nem kereskedő, kinek az atyja saját háztartást engedett, avagy, a ki, az atyja már meghalván, a gyámhatóság javaslatára korengedélyt nyert.

d) Minden jogi személy, azaz 2 vagy több emberből bizonyos közös cél elérése végett alakult társaság, mint p. a kereskedelmi törvény 61. §-ában említett közkereseti társaságok, betéti társaságok, részvénytársaságok, és szövetkezetek, illető képviselőjük által.

A váltóképességnek ezek szerint egyik alapja a vagyon feletti szabad rendelkezés lévén, önként következik, hogy váltónyilatkozatot érvényesen nem tehetnek:

a) A kik észbeli hiány miatt, mint kábaság, esztelenség, örültség, gondnokság alatt állanak.

b) A kik biróilag tékozlóknak nyilvánittatván, gondnokság alá helyeztetek.

c) A kik csőd alá jutottak. Ezek azonban a csőd hivatalos megszüntetése időpontjától fogva váltóképességeket még az esetben is visszanyerik, ha iparosok vagy kereskedők volnának is,

mert az 1872. évi ipartörvény 84. §. azt mondja, hogy „iparüzhetési jogától senki sem bírói ítélet, sem közigazgatási határozat által meg nem fosztható“; már pedig e jogot váltói képesség nélkül alig lehetne érvényesíteni. *)

Minthogy gyakran előfordul oly eset, hogy nem váltóképes egyén váltó-nyilatkozatot tesz, a mennyiben váltót kibocsát, elfogad, forgat stb. kérdés, hogy azon nyilatkozatok, melyek ily váltóra, váltóképes személyek által tétettek, érvényesek-e vagy nem? Kétség nélkül érvényesek, mert azt, hogy az ily váltóra váltóképes személyek által tett nyilatkozatok váltói kötelezettséget vonjanak magok után, már maga a váltó hitelének fenntartása kívánja, ha a törvény világosan nem mondaná is. Annálfogva, ha p. A. intéző nem váltóképes, és így ellene a következői (a forgatók) viszkeresetet hiában inditanának, ellenben B. az elfogadó váltóképes, a kötelezettséget ő magától el nem háríthatja, vagy ha C. elfogadó nem váltóképes, és így fizetésre szorítani nem lehet, a váltóbirtokos viszkereset útján váltói jogát minden váltóképes megelőzői ellen érvényesítheti.

*) Azt, hogy a bukott kereskedő a csőd megszüntetése időpontjától váltóképességét visszanyeri, úgy kívánjuk érteni, hogy váltóilag csak úgy kötelezheti magát, ha volt hitelezőit kielégítette, s bukása sem hamis, sem vétkes nem volt. Az 1844. VII. t. cz. 5. §-ának azon intézkedése ugyanis, mely szerint, ha a bukás vagy hamisnak vagy vétkes gondatlanságból eredettnak bizonyult, a bíróság kimondani tartozik, hogy az ily bukott kereskedő váltókat jövődőre ki nem adhat, folyvást érvényben van.

MÁSODIK FEJEZET.

Külföldi törvényhozás.

47. §.

A külföldi váltótörvénynek különösen azon szakai érdekelvén a magyar polgárt, melyek a) a váltó-képességet, b) a váltó lényeges kellékeit, c) a váltói jog érvényesítése végett külföldön teljesített cselekvény alaki kellékeit megállapítják: ezekre a magy. váltótörvény általánosan azt mondja, hogy mind ezek azon ország törvénye szerint itélendők meg, melyhez a külföldi mint alattvaló tartozik, illetőleg a hol a váltó kiállított, vagy a cselekvény teljesített. Különösen pedig

a) A mi illeti a külföldi személy váltóképességét, erre nézve tudnunk kell, hogy ha a *magyar korona területén* oly külföldi vállalt váltókötelezettséget (mint kibocsátó, elfogadó, forgató stb.) ki saját hazájának törvényhozása szerint váltóképességgel nem bír, az itt vállalt kötelezettség alól az esetben ha a magyar váltótörvény szerint ő váltóképes, magát ki nem vonhatja. Így p. Würtembergben, Mecklenburg-Schwerinben és Mecklenburg-Strelitzben teljes-korú csak az lévén, a ki élte 25-dik évét betöltötte, ha egy odavaló 24 és $1\frac{1}{2}$ éves polgár p. Budapesten valamely váltót másra forgat, ezt nálunk érvényesen tehet, mert a mi törvényünk szerint a teljes-korúság a 24-dik év betöltésével kezdődik, minélfogva, ha viszkeresettel megtámadtatnék, azt a kifogást nem tehetné, hogy ő még akkor kiskorú volt, mert a mi törvényünk azon szempontból indul ki, hogy azon külföldi, ki nálunk váltó nyilatkozatot tesz, a mi törvényünknek

magát már előre is alávetette. Épen ily érvényesen vállalhatna nálunk váltó kötelezettséget egy férjnél levő angol nő is, noha az angol törvény szerint a kellő korban lévő azaz 21-dik életévét betöltött hajadon leány igen, de a férjhez ment nő már nem váltóképes. Viszont ha egy 22 éves francia polgár tenne nálunk valamely váltónyilatkozatot p. elfogadna egy váltót, ő meg kötelezettsége alól azon okból nem vonhatná ki magát, mert a külföldinek váltóképességéről a mi törvényünk azt mondja, hogy azt azon ország törvénye szerint kell megítélni, melyhez a váltókötelezett mint alattvaló tartozik. Már pedig a francia polgári törvénykönyv (Code Napoléon) 488. §. szerint Franciaországban az, ki élte 21-dik évét betöltötte, teljes korú, s mint ilyen — ugyan azon törvény szavai szerint — a polgári élet minden cselekvényeire képes. *)

b) A mi a külföldön kiállított váltó lényeges kellékeit illeti, erre nézve a magyar váltótörvény ismét a fentebb mondott elvből indul ki. Ugyanazért, ha p. egy idegen váltó Angolországban állittatik ki, mint Budapesten fizetendő, s Berry londoni lakos, a kire van a váltó intézvényszerűsége, ezen szavak után *Berry N. úrra Londonban* csupán a névbélyegét nyomja le, a kötelezettség alól magát a mi bíróságunk előtt ki nem vonhatja, mivel az angol törvény szerint az intézvényszerűsége elfogadása érvényes, ha szokott névbélyegét a váltóra rányomta. Viszont,

*) A felhivott 488. §. az eredetiben így szól: „La majorité est fixée à vingt-un ans accomplis; à cet âge on est capable de tous les actes de la vie civile.

ha egy franciaországi polgár, a hol a kereskedelmi törvény (Code de commerce) szerint az idegen váltón az elfogadást e szóval: *accepté* s neve aláírásával kell kifejezni, egy Budapesten fizetendő váltót bocsátana ki, s arra az elfogadó, hasonlóan francia polgár az *accepté* szó elhagyásával, csupán nevét írná, ő kifogást nem tehetne, mert a mi törvényünk szerint (21. §. harmadik kikezdés) az elfogadás érvényes akkor is, ha az intézvényszerzett nevét vagy cégjét, minden hozzáadás nélkül, a váltó előlapjára írja.

Ugyan így állana a dolog, ha Párisban egy magyar polgár bocsátana ki egy Budapesten fizetendő váltót, s arra az azt ugyanott elfogadó magyar polgár, neve fölött, az *elfogadom* szót is ráírná, mert a mi törvényünk szerint váltójogi hatálylyal bírnak azon nyilatkozatok is, melyek belföldiek közt külföldön keletkeznek, habár csak a belföldi törvény rendeleteinek felelnek is meg.

c) A mi végül a váltói jog érvényesítése végett külföldön teljesített cselekvény alaki kellékeit illeti, ezek kizárólag a külföld törvénye szerint ítélandók meg. Ugyanazért, ha p. egy Lyonban kivett óvási oklevél alapján valaki egy magyarországi polgár ellen viszkeresetet indítana, s az óvási oklevelel csupán egy közjegyző (notaire) aláírása volna, az itteni alperes sikerrel tehetné azt a kifogást, hogy az óvási oklevél nem érvényes. A francia keresk. törvény szerint ugyanis az óvási oklevelet csak 2 közjegyző, vagy egy közjegyző és két tanú állithatja ki, s azonfelül azt még az illetőnek is alá kell írni, vagy följegyezni, hogy az illető (ki ellen t. i. az óvás kivétellett) azt aláírni vonakodott.

HARMADIK FEJEZET.

A váltójogi elévülés.

48. §.

Elévülésen értjük valamely jognak azon okból való elvesztését, mert az illető azt a törvényben meghatározott idő alatt nem gyakorolta. Ily esete p. az elévülésnek az, melyet az osztrák általános polgári törvénykönyvből a telekkönyvbe bejegyzett ingatlan javakra nézve az országbirói értekezlet (l. Ideigl. törvénykezési szabályok 21. és 156. §§.) átvett, mely szerint t. i., ha valamely ingatlan, vagy valamely ingatlanra vonatkozó szolgálatom, p. hogy Péter a Pál udvarán kocsi-
val is átjárhat; hogy Péter a Pál szántóföldjén levő kútból a maga lovait és ökreit itathatja stb. valaki nevére bejegyeztetett, az a kinek e bejegyzés ellen kifogása van, panaszával a bejegyzés után csak három év alatt hallgattatik meg, azontul pedig, mert felszólalási joga *elévült*, panaszával elutasittatik. Ily esetei az elévülésnek, midőn p. a franczia polgári törvénykönyv (Code Napoléon vagy más névvel: Code civil) azt mondja (475. §.), hogy a kiskoru, gyámja ellen, a nagykorúság elérésétől fogva csak 10 év alatt emelhet panaszt, vagy midőn (2271. §.) azt mondja, hogy a fogadósnak és vendéglősnek a szállásért és tápláért való követelése, a munkásnak és napszámosnak bérkövetelése, s a havonként fizettetni szokott tanítónak díj követelése 6 hónap alatt évül el; vagy midőn (2273. §.) azt mondja, hogy az ügyvéd, költségeit és fáradsága díját csak a végítélet vagy a felek kiegyez-

tetése napjától számított 2 év alatt követelheti stb.

Ezeket előre bocsátva, könnyen megérthetjük, mit tesz az, hogy a váltóbirtokosnak *váltókeresete* a közönséges elfogadó, illetőleg a kibocsátó ellen (84. 114. §§.) a váltó lejártától számított 3 év alatt évül el. Ez t. i. azt teszi, hogy a váltóbirtokos csak addig követelheti a váltóbeli összeget *váltói uton*, míg 3 év el nem telt, a mi azonban nem zárja azt ki, hogy köztörvényi uton s a rendes elévülési (nálunk 32 év) idő alatt későbbben is követelhesse azt, mivel a törvény világosan a *váltókereset* elévüléséről szól. Egyébiránt pedig akár a 3-éves elévülés miatt, akár azért mert telepített váltó esetében a bemutatás és óvás kivétele a nemfizető telepes irányában elmulasztatott, vagyis a 3-évesnél rövidebb (miről mindjárt szólunk) elévülés miatt kelljen a váltóbirtokosnak, a köztörvény útjára lépni, a közönséges elfogadó, illetőleg kibocsátó ez uton is csak annyiban marad kötelezve, a mennyiben a váltóbirtokos kárával gazdagodnék, azaz ha forgatott idegen váltónál a közönséges elfogadó az intézőtől, és forgatott saját váltónál a kibocsátó a rendelkezőtől valósággal kapott fedezetet, mivel ha ez nem történt, az ő gazdagodásáról szó sem lehet. A megelőzők ellen pedig, mihelyt ezeknek váltói kötelezettsége, a rövidebb elévülés folytán, megszűnt, még köztörvényi uton sem lehet föllépni.

Mind a hosszabb, mind a rövidebb elévülésről jegyezzük meg :

a) Hogy a bíróságnak az elévülést figyelembe vennie nem szabad, azaz ha az alperes

maga nem hivatkozik elévülési jogára, a bíróság úgy tartozik az ügyet tekinteni, mintha az elévülési idő el nem telt volna. Kivételnek ez általános szabály alól az új váltóeljárás (Igazságügy-miniszteri rendelet 1876. nov. 30.) 17. §. értelmében csak akkor van helye, ha a fél sommás eljárást kér, mivel a bíróság alperesnek a fizetést csak az esetben hagyhatja meg, ha előbb meggyőződött, hogy a kereset, illetőleg viszkéretet, még el nem évült.

b) Hogy addig, míg valamely váltóadós csőd alatt áll, vagyis a csőd ideje alatt, ő rá nézve akár a hosszabb, akár a rövidebb elévülés meg nem kezdődik, sőt ha már a csőd előtt megkezdődött, az a csőd által félbeszakad. Például, ha A. ellen a csőd megnyílt 1877. febr. 4. s B. váltóbirtokosnak van egy febr. 1. napján lejárt, s kelően megóvatolt váltója, s a csőd eltart 1881. végéig, A. noha a 3 év bőven eltelt, elévülési jogot, a csőd tartama miatt, nem nyert; vagyha ugyancsak A. ki 1877. jan. 3. egy három hónapra szóló saját váltót állított ki, mely e szerint ápr. 3-án járt le, 1880. márcz. 3-án csőd alá jut, mind a mellett, hogy a lejárati napjától fogva már 2 év és 11 hónap telt el, ez ő rá nézve épen annyi, mintha egy nap sem telt volna el, mivel a csőd-nyitás által a már lefolyt elévülési idő teljesen megsemmisült.

A mi már a rövidebb elévülést illeti, ez különösen a fizetési viszkéretet esetében érvényesül, a midőn t. i. vagy a váltóbirtokos fordul a megelőzők ellen, vagy pedig a váltót beváltó forgató.

Viszkéretet indíthat pedig a váltóbirtokos

kos a magyar korona területén lakó valamely megelőzője ellen, az *óvás kivétele napjától* számítva:

a) 3 hónap alatt, ha a váltó Európában vagy Európához tartozó valamely szigeten volt fizetendő, azaz vagy az intézvényezett, illetőleg kibocsátó itt lakik, vagy ha nem lakik, de a váltón fizetési helyül Európának vagy a hozzá tartozó szigeteknek valamelyik városa van kijelölve, kivéve mindazáltal, ha Izlandnak vagy a Farői szigeteknek valamely városa volna a fizetési hely.

b) 6 hónap alatt, ha a váltó Ázsiának és Afrikának közép és fekete-tenger melletti partvidékein (ilyen városok a földközi tenger afrikai partján: Oran, Algier, Tunis, Tripolis, Alexandria; és ázsiai partján: Jaffa, Akre, és ezen tengereknek az említett földrészekhez tartozó szigetein (a melyenek: Cziprus és Rhodus) volt fizetendő.

c) 18 hónap alatt, ha a váltó nem Európában és ehhez tartozó valamely szigeten, valamint ha Izlandban *) és a Farői szigetek **) valamelyikén volt fizetendő.

*) Izland szigete a dánok birtokában van, s 1870 négyszög mértföldnyi területén, mintegy 70,000 lakost számlál. Télen át, a jégtorlás, mely az egész szigetet körül fogja, a közlekedést csaknem egészen lehetetlenné teszi, s ez oka alkalmasint annak, hogy az európai váltótörvények, az ide kitűzött fizetési helyet a más világrészben lévőkkel egy sorba állítják. Nevezetesebb városai Skalholt és Reikiavik. (Lásd Kapp: Vergleichende allgemeine Erdkunde. Második kiadás. Braunschweig. 1868. 452. 453. 455. ll.).

**) A Farői szigetek hasonlóan a dánok birtokában, számszerint 25, melyek közül csak 17 van lakva, Skótország és Izland között fekszenek, 25 négyszög mértföldön, mintegy 9000 lakossal. Legnagyobb köztők Strömoe szigete Thorshavn nevű várossal, mely még Kopenhágától is 280 mértföldnyire van. (Lásd Kapp idézett muukája 452. l.)

Ha e három pont alatt mondottakat egymással egybevetjük, azt látjuk, hogy ha a váltó Budapesten, Lyonban, vagy Dublinban, vagy Kopenhágában, vagy Málta szigetén, egy szóval, Európában volt fizetendő, a Sidneyben (Uj-Hollandiában) lakó váltóbirtokos épen úgy 3 hónap alatt tartozik, az óvás kivétele napjától számítva, fizetési viszkeresetét a magyar korona területén tegyük Budapesten lakó megelőzője ellen megindítani, mint a budapesti váltóbirtokos a Budapesten lakó megelőzője ellen, vagy hogy a váltóbirtokos lakhelyére a törvény semmi tekintettel nincs. Magától értődik e szerint, hogy a magyar korona alattvalója, ha az ily váltóra nézve, viszkeresettel, 3 hónap eltelte után támadtatnék meg, a rövidebb elévülési jogra, a mi bíróságaink előtt, érvényesen hivatkozhatnak.

A mi pedig azon forgatót illeti, ki a váltót már akár egyszerű felszólításra, akár viszváltóra, akár viszkereset útján beváltotta, azon naptól fogva, melyen per nélkül fizetett t. i. vagy egyszerű felszólításra vagy viszváltóra, vagy pedig azon naptól fogva, melyen a perbe idéző viszkereseti levelet megkapta, viszkeresetet indíthat a magyar korona területén lakó megelőzője ellen:

a) 3 hónap alatt, ha ő Európában vagy az ehhez tartozó szigeteken *lakik*, kivéven mindazon által erre nézve is Izlandot és a Farói szigeteket;

b) 6 hónap alatt, ha ő Ázsiának és Afrikának a közép és fekete tenger melletti partvidékén, vagy ezen tengereknek az említett földrészekhez tartozó valamely szigetén *lakik*;

c) 18 hónap alatt, ha ő nem Európában s

Európa valamely szigetén, valamint ha Izlandban és a Farói szigetek valamelyikén *lakik*.

Ezek szerint a váltót egy vagy más úton kifizető azon forgató, a ki p. Corsica szigetén lakik, a magyar korona területén lakó megelőzője ellen a fizetés napjától, vagy ha nem fizetett, a kereset levél vételétől számított 3 hónap alatt; a ki p. Alexandriában lakik, 6 hónap alatt; a ki p. Thorshavnban vagy Calcuttában, vagy Fokvárosban vagy Rio-Janeiróban lakik, másfél év alatt léphet fel viszkeresetével, mert különben a mi bíróságaink által az ellenfél kifogása folytán elutasittatik. Vagyis az ily viszkeresetnél a törvény nem a fizetés helyét, hanem az ily viszkeresettel élni kívánó lakhelyének a széles értelemben vett Magyarországtól való kisebb vagy nagyobb távolságát veszi tekintetbe.

Az a kérdés adhatja itt magát elő, hogy ha p. Kingston Londonban lakó váltóbirtokos a francia kereskedelmi törvény (Code de Commerce) szerinti határidőben Meunier Párisban lakó megelőzője ellen viszkeresetet indított, okvetlenül szükséges-e, hogy Meunier p. a Zágrában lakó Koller N. megelőzője ellen, *mindjárt* a Kingston keresetlevele vételekor a zágrábi törvényszék előtt viszkeresetet indítson, s e szerint egyszerre két pert folytasson, az egyiket mint alperes, a másikat mint felperes. Felelet: ez nem szükséges, mert a mi törvényünk szerint elég, ha Meunier a zágrábi törvényszéknek bejelenti, hogy ő a közte és Kingston között megkezdett per végével, azaz az e perben hozandó bírói határozatnak jogerőre emelkedésekor, Koller ellen fizetési viszkeresetet fog indítani, vagyis

ha ő ugynevezett perbejelentéssel (litis denunciatio) él, mert a mi törvényünk szerint a perbejelentés a viszkereseti levelet pótolja. Köteles ellenben Meunier azon naptól fogva, melyen a Kingstonnal való pere végkép eldöntetett, illetőleg a vég ítélet vételétől számítva 3 hónap alatt Koller ellen a viszkeresetet beadni, mivel különben a zágrábi törvényszék által Koller kifogása folytán elutasíttatnék. A perbejelentésnek jogi foganatja e szerint abból áll, hogy ha Meuniernek Kingstonnal való pere 3 hónapnál *tovább* tartott volna is, Meunier viszkereseti jogát az elévülés ellen általa megóvta. Ha pedig Meunier attól tartana, hogy Kollertől a viszkereseti összeget aligha megkapja, akkor több rendbeli perbejelentést is használhat p. a Pozsonyban lakó megelőzője ellen a pozsonyi, a Kassán lakó megelőzője ellen a kassai stb. törvényszéknél. Ezt pedig azért kellene tennie, mert a viszkereseti jogot csak a viszkereset megindítása illetőleg a perbejelentés által lehet fentartani.

Midőn végül a törvény azt mondja, hogy az elévülést csak kereset által (midőn t. i. a közönséges elfogadó, illetőleg kibocsátó, az alperes) és viszkereset által (midőn t. i. valamelyik megelőző az alperes) és perbejelentés által lehet félbeszakítani, ezt a legszorosabb értelemben kell venni, mert p. ha A. elfogadott egy váltót, mely, tegyük, 1877. decz. 31. járt le, és B. a keresetet ellene csak 1881-ben és így 3 év elmultával adja be, A. az ő elévülési jogára még az esetben is sikerrel hivatkozhatik, ha netalán ő a 3 év alatt valamikor ez adósságát elismerte, sőt az esetben is, ha B. őt

annak lefizetésére felszólította volna. Így ha C. váltóbirtokos az Európában fizetendő váltóra nézve az óvás kivétele napjától számítva 3 hónap alatt D. megelőzője ellen viszkeresetét be nem adja, vagy E. forgató, miután a váltót beváltotta, F. ellen a fizetés napjától számítva 3 hónap alatt viszkeresettel nem él, D. és F. a már említett esetben, sikerrel hivatkozhatnak váltói elévülési jogukra; sőt még az esetben sem szakad félbe az elévülés, ha a perbejelentés megtörtént, illetőleg a viszkereset idejében beadott, azonban a felperes által egy vagy más okból (mert p. más megelőzőtől a pénzt hamarabb megkapni remélte) visszavonatott. Egyébiránt pedig akár a kereset, akár a viszkereset, akár a perbejelentés az elévülést csak azon váltókötelezett irányában szakítja félbe, a ki ellen az intéztetett.

Még csak azt kell megjegyeznünk az elévülésre nézve, hogy a kezes ellen a kereset, illetőleg viszkereset annyi idő alatt évül el, a mennyi idő alatt elévül az ellen, a kiért kezeskedett; és így ha valaki a közönséges elfogadóért vagy bocsátóért vállalt kezességet, 3 év alatt, ha pedig valamelyik forgatóért, 3, 6, vagy 18 hónap alatt.

NEGYPEDIK FEJEZET.

Az elveszett váltó megsemmisítése.

49. §.

Ha azon eset adja magát elő, hogy a váltóbirtokos a váltót akár elveszti, akár azt ellopják tőle, a váltóbirtokosnak, jogai megóvása végett, a váltó megsemmisítése végett azon tör-

vényszékhez kell folyamodnia, melynek területén a váltó fizetendő volt (a Budapesten fizetendőre nézve mindig a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez); a fizetési hely pedig, mint már a fentebbiekből tudjuk, az esetben ha a váltó nincs telepítve, idegen váltóra nézve mindig az intézvényezett személy neve mellett kitett hely, a saját váltóra nézve pedig a kiállítási hely. Hogy pedig a bíróság a megsemmisítési eljárást megindíthassa, szükség hogy a folyamodó ne csak azt igazolja, hogy ő az elveszett (vagy ellopt) váltónak birtokában volt, hanem a folyamodáshoz, ha lehetséges, annak hű másolatát kell mellékelnie; ha pedig ez nem lehetséges (mert p. az illető a kezein megforduló váltókról könyvet, melybe a váltók lemásoltatnak, nem vezet), az esetben annak lényeges tartalmát úgy kell megjelölnie, hogy azt más váltótól meg lehessen különböztetni. E pedig nehézséggel nem jár, mert azt, hogy ki az elfogadó, illetőleg intéző, ki a kibocsátó, illetőleg rendelkező, s azt hogy hol és mikor fizetendő, s mily összegekről szól a váltó, emlékezetébe mindenki könnyen megtarthatja, — s ennyi megjelölés, másolat hiányában, elegendő.

A bíróság, ha a dolgot rendben találja, az elfogadónál, illetőleg kibocsátónál a váltóösszeg kifizetését azonnal betiltja, s egyuttal a megsemmisítési eljárás megindítását végzésileg kimondja, s az erre vonatkozó hirdetményt közzé teszi a hivatalos lapban (jelenleg a Budapesti Közlöny hivatalos Értesítőjében), vagy ha a folyamodó a közzétételt maga óhajtja eszközölni, azt ez által eszközölteti.

A hirdetményben az elveszett váltóbirtokosa arra szólíttatik fel, hogy arra való igényét, a váltó bemutatása mellett, 45 nap alatt a bíróságnak jelentse be, mely 45 napi határidő, ha a váltó már lejárt, vagy a lejárat ideje benne kitöltve még nem volt, azon napra következő naptól számíttatik, melyen a hirdetmény a hivatalos lapban először megjelent; ha pedig a váltó még le nem járt, a lejáratra következő első naptól.

Egy ily hirdetménynek a mintája, ha a váltó lejárt, ez:

58102. (t. i. Iktatókönyvi szám.)

„A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék részéről közhirrre tétetik, hogy N. N. folyamodására a következő váltóra nézve (ha t. i. a váltónak másolata bemutatott) vagy pedig (ha másolatot nem lehetett bemutatni) egy, Grósz Simon által kibocsátott, Klein Adám által elfogadott, és Budapesten 1875. aug. 3. fizetendő, 800 forintról szóló elveszett váltóra nézve a megsemmisítési eljárás folyamatba tétetett.

Minélfogva a váltótörvény 77. §-a értelmében ezen váltó jelenlegi birtokosa felhivatik, hogy ebbeli igényét a mai naptól számított 45 nap alatt, vagyis a folyó évi junius 3. napjáig a törvényszéknél jelentse be, mivel különben a nevezett folyamodó újabb kérelmére a kérdés alatti váltó semmisnek fog nyilváníttatni. Kelt Budapesten, 1876. ápr. 19-ik napján. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék.”

(ápr. 19-dikétől jun. 3-ig 45 nap van). Ha pedig a váltó le nem járt, a hirdetmény második kikezdése így hangzik:

„Minélfogva a váltótörvény 77. §-a értelmében

ezen váltó jelenlegi birtokosa felhivatik, hogy ebbeli igényét a váltó lejártától (tegyük, hogy a váltó 1877. márcz. 31. jár le) számitandó 45 nap alatt, vagyis folyó évi máj. 15. napjáig stb. Kelt Budapesten 1877. jan. 3-dik napján. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék.

Mihelyt a folyamodó a váltóbíróság végzésével igazolhatja, hogy az elveszett váltóra nézve a megsemmisítési eljárás elrendeltetett, a váltó-összevagnak kifizetését az elfogadótól, illetőleg kibocsátótól, ha t. i. már lejárt váltó megsemmisítése forog fenn, azonnal követelheti, s így a nélkül, hogy a hirdetménynek a hivatalos lapban való megjelenésére következő naptól számitott 45 napi határidő lefolyását be kellene várnia, de csak azon feltétel alatt, ha a határidő elteltéig elegendő biztosítékot nyújt, mert ha ezt nem teszi, akkor csak azt követelheti, hogy az elfogadó, illetőleg kibocsátó az összevet a bíróságnál tegye le.

A megsemmisítési eljárás megindítását e szerint az, ki a váltót elvesztette, rendszerint kérheti. Kivételt képez azonban azon eset, midőn (a mint már ezt fentebb a 28. §-ban érintettük) a váltót fizetés végett az elfogadótól illetőleg kibocsátótól jogilag különböző telepesnél kellett volna bemutatni, s e bemutatást az illető azért nem igazolhatja, mert a váltót már vagy a lejárát előtt elvesztette, vagy a bemutatást a kellő időben megtenni elmulasztotta. Ez esetben az elvesztő a megsemmisítésért hiában folyamodik, mert a bíróság a megsemmisítési eljárást elrendelni nem fogja, s ez esetben az elvesztőre nézve csak az a mód marad fenn, hogy az ősz-

veget az elfogadótól, illetőleg kibocsátótól — de csak a mennyiben ez az ő kárával gazdagodott azaz a telepesnek fedezetet nem küldött volna — a köztörvény útján követelheti. Sikerrel folyamodhatik ellenben az esetben, ha azt, hogy lejáratkor a váltót (melyet e szerint a lejárát után vesztett el) a telepesnél fizetés végett kellő időben bemutatván, ettől fizetést nem kapott, óvási oklevéllel igazolja.

Ha a kitűzött 45 napi határidő alatt a meghirdetett váltó birtokosául senki nem jelentkezett, akkor a bíróság az elvesztőnek újabb kérelmére a váltót hirdetményileg semmisnek nyilvánítja. Ez újabb hirdetmény így szokott hangzani:

Megsemmisítés.

20242. A kassai kir. törvényszék által, Berger Jakab folyamodására a következő elveszett váltó: „Kassa, jan. 3. 1876. 300 forint o. é. „Mától három hónapra fizessen ön ezen váltónál fogva az én saját rendeletemre háromszáz forintot o. é. Értéke áruban s tegye számlába tudósítás nélkül. Kurta Ármin úrra, Kassán. Berger Jakab. Elfogadom Kurta Ármin. Kreutz J. mint kezes“, minthogy az 1876. év ápr. 9-én 12345. sz. a. kibocsátott hirdetményben kitűzött 45 napi határidő alatt annak birtokosául senki sem jelentkezett, ezennel bíróilag semmisnek nyilváníttatik. Kassa, jun. 12. 1876. A kassai kir. törvényszék.

Tegyük fel most azt az esetet, hogy a 45 napi határidő alatt valaki a meghirdetett váltóval, mint annak birtokosa, a törvényszéknél jelentkezett. Kérdés, mi történik ez esetben?

Ilyenkor a bíróság, a nélkül, hogy új hirdetményt bocsátana ki, a megsemmisítésért folyamodott személyt a történt jelentkezés felől végzésileg értesíti s egyuttal az előkerült váltóhoz való tulajdoni jogának a jelentkező ellenében érvényesítése végett őt a köztörvény útjára utasítja, valamint feloldja egyuttal azon tilalmat is, melylyel a váltóösszeg kifizetését az elfogadónál illetőleg kibocsátónál betiltotta, a mely feloldás azt teszi, hogy ez utóbbinak már most szabadságában áll a váltóösszeget akár a bíróságnál letenni, akár pedig annak idejében annak kifizetni, ki a váltóhoz való tulajdoni jogát a köztörvény útján kellőleg igazolta, feltéven mind két esetben azt, hogy a váltó már lejárt. A váltónak bíróilag elismert tulajdonosa ellenben a váltóösszeget az elfogadótól illetőleg kibocsátótól — a 3 évi elévülési idő alatt váltói uton követelheti; sőt ha azon eset fordulna elő, hogy valaki a váltót akkor vesztette el, midőn azt azért, mert az elfogadó, illetőleg kibocsátó lejáratkor nem fizetett, megóvatoltatta, s ő a megkerült váltóhoz tulajdoni jogát igazolta, a megelőzők ellen, ha az ezekre nézve megszabott elévülési határidő még el nem telt, viszkeresetet is támaszthat.

Magától értődik, hogy ha valaki az elveszett váltóval a 45 napi határidő után, de oly időben jelentkezik, a midőn a bíróság a váltónak megsemmisítését, mert azért az illető fél nem folyamodott, végzésileg ki nem mondotta, illetőleg a megsemmisítési hirdetményt ki nem bocsátotta, követelését váltói uton érvényesítheti az esetben, ha a váltónak váltójogi ereje az elfogadó illetőleg

kibocsátó irányában meg nem szűnt, azaz a lejáratától fogva 3 év még nem telt el.

Egyébiránt pedig az elveszett váltóbirtokosát azon esetben, ha ő a váltóhoz való tulajdoni jogát a hátiratoknak összefüggő és ő hozzá lenyuló sora által tudja igazolni, a bíróság a váltó kiadására csak úgy szoríthatja, ha ő annak megszerzése körül vagy roszhiszeműleg járt el p. ellopta vagy más által ellopatta, vagy vétkezes gondatlanságot követett el p. ha ő rá a váltó hézaggal forgattatott, vagy pedig a forgatmány más kézírást mutat, mint azé a kinek a neve a forgatmány alatt áll, s e csalást ő némi figyelem mellett észrevehette volna.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A váltóbirtokos joga.

50. §.

Mind azon személyek, kiknek neve a váltón mint elfogadóé, intézőé, rendelvényesé, kibocsátóé, rendelkezőé, forgatóé, vagy mint kezesé áll, a váltóbirtokos irányában — a mennyiben váltói figyelmeztetést nem használtak, azaz magán a váltón bizonyos megszorítást ki nem kötöttek — *egyetemlegesen* vannak kötelezve, egyetemlegesen az esetben is, ha valamely váltó-nyilatkozatot együttesen tettek p. ha ugyanazon egy váltón több elfogadó, illetőleg kibocsátó, vagy több intéző vagy ugyanazon váltókötelezettért több kezes van, azaz a váltóbirtokosnak joga van mindegyiket mint adósát tekinteni, s a váltóösszeget akár az egyiken akár a másikon követelni, s ha

azt az egyiktől meg nem kapná, a második, harmadik; negyedik sat. ellen fordulni.

Mind a mellett nem zárja ki a törvény, hogy a váltókeresettel, illetőleg viszkeresettel, megtámadott fél, a maga kifogását előadhassa, s ha alapos, érvényesíthesse.

A megtámadott fél pedig vagy oly kifogással élhet, mely magán a váltótörvényen alapszik, vagy oly kifogással, mely őt kizárólag a megtámadó felperes irányában illeti.

Az első kategóriába tartozó ily kifogások például:

a) Hogy a váltón valamely lényeges kellék hiányzik p. a lejárat időpontja, vagy az intéző aláírása sat.

b) Hogy alperes akkor, midőn a váltókötelezettséget elvállalta, még kiskorú volt, ipart vagy kereskedést pedig önállóan nem folytatott.

c) Hogy alperes már férjnél volt ugyan, midőn a váltóra magát aláírta, azonban élte 24. évét még be nem töltötte, önálló ipart vagy kereskedést pedig nem folytatott.

d) Hogy a megtámadott fél a váltókötelezettség vállalásakor gondnokság alá volt helyezve, s hogy e gondnokság alá helyezés biróilag kelően kihirdettetett.

e) Hogy a megtámadott fél aláírását a váltón valaki csalási szándékból utánozta.

f) Hogy óvás a kellő időben ki nem vétetvén, a viszkeresetnek semmi alapja nincs.

g) Hogy a váltói jog elévült. E kifogást teheti, mint már tudjuk, az elfogadó, illetőleg kibocsátó, ha a lejárat napjától számítva 3 év már eltelt; az intéző vagy rendelkező és forgató

pedig, ha 3, illetőleg 6, vagy 18 hónap már eltelt az óvás kivétele, illetőleg a váltó beváltása napjától fogva sat. sat.

A második kategóriába tartoznak azon kifogások, melyeket nem bármelyik váltóbirtokos, hanem csak egy bizonyos váltóbirtokos ellen lehet használni, ilyenek p.

a) Hogy a jelenlegi felperes a váltó aláírására alperest erőszakkal kényszerítette.

b) Hogy a jelenlegi felperes alperest a váltó aláírására rávaszul rávette.

c) Hogy a jelenlegi felperes alperest előbb kábult állapotba hozta (lerészegítette) s úgy iratta alá a váltót.

d) Hogy alperes a jelenlegi felperestől a váltó értékét meg nem kapta. (Az a. b. és c. pontok alatt említett kifogásokat is ugyanez okból szokták érvényesíteni).

Nem tehet ellenben az alperes oly kifogást, mely egy másik váltókötelezettel való viszonyából származik. Például

a) Az intéző nem vetheti azt a váltóbirtokos ellen, hogy ő a rendelvénnyestől fedezetet nem kapott.

b) Az elfogadó, illetőleg kibocsátó, feltéven hogy még a lejárat előtt fizetett, a váltót pedig magához nem vette és nem is nyugtáztatta, s e váltó azután, mielőtt még az óvás kivételére törvényesen megszabott idő letelt volna, másra forgatztatott, e forgatmányosnak nem teheti azt a kifogást, hogy ő az összeget már kifizette.

c) Bármelyik váltókötelezett, kinek aláírása valódi, nem mondhatja azt, hogy a váltón egyik-

nek vagy másiknak aláírása hamis, vagy hogy egyik vagy másik nem bír váltóképességgel.

d) Ha A. az alperes, kivel C. ittás állapotban iratta alá a váltót, ez állapotát B. felperes ellen kifogásúl nem használhatja.

e) Ha A. az alperes, ki B.-től egy saját rendeletre szóló váltót elfogadott, s a váltóra csupán ezt írta: *elfogadom N. N.*, a többi lényeges kellékek kitöltését pedig B.-re bízta, de a lejáratra nézve kikötötte, hogy az 9 hónapra szőljön, s B. e kikötés ellenére a lejáratot 3 hónapra tölti ki a váltón, s azután a váltót C.-re forgatja: A. ha C. által megpereltetik, nem teheti azt a kifogást C. ellen, hogy ő B.-vel 9 hónapi lejáratra nézve egyezett meg; teheti ellenben e kifogást, ha B. a felperes; s ha tanukkal vagy másképen be ~~nem~~ tudja bizonyítani, hogy B. a köztők létrejött megállapodás ellenére tette a váltó lejártát 3 hónapra, B. ellen ügynyertes lesz.

f) Ha A. alperes B. felperesnek részletfizetést tett, s B. a részlet fizetést se a váltó másolatán nem nyugtatta, se az eredeti váltóra föl nem jegyezte, s azt e megjegyzés nélkül C.-re forgatta, A., C. felperes ellen a tett részlet fizetést kifogásúl nem használhatja.

g) Általában alperes felperes ellen azon kifogással nem élhet, hogy neki is van felperes ellen követelése, p. hogy kávé, posztót, gyapjút, vasárukat sat. adott neki hitélbe. Helye van ellenben az ily viszon követelésnek, illetőleg a beszámításnak a következő 3 esetben u. m. ha alperes felperestől oly váltót bír, mely már lejárt; ha jogerőre emelkedett birói ítélet folytán, — s

ha bíróság előtt kötött egyesség következtében alperest felperes ellen *pénzbeli* követelés illeti.

HATODIK FEJEZET.

A váltó hamisítás.

51. §.

Hamisnak neveztetik az idegen váltó, ha annak nevét, ki azon mint intéző szerepel, más valaki csalási szándékból irta a váltóra; hamisnak pedig a saját váltó, ha a kibotsátó aláírása hamis, azaz más valaki által csalási szándékból utánóztatott.

De lehet a hátirat is hamis. Így p. ha valaki egy váltót ellopott, melyen, tegyük, az utolsó forgatmány így hangzott: *Helyettem Sápi G. úrnak. Győr, júl. 3. 1876. Veres P.* A tolvaj most, kit, tegyük fel, hogy Dieber K.-nak hívnak, ily hamis forgatmányt ír a váltó hátára, utánózva Sápi G.-nak előtte ismert aláírását: *Helyettem Dieber K. úrnak. Sopron, júl. 30. 1876. Sápi G.*

Hamisítotttnak neveztetik pedig akár az idegén akár a saját váltó, ha annak tartalmában a keletre, fizetés idejére, az összegre vagy pénznemre nézve vakarás vagy igazítás által hamis szándékból változás tétetett; hamisított az oly váltó is, melyen a tolvaj az utolsó forgatmányos nevét kivakarta s annak helyére a magáét irta.

Ezek szerint ugyanazon egy váltó lehet hamis és egyuttal hamisított is.

A mi a váltón levő hamis aláírásnak vagy hamis aláírásoknak jogi foganatját illeti, a törvény azt rendeli, hogy ezek az ugyanazon váltón

levő valódi aláírásoknak váltójogi erejére semmiféle befolyást nem gyakorolnak, azaz a ki a váltón levő aláírást a magáénak elismeri, a váltói kötelezettséget azon okból, mert a váltón hamis aláírás is van, magáról el nem háríthatja; kötelezettségben maradnak ennél fogva még a hamis hátíratot megelőző forgatók is a hamis hátírat után következők irányában. Igaz ugyan, hogy e szabály összeütközésben látszik lenni az észjog azon szabályával, melynél fogva az ember másra több jogot át nem ruházhat, mint a menyével maga bir. Ugy látszik tehát, hogy ha a hamis hátíratban megnevezett forgatmányosnak (példánkban Diebernek) nem volt joga a váltóösszeghez, a következőjének sem lehet; e szabály azonban a váltótörvényben nem áll, mert különben a váltó hitele tétetnék tönkre. Magától értődik, hogy annak, ki a hamis hátíratot tette, senki sincs lekötelve.

A mi a hamisítást illeti, ennek leggyakoribb esete az, hogy az összegben tétetik változás, p. ha egy 200 forintról szóló váltónál a 200-hoz még egy zero csatoltatik, s a kétszáz az illető helyen betűkkel kiírva nem lévén, a hamisítás-kor *két ezer* iratik oda. Jogi foganatja az ily hamisításnak az, hogy ha az elfogadó, illetőleg kibocsátó vagy pedig az értők kezeskedő be tudja bizonyítani, hogy (példánkban) az elfogadás alkalmával ő csak 200 forintig vállalt kötelezettséget, nagyobb összeg lefizetésére nem szorítható; ha ellenben, idegen váltónál, a meghamisított összegben fogadta volna el az intézvényezett a váltót, akkor ő a meghamisított összeg kifizetésére szoríttatik. A forgatókra nézve pedig

ily hamisítás esetében az a szabály, hogy azon forgatók, kik a váltót a meghamisítás *előtt* ruházták át, csak az eredeti összegért felelősök, holott azok, kik azt a meghamisítás *után* forgatták, a meghamisított összeg erejéig vannak kötelezve. Ha azonban ki nem lehetne deríteni, hogy mely időpontban történt a meghamisítás s így nem lehetne tudni, hogy kik forgatták a váltót meghamisítás előtt s kik azután, ez esetben a törvény az összes forgatókat csak a meghamisítás *előtti* összeg erejéig kötelezi.

A hamis váltótól meg kell különböztetni a mások megcsalása céljából kiállított, de valódi aláírással ellátott váltót. Így p. ha valaki a bukáshoz már közel lévén, javainak egy részét a hitelezőktől elvonja az által, hogy vagy saját váltót állít ki vagy idegen váltót fogad el oly személy részére, kinek ő semmivel sem tartozik, s ezáltal magát a váltó lejártakor beperelteti, azután pedig a mikor már a csődöt bejelentette, a pénzt magához veszi, vagy másképen értékesíti; az ily váltó a törvény értelmében nem hamis váltó, mert noha csalási szándékból állíttatott ki, a névaláírások rajta valódiak.

A hamis váltó gyártástól meg kell különböztetni továbbá az ugynevezett váltónyargalást (Wechselreiterei) is, a mi abban áll, hogy valaki azért állít ki vagy fogad el váltót, hogy mielőbb pénzhez juthasson, a vállalt kötelezettséget pedig új meg új váltók kiállításával minél tovább huzza.

A váltónyargalásnak egyik szokott módja az, midőn valaki egymásután több váltót állít ki oly célból, hogy az újabb váltóért kapott érték-

kel az előbbi váltót fedezhesse. Tegyük p., hogy Herr K.-nak pénzre nagy szüksége lévén, ily váltót állít ki:

Eperjes, jan. 30. 1877. 2000 frt. o. é.

*Mától hat hónapra fizessen ön ezen váltónál fogva
Fehér I. úrnak*

kétezer forintot

Berger D. urra, Kassán.

Herr K.

Herr K. e váltóra az értéket, mely 2000 forintnál kevesebb fog lenni a kamat leszámítása folytán, Fehér I. rendelvénystől megkapván, a pénzt üzletébe felhasználja; mielőtt azonban a fizetési határidő (1877. jul. 30.) eljönne, azon czélból hogy Berger D.-nek a 2000 frtnyi fedezetet megküldhesse, ez újabb váltót állítja ki:

Eperjes, ápr. 10. 1877. 2200 frt o. é.

*Lát után öt hónapra fizessen ön ezen váltónál fogva
Gutmann J. úrnak*

kétezer kétszáz forintot

Kári S. urra Nagykanizsán

Herr K.

Herr most azon pénzből, melyet e váltóért Gutmanntól kap, Berger D.-nek t. i. az első váltón lévő intézvénnyezettnek, a 2000 frtnyi fedezetet, még idejében t. i. a váltó lejártá előtt megküldi; hogy pedig a második váltón levő intézvénnyezettnek Kárinak is fedezetet küldhessen, egyúttal egy újabb (már harmadik) váltót bocsát ki, s az ezért kapott értékkel fedezi annak ide-

jében Kárit, s ezt így folytatja tovább a negyedik ötödik stb. váltóval.

Másik szokott módja a váltónyargalásnak az, midőn két személy, mindegyik nagy szorultságban levő, összebeszél s kölcsönösen váltókat állítanak ki bizonyos összeg erejéig, az intéző és elfogadó szerepét is egymás közt kölcsönösen megosztván. Ez megtörténvén, a váltót az illető intéző hátirattal tovább adja azaz értéket kap érte, s így mind a ketten pénzmagra tesznek szert.

Ez azonban a váltónyargalásnak nagyon veszélyes módja, mert a két czimbora közül mindegyik az összes váltók teljes összegeért van kötelezve t. i. akár mint elfogadó, akár mint intéző. Ha azért egyikök megszökik, vagy a pénzt elharácsolja, az összes váltók kifizetése a másik czimborára nehezedik, a minek aztán ez utóbbi tönkrementése is lehet a vége.

HETEDIK FEJEZET.

A váltójogi kiváltság.

52. §.

A váltón alapuló követelést minden ország törvényhozása nagyobb kedvezésben részesíti, mint a más okiraton alapulót. Ezen kedvezés pedig, melyet kiváltságnak nevezhetünk, részint magának a váltólevélnek, mint egészen sajátos okiratnak nyújtatik, részint pedig a váltói követelésnek a köztörvényi követelésnél a bíróságok általi gyorsabb érvényesítésében nyilatkozik.

I. Magának a váltónak e kedvezés hazánkban az által nyújtatik, hogy

a) Mig a Polgári törvénykezési rendtartás (1868. LIV. t. cz.) 167. §. szerint:

„Magán okirat, melynek tartalmát az ellenfél tagadja, úgy szolgál bizonyítékul: a) ha azt sajátkezűleg írta és írta alá, vagy b) ha az idegen kézzel irt okiratot két előttemező tanu jelenlétében írta alá, vagy azok előtt utóbb az aláírást sajátkezű aláírásának ismerte el a kiállító; c) ha a kiállító, a ki írni nem tud, két előttemező tanu jelenlétében — kiknek egyike által a kiállító neve is aláírandó — szokott kézjeggyével látta el az okiratot“

addig a váltókötelezett ellen, a pusztá név-aláírása teljes bizonyítékot képez, a mennyiben váltótörvényünk szerint az hogy a kötelezett a váltó szövegét is sajátkezűleg írja, egyáltalában nem kívántatik meg.

b) Ha F. Á-nak egy közönséges kötelezvény-nél fogva tartozik p. 100 forinttal, s A. ezt B-nek átengedi, B. ismét C-nek, C. D-nek, és D. E-nek, az esetben ha F. egymásután átengedett adós a határidőben nem fizet E-nek, ez a 100 frtot csak D-től mint közvetlen engedményező-jétől követelheti érvényesen, s ha D. fizetett, ő hasonlóan csak C. ellen fordulhat stb. holott ha F. váltót fogadott el s lejáratkor nem fizet, E. a 100 frtot nem csak D-től, hanem tetszése szerint bármelyik megelőzőjétől sikerrel követelheti.

c) Hogy a váltó csak pénzről szólhat, — s e körülmény kiváltság azért, mert a pénz értéke (értvén t. i. valódi pénzt azaz aranyat vagy ezüstöt) nincs oly ingadozásnak kitéve mint egyéb dolgoké p. természetményeké, kéz- vagy gyárműveké stb. melyeknek értékét a kereslet-

nek és kínálatnak egymáshoz való aránya szabályozza.

d) Hogy a köztörvényi adós, ha tagadja a tartozást, a bíróság neki, a körülmények szerint, a másik fél ellenzése mellett is, a főesküt odaítheti, holott a váltóadós főesküre csak úgy bocsáttathatik, ha annak letételébe az ellenfél is beleegyezik (Uj Váltóeljárás 29. §. első kikezdés).

e) Hogy a rövid lejáratu váltó (Lásd alább a II. Függelékben) bélyegdíja az I. fokozat szerint fizetendő, holott más, hasonlóan pénzről szóló okiratok fokozatos bélyegdíja (a kereskedelmi utalványok kivételével) a II. fokozat szerint rovandó le.

Az ilyenmü kedvezéseket a váltó anyagi vagy *belső* kiváltságának nevezhetjük.

II. A váltói követelés gyorsabb érvényesítését illetőleg csak a következők megemlítésére szorítkozunk, miután e helyen célunk nem lehet az új váltóeljárást szakasról-szakaszra commentálni:

a) a váltóadósnek mind a sommás mind a rendes perben az összeg lefizetésére 3 nap tűzetik ki, holott a köztörvényi adósnek kötelezettsége teljesítésére a sommás perben 8 napot, a rendes perben pedig 15 napot engedhet a bíróság;

b) a váltóadósnek a bíróság előtti megjelenésre illetőleg tárgyalásra, az esetben ha a bíróság székhelyén lakik, csak annyi idő tűzetik ki, hogy az idézés vétele és a tárgyalási nap között 24 órája maradjon, holott a köztörvényi adósnak, hasonló körülmények között, 15 nap tűzetik ki;

c) az első bíróság által elmarasztalt váltóadóstól a végzés vagy ítélet kézbesítése után, csak 3 nap alatt fogadtatik el a kifogás vagy feljebbezés, holott a köztörvényi adós sommás perben 8 nap, rendes perben 15 nap alatt feljebbezéssel még mindig élhet;

d) váltóügyben a megítélt eskü letételére való készséget 3 nap alatt kell bejelenteni, holott a Polgári törvénykezési rendtartás alá eső ügyekben erre 15 napi idő van engedve;

e) az elveszett váltó, ha 45 nap alatt elő nem kerül, a bíróság által érvénytelennek nyilvánítatik, holott a közönséges adósságlevél csak egy egész év elteltével nyilvánítatik semmisnek stb.

A váltói követelés gyorsabb érvényesítésére vonatkozó kedvezéseket a váltó alaki vagy *külső* kiváltságának nevezhetjük.

Ezekből megérthetjük egyúttal azt is, hogy mily nagy a különbség, ha valamely jogot váltói úton azaz a váltói eljárás szerint, vagy pedig csak köztörvényi úton azaz a polgári perrendtartás szerint lehet érvényesíteni.

Oly célból hogy a tanuló meggyőződést szerezhessen magának a felől, hogy az új váltótörvénynek egyetlen-egy §-át sem hagytuk figyelmen kívül, közöljük azt itt, mint e munka I. Függelékét, megjelölván a törvény minden egyes s itt-ott jegyzettel kísért §-ánál e munka megfelelő §-át.

I. FÜGGELÉK.

1876. XXVII. törvényczikk. *)

(Ő Felsége által szentesítettett 1876. jun. 5. Kihirdettetett: a képviselő-házban 1876. jun. 7. a főrendi házban 1876. jun. 10.)

I. RÉSZ.

Váltó-képesség.

1. §. Szenvedő váltóképességgel bir mindenki, a ki terhes szerződéseket jogérvényesen köthet.

Nem-teljeskoruak szenvedő váltó-képességgel csak az esetben birnak, ha önállóan ipart üznek. (1872. VIII. 2.)

Nők, az 1874. XXIII. t. cz. 2-dik §-a által szabályozott teljeskorúság esetében is — a mennyiben önálló ipart nem üznek — csak a 24-dik életév betöltésével nyernek szenvedő váltó-képességet. (Lásd erre nézve fentebb a 46. §-t.)

2. §. Ha a váltón oly személyek nyilatkozatai fordulnak elő, a kik szenvedő váltó-képességgel nem birnak, e körülmény a többieknek érvényesen elvállalt kötelezettségeire befolyással nincsen. (Lásd fentebb a 46. §-t.)

II. RÉSZ.

Az idegen váltókról.

I. Az idegen váltó kellékei.

3. §. Az idegen váltó lényeges kellékei:

1. A váltó elnevezés magában a váltó szövegében, vagy ha az nem magyar nyelven állittatik ki, annak a nem magyar nyelven megfelelő kifejezés;

*) A hivatalos kiadás nyomán. Budapest, 1876. A pesti könyvnyomda részvény-társaság tulajdona.

2. a fizetendő pénzösszeg kitétele. Ha az összegben felül járulékok köttetnek ki, az ily kikötés nem létezőnek tekintetik;

3. a rendelvénYES (intéZvényes) vagyis azon személy vagy cég megnevezése, melynek részére vagy rendelkezésére a fizetés teljesítendő;

4. a fizetés ideje, mely az egész váltó összegre nézve csak egy és ugyanaz lehet. A fizetési idő csak határozott napra, látra (bemutatásra, tetszésre), lát vagy kelet után bizonyos időre, vagy valamely vásárra szólhat;

5. a kibocsátó (intéZvényező) név vagy cég aláírása;

6. az intéZvényezettnek vagyis azon személynek vagy cégnek megnevezése, mely által a fizetés teljesítendő;

7. a fizetés helye. Az intéZvényezett neve vagy cégje mellett előforduló hely, ha magán a váltón külön fizetési hely kijelölve nincsen, fizetési helynek és egyzersmind az intéZvényezett lakhelyének is tekintendő. Ha több hely van a váltón kijelölve, fizetési helynek az első tekintetik;

8. a kiállítás helye, éve, hónapja és napja. (Lásd f. a 3. 5. 18. §-t).

4. §. Ha a váltóban a fizetendő pénzösszeg betűkkel és számokkal van kifejezve, eltérés esetében a betűkkel kiírt összeg érvényes.

Ha az összeg akár betűkben akár számokban többször van kifejezve, eltérés esetében a kisebb összeg tekintendő érvényesnek. (Lásd f. az 5. §-t).

5. §. A kibocsátó rendelvénYESként önmagát is megnevezheti (saját rendeletre szóló váltó) és a mennyiben a fizetés nem a kiállítás helyén teljesítendő, intéZvényezettként önmagát is kijelölheti (intéZvényezett saját váltó). Az ily váltók minden tekintetben az idegen * váltó fogatjával birnak.

(* A saját rendeletre szóló váltó igenis *idegen váltó*, de az intéZvényezett saját váltó csak idegen alaku *saját váltó*. Lásd f. a 2. 12. §-t).

6. §. Oly okiratból, melyen a váltó lényeges kellékeinek (3. §.) valamelyike hiányzik, váltójogi kötelezettség nem származik.

Az ily okiratra vezetett nyilatkozatok váltójogi hatálylyal nem birnak.

A lényeges kellék hiányával egyenlőnek tekintendő, ha az a váltón szándékosan töröltetett ki.

A megtörtént törlés az ellenkezőnek bebizonyításáig szándékosnak vélelmezetik. (Lásd f. az 5. §-t).

II. A kibocsátó.

7. §. A kibocsátó a váltó elfogadásáért és kifizetéseért váltójogilag felelős. (Lásd f. a 7. 25. §-t).

III. A forgatmány.

8. §. A rendelvényesnek jogában áll a váltót forgatmány útján másra átruházni.

Ha azonban a kibocsátó a váltó átruházását e szavakkal: „nem rendeletre“, vagy más hason értelmű kifejezéssel megtiltotta, a forgatmánynak váltójogi hatálya nincs. (Lásd f. a 19. §-t).

9. §. A forgatmány által a váltóból eredő összes jog, különösen a tovább forgathatás joga is, a forgatmányosra átruháztatik. A váltó a kibocsátóra, az intézvényezettre, elfogadóra, vagy valamelyik korábbi forgatóra is érvényesen átruházható, és azok bármelyike által ismét tovább forgatható. (Lásd f. a 11. §-t).

10. §. A forgatmány a váltónak vagy a váltó másolatának hátára, vagy a váltóhoz vagy a másolathoz csatolt lapra (toldatra) vezetendő, és akkor is érvényes, ha a forgató pusztán nevét vagy czégét vezeti a váltó vagy a másolat hátára vagy a toldatra (üres hátírat). (Lásd f. a 10. §-t).

11. §. Minden váltóbirtokosnak jogában áll a váltón levő üres fogatmányokat kitölteni, vagy a váltót e kitöltés nélkül újabb forgatmánynyal tovább forgatni. (Lásd f. a 10. §-t).

12. §. A forgató a váltó minden későbbi birtokosának az elfogadás és kifizetésért váltójogilag felelős.

Ha azonban a forgató forgatmányához ily megjegyzést: „szavatosság nélkül“, „kötelezettség nélkül“, vagy valamely hason értelmű kikötést csatolt, a forgat-

mány alapján őt kötelezettség nem terheli. (Lásd f. a 11. 22. §-t).

13. §. Ha a forgatmányban a tovább adás ezen szavakkal: „nem rendeletre“, vagy más hason értelmű kifejezéssel megtiltatott, a forgatmányost követőknek a tilalmat használó forgató ellen viszkeresetők nincsen. (Lásd f. a 19. §-t).

14. §. Ha a váltó a fizetés hiánya miatti óvás felvételére rendelt határidő eltelte után forgattatik, a forgatmányos a forgatónak jogaiba lép.

Maga a forgató ezen esetben váltójogilag kötelezve nincsen. (Lásd f. a 11. §-t).

15. §. Ha a forgatmányhoz ezen megjegyzés: „behajtás végett“ „meghatalmazásul“, vagy más a meghatalmazást kifejező megjegyzés csatoltatik, a forgatmány a váltó tulajdonát át nem ruházza; azonban a forgatmányos a váltó-összeget felveheti, óvással élhet, forgatója előzőjét a fizetés meg nem történtéről értesítheti, a ki nem fizetett váltót beperelheti, és a letett váltó-összeget felveheti.

Az ily forgatmányos jogait hasonló forgatmánnyal másra is átruházhatja; ellenben nem áll jogában a váltót tulajdonilag még az esetben sem átruházni, ha a meghatalmazási forgatmányban ezen kifejezés: „vagy rendeletére“ foglaltatik. (Lásd f. a 24. §-t).

IV. Engedmény.

16. §. A váltóból eredő jogok engedmény útján is átruházhatók oly hatálylyal, hogy az engedményes jogait az elfogadó és az engedményező előzői ellen váltói uton érvényesítheti.

Az engedményt, ép úgy mint a hátíratot, magára a váltóra vagy annak másolatára, vagy a váltóhoz avagy a másolathoz csatolt lapra (toldatra) kell vezetni. (Lásd f. a 20. §-t).

V. Elfogadás végetti bemutatás.

17. §. A váltóbirtokosnak jogában áll a váltót — a vásári váltók kivételével — elfogadás végett az intézvényezettnek lejáratig bármikor bemutatni, és az elfogadás

nem teljesítése esetében óvással élni. Ellenkező megállapodásnak váltójogi hatálya nincsen.

A váltó pusztá birtoka jogot ad az elfogadás végetti bemutatásra és az elfogadás nem teljesítése esetében a váltó óvatolására. (Lásd f. a 21. 25. §-t).

18. §. A hazai vásárookra szóló váltók a vásár tartama alatt a 35. §-ban foglalt fizetési határidőig elfogadás végett bármikor bemutatathatók. (Lásd fentebb a 7. 25. §-t).

19. §. A lát után bizonyos időre fizetendő váltókat a forgatók s a kibocsátó elleni viszkereset különbeni elvesztésének terhe alatt a váltóban foglalt különös meghagyáshoz képest, ilyennek nem léteben pedig a kiállításától számítandó két év alatt kell elfogadás végett bemutatni.

Ha az ily váltón valamelyik forgató forgatmányában különös bemutatási határidőt jelölt ki, az ő váltójogi kötelezettsége megszűnik, ha a váltó a kijelölt határidő alatt elfogadás végett be nem mutatattik. (Lásd f. a 23. 26. §-t).

20. §. Ha a lát után bizonyos időre fizetendő váltó elfogadása kieszközölhető nem volt, vagy ha az intézvényezett az elfogadás keltezését megtagadja, a váltóbirtokos a forgatók és a kibocsátók * elleni viszkereset elvesztésének terhe alatt a váltónak kellő időben történt bemutatását a 19. §-ban érintett idő alatt felvett óvással igazolni tartozik. Az óvatolás napja ily esetben bemutatási napnak tekintetik.

Ha az óvás felvétele elmulasztatott, azon elfogadóra nézve, ki az elfogadást nem keltezte, a váltó lejáratát a bemutatási határidő utolsó napjától számítatik.

(* A „kibocsátók“ itt, kétségkívül sajtó hibából csúszott be a „kibocsátó“ helyett a hivatalos kiadásba. (Lásd egyébiránt f. a 26. 27. §-t).

VI. Az elfogadás.

21. §. Az elfogadást magára a váltóra kell ráírni.

Minden, a váltóra vezetett s az intézvényezett által aláírt nyilatkozat, feltétlen elfogadásnak tekintetik, a mennyiben abban világosan kifejezve nincsen, hogy

az intézvényszerzett az elfogadást vagy átalában nem, * vagy csak bizonyos megszorításokkal kívánta teljesíteni.

Feltétlen elfogadásnak tekintetik az is, ha az intézvényszerzett, nevét vagy czégyjét, minden hozzáadás nélkül, a váltó előlapjára írja.

A megtörtént elfogadást visszavonni nem lehet.

(* Magától értődik, hogy ha az intézvényszerzett a váltót egyáltalában nem akarja elfogadni, akkor arra a nevét rá nem írja. Lásd egyébiránt f. a 12. 13. §-t).

22. §. Az intézvényszerzett az elfogadást a váltóban kitett összeg egy részére szoríthatja; minden más megszorítás az elfogadás teljes megtagadásának tekintetik. Az elfogadó azonban ily esetben is nyilatkozatának tartalma szerint váltójogilag felelős. (Lásd f. a 12. §-t).

23. §. Az intézvényszerzett az elfogadás alapján az elfogadott összegnek lejáratkor leendő kifizetéséért váltójogilag felelős.

Az elfogadás az intézvényszerzettet a kibocsátó irányában is váltójogilag kötelezi; ellenben az intézvényszerzettet, elfogadása alapján, a kibocsátó ellen váltójogi kereset nem illeti. (Lásd f. a 15. §-t).

24. §. Ha a váltón az intézvényszerzett lakhelyétől különböző fizetési hely van kijelölve, és a váltón még kitüntetve nincsen, hogy a fizetés ki által lesz teljesítendő, az intézvényszerzett az elfogadás alkalmával telepest kijelölni jogosítva van. Ha ez meg nem történt, az tételeztetik fel, hogy az intézvényszerzett maga kívánja a telep helyén a fizetést teljesíteni.

A telepített váltó kibocsátója az elfogadás végetti bemutatást a váltón megrendelheti.

E meghagyás teljesítésének elmulasztása a kibocsátó és a forgatók elleni viszkereset elvesztését vonja maga után. (Lásd f. a 26. §-t).

VII. Biztosítási viszkereset. . . .

1. Elfogadás hiánya miatt.

25. §. Ha az elfogadás átalában nem, vagy megszorítással, avagy nem az egész összegre történt, a váltóbirtokos, a felvett óvás kiadása mellett, a kibocsátótól s a forgatóktól biztosítást követelhet arra nézve, hogy a

váltóban kitett, illetőleg az el nem fogadott összeg az el nem fogadásból keletkezett költségekkel együtt lejáratkor ki fog fizettetni.

A biztosítás módját és mennyiségét az érdekelt felek egyetértőleg magok állapíthatják meg; ha azonban e tekintetben meg nem egyezhetnek, a biztosítandó összeg a bíróságnál készpénzben leteendő. (Lásd f. a 38. §-t).

26. §. Az elfogadás hiánya miatt felvett óvás birtoka minden előzőt feljogosít arra, hogy bármelyik előzőjétől váltói kereset útján biztosítást követelhesen.

A váltó bemutatása s annak igazolása, hogy a viszkereső azoknak, kik utána következnek, biztosítást adott, nem szükséges. (Lásd f. a 38. §-t).

27. §. Az adott biztosíték nem csak a viszkeresőnek, hanem azoknak is, kik a biztosítékot nyújtó fél után következnek, fedezetül szolgál, ha ők a biztosítást nyújtó ellen biztosítási viszkeresetet indítanak. Ezek nagyobb biztosítékot csak az esetben követelhetnek, ha az adott biztosítás módja vagy mennyisége ellen alapos kifogást tehetnek. (Lásd f. a 38. §-t).

28. §. A biztosíték visszaadandó:

1. ha a váltó utólagosan teljesen elfogadtatik;

2. ha az előző ellen, ki a biztosítást adta, a váltó lejártától számítva egy év alatt fizetési viszkereset nem indítatik;

3. ha a váltó kifizettetik, vagy ha a biztosítást adónak váltójogi kötelezettsége megszűnik. (Lásd f. a 39. §-t).

2. Biztonság hiánya miatt az elfogadónál.

29. §. Ha a váltó egészben vagy részben elfogadtatott, biztonság hiánya miatt viszkeresetnek csak akkor van helye:

1. ha az elfogadó csőd alá jutott;

2. ha az elfogadó ellen a váltó elfogadása, illetve kiállítása után valamely pénzbeli tartozás miatt a végrehajtás siker nélkül megkísértetett.

Ezen esetekben a váltóbirtokos és minden forgató, ha óvással igazolja, hogy az elfogadótól biztosítást nem nyert, s hogy az elfogadás a váltón kijelölt szükségbeli

utalványozottak által sem teljesítettett, úgy az előzőktől, mint magától az elfogadótól biztosítást követelhet.

A biztosítás módjára és hatályára nézve a 25. §. 2. pontja* és a 27. §. megfelelően alkalmazandó.

A biztosíték a 28. §. 2. és 3. pontja esetében, valamint akkor is visszaadandó, ha a váltó a netaláni szükségbeli utalványozott által utólagosan elfogadtatott.

Az előzők az általok adott biztosítékot azon esetben is visszakövetelhetik, ha az elfogadó utólag teljes biztosítást nyújt.

A váltó pusztá birtoka oly meghatalmazásnak tekintendő, melynek alapján az 1. és 2. pont alatti esetekben az elfogadótól biztosítást követelni, s annak megtagadása esetében óvással élni lehet.

(* Helyesebben : második kikezdése. Lásd f. a 38. 39. §-t).

VIII. A váltókötelezettség teljesítése.

1. Fizetési határnap.

30. §. Ha a váltó kifizetésére meghatározott nap van kijelölve, a lejárat e napra esik.

Ha a fizetési nap valamely hó közepére tűzetett ki, a váltó azon hó 15-én jár le; ha pedig a fizetés valamely hó elejére vagy végére tűzetett ki, a lejárat ugyanazon hó első, illetőleg utolsó napjára esik.

Ha a fizetési időben a nap és hó mellett az év hiányzik, azon év értendő, melyben a váltó kiállított, ha azonban a fizetési nap azon évben már eltelt, a lejárat a legközelebbi évre esik. (Lásd f. a 7. §-t).

31. §. A látra szóló váltók a bemutatáskor járnak le. Ily váltókat, a forgatók s a kibocsátó elleni viszkereket elvesztésének terhe alatt, a váltóban foglalt különös meghagyáshoz képest, ilyennek nem léteben pedig a kiállítástól számítandó két év alatt kell fizetés végett bemutatni.

Ha a látra szóló váltón valamelyik forgató forgatmányában különös bemutatási időt jelölt ki, annak váltói kötelezettsége megszűnik, ha a váltó e határidő alatt be nem mutattatik. (Lásd f. a 23. §-t).

32. §. Azon váltókra nézve, melyek lát vagy kelet

után bizonyos időre szólanak, a lejárát kiszámítása iránt következő határozatok szolgálnak irányadoul:

1. ha a határidő napokban állapittatott meg, a lejárát a határidő utolsó napjára esik; e határidőbe azon nap, melyen a kelet utánra szóló váltó kiállittatott, vagy a lát utánra szóló váltó elfogadás végett bemutatattott, nem számittatik be;

2. ha a határidő hetekben, hónapokban, vagy több hónapra terjedő időszakban, évben, félévben vagy évnegyedben állapittatott meg, a lejárát a fizetési idő hetének vagy hónapjának azon napjára esik, mely, elnevezésénél vagy számánál fogva, a kiállítás illetőleg a bemutatás napjának megfelel; ha pedig e nap a fizetési hóban hiányzik, a lejárát e hó utolsó napjára esik;

3. félhónap alatt mindig tizenöt nap értetik.

Ha a határidő egy vagy több egész s egy fél hóban állapittatott meg, a félhónap mindig a határidő végén* számítandó.

(* Helyesen: az egész hónapnak vagy hónapoknak nem előtte, hanem utána. Lásd f. a 7. §-t).

33. §. A fizetést a fizetési napon déli 12 óráig kell teljesíteni. (Lásd f. a 35. §-t).

34. §. Ha a kelet utánra szóló és belföldön fizetendő váltó oly országban állittatott ki, melyben az ó időszámítás áll fenn, a nélkül hogy megjegyeztetett volna, hogy a váltó új időszámítás szerint kelt, vagy ha a váltó mind két időszámítás szerint keltezett, a lejárát napja az új időszámítás szerinti naptár azon napjától számittatik, mely az ó időszámítás szerinti kiállítási napnak megfelel. (Lásd f. a 7. §-t).

35. §. A hazai vásárookra kiállított váltók lejárata esik:

1. a vásár napjára, ha ez egy napig tart;

2. a vásár utolsó napjára, ha ez egy napnál hosszabb ideig, de legfeljebb 8 napig tart;

3. a vásár nyolczadik napjára, ha a vásár nyolcz napnál tovább tart. (Lásd f. a 7. §-t).

2. Fizetés.

36. §. Forgatott váltóknál a forgatmányos tulajdonosi minősége a határiratoknak. összefüggő s egész ő

hozzá lenyúló lánczolata által igazoltatik. Ez összefüggés akkor létezik, ha az első hátirat a rendelőnyes* nevével, minden későbbi hátirat pedig annak nevével van aláírva, ki a közvetlen megelőző hátiratban mint forgatmányos fordul elő. Ha valamely üres forgatmány után további forgatmány következik, az tételeztetik fel, hogy az utóbbi kiállítója üres forgatmány mellett jutott a váltó birtokába.

A kitörölt forgatmányok a birtokosi minőség megbírálásánál mint nem létezők tekintetnek.

A fizető a hátiratok valódiságát vizsgálni nem tartozik.

(* Az új törvény a régi törvény *intézkényes* szava helyett a *rendelőnyes* szót használván, mi ezt munkánkban, a törvény iránti tiszteletből, mindenütt megtartottuk, noha az *intézkényest* helyesebbnek hisszük, a mennyiben az *intézkényezett* (mely szót az új törvény megtartott) és *intézkényes* között az a viszony, a mi az *utalványozott* és *utalványos* között. Lásd különben f. a 35. §-t).

37. §. A fizetést a váltóban kitett pénznemben kell teljesíteni.

Ha a váltó a fizetés helyén folyamatban nem lévő pénznemről vagy számolási értékről szól; — a mennyiben a kibocsátó a fizetést a váltóban kitett pénznemben ezen szóval „valósággal” vagy más hasonló kifejezéssel határozottan ki nem kötötte, a fizetés az országban folyamatban levő pénznemben teljesíthető azon folyam szerint, melyben azon pénznem a budapesti értéktőzsdén a fizetési napot megelőzőleg utólszor jegyzett árfolyamok középáraként mutatkozik. (Lásd f. a 35. §-t).

38. §. A váltóbirtokos a felajánlott részletfizetést vissza nem utasíthatja. (Lásd f. a 35. §-t).

39. §. A váltóadás csak a nyugtatványozott váltó kiadása mellett köteles fizetni.

Ha részlet fizetést tett, csak azt követelheti, hogy az a váltóra feljegyeztessék, s neki arról a váltó másolatán nyugtatvány adassék. (Lásd f. a 35. §-t).

40. §. Ha a fizetés a lejáratkor nem követeltetik, az elfogadó a fizetés hiánya miatt óvás felvételére rendelt határidő eltelte után, a váltó-összeget, a váltóbirtok-

kos veszélyére és költségeire, a bíróságnál leheteti. A letétel érvényességéhez a váltóbirtokos megidéztetése nem szükséges. (Lásd f. a 35. §-t).

IX. Fizetési viszkereset.

41. §. A fizetés hiánya miatt a kibocsátó és forgatók ellen érvényesíthető viszkereset fentartására szükséges:

1. hogy a váltó fizetés végett bemutatassék;

2. hogy ezen bemutatás és a fizetés nem teljesítése kellő időben felvett óvással igazoltassék.

Az óvás a fizetés napján déli 12 óra után vehető fel, legkésőbb azonban a fizetési napra következő második köznapon kell felvételnie. (Lásd f. a 31. 40. §-t).

42. §. Ha valamelyik előző az óvást ezen kifejezéssel: „óvás nélkül“ vagy „költségek nélkül“ elengedte, a váltóbirtokos ezen előző ellenében, a viszkereset fentartása végett óvással élni nem tartozik.

Az óvás elengedése azonban a váltóbirtokost azon kötelezettség alól fel nem menti, hogy a bemutatást kellő időben teljesítse. Ha a váltó kötelezett, ki az óvást elengedte, a bemutatás kellő időben megtörténtét tagadja: a bizonyítás terhe őt illeti.

Az óvás elengedése az előzőt az óvási költségek megtérítése alól fel nem oldja. (Lásd f. a 21. §-t).

43. §. A telepített váltókat a telepesnél, vagy ha ilyen megnevezve nincs, magánál az intézvényezettelnél és pedig a telep helyén kell fizetés végett bemutatni. Ugyanott veendő fel az óvás is, ha a fizetés nem teljesített.

Ha a váltó a telepesnél kellő időben nem ovatoltatik, a váltóbirtokos nem csak a kibocsátó és a forgatók elleni viszkeresetét, hanem az elfogadó elleni váltókeresetét is elveszti. (Lásd f. a 28. §).

44. §. Az elfogadó elleni váltó kereset fentartására a 43. §. második bekezdésében említett eset kivételével óvás felvétele nem szükséges.

Ezen intézkedés kiterjed azon telepített váltókra is, melyeken az intézvényezettől különböző * személy

telepesként megnevezve nincsen, vagy a telepes egyszerűs mind a váltó birtokosa.

(* T. i. az intézvényezettől *jogilag* különböző személy. Lásd különben f. a 33. §-t).

45. §. A fizetés hiánya miatt óvatolt váltó birtokosa köteles közvetlen előzőjét a váltó ki nem fizetéséről, az óvás felvételétől számítandó két nap alatt írásban értesíteni; e végre azonban elegendő, ha a tudósítás az érintett idő alatt postára adatik.

Minden tudósított előző köteles, a tudósítás vételétől számítandó két nap alatt saját közvetlen előzőjét hasonló módon értesíteni.

A váltóbirtokos vagy forgatmányos, ki az értesítést elmulasztja, vagy azt nem közvetlen előzőjéhez intézi, az ebből eredő károkat az összes, illetőleg az átugrott előzőknek megtéríteni köteles. Ezen felül elveszti ezen személyek elleni igényét a lejáratától a keresetre hozott bírói határozat kézbesítéseig járó kamatokra és költségekre nézve. (Lásd f. a 34. §-t.)

46. §. A kellő időben történt értesítés bebizonyítására elegendő, ha postaigazolvánnyal bizonyittatik, hogy az érdekelt előző részére a meghatározott napon levél adatott fel, kivéve ha a címzett fél igazolhatja, hogy a levél mást tartalmazott.

Az értesítés vételének napja hasonlóan postaigazolvánnyal bizonyittatik. (Lásd f. a 34. §-t.)

47. §. Ha valamelyik forgató a váltót hely megnevezése nélkül adta tovább, ez esetben a fizetés meg nem történtéről a forgató azon legközelebbi előzője értesíthető, ki a váltót a helynek megjelölése mellett ruházta át. (Lásd f. a 34. §-t.)

48. §. Minden váltókötelezettnek jogában áll követelni, hogy neki a váltóösszegnek, a kamatoknak és költségeknek lefizetése mellett, a nyugtatványozott váltó s a fizetés hiánya miatt felvett óvás kiadassék.

Ha több váltókötelezett ajánl fizetést, a váltóbirtokos annak ajánlatát köteles elfogadni, kinek fizetése által legtöbb esetben szabadulnak a kötelezettség alól. (Lásd f. a 40. §-t.)

49. §. A fizetés hiánya miatt megóvatolt váltó birtokosa jogosítva van keresetét, illetőleg viszkeresetét,

valamennyi váltókötelezett vagy a váltókötelezettek bármelyike vagy többje ellen szabad választása szerint intézni, a nélkül, hogy a be nem pereltek ellen követelési jogát elvesztené.

A váltóbirtokos a forgatmányosok sorrendjéhez kötve nincsen. (Lásd f. a 40. §-t.)

50. §. Azon váltóbirtokosnak, ki a váltót fizetés hiánya miatt óvatoltatta, viszkereseti igényei kiterjednek:

1. a ki nem fizetett váltó-összegre és ennek a lejáratától számítandó 6% kamataira;
2. az óvási s egyéb költségekre;
3. $\frac{1}{3}\%$ váltó-díjra.

E tételeket az esetben is felszámíthatja, ha keresetét egyedül az elfogadó ellen intézi.

A fentebbi összegek oly esetben, midőn a viszkeresett * a fizetés helyétől különböző helyen lakik, azon közép váltó-árfolyam szerint számítandók, melylyel a fizetés helyéről a viszkeresett lakhelyére intézvényezett látra szóló váltók birnak.

Ha azonban a fizetés helyéről a most érintett helyre váltó-árfolyam nem jegyeztetik, a viszkeresett lakhelyéhez legközelebbi piac ** árfolyama szolgál irányadóul.

A váltó-árfolyam a viszkeresett kívánságára közhitelességű árfolyam-jegyzékkel, vagy két kereskedő bizonyítványával igazolandó.

(* A „viszkeresett“ szó helyett munkánkban a „viszkereset alá vett“ szavakat használtuk.

(** T. i. pénz vagy értékpia cz, azaz tőzsde. Lásd különben a 40. 41. §§-t).

51. §. Azon forgató, ki a váltót beváltotta, a korábbi forgatóktól, a kibocsátótól és az elfogadótól követelheti:

1. az általa kifizetett összeget, a fizetés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt;
2. a felmerült költségeket;
3. az $\frac{1}{3}\%$ váltó-díjt.

Ezen összegek oly esetben, midőn a viszkeresett más helyen lakik, azon közép váltó-árfolyam szerint fizetendők, melylyel a viszkereső lakhelyéről a viszkeresett

lakhelyére intézvényezett látra szóló váltók birnak. Ha a viszkereső lakhelyéről a viszkeresett lakhelyére váltó-árfolyam nem jegyeztetik, ez a viszkeresett lakhelyéhez legközelebb eső piacz közép árfolyama szerint számíttatik.

A váltó-folyam igazolására nézve az 50. §. határozatai szolgálnak iránadáóul. (Lásd f. a 41. §-t.)

52. §. Az 50. és 51. §§. 1. és 3. pontjaiban foglalt határozatok által nincs kizárva az, hogy a viszkereső a külföldre intézett viszkeresetében az ott megengedett magasabb tételeket felszámithassa; ugyanez áll jogában a külföldi viszkeresőnek is, ki belföldre intéz viszkeresetet, azon magasabb tételekre nézve, melyeket kiegyenlitenie kellett. (Lásd f. a 40. §-t).

53. §. A viszkeresőnek jogában áll a viszkeresettre, követelése erejéig, viszváltót intézvényezni.

Ez esetben követeléséhez számíthatja a viszváltó értékesítésével járó alkusz- és netaláni bélyeg-díjakat is.

A viszváltó látra állítandó ki s közvetlenül a viszkeresett lakhelyére intézvényezendő. (Lásd f. a 42. §).

54. §. A viszkeresett csak a váltó, az óvás és a nyugtatványozott viszkereseti számla kiadása mellett köteles fizetni. (Lásd f. a 40. 41. §§-t).

55. A forgató, ki az utána következők közül valamelyiket kielégítette, saját hátiratát és az ezt követő hátiratokat kitörölheti. (Lásd f. a 43. §-t).

X. Közbenjárás.

1. Névbecsülési elfogadás.

56. §. Ha a váltón a fizetési helyre szóló szükségbeli utalvány * van kijelölve, a váltóbirtokos, ha az elfogadás megtagadtatott vagy kieszközölhető nem volt, mielőtt biztosítási viszkeresettel élhetne, az óvás felvétele után a váltót elfogadás végett a szükségbeli utalványozottnak bemutatni tartozik.

Több szükségbeli utalványozott közül annál kell a váltót előbb bemutatni, ~~kit korábbi előző jelölt ki,~~ ha azonban ez a váltóból ki nem tűnik, a bemutatás sorrendhez kötve nincsen.

(* Azaz oly személy, ki az elfogadásra az esetben szó-

littatik fel, ha a szükség ugy hozza magával. Lásd különben f. a 14. §-t).

57. §. A váltóbirtokos oly névbecsülési elfogadást, melyet a váltón mint szükségbeli utalványozott meg nem nevezett személy ajánl fel, elfogadni nem tartozik. (Lásd f. a 14. §-t).

58. §. A névbecsülő az elfogadás hiánya miatt felvett óvást, a költségek megtérítése mellett magának kiadatni s annak függelékében a névbecsülési elfogadást megjegyeztetni tartozik.

Ugyanaz a névbecsültet a történt közbenjárásról az óvás megküldése mellett tudósítani, s e tudósítást az óvatolás napjától számítandó két nap alatt postára adni tartozik. Ha ezt tenni elmulasztja, az ebből eredő kárért felelős. (Lásd f. a 14. §-t).

59. §. Ha a névbecsülő elfogadásában kitenni elmulasztotta, hogy az elfogadás kinek érdekében történt, kétség esetében, névbecsültnek a kibocsátó tekintetik. (Lásd f. a 14. §-t).

60. §. A névbecsülő az elfogadás által váltójogi kötelezettséget vállal a névbecsültet követők irányában. E kötelezettsége azonban megszűnik, ha neki a váltó a fizetésinapot követő második köznap eltelte előtt fizetés végett be nem mutattatik.

Ha a váltó valamely szükségbeli utalványozott vagy más közbenjáró által névbecsülésből elfogadtatott, a váltóbirtokost és a névbecsült követőit biztosítási viszkereset nem illeti. A névbecsült s ennek előzői azonban viszkeresettel élhetnek. (Lásd f. a 15. §-t).

2. Névbecsülési fizetés.

61. §. Ha a fizetés hiánya miatt óvatolt váltón vagy annak másolatán a fizetési helyre szóló utalvány vagy névbecsülési elfogadás létezik, a váltóbirtokos a váltót, a fizetési napra következő második köznap eltelte előtt a szükségbeli utalványozottaknak, illetőleg a névbecsülési elfogadónak fizetés végett bemutatni s az eredményt a fizetés hiánya miatt felvett óvásba vagy ennek függelékébe megjegyeztetni tartozik.

Ebbeli mulasztása az utalványozó, illetőleg a név-

becsült és az ezt követők elleni viszkereset elvesztését vonja maga után. (Lásd f. a 27. §-t.)

62. §. A váltóbirtokos a névbecsülésből ajánlott teljes fizetést, bárkitől származzék is az ajánlat, vissza nem utasíthatja. Ha az ily ajánlatot visszautasítja, viszkeresetét a névbecsült és követői ellen elveszti. (Lásd f. a 35. §-t.)

63. §. A névbecsülő a fizetés által a váltóbirtokosnak az elfogadó, a névbecsült s ennek előzői elleni jogaiba lép; ennél fogva követelheti, hogy neki a váltó s a fizetés hiánya miatt felvett óvás — ez utóbbi a költségek megtérítése mellett — átadassék. (Lásd f. a 36. §-t.)

64. §. Több névbecsülési fizetést ajánlók közül elsőség azt illeti, kinek fizetése által legtöbben szabadúlnak a kötelezettség alól.

Azon közbenjáró, ki a váltót kifizeti, jöllehet, hogy más, kit a váltó vagy az óvás tartalma szerint elsőség illetendett, a fizetésre késznek ajánlkozott, nem indíthat viszkeresetet azon forgatók ellen, kik a jogosultabb közbenjáró részéről ajánlott fizetés folytán a kötelezettség alól szabadultak volna. (Lásd f. a 35. §-t.)

65. §. A névbecsülő elfogadó, ki a fizetést azért nem teljesítheti, mert a váltót az intézvényezett, vagy más közbenjáró fizette ki, a fizetőtől $\frac{1}{3}\%$ váltódíjt követelhet. (Lásd f. a 35. §-t.)

XI. A váltó-kezeségről.

66. §. A kezességnek magára a váltóra, vagy annak másolatára, vagy a váltóhoz vagy a másolathoz csatolt toldatra írva, és a 3. §. 5. pontja alatt meghatározott módon aláírva kell lennie, különben váltójogi kötelezést nem szül. (Lásd f. a 16. §-t.)

67. §. A váltó-kezeség, mely egyetemleges fizetési kötelezettséget állapít meg, akkor is érvényes, ha az, kiért a kezesség elvállaltatott, szenvedő váltó képességgel nem bír. Ha világosan kitéve nincsen, hogy a kezesség kiért vállaltatott, ez az elfogadóért, és ha a váltó még elfogadva nincsen, a kibocsátóért vállaltnak tekintetik. (Lásd f. a 16. §-t.)

68. §. A váltó-tulajdonos kötelessége a kezes elleni

váltókereseti, illetőleg viszkereseti jog megszerzésére és fentartására mindazokat teljesíteni, melyeket a jelen törvény azon váltó-kötelezettek elleni kereseti, illetőleg viszkereseti jog fentartására előszab, a kikért a kezesség elvállaltatott. (Lásd f. a 16. §-t).

69. §. Ha a váltót a kezes fizeti ki, ez váltójogi keresetet nyer az ellen, kiért a fizetést teljesítette. A többi váltó-kötelezettek ellen őt kereseti vagy viszkereseti jog csak annyiban illeti, a mennyiben e jog azt, kiért a fizetést teljesítette, a fizetés esetében hasonlólag illetné. (Lásd f. a 16. §-t).

XII. A váltók többszörözése.

1. Váltó-másodlatok.*

70. §. Az idegen váltó kibocsátója köteles a rendkívényes kívánságára a váltót több egyenlő példányban kiállítani. E példányok a szövegben „első“, „másod“, „harmad“ stb. váltónak nevezendők, ellenkező esetben minden egyes példány önálló váltónak tekintetik.

A másodlatok kiállítását a forgatmányos is követelheti, e végett közvetlen előzőjéhez fordulván, ki ismét saját előzőjét keresi meg, míg a megkeresés a kibocsátóhoz kerül. Ez a kiállított másodlatokat az említett módon a forgatmányoshoz juttatja, mely alkalommal a forgatók a másodlatokat eredeti hátirataikkal ellátni tartoznak.

(* A másodlat helyett mindenütt a *hason példányt* használtuk, s csupán azon czélból, hogy a tanuló a váltómásodlat és másolat közötti különbséget minél könnyebben felfogja. Lásd különben f. a 9. §-t).

71. §. Ha a váltónak több egyenlő példánya közül valamelyik kifizettetik, ez által a többi példányok erejüket elvesztik.

E tekintetben kivételnek van helye:

1. a forgatóra nézve, ki ugyanazon váltónak több példányát különböző személyekre ruházta át, és az oly későbbi forgatókra nézve, kiknek aláírásai a fizetéskor visszamaradt példányokon léteznek. Ezek a vissza nem adott példányokon levő forgatmányaiknál fogva felelősök maradnak;

2. az elfogadóra nézve, ki ugyanazon váltónak több példányát fogadta el. Ez a fizetéskor vissza nem adott példányokon levő elfogadásánál fogva felelős marad, a mennyiben magából a többszörös elfogadásból ki nem tűnik, hogy ez csak azon feltétel mellett történt, a mennyiben valamelyik példány még elfogadva nem lenne. (Lásd f. a 36. §-t).

72. §. Ki a váltónak több példánya közül egyet elfogadás végett elküldött, köteles a többiekben megjegyezni, hogy az elfogadás végett elküldött példány kinél található, e megjegyzés elmulasztása azonban a váltót erejétől meg nem fosztja.

Az elfogadás végett elküldött példány gondviselője köteles azt annak kiadni, ki az átvételre jogosultságát forgatmányosi minőséggel (36. §,) vagy egyébként igazolja. (Lásd f. a 9. §-t).

73. §. A váltóbirtokos azon másodlat alapján, melyre feljegyeztetett, hogy az elfogadás végett elküldött példány kinél található, elfogadás hiánya miatt biztosítási, és a fizetés hiánya miatt fizetési viszkeresettel csak ugy élhet, ha óvással igazolja:

1. hogy az elfogadás végett elküldött példány neki a gondviselő által ki nem adatott; és

2. hogy az elfogadás, illetőleg a fizetés a másodlatra nem teljesítettett. (Lásd f. a 28. §-t).

2. Váltó-másolatok.

74. §. A váltó-másolatnak a váltó teljes szövegét, a rajta levő hátiratokkal és megjegyzésekkel együtt kell tartalmaznia. E mellett kitüntetendő a másolaton, hogy mint másolat meddig terjed.

Ha az eredeti példány elfogadás végett elküldetik, a másolaton megjegyzendő, hogy az elküldött eredeti példány kinél található. E megjegyzés elmulasztása azonban a forgatmányozott másolatot váltóerejétől meg nem fosztja. (Lásd f. a 8. §-t).

75. §. A másolaton levő eredeti forgatmány a forgatót ép ugy kötelezi, mint ha az eredeti váltót forgatta volna. (Lásd f. a 28. §-t).

76. §. Az eredeti példány gondviselője köteles azt

annak kiadni, ki jogosultságát az átvételre, a másolaton levő eredeti hátíráttal vagy más módon igazolja.

Ha a gondviselő az eredeti példány kiadását megtagadja, a másolat birtokosa azon forгатók ellen, kiknek eredeti hátíratai e másolaton vannak, elfogadás hiánya miatt biztosítási, fizetés hiánya miatt pedig fizetési viszeresetttel csak a 73. §-ban érintett óvás felvétele után élhet. (Lásd f. a 36. §-t).

XIII. Elveszett váltók.

77. §. Az elveszett váltó tulajdonosa annak megsemmisítését a fizetési hely illetékes bíróságánál kérelmezheti.

A kérvényező kötelessége a váltó masolatát bemutatni, vagy legalább annak lényeges tartalmát megjelölni és a váltó előbbi birtoklását kimutatni. Ha a bíróság a betérjesztett adatokat elégségeseknek találja, az elfogadónál a fizetést betiltja és hirdetményt bocsát ki, melyben a váltó birtokosát felszólítja, hogy igényeit, a váltó felmutatása mellett, 45 nap alatt bejelentse.

A 45 napi határidő, ha a váltó még le nem járt, a lejáratot követő első naptól, lejárt váltónál a váltó megsemmisítési eljárás megindítása iránt kibocsátott hirdetménynek a hivatalos hírlapban első megjelenését követő naptól számittatik (Lásd f. a 49. §-t).

78. §. A megsemmisítési eljárás folyamatba tétele után a váltótulajdonos, feltéve hogy a váltó már lejárt, az elfogadótól a váltóösszeg kifizetését követelheti, ha a megsemmisítésig kellő biztosítékot nyújt. Ily biztosíték adása nélkül a váltótulajdonos csak azt követelheti, hogy az elfogadó a váltóösszeget bírói kezekhez letegye.

A váltótulajdonos oly telepített váltók megsemmisítését, a melyeken az intézvényezettől különböző személy van telepesként kijelölve, csak akkor kérelmezheti, ha a telepesnél kellő időben történt bemutatást óvással igazolja. (Lásd f. a 49. §-t).

79. §. Ha a kibocsátott hirdetmény folytán váltóbirtokosul senki nem jelentkezett, a váltó semmisnek nyilvánittatik. Ha a birtokos a váltót a kitűzött határidő alatt bemutatja, a megsemmisítési eljárás megszüntette-

tik, és a kérvényező a részére elrendelt tilalom feloldása mellett, tulajdoni jogának a váltóbirtokos elleni érvényesítésére a köztörvény útjára utasítandó.

A váltó megsemmisítése után, annak bíróilag elismert tulajdonosa, az elfogadótól a váltó kifizetését váltójogi úton követelni jogosítva van. (Lásd f. a 49. §-t).

80. §. Ki váltóbirtokosi minőségét a 36. §. határozatai szerint igazolja, a váltó kiadására csak az esetben kötelezhető, ha őt annak megszerzésénél roszhiszeműség vagy vétkes gondatlanság terheli. (Lásd f. a 49. §-t).

XIV. Hamis és hamisított váltók.

81. §. A váltón előforduló hamis vagy hamisított aláírások a rajta levő valódi aláírások váltójogi erejére befolyást nem gyakorolnak. (Lásd f. az 51. §-t).

82. §. Ha a váltó meghamisittatik, azon forгатók, kik azt a meghamisítás előtt ruházták át, a váltó eredeti tartalma szerint felelősök, ellenben azok, kik a váltót a meghamisítás után forgatták, a meghamisított tartalom szerint kötelezvék. (Lásd f. az 51. §-t).

83. §. Az előbbeni cikk határozatai, meghamisítás esetében, az elfogadóra és a kezesre is nyerneк alkalmazást. (Lásd f. az 51. §-t).

XV. A váltó-elévülés.

84. §. Az elfogadó * elleni váltójogi kereset a váltó lejáratától számítandó három esztendő alatt évül el.

(* T. i. a közönséges elfogadó ellen. Lásd különben f. a 48. §-t).

85. §. A váltóbirtokosnak a kibocsátó s a többi előzők elleni viszkereseti igényei elenyésznek:

1. 3 hónap alatt, ha a váltó Európában volt fizetendő, Izlandot és a Farői szigeteket kivéve;

2. 6 hónap alatt, ha a váltó Ázsiának és Afrikának közép- és fekete-tenger melletti partvidékein és ezen tengereknek az említett földrészekhez tartozó szigetein volt fizetendő;

3. 18 hónap alatt, ha a váltó valamely Európán

kivüli országban, vagy Izlandban és a Farői szigeteken volt fizetendő.

A váltóbirtokos ellen a fennebbi esetekben az elévülési idő az óvás felvétele napjával veszi kezdetét. (Lásd f. a 48. §-t).

86. §. A forgatónak a kibocsátó s a többi előzők elleni viszkereseti igényei elévülnek :

1) 3 hónap alatt, ha a viszkereső Európában lakik, Izlandot és a Farői szigeteket kivéve ;

2) 6 hónap alatt, ha a viszkereső Ázsiának és Afrikának a közép- és fekete tenger melletti partvidékein és ezen tengereknek az említett földrészekhez tartozó szigetein lakik ;

3) 18 hónap alatt, ha a viszkereső valamely más Európán kivüli országban, vagy Izlandban avagy a Farői szigeteken lakik.

A forgató ellen a határidő, ha előbb fizetett, mint sem ellene váltókereset indított, a fizetés napjától, minden más esetekben pedig a keresetlevél kézbesítési napjától kezdődik. (Lásd f. a 48. §-t).

87. §. Az elévülés a kereset megindítása által, de csak azon váltókötelezett irányában szakítottat meg, ki ellen a kereset intéztetett.

A váltó-viszkeresettel megtámadott forgató jogosítva van viszkereseti jogainak az elévülés elleni biztosítására, előzője ellen keresetlevél helyett perbejelentéssel élni.

A perbejelentő viszkereseti jogainak elévülése, az ellene hozott bírói határozat jogerőre emelkedésének időpontjától veszi kezdetét. (Lásd f. a 48. §-t).

88. §. Az elévülés hivatalból figyelembe nem vétetik. (Lásd f. a 48. §-t).

89. §. A váltóadás ellen nyitott csőd tartama alatt az elévülés meg nem kezdődik, és félbe szakad, ha az elévülés már kezdetét vette. (Lásd f. a 48. §-t).

90. §. Ha a váltó kibocsátójának, vagy elfogadójának váltói kötelezettsége elévülés által vagy az által, hogy a váltójogok fenntartására szükséges cselekmények elmulasztattak, megszűnik ; ezek a váltóbirtokos irányában, köztörvényi uton, csak annyiban maradnak kötelezve, a mennyiben ennek kárával gazdagodnának.

A forgatók ellen, kiknek váltókötelezettsége megszűnt, ily keresetnek helye nincsen. (Lásd f. a 48. §-t.)

XVI. A váltóhitelező jogai.

91. §. A váltó-kibocsátó, forgató, elfogadó és kezés a váltó minden birtokosa irányában egyetemlegesen vannak kötelezve. Ezen egyetemleges kötelezettség kiterjed mindenre, mit a váltóbirtokos a váltókötelezettségek nem teljesítése miatt követelni jogosítva van. (Lásd f. az 50. §-t.)

92. §. A váltóadás csak oly kifogásokkal élhet, melyek magából a váltójogból erednek, vagy melyek őt a mindenkori felperes ellen közvetlenül illetik. (Lásd f. az 50. §-t.)

93. §. A váltóadás azon kifogással, hogy a váltón akkor, midőn arra az elfogadás vagy más nyilatkozat vezetett, valamely lényeges kellék hiányzott, a harmadik jóhiszemű váltóbirtokos ellen egyáltalán nem, mások ellen pedig csak annyiban élhet, a mennyiben bebizonyítani képes, hogy az utólagos kitöltés a létrejött megállapodás ellenére történt. (Lásd f. az 50. §-t.)

94. §. A kölcsönös követelések leszámításának csak akkor van helye, ha az adóst a mindenkori felperes ellen valódi lejárt váltóbeli, vagy jogérvényes bírói határozattal vagy bírói egyességgel megállapított pénzbeli követelés illeti. (Lásd f. az 50. §-t.)

XVII. Külföldi törvényhozás.

95. §. A szenvedő váltóképesség külföldiekre nézve rendszerint azon ország törvényei szerint ítélendő meg, melyhez a váltókötelezett mint alattvaló tartozik.

Azonban a saját hazája törvényei szerint váltóképességgel nem bíró idegen, a belföldön elvállalt váltói kötelezettségért felelős, ha őt ezen törvény szerint a váltóképesség megilleti. (Lásd f. a 47. §-t.)

96. §. A külföldön kiállított váltóknak és váltónyilatkozatoknak lényeges kellékei azon hely törvényei szerint ítélendők meg, a hol azok keletkeztek.

Ha azonban a külföldön keletkezett váltónyilatkozatok a belföldi törvény rendeleteinek megfelelnek, a

váltóra később vezetett és a belföldön keletkezett nyilatkozatok jogérvényessége a külföldi törvény alapján meg nem támadható.

Váltójogi hatálylyal birnak azon nyilatkozatok is, melyek belföldiek közt külföldön keletkeznek, habár csak a belföldi törvény rendeleteinek felelnek is meg. (Lásd f. a 47. §-t).

97. §. A váltói jogok érvényesítése vagy fentartása végett külföldön teljesített cselekvények alaki kelletkei azon hely törvényei szerint ítélandók meg, a hol azok teljesítették. (Lásd f. a 47. §-t.)

XVIII. Az óvás.

98. §. A váltó-óvásokat közjegyzői székhelyeken és e helyekhez csatolt járásbírósi területen a közjegyző ; más járásokban a járásbíró, aljárásbíró, a járásbírósi jegyzők és aljegyzők teljesítik.

Az 1874-ik évi XXXV. t. cz. 213. §-nak a kinevezett váltójegyzők eddigi hatáskörének fentartására vonatkozó intézkedése érintetlenül hagyatik. (Lásd f. a 29. §-t).

99. §. Az óvásnak magában kell foglalni :

1) a váltónak vagy másolatnak és minden rajta levő hátiratnak s megjegyzésnek hű mását ;

2) nevét vagy czéggjét azon személyeknek, a kik részére és a kik ellen az óvás felvételre ;

3) az óvatolt személyhez intézett felszólítást, ennek válaszát vagy annak megjegyzését, hogy nem válaszolt, vagy feltalálható nem volt ;

4) névbecsülési elfogadás vagy fizetés esetében annak megemlítését, hogy ki által, kiért és mily módon lett a névbecsülés ajánlva és teljesítve ;

5) a helyet, évet, hónapot és napot, melyen a felszólítás — 3. pont — történt, illetőleg siker nélkül megkísértetett ; végre

6) az óvatoló személy aláírását hivatalos pecsétjével. (Lásd f. a 30. §-t).

100. §. Ha ugyanazon váltójogi kötelezettség teljesítése több személytől követelendő, a többszörös felszólítások egy óvási oklevélbe foglalhatók. (Lásd f. a 30. §-t).

101. §. Az óvatoló személyek kötelesek az óvást a váltóbirtokosnak vagy meghatalmazottjának eredetben haladéktalanul kiadni.

Együttal a felvett óvásokat egész kiterjedésben egy e végre vezetendő, laponként folyó számmal ellátott és hitelesített jegyzőkönyvbe napról napra idő- és sorrendben bevezetni, és az érdekelt feleknek vagy ezek jogutódainak a költségek megtérítése mellett akár egy-szerű, akár hiteles másolatban bármikor kiadni tartoz-nak. (Lásd f. a 32. §-t).

XIX. A bemutatás és egyéb váltócselekvények helye és ideje.

102. §. Az elfogadás vagy fizetés végetti bemutatás, az óvás, valamint általában azon cselekvények, melyek a jelen törvény szerint a váltói jogok érvényesítése vagy fentartása végett valamely személlynél teljesítendő, ez utóbbinak üzleti helyiségeiben, ilyenek hiányában pedig annak lakásán és pedig délelőtt 9—12 óra közt, délután pedig 2—5 óra közt eszközölendők. Az ily cselekvények más helyen, például a tőzsdén, csak az érdekeltek beleegyezésével történhetnek.

Az, hogy az üzleti helyiség vagy a lakás kipuhatolható nem volt, igazoltnak csak akkor tekintetik, ha az óvatoló személy e részbeli tudakozódása a helybeli rendőri hivatalnál, illetőleg a községi előljáráságnál siker nélkül maradt, s e körülmény az óvásban kiemeltetik. (Lásd f. a 31. §-t).

103. §. Ha a váltó lejárata vasárnapra vagy Gergely-naptár szerinti valamely közönséges ünnepnapra esik, a fizetés csak a legközelebbi köznapon követelhető.

Ezen intézkedés kiterjed a váltómásodlatok és másolatok kiállítására, az elfogadás iránti nyilatkozatra, az óvás felvételére, valamint minden a váltóból folyó kötelezettség teljesítésére. (Lásd f. a 31. §-t).

XX. Hiányos aláírások.

104. §. Váltó-nyilatkozatok, melyek névaláírás helyett keresztvonással vagy más kézjeggyel eszközöltetnek, váltójogi hatálylyal rendszerint nem bírnak.

Azoknak váltó-nyilatkozata, a kik nevöket testi fogyatkozás miatt nem írhatják alá, érvényes, ha névalírás helyett bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített kézjeggyel eszközöltetik. (Lásd f. az 5. §-t).

105. §. Ki valamely váltó-nyilatkozatot, mint másnak meghatalmazottja ír alá, a nélkül hogy erre felhatalmazva lenne, személyesen és azon minőségben felelős, melyben az állítólagos meghatalmazó felhatalmazás esetében felelős lett volna.

Hasonló módon és személyesen felelősök azon gyámok és egyéb képviselők is, kik jogosultságok tullépésével irnak alá váltó-nyilatkozatot. (Lásd f. az 5. §-t).

XXI. A zálog- és visszatartásjog.

1. Zálog-jog.

106. §. A váltóbirtokos magát azon tárgyakból, melyekre magán uton zálog-jogot nyert, ha az adós kötelezettségének kellő időben eleget nem tesz, váltói uton kielégitheti, és e végből :

1. az ingóságokat a váltó-eljárás szabályai szerint kielégítésre fordíthatja.

2. a tőzsdei árfolyammal bíró papirokat a lejárat napján, a helybeli tőzsdén, ha pedig a lejárat* helyén tőzsde nem létezik, a lejárat napot követő harmadik napon a legközelebbi tőzsdén eladhatja, vagy pedig azokat az azon napi árfolyamban követelése erejéig megtarthatja. Köteles azonban erről az adóst a cselekmények valamelyikének foganatosítását követő 24 óra alatt levélben értesíteni. A legközelebbi tőzsde alatt oly értékpapirokra nézve, melyek belföldi tőzsdén jegyeztetnek, belföldi, más értékpapirokra nézve külföldi tőzsde értendő.

3. a váltóbeli vagy egyéb követeléseket behajthatja vagy követelése erejéig megtarthatja.

A váltóbirtokost ezen jogok még azon esetben is megilletik, ha az adós idő közben csőd alá került.

Köteles azonban mindegyik esetben — a mennyiben teljes kielégítést nyert — az adósna, illetőleg a csődtömegnek az eredeti váltót kiszolgáltatni és a netaláni felesleget kiadni.

(*A lejárat helyén azon helyet kell érteni, a hol lakik az a kinél az értékpapir zálogban van. Így p. ha Magyarországon pénztőzsde volna nem egyedül Budapesten, hanem p. még Pozsonyban, Szegeden, s Nagyszebenben is, ha B forgatmányos Á forgatótól értékpapirt bír zálogban, és Á forgató-viszkereset esetében, egyszerű felszólításra neki nem fizet, B forgatmányos, ki tegyük hogy Nagyszebenben lakik, a kérdéses váltó pedig Kassán fizetendő, a nagyszebeni tőzsdén az értékpapirt bizvást eladhatja. Látszik tehát hogy a lejárat helye a fizetés helyétől különböző, de más felől igaz az is, hogy a lejárat hely iránti intézkedésnek jelenleg, midőn csak egy helyen van értéktőzsdénk, gyakorlati célja nincsen. Lásd különben a 44. §-t).

107. §. Ha a váltóbirtokos oly mulasztást követ el, mely a zálogul szolgáló tárgy vagy követelés részben vagy teljes elvesztését vonja maga után, az adósnak kártérítéssel tartozik. (Lásd f. a 44. §-t).

2. Megtartási jog.

108. §. A váltóbirtokos lejárt váltóbeli követelése tekintetében megtartási joggal élhet adósának azon pénzeire, ingóságaira és értékpapirjaira, melyek jogszerű uton tényleges birtokába vagy rendelkezése alá kerülnek.

E jog azonban nem gyakorolható, ha a fentebb érintett tárgyak akár az adós akár egy harmadik által az átadás előtt vagy átadás alkalmával meghatározott rendelkezés mellett kerülnek a hitelező birtokába.

A váltóbirtokos le nem járt követelésére nézve is megtartási joggal élhet, ha az adós csőd alá került, vagy ha az ellene valamely pénzbeli tartozás miatt megkísérelt valamely végrehajtás sikertelen maradt.

Ez esetben az adós utasítása vagy a határozott rendelkezés sem zárják ki a megtartási jog gyakorlását, ha az érintett ténykörülmények a tárgyak átadása után következtek be, vagy a hitelező azokról a tárgyak átvétele után értesült,

A váltóbirtokos, kit ezen §. értelmében megtartási jog illet, köteles annak gyakorlásáról az adóst azonnal értesíteni. (Lásd f. a 45. §-t).

109. §. A megtartási jog kereset útján érvényesíthető, s hatályára nézve a kézi záloggal egyenlő. (Lásd f. a 45. §-t).

III. RÉSZ.

A saját váltó.

110. §. A saját váltó lényeges kellékei :

1. a váltó-elnevezés magában a váltó szövegében, vagy ha az nem magyar nyelven állítottatott ki, annak a nem magyar nyelven megfelelő kifejezés ;

2. a fizetendő pénzösszeg kitétele. Ha az összegben felül járulékok köttetnek ki, ezen kikötés nem létezőnek tekintetik ;

3. azon személy vagy cég megnevezése, melynek részére vagy rendeletére a fizetés teljesítendő ;

4. a fizetés ideje (3. §. 4. p.)

5. a kibocsátó név- vagy cégeljárása ;

6. a kiállítás helyének, évének, hónapjának és napjának kitétele. (Lásd f. az 5. 11. §-t).

111. §. Saját váltóknál, melyekben külön fizetési hely kijelölve nincsen, a kiállítás helye fizetési helynek s egyszersmind a kibocsátó lakhelyének tekintendő. (Lásd f. a 18. §-t).

112. §. Jelen törvénynek az idegen váltóra vonatkozó következő intézkedései, a saját váltókra is kiterjesztetnek :

1. a 4. és 6. §§-ok a váltó külalakjára ;

2. a 8—16. §§-ok a váltó-forgatmányra és engedményre ;

3. a 19. és 20. §§. a lát után szóló váltó bemutatására, azon különbséggel, hogy a bemutatásnak a kibocsátónál kell történni ;

4. a 29. §. a biztosítási viszkeresetre azon különbséggel, hogy az a kibocsátónál hiányzó biztonság miatt követelhető ;

5. a 30—40. §§. a lejáratra és fizetésre azon különbséggel, hogy a váltó összeg letétteményezése a kibocsátó által eszközölhető ;

6. a 41. és 42. valamint a 45—55. §§. a fizetési viszkeresetre ;

7. a 61—64. §§. a névbecsülési fizetésre ;

8. a 66—69. §§. a váltó kezességre azon különbséggel, hogy ha nincs kitéve, kiért vállaltatott a kezesség, ez a kibocsátóért vállaltnak tekintetik ;

9. a 74—76. §§. a váltó másolatokra ;

10. a 77—83. §§. az elveszett és hamis váltókra azon különbséggel hogy a 77. §. esetében a fizetés a kibocsátó által teljesítendő ;

11. a 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. és 109. §§. intézkedései, a mennyiben a váltó-elévülés általános elveire, a forgatók elleni viszkereseti jogok elévülésére, a váltóhitelezők kereseti jogára, a külföldi törvényhozásra, a bemutatás és egyéb váltójogi cselekmények helyére és idejére, a hiányos aláírásokra, valamint a zálog és visszatartási jogra vonatkoznak. (Lásd e munka előszavát.)

113. §. A telepített saját váltót a telepesnél, és ha ilyen megnevezve nincsen, a kibocsátónál és pedig a telep helyén kell fizetés végett bemutatni. Ugyanott veendő fel az óvás is, ha a fizetés nem teljesítettett.

Ha a váltó a telepesnél kellő időben nem óvatoltatik, a váltóbirtokos nem csak a forgatók elleni viszkeresetét, hanem a kibocsátó elleni váltó keresetét is elveszti.

Nem telepített váltót, továbbá oly telepített váltót, a melyen telepesként külön* személy megnevezve nincsen, végre azon telepített váltót, a melyen a telepes egyszersmind váltóbirtokos, a kibocsátó elleni váltó kereset fenntartására lejáratkor megóvatolni nem szükséges.

(* T. i. jogilag különböző személy. Lásd különben f. a. 33. §-t).

114. §. A saját váltó kibocsátója elleni váltójogi igények a váltó lejáratí napjától számítandó három év alatt évülnek el. (Lásd f. a 48. §-t.)

A törvény többi §-ai, számszerint 5, átmeneti vagyis ideiglenes intézkedéseket foglalnak magokban. Minthogy ezek a törvénynek kiegészítő részét csak rövid ideig képezik, vagyis ezeknek tudása csak rövid ideig

szükséges, mi ezeket munkánk folyamában mellőztük, e helyen azonban czélszerűnek látjuk e §-okat néhány magyarázó észrevétellel kísérni.

115. §. A jelen törvény életbe léptetése előtt kiállított váltók és váltónyilatkozatok kellékei, valamint a törvény életbe léptetése előtt váltókötelezettséget elvállalt személyek szenvedő váltóképessége az eddigi törvények alapján bírálandó meg.

(Tegyük fel, hogy p. Tóth Péter 1876. november havában így irta forgatmányát egy váltóra: Helyettem Veres Mihálynak. Kecskemét, november 11. 1876 Tóth Péter; Veres pedig egy további forgatmányt így: Helyettem Stern Jakabnak *vagy rendeletére*; Szeged, november 28. 1876. Veres Mihály; tegyük fel továbbá, hogy ugyanazon év december havában valamely vallás lelkésze egy váltót elfogadott. Ha már e váltók iránt 1877. január 1. után, a mely napon az új törvény életbe lépett, per támad, a váltó bíróság az első esetben Tóth Pétert, ha ellene Stern támaszt viszkeresetet, elmarasztalni nem fogja, mert Tóth az 1840. v. törvény 31. §. szerint csak Veresnek van váltójogilag lekötelve, de nincs a Veres következőinek; a második esetben pedig a lelkészt azért nem fogja elmarasztalni, mert ugyanazon törvény szerint egy vallás felekezeti lelkésze sem váltó képes; holott az új törvény szerint mind Tóth, Stern irányában, mind a lelkész el fog marasztaltatni, ha január 1. után váltót forgat, vagy elfogad.)

116. §. Jelen törvénynek a váltóból eredő kereseti és viszkereseti jogokra, azok fentartására s elenyésztésére vonatkozó intézkedései kiterjednek azon, e törvény életbe léptetése után lejáró váltókra is, melyek *„jelen törvény hatályba lépte előtt állítottak ki.”*

(Itt oly váltókról van szó, melyek az új törvény életbe lépte után járnak le. Az ily váltót tehát p. nem fizetés esetében harmad fél nap alatt, az eddigi 24 óra helyett, érvényesen lehet megovatóltatni; az óvásról pedig nem lesz szükség, mint eddig, mindazon megelőzőket értesíteni, kik ellen a váltóbirtokos viszkeresettel akar élni, hanem elég csak a maga közvetlen megelőzőjét értesíteni; az ily váltó továbbá az elfogadó illetleg kibocsátó irányában, a lejárártól számítva, nem 2 év alatt, mint eddig, hanem 3 év alatt veszti el váltójogi erejét stb.)

117. §. Azon váltók, melyek elévülése, jelen törvény életbe léptetése előtt már kezdetét vette, a kereseti, valamint a viszkereseti jog elévülése tekintetében az eddigi törvények szerint bírálandók meg.

(E szerint azon közönséges elfogadó, ellenében, a ki egy váltót 1874. december 31. napján tartozott volna kifizetni, a

váltóbirtokos, ki őt, tegyük 1877. január 2. fogja perbe, nem fogja azt mondhatni, hogy a váltói joga még nem évült el (az új törvény az elévülést 3 évben állapítja meg) mivel az elfogadó azt fogja válaszolni, hogy ez esetben nem az új, hanem a régi törvény az irányadó. Így egy győri kereskedő, ki a váltóját 1876. nov. 15. a miatt mert az elfogadó nem fizetett, megóvatoltatván, 1877. január 28. egy Budapesten lakó megelőzője ellen viszkeresetet támaszt, nem mondhatja azt, hogy az ő viszkereseti joga még nem évült el (az új törvény szerint ugyanis ily esetben a viszkereseti jog 3 hónap alatt évül el, az óvás kivétele napjától számítva), mert arra az ő ellenfele teljes joggal azt fogja felelni: barátom, ebben az ügyben nem az új, hanem a régi törvény dönt, s e szerint neked legkésőbbben 1876. december 31. kellett volna beadnod ellenem a viszkeresetet, mert a Győrmegyei lakos a Pestmegyei lakos ellen a régi törvény szerint csak 45 nap alatt léphetett fel viszkeresetével.)

118. §. Az igazságügyi minister felhatalmaztatik addig is, míg a polgári perekben követendő eljárás a peres ügyek minden nemére kiterjedőleg törvény által szabályoztatik, a váltó ügyekben követendő eljárást rendeletileg megállapítani.

(Az új váltó eljárást a m. igazságügyi minister 1876. november 30. rendeletével tette közzé.)

119. §. Jelen törvény életbe léptetése időpontjának meghatározásával, valamint e törvény végrehajtásával az igazságügyi minister, illetőleg Horvát-, Szlavonországban, a horvát-, szlavon-, dalmátországi bábizatik meg.

(Valamint az 1840. váltó törvény ki volt terjesztve Horvát-, Szlavonországra is, ép úgy ki van terjesztve rá az új váltó törvény is. Magyarországon az új váltótörvény, az új váltó eljárással együtt, 1876. november 30. igazságügy ministeri rendelet értelmében, 1877. január 1. napján lépett életbe.)

II. FÜGGELEK.

A váltóügyben előforduló bélyegdíjak.

ELSŐ SZAKASZ.

A váltó-levél bélyegdíja.

ELSŐ FEJEZET.

Belföldön kiállított s bel- vagy külföldön fizetendő váltó bélyegdíja.

1. §. Megjegyezvén mindenek előtt azt, hogy *belföldön* kiállított váltónak a törvény szerint nem csak az oly váltó tekintetik, melyet a magyar korona polgára, hanem az is, melyet a birodalmi tanácsban képviselt országok polgára, még pedig akár amaz itt, akár emez ott állított ki, a különbség csak az lévén, hogy a bélyegdíj azon államterület bélyegjegyeivel rovandó le, a hol a váltó kiállítatott: a magyar korona területén kiállított váltó, az 1868. XXIII., 1869. XVI., 1870. LVIII. stb. törvényczikkekben foglalt módosításokkal törvényes erőre emelt osztrák bélyeg és illeték szabályzat szerint, az abban foglalt, itt következő két különböző fokozat bélyegdíjai alá esik még az esetben is, ha azt valamely idegen állam polgára állította volna itt ki.

<i>I. Fokozat.</i>				bélyegdíj.	
				frt	kr.
60 forintig				—	5
60 forinton felül	120	"		—	10
120 " "	240	"		—	20
240 " "	360	"		—	30
360 " "	480	"		—	40

		bélyegdíj	
		frt	kr.
480 forinton felül	600 forintig	—	50
600 " "	720 " "	—	60
720 " "	840 " "	—	70
840 " "	960 " "	—	80
960 " "	1080 " "	—	90
1080 " "	1200 " "	1	+
1200 " "	2400 " "	2	+
2400 " "	3600 " "	3	—
3600 " "	4800 " "	4	—
4800 " "	6000 " "	5	—
6000 " "	7200 " "	6	—
7200 " "	8400 " "	7	—
8400 " "	9600 " "	8	—
9600 " "	10800 " "	9	—
10800 " "	12000 " "	10	—
12000 " "	13200 " "	11	—
13200 " "	14400 " "	12	—
14400 " "	15600 " "	13	—
15600 " "	16800 " "	14	—
16800 " "	18000 " "	15	—

És így tovább. E szerint 1200 forintig minden 120 forinttól 10 kr. és 1200 forinton felül minden 1200 forinttól 1 forint bélyegdíj fizetendő, a maradék pedig teljes 120, illetőleg teljes 1200 forintnak tekintetik. Ehhez képest egy 20415 forintról szóló váltónak a bélyegdíja 15 + 1 + 1 forint és + 10 kr., mert 18000-ért jár 15 frt 1200-ért 1, 1200-ért ismét egy, és a 120-at meg nem ütő 15 forintért 10 kr. = 17 frt 10 kr.

II. fokozat.

		bélyegdíj.	
		frt	kr.
	20 forintig	—	7
20 forinton felül	40 " "	—	13
40 " "	60 " "	—	19
60 " "	100 " "	—	32
100 " "	200 " "	—	63
200 " "	300 " "	—	94
300 " "	400 " "	1	25

				bélyegdíj	
				frt	kr.
400 forinton felül		800 forintig		2	50
800	"	1200	"	3	75
1200	"	1600	"	5	—
1600	"	2000	"	6	25
2000	"	2400	"	7	50
2400	"	3200	"	10	—
3200	"	4000	"	12	50
4000	"	4800	"	15	—
4800	"	5600	"	17	50
5600	"	6400	"	20	—
6400	"	7200	"	22	50
7200	"	8000	"	25	—

8000 forintot meghaladó összeg bélyegdíja pedig minden 400 forint után 1 frt 25 krban van megállapítva, s a maradék itt is teljes 400 forintnak tekintetik. Ennél fogva egy 9230 forintról szóló (több mint 6 hónap alatt fizetendő) váltó bélyegdíja tesz 25 frt + 1 frt 25 kr. + 1 frt 25 kr. + 1 frt 25 kr. és (a 30 forint maradék után is) + 1 frt 25 kr. = 30 forint.

A belföldön kiállított minden váltó, melyen a fizetési idő a kiállítástól számítva, 6 hónapra vagy hat hónapnál rövidebb időre van kitűzve, az I. fokozat szerinti bélyegdíj alá; — a hat hónapnál hosszabb időre kiállított váltó pedig p. ha így szól: *Lát után 8 hónapra fizessen ön*, vagy ha a váltó 1877. jan. 1. kelt és így szól: *A folyó évi Lőrincz napi debreczeni vásárkor* (mely augusztusban tartatik), a II. fokozat szerinti bélyegdíj alá esik. Az I. fokozat alá eső váltót fogjuk nevezni *rövid lejáratu*, a II. fokozat alá esőt pedig *hosszu lejáratu* váltónak. Magát a bélyegdíjat pedig kétféle képen lehet lefizetni, illetőleg a díjkötelezettségnek eleget tenni.

1. Ugy, hogy a váltó bélyegzett űrlapon állittatik ki. Ily bélyegzett űrlapokat az állam 25-félét huszonöt különböző árban árultat azon díjért, melyet a rajtok levő bélyegnyomat mutat. E bélyegnyomatok pedig épen azon huszonöt díjtételt mutatják, melyek az I. fokozat utolsó (forint, krajczár) rovatában láthatók.

2. Ugy hogy a váltó vagy bélyegtelen űrlapon a

milyenek a tözsőkben (egyenként 2 krajczárjával) hasonlóan árultatnak, vagy tiszta lapon állittatik ki, s a megfelelő bélyegjegy a váltó előlapjára ráragasztatván, a felragasztott bélyegjegy valamely adóhivatal által átbélyegeztetik. Ez átbélyegzés annyira szükséges, hogy e nélkül az 1871. LXIII. t. cz. 2. §. értelmében az ily váltó úgy tekintetik mintha a megfelelő bélyegjegy nem is ragasztatott volna reá. Ily külön bélyegjegyeket az állam hasonlóan árultat, s ezek közül azok, melyek a váltóra használhatók, ezek: 5, 10, 15, 20, 25, 50, 60, 75, 90 krajczáros; és 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 15 és 20 forintos bélyegjegyek. Ha tehát valaki egy 16000 forintról szóló s 5 hónap alatt lejáró váltót állit ki, minthogy ennek bélyegdija az I. fokozat szerint 14 frt, ily bélyegjegy pedig nem létezik, két vagy három (10 + 4 vagy 12 + 1 + 1 stb.) bélyegjegyet kell a váltóra ragasztani. De mi történik oly esetben, midőn a váltó teteme-sebb összegről szól?

Erre nézve az 1871. LXIII. t. cz. 3. §. azt rendeli, hogy „ha a váltó oly nagy összegről szól, hogy annak a kincstári váltó-úrlapokon benyomva levő legmagasabb bélyeg (15 frt) sem felel meg, az illeték hiányzó része a váltó aláírása után legkésőbb 8 nap alatt, valamely adóhivatalnál közvetlen befizetés által pótolandó.“ Ily eset pedig előfordul, valahányszor a rövid lejáratu váltó 18 ezer forintnál, a hosszú lejáratu pedig 4800 forintnál nagyobb összegről szól. Ha azért valaki egy hosszú lejáratu váltót p. 7000 forintról állitana ki 15 forintos úrlapon, a 4800-tól 7000-ig levő 2200 forint különbség után még 7 forint 50 krt kell az adóhivatalnál lefizetnie. A fizetés megtörténtét az adóhivatal mindenkor magán a váltón tartozik elismerni.

Megjegyzendők még különösen a következők:

a) Hogy midőn az 1868. XXIII. t. cz. 2. §-a azt rendeli, hogy „a fokozatos illeték alá eső jogügyletek iránt kiállított okiratoknak, ha bár két vagy több egyenlő példányban szerkesztettek is, csupán *első eredeti példánya* vettetik a jogügylet természetének megfelelő fokozatos illeték alá, míg a többi példány ivenként 50 kr. állandó bélyegilleték alá esik; ha azonban az első eredeti példánytól járó fokozatos illeték ennél csekélyebb összeget

teszen, a többi példánytól ezen csekélyebb illetéknek csak fele jár"; ugyan e §. utolsó kikezdésében e kedvezmény alól a váltót kiveszi, a mi azt teszi, hogy ugyanazon egy váltónak első, második, harmad sat. azaz minden egyes hason példányáért, valamint ugyanazon egy váltónak minden másolataért — a mennyiben ez utóbbira eredeti forgatmány iratott — a bélyegdíj egyenként és külön-külön lerovandó.

b) Hogy a *lára* szóló váltótól a bélyegdíj az I. fokozat szerint fizetendő ugyan a kiállításakor; de ha az ily váltó a kiállítás napja után 6 hónapnál későbbben mutattatnék be fizetés végett, a bélyegdíjnak azon része, mely a II. fokozat szerint még hiányzik, az adóhivatalnál való közvetlen befizetés által lerovandó. Így ha egy váltó 350 forintról 1877. jan. 2. lára 30 kros úrlapon kiállítatott, és csak aug. havában mutattatik be fizetés végett, e váltó bélyegdíja fejében még 95 kr. közvetlenül befizetendő.

Hasonló eljárás követendő akkor is, ha egy *lát után* bizonyos idő alatt fizetendő váltót, a mely tegyük 200 forintról 1877. febr. 1. 3 hónapra, és így 20 kros úrlapon állítatott ki, csak július 1. napján lehetett látamozás végett bemutatni, mivel ez esetben febr. 1-től jul. 1-ig 5 hónap, s ez utóbbi naptól okt. 1-ig a midőn a váltó fizetendő, 3 hónap, vagyis a kiállítástól fogva 8 hónap van. (A váltó-úrlap 20 krt mutatván, fizetendő még 43 kr.)

c) Hogy azon esetben, ha a fizetési idő meghosszabbítatik, mi leginkább az egyszerű váltóknál, a hol t. i. csak két személy áll egymással szemben, fordul elő, a bélyegdíj, ha a meghosszabbított határidő 6, illetőleg 12 hónapot meg nem halad, az I. fokozat szerint, ellenkező esetben a II. fokozat szerint rovandó le. A mi különben oda megy ki, mint ha a lejárt váltó helyett új váltó állítatnék ki.

Az új váltó törvény a meghosszabbításról teljesen hallgat. Miután azonban a fizetési idő meghosszabbítását jogtalan cselekvénynek bélyegezni nem lehet, azt hisszük, hogy a meghosszabbítás valamint eddig, úgy ezen-túl is szokásba fog lenni, s különösen, hogy a bíróság, melynek a 88. §. szerint még az elévülést sem szabad

hivatalból figyelembe venni, a meghosszabbítást oly momentumnak, melyért váltói illetékességét leszállíthatná, nem fogja tekinteni. A hitelezőnek természetesen ezen túl is ügyelni kell arra, hogy a meghosszabbítással az elévülési határidőn belől maradjon, azaz a lejárat napjától számítva 3 éven túl terjedő meghosszabbítást ne engedjen.

d) Hogy az esetben, midőn a már lejárt váltó a kiállítás napjától számított 6 hónap után tovább forgattatik, arra a II. fokozat szerint járó bélyegdíjből hiányzó rész hasonlóan lefizetendő.

e) Hogy ha a váltóbirtokos, nagyobb biztosság okáért, a rövid lejáratú váltót betábláztatja, arra a II. fokozat szerint járó bélyegdíjből hiányzó részt az esetben is tartozik lefizetni, ha azon napon melyen a bekebelezésért folyamodott, a váltó kiállításától számítva, 6 hónap meg el nem telt volna is.

Jegyzés. Az új váltó eljárás 101. §. az 1844. VI. t. cz. 22. §-ának azon intézkedését, hogy a betáblázott váltó a betáblázás által közönséges kötelezvénynek tekintendő, hatályon kívül helyezte, mert kimondja hogy a betáblázás a váltónak sem jogi hatályára, sem a birói illetőségre befolyással nincs.

f) Hogy a hosszú lejáratu váltón minden egyes forgatmány külön-külön bélyegdíj, még pedig a II. fokozat szerinti alá esik.

Ha tehát p. egy 1500 frtról szóló, 8 hónap alatt lejáró, s így a II. fokozat szerint 5 frtos úrlapon kiállított váltó hátíratilag másra ruháztatik, egy 5 frtos bélyegjegyet kell ráragasztani s azt valamely adóhivatalnál átbélyegeztetni. Ugyan ez áll a kezességre nézve is. Ellenben a rövid lejáratu váltón mind a forgatmány, mind a kezesség bélyegmentes.

MÁSODIK FEJEZET.

Belföldön kiállított váltók mintái a bélyegdíj tekintetéből.

2. §.

A.

	<i>Bécs, szept. 15. 1876.</i>	<i>1500 frt o. é.</i>
	<i>Kelet után öt hónapra fizetek ezen váltónál fogva</i>	
	<i>Berg S. úr rendeletére</i>	
	<i>egyezerötszáz forintot</i>	
	<i>Fizetendő Budapesten</i>	
		<i>Karr A.</i>

B.

	<i>Helyettem Tóth I. rendeletére.</i>	<i>10.</i>
	<i>Prága, aug. 1876.</i>	
	<i>Bing S. Berg K. mint kezes</i>	
	<i>Helyettem Kolb M- nek mint engedmé- nyesemnek.</i>	<i>5.</i>
	<i>Kecskemét, szept. 1876.</i>	
	<i>Tóth I. Helyettem Sipos G- nek behajtás végett.</i>	<i>28.</i>
	<i>Lemberg, decz. 1876.</i>	
	<i>Kolb M.</i>	
	<i>Győr, ápr. 3. 1876.</i>	<i>3000 frt.</i>
	<i>1877. jan. 3. fizessen ön ezen váltónál fogva</i>	
	<i>Bing S. rendeletére</i>	
	<i>háromezer forintot</i>	
	<i>Értéke számolásban</i>	
	<i>Kern M. úrra Grátzban</i>	
		<i>Hetyei S.</i>

Az A. alatti váltónak magából a tartalmából kitűnően, hogy ez rövid lejáratu, a Bécsben lakó kiállító Karr azt 1 forintos bélyegnyomatu osztrák úrlapon állítja ki, s így küldi meg Berg S-nek Budapestre. Ha Berg e váltót tovább nem adja, midőn 1877. febr. 15. neki az öszveg Budapesten kifizettetik, illetőleg a midőn a fizetést e váltón elismeri, akkor arra még egy forintos (magyar) bélyegjegy ragasztandó, mivel nálunk 1500 frttól a váltó bélyegdíja 2 frt. Ha pedig Berg e váltót forgatás által tovább adja, forgatmánya elébe hasonlóan 1 frtos (magyar) bélyegjegyet tartozik ragasztani. A mi ha megtörtént, e váltó azután a monarchiának sem egyik sem másik felében további bélyegdíj alá nem esik, bár hány forgatmány vagy kezesség jőjön is rá, s így a kifizetés alkalmával a ráírandó nyugta is illeték-mentes.

Nem így áll azonban a dolog a B. alatti váltóval, mint a melynek tartalma mutatja, hogy hosszú lejáratú. A hosszú lejáratú váltón ugyanis, azon kívül hogy az intéző illetőleg elfogadó vagy kibocsátó a II. fokozat szerinti díjat lerója, le kell azt róni, ugyancsak a II. fokozat szerint, minden egyes forgatmánytól vagy kezességtől is.

Megjegyezvén azt, hogy a birodalom osztrák felében az I. fokozat tételei az 1876. május havától fogva alább szállítottak, a II. fokozat tételei pedig azon mennyiségben, melyben nálunk, érintetlenül hagyattak, a B. alatti váltón a következő bélyegdíjak mutatkoznak:

1. Hetyei részéről egy 12 frtos bélyegű magyar úrlap, s rá 50 krros magyar bélyegjegy;

2. Bing S. mint forgató részéről 12 frt 50 kr. osztrák bélyegjegyekben;

3. Berg K. mint kezes részéről — tegyük fel hogy ő Prágában lakik, hasonlóan 12 frt 50 kr. osztrák bélyegjegyekben;

4. Tóth István forgató részéről hasonlóan 12 frt 50 kr. magyar bélyegjegyekben;

5. Kolb forgató részéről ismét 12 frt 50 kr. osztrák bélyegjegyekben.

Kern M. intézővényezett részéről az elfogadás alkalmával külön bélyegdíj nem szükséges, mert Hetyei a

kibocsátó a bélyegkötelezettségnek már eleget tett; ellenben Sipos akkor midőn Grätzban a pénzt megkapja, a váltóra irandó nyugtáját 12 frt 50 kr. tevő osztrák bélyegjegyekkel tartozik ellátni.

HARMADIK FEJEZET.

Külföldön kiállított váltó bélyegdíja.

3. §. A külföldön azaz nem a magyar korona területén és nem a birodalmi tanácsban képviselt országok valamelyikében kiállított váltó bélyegdíjáról a törvény, természetesen csak az esetre rendelkezik, ha az ily váltó a belföldre kerül, t. i. a rendelkező, rendelőnyes vagy forgatmányos vagy saját rendeletre szóló váltónál az elfogadó itt lakik.

A külföldön kiállított váltót, akár belföldi polgár, akár külföldi polgár állította azt ki, a törvény úgy tekint, ha bár külföldi bélyegjeggyel el van is látva, mint ha teljesen bélyegtelen volna. Az ily váltóra nézve az a szabály, hogy mielőtt az elfogadtatnék, forgatmány által másra ruháztatnék, fizetés teljesítettnek, óvás tettnek, vagy hivatalosan használtatnék, a bélyegkötelezettségnek eleget kell tenni.

A külföldi váltót a törvény kétféle kedvezésben részesíti; egyik az, hogy az ily váltót rövid lejáratúnak tekint, ha a fizetési idő egy évet meg nem halad, s hosszú lejáratúnak csak az ellenkező esetben; vagyis a 12 hónap alatt lejáró ily váltót az I. fokozat szerinti mérsékelt bélyegdíj alá veti, s csak a 12 hónapnál hosszabb idő alatt lejáró ily váltóra rója a II. fokozat magasabb bélyegdíját; másik az, hogy a bélyegkötelezettségnek saját tetszésére bizza, hogy a kellő bélyegjegyet felragasztván, azt vagy az adóhivatal által átbélyegeztesse, vagy pedig ő maga átírja oly módon hogy a bélyegjegy vagy bélyegjegyek felső részére a kelet jöjőn p. *Budapest, aug. 16. 1876.*, az alsó részén pedig a név álljon p. *Stolz és társa.*

Lássuk most a bélyegkötelezettek viszonyait.

a) *Mielőtt a váltó elfogadtatnék.* Leipzigben kiállít valaki egy saját rendeletre szóló váltót, s benne mint

intézkényezettet egy győri lakost nevez meg. E váltó bélyegdíját a győri lakos magyar bélyegjegyekkel tartozik az elfogadáskor leróni.

b) *Mielőtt a váltó forgatmány által másra ruháztnék.* Liverpoolban kiállittatik egy hosszú lejáratú (p. 18 hónap alatt fizetendő) váltó, s azt annak birtokosa egy bécsi kereskedőre forgatja. Ez utóbbi, az esetben, ha azt egy pozsonyi lakosra forgatja, tartozik a bélyegdíjat osztrák bélyegjegyekben a forgatmányától leróni. A pozsonyi lakos ismét az esetben, ha ő ezt a váltót tovább forgatná, magyar bélyegjegyekben, a díjat leróni tartozik.

c) *Mielőtt a váltóra a fizetés teljesítették.* Egy hallei kereskedő kiállit Varga M. kassai lakos mint rendelkező számára, egy Kassára telepített saját váltót. Vargának kötelessége, be nem várva a lejárat napját, a váltónak kezéhez jutásától számítva, 14 nap alatt a bélyegkötelezettségnek eleget tenni, s azon esetben ha a váltón 14 napnál rövidebb fizetési idő volt kitűzve, természetesen előbb. Magától értődik, hogy fizetés alkalmával ő a bélyegdíjat magának a hallei kereskedő által megtérített.

Ha azonban e váltó nem Kassán hanem Halleban fizetendő, ez esetben Varga azt, a nélkül, hogy (magyar) bélyegjeggyel ellátná, az öszveg behajtása végett meghatalmazó-levél mellett egy hallei ismerősének fogja küldeni. De az esetben ha ily forgatmányt írna rá *NN-nek behajtás végett*, a bélyegdíjat már magyar bélyegjegyekben le kell rónia.

d) *Mielőtt a váltó megóvatoltatnék.* Megtörténik, hogy egy külföldön kiállított rövid lejáratú váltó forgatás útján már mind a birodalom osztrák részében, mind a magyar korona területén több kézen ment át a nélkül hogy a váltó birtokosok egyike is a bélyegkötelezettségnek eleget tett volna. Tegyük fel, hogy e váltó, mely Pozsonyban fizetendő, a lejárat előtt 2—3 nappal, Éder pozsonyi kereskedőre forgattatik. A pozsonyi adós a váltót ki nem fizetvén, Édernek viszkeresete végett, óvási oklevélre van szüksége. Ő ekkor Pozsonyban egy váltójegyzőhöz vagy közjegyzőhöz fordul, a ki őt figyelmezteti, hogy az óvást csak akkor veheti ki, ha Éder a bélyegkötelezettségnek eleget tett, fen maradván a bélyegdíjra nézve viszkeresete.

e) *Mielőtt a váltó hivatalosan használtatnék.* Véleményünk szerint a váltó hivatalos használatba nem csak akkor vétetik, midőn az iránt a birtokos a bíróság előtt keresetet indít, hanem p. akkor is, midőn avval hatóságilag elrendelt árverésen valamit vásárol, vagy nyilvános árlejtés alkalmával óvadék gyanánt leteszi, föltéve, hogy a hirdetmény vagy föltételek szerint a váltóval való fizetés vagy óvadék nyújtás meg van engedve. Ily esetben a bélyegkötelezettségnek előbb eleget kell tenni.

A külföldi váltó bélyegdíjáról jegyezzük meg még általában:

1. Hogy ha a váltón az összeg nem osztrák értékben van kitéve, az ezen értékre átszámítandó, s az így mutatkozó összeg után rovandó le a bélyegdíj. Nem elég pedig az átszámítást úgy tenni, hogy p. 1 font sterling 10 frt 21 kr., 1 franc 40 kr., 1 mark 50 kr. tévén, a váltó összeg ennyi s ennyit tesz osztrák értékben. Az így kijött összeghez hozzá kell még adni az arany agiót is, s pedig az azon napi árfolyam szerint, melyen a bélyegkötelezettség beállott. Így p. egy 100,000 francról szóló váltó után a bélyeg díj nem 40,000 forinttól számítandó, mert 40,000 forintot az arany pénzben (p. 20 francos Napoleon aranyakban) tesz. Ha azért a bélyegkötelezettség beálltának napján a 20 francos arany 10 forinttal osztrák értékben jegyeztetik — a mi épen 25% agio, — a 100,000 francos váltóra 50,000 o. é. forintnak megfelelő bélyegjegyek ragasztandók.

Az értékfolyam felszámításának egyébiránt csak az oly összegre nézve van helye, mely a 12 hónapnál rövidebb időre kiállított váltónál 18,000 forintot, a hosszabb időre kiállítotttnál pedig 4800 forintot meghalad, miután kisebb összegeknél az agio a bélyegdíjra nézve különbséget nem tesz.

2. Hogy azon megjegyzések, melyeket fentebb a belföldön kiállított váltó bélyegdíjára nézve a. b. c. d. e. f. alatt tettünk, a külföldi váltó bélyegdíjára is állanak azon különbséggel, hogy ez utóbbinál csak az esetben rovandó le a bélyegdíj a II. fokozat szerint, ha a váltóból világosan kitűnik, hogy a fizetési idő 12 hónapot meghalad. Jelestül:

a) A külföldi váltónak is minden hason példányától és minden másolatától lerovandó a bélyegdíj.

b) Akár látra, akár lát után bizonyos idő alatt fizetendő az ily váltó, ha az első esetben fizetés végett, a második esetben pedig elfogadás illetőleg láttamozás végett 12 hónap alatt be nem mutattatik, illetőleg ha a lát után bizonyos időre szóló váltón a kiállítástól a lejáratig terjedő idő 12 hónapot meghalad, a II. fokozat szerinti bélyegdíj jár.

c) Meghosszabbítás esetében, hasonló körülmények között, a külföldi váltó bélyegdíja is az I. vagy a II. fokozat szerint rovandó le.

d) Az esetben ha a már lejárt váltó a kiállítás napjától számított 12 hónap után tovább forgattatik, hasonlóan a II. fokozat bélyegdíja alá esik. Így ha egy Marsseilleben 1876. márczius 1. kiállított, és kelet után 10 hónapra fizetendő váltó, egy budapesti lakosra 1877. február 23. forgattatik s ez azt márczius 3. tovább adja. (mely forgatmánynak mint lejárat utáninak, mint már a föntebbiekből tudjuk, csak köztörvényi ereje van), ő e forgatmánya felébe egy II. fokozat szerinti bélyegjegyet tartozik ragasztani.

e) Az esetben, ha a külföldön kiállított váltó betábláztatik, föltéve, hogy az illető a magyar korona területén ingatlan vagyonnal bir, hasonló körülmények között, a II. fokozat szerinti bélyegdíj rovandó le. Végül

f) Forgatás vagy kezesség esetében, ha a forgatást vagy kezességet az teszi, kinek legelőbb jutott a külföldi váltó a kezeihez, a bélyegdíjat a forgatástól, vagy kezestől, föltéve, hogy a váltó hosszú lejáratú, a II. fokozat szerint tartozik leróni.

II. SZAKASZ.

Váltó ügyben rendszeren előforduló bélyeg díjak.

ELSŐ FEJEZET.

Keresetlevél, Itélet, Feljebbezés.

4. §. 1. *Kereset-levél.* Kereset-levél adatik be a bírósághoz (Budapesten a kereskedelmi és váltó-törvényszék-

hoz, vidéken a törvényszékhez s pedig a kellően meghatalmazott ügyvéd által)

a) midőn a váltóbirtokos azon okok valamelyikénél fogva, melyeket fentebb a 38.§-ban említettünk, az összevet valamelyik megelőzője által biztosítani kívánja, s mely kereset *biztosítási viszkeresetnek* mondatik. A bélyegjegy, melylyel e keresetlevél ellátandó:

ha a váltó összeg 50 forintot meg nem halad, iverként 20 kros

ha pedig az 50 forintnál több, ugyancsak iverként 50 kros

b) midőn a váltóbirtokos a közönséges elfogadó illetőleg kibocsátó ellen intézi követelését. A bélyegjegy erre nézve is 20, illetőleg 50 kr.

c) midőn a váltóbirtokos, fentebb a 40. §-ban említett okból az összeg lefizetését valamelyik megelőzőjétől követeli, s mely kereset *fizetési viszkeresetnek* mondatik. A bélyegjegy itt is 20, illetőleg 50 kr.

d) midőn a váltóbirtokos azon okból, mert az elmarasztalt fél a helyett, hogy őt a kitűzött idő alatt ki-elégítette volna, az első bíróság határozatát feljebbezte, az összeg és járulécai biztosítását kívánja, s mely *biztosítási végrehajtás iránti kérvénynak* mondatik. A bélyegjegy erre nézve is 20, illetőleg 50 kr. E *kérvény* pedig ily formán hangzik:

Tekintetes kir. törvényszék!

A tekintetes kir. törvényszék folyó évi augusztus 4-dik 5326. szám ⁵/. alatt mellékelt ítéletében kimondta volt, hogy Beér József ellenfelem tartozik nekem az ítélet kézbesítésétől számítandó 3 nap alatt 3000 frtot az ítéletben említett járalékokkal együtt, különbeni végrehajtás terhe alatt, lefizetni. Ez ítéletet ellenfelem feljebbezvén, miután ily esetben az új váltó eljárás . . . §. szerint az összeg és járulécai biztosítását kívánni jogom van, kérem a tekintetes törvényszéket:

Méltóztassék ellenfelemnek Szentendrén lévő 300 hektoliter borára az összeírást és birói zárt számomra elrendelni s e végett a szentendrei kir. járásbíróságot azon tudósítás mellett megkeresni, hogy az összeírásnál

és birói zárnál engemet Szentendrén 30. sz. alatt lakó Kardos Imre ügyvéd ur fog képviselni.

Kassa, augusztus 10. 1877.

Kertes Mihály.

e) midőn a váltóbirtokos azon okból, mert az elmarasztalt fél vagy feljebbzéréssel nem élt, vagy ha élt, a másod bíróság az első bíróság határozatát helybe hagyta, vagy esetleg a harmad (legfőbb) bíróság elmarasztalólag ítelt, magát bíróilag kielégítettnek kívánja, s mely beadvány *kielégítési végrehajtás iránti kérvénynek* mondatik. Bélyegjegye ennek is, ha az összeg 50 frtot meg nem halad, 20 kr. ellenkező esetben 50 kr.

E kereset ily formán hangzik:

Tekintetes kir. törvényszék!

A tekintetes kir. törvényszéknek folyó évi augusztus 22-dik 6200. számú s %. alatt csatolt végzésével Beér József ellen a biztosítási végrehajtás számomra elrendeltétvén, ennek következtében a B. alatti melléklet szerint az összeírás megtörtént, s a 300 hektoliter borra, a mint az az összeírásból látszik, igényt senki nem jelentett be. Mivel pedig a tekintetes törvényszéknek C. alatt mellékelt ítéletét, a kir. ítélő tábla, a D. alatti ítéletével helybe hagyta, s ez ítélet kézbesítésétől fogva már 3 nap eltelt a nélkül, hogy ellen felem engemet kielégített volna, s ez esetben a kielégítési végrehajtást kívánni jogom van, kérem a tekintetes törvényszéket:

Méltóztassék a birói zár alá vett 300 hektoliter bornak árverés útján való eladását elrendelni s ennek eszközlése végett a szentendrei kir. járásbírószágot megkeresni, kijelentvén részemről hogy az árverésnél engemet Kardos Imre szentendrei ügyvéd ur fog képviselni.

Kassa, november 10. 1877.

Kertes Mihály.

2. *Ítélet.* Az első bíróság váltóügyben vagy *végzéssel* vagy *ítélettel* határoz; végzéssel a sommás eljárásban, melyben az alperesnek a nélkül, hogy meghallgattatnék, a

keresetbeli összeg és járulékai kifizetése meghagyatik; ítélettel a rendes eljárásban.

Akár végzéssel, akár ítélettel döntsön az első bíróság, annak bélyegdíja :

	frt	kr.
ha az összeg 50 frtot meg nem halad	1	—
ha 50 forintot meghalad, de 200-at nem	2	50
ha 200 forintot meghalad, de 800-at nem	5	—
ha végre 800 forintot meghalad, az összegtől	1%	—

mely aztán mint százalékos illeték nem bélyegjegyekkel, hanem a megtörtént kiszabás után, készpénzben fizetetik le az adóhivatalnál; holott az 1 frtos, 2 frt 50 kros, és 5 frtos ítéletdíj a tárgyalási jegyzőkönyvre ragasztandó bélyegjegyek által rovatik le, a végzési díj pedig (sommás eljárásban) magára a keresetlevél hátára a végzés felébe ragasztandó bélyegjegyek által.

3. Feljebbezés. A feljebbezés bélyegdíja :

	frt	kr
ha a váltóösszeg 50 forintot meg nem halad, az első példány első ívétől	1	—
„ „ „ 2-dik „	—	20
a másod példánytól ívenként	—	20
ha az összeg 50 forintot meghalad, de 200-at nem, az első példány első ívétől	2	50
„ „ „ 2-dik „	—	50
a második példánytól ívenként	—	50
ha az összeg 200 forintot meghalad, de 800-at nem, az első példány első ívétől	5	—
„ „ „ 2-dik stb. ívétől	—	50
a másod példánytól ívenként	—	50
ha végre az összeg 800 forintot meghalad, a végtelenig, az első példány első ívétől	10	—
„ „ „ 2-dik stb. ívétől	—	50
a másod példánytól ívenként	—	50

MÁSODIK FEJEZET.

Egyéb bélyegdíjak.

(betűrendben.)

5. §.

Bizonyítvány, jelestül

a) a postahivatalé arról, hogy bizonyos belföldi megelőző, a ki valamelyik belföldi megelőzője ellen viszkeresetet indit, mely napon kapta a váltó megóvatolásáról való értesítést, s melylyel azt akarja igazolni, hogy az értesítés vétele napjától a viszkereset beadásáig 3 hónap még nem telt el 50 kr.

b) a tőzsde-bizottságé az arany pénznemek, vagy az ezüst pénz, vagy az értékpapírok árfolyamáról, vagy pedig a váltó-árfolyamról 50 kr.

Eskü letételre való jelentkezés, ugy mint a közönséges peres beadvány, t. i. ha a váltóösszeg 50 forintot meg nem halad 20 kr.
ha pedig meghalad 50 kr.

Felzet. Felzetnek neveztetik általában a bírósághoz beadott iratnak azon rövid tartalma, mely a hosszában két rét összehajtott ivnek a hátára szokott iratni. Például föntebb a 4. §-ban levő kielégítési végrehajtás iránti kérvény felzete e volna :

*A kassai tek. törvényszékhez
mint váltóbírósághoz.*

*kielégítési végrehajtás iránti
kérvénye*

*Kertes Mihály kassai lakosnak
(lakik utca . . szám).*

*képviselve N. N. ügyvéd által
(lakik utca . . szám).*

*Beer József kassai lakos ellen
(lakik utca . . szám).*

*az alperes Szentendrén levő
300 hektoliter borának birói ár-
verésen leendő eladatása iránt.*

Az ily felzet azonban külön bélyegdíj alá nem esik, ellenben bélyegdíj-köteles a felzetnek minden másolata, mely hasonlóan csak felzetnek szokott neveztetni, s oly végből mellékeltetik, hogy az illető a kérvény elintézéséről értesíttessék. Így, ha az elfogadónál a váltó fizetés végett annak idejében be nem mutattatik, ő az összegnek a bíróságnál való letételéért folyamodik, s egyúttal e folyamodásához egy puszta felzetet mellékel oly végből, hogy a bíróság őt azon a hozandó végzésről értesítse.

Az ily felzetnek (felzet másolatnak) bélyegdíja:

50 forinton aluli összegnél — 10 kr.

50 forintot meghaladó összegnél — 15 kr.

Jegyzőkönyvek, még pedig:

a) Tárgyalási jegyzőkönyv, az esetben,

ha az összeg 50 forintot meg nem halad, ívenként

20 kr.

ha pedig meghalad, ívenként

50 „

b) Tanuvallomási jegyzőkönyv, úgy mint a tárgyalási jegyzőkönyv.

c) Összeírási vagy más névvel zálogolási jegyzőkönyv, hasonlóan, mint a tárgyalási jegyzőkönyv.

d) Hitletételi jegyzőkönyv, mely fölvétetik, midőn az illető fél az esküt a bíróság előtt leteszi, — úgy mint a tárgyalási jegyzőkönyv.

e) Árverési jegyzőkönyv. Ez kettős illeték alá esik, úgymint állandó és fokozatos illeték alá, jelesen: az esetben, ha a váltóösszeg 50 forintot meg nem halad, az állandó illeték ívenként 12 kros, ellenkező esetben pedig 36 kros bélyegjegy felragasztásával rovandó le, fokozatos illeték fejében pedig mind a két esetben külön még a III. fokozat szerinti díj fizetendő, még pedig nem a váltó összege után, hanem azon összeg után, mely az ingóságok eladásából befolyt.

A III. fokozat tételei pedig ezek:

		bélyegdíj	
		frt	kr.
	10 forintig	—	7
10 forinton felül	20 „	—	13
20 „ „	30 „	—	19
30 „ „	50 „	—	32

				bélyegdíj	
				frt	kr.
50	forinton felül	100	forintig	—	63
100	" "	150	"	—	94
150	" "	200	"	1	25
200	" "	400	"	2	50
400	" "	600	"	3	75
600	" "	800	"	5	—
800	" "	1000	"	6	25
1000	" "	1200	"	7	50
1200	" "	1600	"	10	—
1600	" "	2000	"	12	50
2000	" "	2400	"	15	—
2400	" "	2800	"	17	50
2800	" "	3200	"	20	—
3200	" "	3600	"	22	50
3600	" "	4000	"	25	—

4000 forinton tul pedig minden 200 forint után 1 forint 25 kr. fizetendő, s a 200 forintnál kisebb maradék 200 forintnak számítatik.

Ha pedig az árverés ingatlanra intéztetett, az esetben az árverési jegyzőkönyvre a 12 illetőleg 36 kros bélyegen kívül állandó illeték fejében még 50 kros bélyegjegy ragasztandó, az ingatlan árverési árától azon felül $4\frac{3}{8}\%$, vagyis minden 100 forint 4 frt $37\frac{1}{2}$ kr. készpénzben fizetendő.

Költségjegyzék. Ha a fél követelt perkölségeit nem a keresetlevélben, illetőleg tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalja, hanem külön iratban mutatja ki:

ha a váltóösszeg 50 forintot meg nem halad
 ivenként — 10 kr.
 ellenkező esetben — 15 kr.

Letétel. A váltóösszegnek letételi elfogadása iránti folyamodásnak, a váltóösszegre való tekintet nélkül, bélyegdíja ivenként — 50 kr.

A letétel, mint tudjuk, több okból kérethetik p. hézag miatt; a fizetésre felszólítónak nem kellően törént meghatalmazása miatt stb. Az ily folyamodás egyéb iránt így hangzik:

„Tekintetes kir. törvényszék!

Én alulirott egy folyó évi aug. 1. Tóth János által Veres G. mint rendelvényes részére 300 forintról kibocsátott s a f. é. decz. 1. napján lejárt váltót fogadtam el.

E váltót a mai napon Kári Péter azon felszólítással mutatta be nekem, hogy a 300 forintot neki mint Márton Mihály utolsó forgatmányos meghatalmazottjának fizessem ki. Minthogy azonban Kári ur felhatalmazását igazolni nem tudta, a pénzt neki ki nem fizettem. Ennek folytán azon kéressel járulok:

Méltóztassék a tek. kir. törvényszék a 300 forintot letételkép elfogadni, s ez iránt a . . . adóhivatalt mint letéti pénztárt utasítani, s egyuttal Márton Mihályt (lakik helyben utca . . . szám) a másod példányon, engemet pedig felzetten értesíteni.

Győr, decz. 4. 1877.

Kardos Mihály.“

Megsemmisítés. A megsemmisítési eljárás megindítása iránti folyamodás bélyegdíja, minthogy ennek elintézésére hirdetvény kibocsátása szükséges:

az első ívtől 1 frt — kr.

2-dik stb. ívétől, s a másod példánytól ivenként, ha az összeg, 50 forintot meg nem halad — frt 20 kr.
ha meghalad , ... — frt 50 kr.

Hasonlóan 1 forint bélyegdíj alá esik azon folyamodás is, mely akkor adatik be, midőn a 45 napi határidő alatt a váltó tényleges birtokosa nem jelentkezett.

Melléklet. Értjük ez azon iratot, mely a keresetlevélben foglalt kérelem támogatására szolgál. A melléletek pedig vagy olyanok, melyek már a kellő bélyegjeggyel annak idejében elláttattak, illetőleg a bélyegdíj érték készpénzben lefizettetett; vagy olyanok, melyeket a kellő bélyegjeggyel most kell ellátni. Az előbbiekre már külön bélyegjegy nem szükséges, az utóbbiak pedig

az esetben, ha a váltóösszeg 50 forintot

meg nem halad 10 kros

ellenkező esetben pedig 15 kros
bélyegjeggyel látandók el.

Például fizetési vizskereset esetében, az első példányhoz mellékelt *eredeti* váltóra és *eredeti* óvásra a 10, illetőleg 15 kros bélyegjegy nem szükséges, de szükséges ez a postavevényre, melyet felperes az óvás közléséről a postahivataltól kapott; szükséges a mellékleti bélyegjegy a keresetlevél másod példányához csatolt másolati váltó, másolati óvás és másolati vevényre is stb.

Óvási oklevél. A bélyegjegy különböző a szerint, a mint az óvást bírósági vagy nem bírósági személy veszi ki, jelesenl :

a járásbíróság által kivett óvásé, ha a váltóösszeg 200 forintot meg nem halad	2 for.
200 forintot meghaladó összegnél	3 „
váltó-jegyző vagy pedig közjegyző által kivett óvásé az összegre való tekintet nélkül	1 „

Miután azonban a járásbírószági személynek fáradságáért külön díj nem jár, holott a váltójegyzőnek vagy közjegyzőnek 2 frt 10 kr. külön díj fizetendő, látni való, hogy a járásbírószági személy által kivett óvás a 200 forintot meg nem haladó összegre nézve kevesebbe kerül.

Ügyvédi meghatalmazás. Ennek, a váltóösszegre való tekintet nélkül, bélyegdija mindig . . . — 50 kr.

Vizskereseti számla. Allandó bélyegdija, az összegre való tekintet nélkül 5 kr.

Viszváltó. Ez ugyanazon bélyegdíj alá esik, mely alá az alapváltó, még pedig, minthogy látra szól, mindig az I. fokozat szerinti alá.

Igazságügyminiszteri rendelet

a váltótörvény életbeléptetése és a váltóügyekben követendő eljárás szabályozása tárgyában.

A váltótörvényt tárgyzó 1876. évi XXVII. t. cz. 118. és 119. §§-ban nyert felhatalmazás alapján rendelem a mint következik:

I.

Általános határozatok.

1. §. Az 1876. XXVII. törvénycikkben megállapított váltótörvénykönyv a budapesti és marosvásárhelyi kir. ítélőtáblák egész területén 1877. évi január hó 1. napján lép hatályba.

Ezen naptól kezdve a megjelölt területeken érvényben levő anyagi váltótörvény, s a váltóügyekben való eljárást és végrehajtást szabályozó előbbi törvények és rendeletek, — a mennyiben azoknak egyes intézkedései az 1876. évi XXVII. t. cz. által (vt. 115. és 117. §§.) vagy a jelen rendelet által fenn nem tartattak — hatályon kívül lépnek.

2. §. Azon területeken, melyen a polg. törvénykezési rendtartást tartalmazó 1868. évi LIV. t. cz. hatálylyal bir, a váltóügyekben is ezen törvénycikknek s az ezt módosító későbbi törvényeknek a peres és a végrehajtási eljárást tárgyzó, az új váltótörvény vagy a jelen rendelet által meg nem változtatott intézkedései lesznek alkalmazandók.

3. §. Azon területeken, a melyeken az 1868. évi LIV. törvénycikk nem bir hatálylyal, a váltó-eljárásra utasított ügyekben, a fennálló bírói hatáskör és illetőség fentartása mellett, ezentúl is azon rendeletek és szabályok lesznek alkalmazandók, melyek ezen ügyekre nézve az illető területeken jelenleg vannak hatályban.

A hol mindazonáltal a jelen szakasz rendelkezésénél fogva ezentúl is hatályban maradó előbbi rendeletekben vagy szabályokban az anyagi váltótörvényre történik hivatkozás: ez alatt az 1876. XXVII. t.-cikkben foglalt váltótörvénynek megfelelő szakaszai értendők.

4. §. A váltó-eljárásra tartozó kereset felett első végzés hozatalánál, továbbá váltóperekben az ítélet-hozatalnál, az elsőfoku bíróság egyik szavazó tagjának kereskedelmi ülnöknek kell lennie.

Más végzések hozatalánál is helyesen alakítotttnak tekintendő a váltóügyekben eljáró és ítélő bíróság, ha ebben mint szavazó bíró egy kereskedelmi ülnök vesz részt.

II.

Különös határozatok.

Hatáskör.

5. §. Váltóeljárásra csupán a következő peres és peren kívüli ügyek tartoznak:

1. Váltókeresetek és viszkeresetek, akár fizetésre, akár biztosításra (vt. 25., 26., 27., 28. §§.) intéztessenek.

2. A váltótörvény 87. §. szerinti perbejelentések.

3. A váltótörvény 109. §-a alapján megtartási jog érvényesítésére indítandó keresetek.

4. Váltójegyzők ellen az 1844. évi VI. t.-cz. 5. §-a alapján indítandó kártérítési keresetek.

5. Ügyvédi munkadíjak s költségek megítélése iránti keresetek, ha azok a váltó-eljárásra tartozó ügyekből származnak.

6. Az 5. pontban megjelölt díjak és költségek megállapítása iránt akár a fél, akár az ügyvéd által beadott kérvények elintézése.

7. A váltótörvény által a váltóeljárásra utasított egyéb peren kívüli ügyek, jelesen a váltó-biztosítékok letétele és azok kiadása iránti kérelmek (vt. 25., 28., 40. stb. §§.), elvesztett váltók megsemmisítése (vt. 77. §.) feltéve, hogy a váltó, a bemutatott másolat, vagy a kérvényben megjelölt tartalom szerint, minden lényeges kellékkel el van látva.

A váltóbiróságok hatáskörébe tartozik végre a váltójegyzők óvás-könyvének hitelesítése és vizsgálata is.

6. §. Az előző szakasz szerint a váltóeljárásra nem tartozó kereset vagy kérvény az első bíróság által hivatalból visszaautasítandó még az esetben is, ha ily ügyre nézve a felek a váltóeljárást kötötték volna ki.

Hivatalból utasítandó vissza a váltókereset az esetben is, ha a felmutatott okiratból a váltó lényeges kellékeinek valamelyike hiányzik (vt. 6. és 115. §§.).

Bírói illetőség.

7. §. A váltó fizetési helyére nézve illetékes bíróságnál valamennyi váltókötelezett beperelhet.

A váltókötelezett mindazonáltal, lakhelyének bírósága előtt is beperelhet.

A váltókeresetre illetékes bíróság illetékes lehet a váltó-viszkeresetekre nézve is, a mennyiben a viszkereset a váltókeresettel együtt vagy ez után indítatik meg.

Ugyanezen föltétel alatt illetékes a váltókezesre nézve azon bíróság is, mely előtt azon kötelezett ellen illetékesen indított meg a váltóeljárás, a kiért váltókezeseséget vállalt.

A perbejelentések (vt. 87. §.) ugyanazon bíróságnál nyújtandók be, mely a viszkereset feletti eljárásra illetékes.

8. §. Ha a váltóösszeg akár bírói, akár magán uton ingó záloggal biztosított: azon körülmény, hogy a zálogadó váltóadós később csődbe esett, — a mennyiben a váltóhitelező követelését csupán a zálogból kívánja kielégíttetni — a váltóbiróság illetőségét nem szünteti meg. Ez esetben mindazonáltal a bírói határozatok a csődnyitás napjától kezdve a perügyletnek kézbesítendők.

9. §. Váltójegyzők elleni kártérítési keresetek (5. §. 4. pont) azon

váltóbiróságnál indítandók, melynek területén a váltójegyző az óvás idejében székhellyel birt.

10. §. A váltótörvény 109. § a alapján (5. §. pont) indítandó keresetekre nézve azon bíróság illetékes, melynél a megtartási jogalappául szolgáló váltó bepereltetett; ha pedig ez még meg nem történt, azon bíróság, mely a beperlés esetében azon váltóra nézve illetékes lenne.

A jelen rendelet 8. §-ának intézkedése a megtartási jog érvényesítésére is kiterjed.

11. §. Ügyvédi munkadíjak s költségek megítélésére s megállapítására nézve azon bíróság illetékes, melynél az ügy, a melyből azok felmerültek, folyamatban volt.

12. §. A jelen rendelet 5. §. 7. pontjában felsorolt perenkivüli ügyek illetőségére nézve, a mennyiben a váltótörvény ez iránt nem intézkedik, az eddigi szabályok követendők.

A váltóösszegek a vt. 25., 29., 40. §§. stb. eseteiben a fizetési hely bíróságánál teendők le; a biztosíték visszaadása is a vt. 28. és 29. §§. eseteiben ugyanazon bíróságnál kérelmezendő még akkor is, ha a felek a biztosítás módja s mennyisége iránt magán uton állapodtak meg.

Felperesség, alperesség, képviselőlet.

13. §. A sommás, valamint a rendes keresetekben a keresetlevél irásban és ügyvéd ellenjegyzése mellett kellő számu felszerelt példányban nyújtandó be. A keresetlevél küllapján a következők teendők ki:

- a) a bíróságnak, melyhez intéztetik, neve és székhelye, és a bíróságnak „mint váltóbiróság” megjelölése;
- b) a kereset nemének „sommás” vagy „rendes” kitétele;
- c) a felek vezeték- és keresztnév vagy mellékneve vagy a cég, mely alatt be vannak jegyezve, a felek polgári állása, lakhelye, alperesnek lakása s üzleti helyisége is;
- d) ha a kereset kereskedelmi társaság ellen intéztetik: azon személy neve és lakása, esetleg üzleti helyisége is kiteendő, a ki a kereset elfogadására fel van jogosítva;
- e) a kereseti összeg, s ha ennek tárgyát nem váltóból származó követelés képezné, a kereset tárgyának rövid megjelölése.

A váltókereset első példányához az eredeti váltó, esetleg a megsemmisítési eljárásra vonatkozó eredeti végzés és az ügyvédi megbízás hiteles alakban, a többi példányokhoz pedig egyszerű másolatban melléklendők.

A jelen rendelet 5. §. 3—5. pontjai alapján indítandó kereseteknek az 1868. évi LIV. t. cz. 64. §-ában előírt egyéb kellékekkel is kell birniok.

Az a), c) és d) alatti kellékekkel a perbejelentésnek is kell birnia, és minden példányhoz a váltó, esetleg megsemmisítési végzés, egyszerű másolatban melléklendő.

Ha ezen kellékek bármelyike hiányzik, a kereset illetve perbejelentés, szükség esetében, rövid záros határidő alatti kijavítás végett visszaadandó.

14. §. Ha felperesnek ugyanazon adós ellen több váltón alapuló követelése van: valamennyi egy keresettel perelhető be.

15. §. Beavatkozásnak, viszonkeresetnek és szavatosságnak nincs helye.

16. §. Váltói peres eljárásban mindenik fél, ha maga nem ügyvéd, tartozik magát ügyvéd által képviseltetni.

Ha a fél ügyvéd nélkül jelenik meg a tárgyalásra: meg nem jelentnek tekintendő. A meg nem jelenéssel egyenlőnek tekintetik az is, ha a fél helyett megjelent ügyvéd kellő megbizással nincs ellátva. Ügyvéd ellenjegyzése nélkül benyújtott peres beadvány hivatalból visszautasítandó.

Eljárás.

17. §. Sommás eljárásnak csak minden lényeges kellékekkel bíró váltó alapján, s az esetben van helye, ha a váltó ellen aggály nem mutatkozik, s a kereseti követelés s járulékeinak megállapításához szük-séges minden okirat (váltó, esetleg óvás, árfolyamjegyzék stb.) eredeti-ben felmutattatik, és ha a kereseti jog elévültnek nem mutatkozik.

18. §. Az előző szakasznak megfelelő sommás kereset vagy visz-kereset alapján a bíróság végzésileg meghagyja alperesnek, hogy a vég-zésben számszerint kiteendő váltótartozást járulékaival, ugyszintén a meghatározott perköltséget, három nap alatt, végrehajtás terhe mellett felperesnek fizesse meg; vagy pedig netáni kifogásait ugyanannyi idő alatt a váltóbírósághoz adja be.

Ha pedig a sommás viszkereset a váltótörvény 25. és 29. §§. eseteiben biztosításra intéztetik, ha az eredeti óvás is felmutattatik, a váltótörvény 29. §-a esetében pedig az ott érintett tények valamelyike is hiteles okirattal igazoltatik: a bíróság szintén végrehajtás terhe mel-lett meghagyja alperesnek, hogy a váltó-összeget járulékaival a fen-tebbi idő alatt bírói kézbe tegye le, a meghatározandó perköltséget pe-dig felperesnek fizesse meg, vagy kifogásait ugyanannyi idő alatt adja be.

A sommás végzés a kereset első példányával s eredeti mellé-leteivel együtt felperes ügyvédjének, a másodpéldány pedig alperesnek, s ha több alperes volna, mindegyiknek egy példány kézbesítendő.

A sommás végzés nem indokolandó.

19. §. A kifogások az ellenbeszéd minden kellékeivel s ügyvédi ellenjegyzéssel ellátva, a per bírójánál teljesen felszerelt két példány-ban nyújtandók be; az első példányhoz az ügyvédi megbízás is eredet-ben vagy hiteles másolatban csatolandó.

Ha az alperesi ügyvéd nem lakik a bíróság székhelyén: a tárgya-lásra idéző, s a további határozatok elfogadására a bíróság székhelyén lakó megbízottat tartozik kijelölni; ha pedig ezt elmulasztja: a mul-lasztó fél költségére s veszélyére hivatalból gondnok rendelendő, s a határozatok ennek kézbesítendőek.

Ha a bíróság székhelyén kívül lakó alperes kifogásait kellő időben postára adja: a szállításra szükséges rendes idő a kitűzött ha-táridőbe nem számítatik.

20. §. Ha a bíróság a sommás eljárásnak helyét nem találja, vagy ha a keresetben rendes eljárás kéretik, ugy szintén ha kellő időben kifogások adatnak be: a pernek a váltóeljárás szerinti rendes tár-gyalásra határnap tűzendő, melyre a felek a kereset, illetve a kifogá-sok példányain oly hozzáadással idézendők, hogy a kitűzött határnapon meghatalmazott ügyvédjeik által az 1868. évi LIV. t. cz. 111. §-ában meghatározott következmények terhe alatt jelenjenek meg.

Első esetben felperes a sommás végzés megtagadásának indokai-ról is értesítendő.

21. §. Ha a sommás végzés több alperes ellen szól, a kifogások feletti tárgyalásra csak akkor tűzendő határnap, ha kifogásait vala-mennyi alperes beadta, vagy ha azok benyújtására a határidő valamen-nyi alperesre nézve már lejárt.

Valamennyi kifogás felett egy jegyzőkönyv veendő fel.

22. §. A tárgyalásra rövid, mindazonáltal oly időre tűzendő ki a határnap, hogy a bíróság székhelyén lakó alperesnek az idézés vétele és a tárgyalási nap között legalább 24 órai, a bíróság székhelyén kívül lakó alperesnek pedig a megjelenésre elegendő idő maradjon.

Hirlapi idézés esetében a tárgyalási határnap a hirdetménynek harmadszori megjelenésétől számított 15 napnál rövidebb nem lehet.

23. §. A rendes tárgyalásnál az 1868. LIV. t. cz. 144—150. §§-ban szabályozott jegyzőkönyvi eljárás követendő.

A sommás végzés folytán beadott kifogások fölötti tárgyalás két nap alatt befejezendő.

Ha több alperes külön képviselő által jelenik meg: ezek mindegyike — az ellenbeszédnek és a viszonzulásznak jegyzőkönyvbe ígatására — 24 órai időt vehet igénybe.

A kifogások első példánya mellékleteivel szintén a jegyzőkönyvhöz csatoltatik.

24. §. A jelen rendelet 5. §. 1. pontja alapján indítandó perekben halasztásnak csak a felek beleegyezésével, s legfeljebb 8 napra van helye; ez esetben az 1868. LIV. t.-cz. 151. §-ban meghatározott eljárás követendő.

A jelen rendelet 39. §. esetében, úgy szintén az 5. §. 3—5. pontban elősorolt perekben, az illetők indokolt kérelmére, a tárgyalási határnap hosszabb időre tűzhető ki.

25. §. A bírói illetőség elleni kifogás sommás eljárás eseteiben a végzés elleni kifogásokban, rendes eljárás eseteiben pedig az ellenbeszédben terjesztendő elő, s az ügy érdemével együtt tárgyalandó s eldöntendő.

Ha a bíróság magát illetéktelennek találja: e felett az ügy érdemének érintése nélkül végzésileg határoz.

26. §. Az 1868. évi LIV. t. cz. 112. §-ának intézkedése a meg nem jelent pertársakra nézve csak az esetben alkalmazandó: ha az ügy nem tartozik a váltóbíróság hatóságához; ugyancsak az esetben is, ha a megjelent alperes által oly kifogás hozatik fel, mely a kötelezettséget valamennyi alperesre nézve megszünteti.

Az idézett t. cz. 113. §-a esetében pertárnok az iratokat haladéktalanul bemutatja.

Ily esetben a tárgyalás újabb elrendelését, s e végett új határnap kitűzését bármelyik fél kérheti.

Bizonyítás.

27. §. Közös okirat előterjesztése az ellenfél beleegyezése nélkül el nem rendelhető.

28. §. Váltóperben alperesi kifogások tanuk általi bizonyításának csak az esetben van helye: ha a tanu a bíróság székhelyén van; vagy ha az ily bizonyítékot ajánló fél a máshol lakó tanut, legfeljebb tizenötöd napra kitűzendő határnapon, az eljáró bíróság elé állítja.

29. §. Főeskü általi bizonyításnak váltóperben csak a felek beleegyezésével van helye.

Kivétetik az okirat valódiságának bizonyítása, mire nézve az 1868. LIV. t. cz. 172. §-a alkalmazandó.

Felfedező eskünek váltóeljárásban nincs helye.

30. §. Az eskü letételére azon naptól számítandó három nap alatt kell jelentkezni, melyen az ítélet az esküvel bizonyító fél részére jogerejűvé vált.

Ezen szabály a gondnok által képviselt félre is kiterjed. A gondnok kérelmére mindazonáltal, gondnokoltja lakásának kinyomozása céljából, szükség esetében, a bíróság 30 napig terjedhető halasztást engedhet.

31. §. Az aláírások összehasonlítására szükséges szakértőket, megfelelő számban, a törvényszék székhelyén levő kereskedelmi és iparkamara, s a hol ilyen nincs, a kereskedői testület javaslata alapján a törvényszék elnöke nevezi ki s esketi fel.

Ha sem ipar- és kereskedelmi kamara, sem kereskedelmi testület nem létezik a törvényszék székhelyén, az elnök a helyben levő kiválóbb kereskedők vagy szakértelemmel bíró, teljesen megbízható személyek közül nevez ki szakértőket.

Aláírások összehasonlítására az elnök által kinevezetteken kívül más szakértők nem alkalmazhatók.

Ha az állandó szakértők alkalmazása ez utóbbi módon sem lenne lehetséges az aláírások összehasonlítása végetti szemle eszközzésére, mindenik esetben a budapesti kir. ítélőtábla területén a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék, a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla területén pedig a kolozsvári kir. törvényszék lesz megkeresendő.

32. §. A tanúk és szakértők vallomásai feletti észrevételek megtétele iránt külön tárgyalásnak nincs helye.

Joguk van mindazonáltal az illető feleknek a szemlére s annak eredményére vonatkozó észrevételeket, a szemléről felvett jegyzőkönyv berekesztése előtt, ebbe igtatni.

Bírói határozatok.

33. §. Rendes eljárás szerint lefolyt perekben az ügy érdeme mindig ítélet által döntetik el.

A marasztaló ítéletben, valamint a sommás végzésben (18. §.) ki-teendő a váltó kiállítás helye, ideje, összege és a marasztalt fél neve és kötelezettségi minősége (elfogadó, kibocsátó, forgató stb.) is.

A kötelezettség teljesítésére három napi határidő tűzendő.

Ezen határidő, hírlapi idézés esetében, a sommás végzést tartalmazó hirdetménynek harmadszori megjelenését, ha pedig a sommás végzés a gondnoknak később kézbesítettett: a kézbesítést követő napon veszi kezdetét.

34. §. Ha a sommás eljárásra alkalmas váltó alapján rendes tárgyalás kéretett: felperes részére a tárgyalás által felmerült költség s ügyvédi munkadíj meg nem állapítható.

Ha a per érdemében egészen vagy részben vesztes fél a perköltségben nem marasztaltatik, ez külön indokolandó.

A felebbviteli költséget és munkadíjat az illető felsőbb bíróság állapítja meg.

35. §. A bírói határozatokba vagy azok kiadmányaiba becsúszott tollhibák, szükség esetében, a feleknek meghallgatása után igazítandók ki.

A kiigazítás a fél által az első bíróságnál beadandó kérelem folytán azon első vagy felebbviteli bíróság által eszközzendő, melynek határozatába a hiba becsúszott.

Ha az alsó bíróságok a felettes bíróság határozatában vesznek ily hibát észre: az összes ügyiratokat minden további intézkedés mellőzésevel, a hiba kiigazítása végett, az illető felsőbb bírósághoz közvetlenül felterjesztik.

A felterjesztés és kiigazítás soron kívül eszközendő.

A bírói határozatok kézbesítése.

36. §. A határozatok kézbesítés útján közöltetnek; a kézbesítések-nél az 1868. évi LIV. t. cz. 259—273. §§. következő eltérésekkel követendők.

A 265. §. esetében, ha a honn nem talált alperesnek nyílt üzlete van: kifüggesztésnek csak akkor van helye, ha alperes üzleti helyiségében nem találhatott. A kifüggesztés ez esetben is alperes lakásán eszközözlendő s erről az üzletbeliek is értesítendők.

Ha a honn nem talált alperesnek nincs háznépe, sem nyílt üzleti helyisége: a kézbesítendő ügydarab jelentés mellett a bíróságnak viszsza-mutatandó, s ha alperes holléte nem tudatik, részére ügygondnok rendelendő. Ez esetben a kézbesítés a hírlapi idézés mellőzésével az ügygondnok kezeihez eszközözlendő.

Ugyanezen eljárás követendő az esetben is, ha a köllőleg meg-idézett fél lakását a per folyama alatt megváltoztatta, s újabb lakását a bíróságnak be nem jelentette.

37. §. A 268. § a) pontjában érintett helyhatósági bizonyítványt a vt. 102. §. második bekezdése értelmében kivett óvás is pótolhatja. Ha az iránt forogna fenn veszély, hogy időközben a kereseti jog, habár csak egy kötelezettre nézve is, megszűnik: a helyhatósági bizonyítvány a tárgyalás alkalmával pótlólag is bemutatatható.

Az ügygondnokot a reá bizott perre vonatkozólag mindazon jogok és kötelezettségek illetik, melyek a fél által meghatalmazott ügyvédre nézve megállapítvák. Ha mindazonáltal az ügygondnok gondnokoltjának aláírását tagadná: tartozik egyszersmind a tagadásának alapját képező adatokat és körülményeket előadni.

38. §. Az 1868. LIV. t. cz. 270. §. szerinti eljárás váltói úton az érdemleges határozat jogerőre emelkedésétől számítandó három év alatt indítható meg.

39. §. A kereset kézbesítése előtt meghalt váltókötelezett helyett annak örökösei idézendők meg.

Ha az örökösök ismeretlenek vagy tartózkodásuk helye nem tudatik, a távollévőkre nézve megállapított eljárás követendő.

Azon körülmény mindazonáltal, hogy az örökösök ismeretlenek, vagy hollétük nem tudatik, szintén helyhatósági vagy az örökösségi ügyben eljáró bíróság bizonyítványával igazolandó. Ha ezt felperes azonnal teljesíteni képes nem volna: kérelmére a tárgyalás elnapolásának lesz helye. (24. §.).

Az ország azon részeiben, melyekben az osztr. ált. polg. törvény-könyv van hatályban, az ennek 811. §-ában foglalt határozvány a jelen rendelkezés által nem érintetik.

A kereset kézbesítésére nézve előirt szabályok megfelelőleg a perbejelentés kézbesítésénél is követendők.

Felebbvitel, felebbezés és semmiségi panasz.

40. §. A felebbvitelnek az 1868. LIV. t. cz. 275. §-ában meghatározott nevei a váltóeljárásra nézve is fentartatnak.

Az említett törvény hatodik czíme I—III. fejezetének a felebbvitel körüli intézkedései mindazonáltal a következő szakaszokban meghatározott eltérésekkel lesznek alkalmazandók.

41. §. Minden felebbviteli beadvány rendszerint három nap alatt nyújtandó be.

A kivétel jelen rendelet végrehajtási eljárásában van megállapítva. Ha ugyanazon határozat ellen felebbezés és semmiségi panasz használtatik, mindkét orvoslát egy beadványba foglalandó; azon körülmények mindazonáltal, melyekre a semmiségi panasz alapittatik, tüzetesen megjelölendők.

A felebbezés hatálya a nem felebbező pertársakra csak a jelen rendelet 26. §-ában meghatározott korlátok közt terjed ki.

Távirat általi felebbvitel be nem adottnak tekintetik.

42. §. Az 1868. LIV. t.-czikkben, ugyszintén az 1874. XVI. t.-cz. 4. §-ában és a jelen rendeletben külön kijelölt végzéseken felül, felebbvitelnek a következő végzések ellen sincs helye, és ha beadatik, az az első foku bíróság által hivatalból visszautasítandó u. m.:

1. Sommás eljárás útján hozott fizetési meghagyás ellen.

2. Tárgyalást rendelő végzés ellen az esetben is, ha a sommás eljárás iránti kérelem elmellőztetett, vagy megtagadtatott.

3. A beadvány külső kellékeinek kiegészítését, vagy a beadványban hivatkozott mellékletek pótlását rendelő végzés ellen.

4. Az igazolásnak helyt adó végzés ellen.

5. Oly végzés ellen, melylyel halasztás, végirat és ellenvégira beadása megengedtetik.

6. Tanuk vagy szakértők kihallgatását elrendelő végzés ellen.

7. A fentebb 5. és 6. pont alatt elősorolt intézkedéseket megtagadó végzés ellen.

8. A tárgyalás kiegészítését és újabb ítélet hozatalát rendelő felsőbb bírósági végzés ellen. (1868. LIV. t. cz. 108. §.).

Az 1868. LIV. t. cz. 296. §-ának rendelkezése az 1., 2., 3., 4., 5., 8. pont alatti esetekre nem alkalmazható.

43. §. Azon esetekben, melyekben a felebbvitel, illetőleg a felebbezés a jelen rendelet határozott intézkedése által nem záratik ki, vagy melyek a következő szakasz szerint semmiségi panasz tárgyát nem képezik, úgy szintén az igazolást megtagadó végzés ellen, felebbezésnek van helye.

Az első bíróság végzését helybenhagyó másodbírósági végzés ellen mindazonáltal további felebbezés nem engedtetik meg. (1868. LIV. 295. §.).

44. §. Semmiségi parasztnak van helye:

- a) ha az ügy váltóbíróság hatóságához nem tartozik (5. §.);
- b) az 1868. LIV. t.-cz. 297. §. 4., 5., 8., 9., 14. és 15. pontjaiban felsorolt esetekben;
- c) ha a per folyamában oly lényeges eljárási szabályok hagyattak figyelmen kívül, hogy ennek következtében alapos véghatározat hozatala lehetlenné vált;
- d) ha oly határozat elleni felebbvitel, mely ellen a perorvoslát nincs kizárva, vagy ha oly beadvány, melynek beadása határidőhöz van kötve, a benyújtási időnek helytelen kiszámítása miatt utasított vissza.

45. §. A felebbviteli bírói hatóságot a semmiségi panaszok felett is első sorban rendszerint a kir. ítélő táblák, másod és utolsó fokban pedig a kir. Curia mint legfőbb ítélőszék gyakorolják.

Mennyiben van ettől a végrehajtásra vonatkozólag eltérésnek helye, az ez iránti intézkedések a jelen rendeletnek a végrehajtási eljárást szabályozó részében foglaltatvák. (90. §.).

46. §. Ha a másodbíróság az 1868. LIV. t.-cz. 297. §. 4., 5., 8. és 9. pontjai valamelyikére, vagy a jelen rendelet 44. §. d) pontjaira aalpitott semmiségi panaszt elveti: az ily határozat ellen további semmi-

ségi panasznak még akkor sincs helye, ha a nevezett bíróság az idézett t.-cz. 303 §., illetve 1870. XIV. t.-cz. 3. §-át alkalmazandónak találta volna.

Nincs helye a további semmiségi panasznak, ha a kir. ítélőtábla az első foku bíróság határozatát a 297. §. 9. pontja alapján semmisítette meg.

47. §. A jelen rendelet 44. §. a) pontja, úgy szintén az 1868. LIV. t.-cz. 297. §. 14. és 15. pontjai alatt elősorolt esetek a felebbviteli bíróságok által hivatalból figyelembe veendő semmiségi eseteket képeznek.

Igazolás.

48. §. Igazolással élhet azon fél, a ki oly ténykörményt igazol, mely valószínűvé teszi, hogy önvétke nélkül vagy ügyvédének mulasztásából

1) nem jelent meg a tárgyalásra, vagy az eskületételre; vagy pedig
2) a sommás végzés elleni kifogásait, felebbezési vagy eskületételre jelentkező beadványát a jelen rendeletben meghatározott időben hasonló okból nem adta be

49. §. Az igazolási kérelem a 48. §. 1. pontjának eseteiben azon napot, melyen a mulasztás következményeit kimondó bírói határozat kézbesítettett, követő 3 nap alatt, — a 2. pont esetében pedig az elmulasztott határidőt követő naptól számítandó 15 nap alatt, két teljesen felszerelt példányban, s ha több ellenfél van, a megfelelő számú felzetekkel ellátva nyújtandó be.

A kérvény másod példánya, tárgyalás kitűzése esetében, az első helyen megnevezett ellenfélnek kézbesítendő.

50. §. A kellő időben beadott igazolás folytán rövid időre kitűzendő tárgyalás, minden halasztás kizárásával, az első határnapon befejezendő, s a bíróság által haladéktalanul elintézendő.

Az 1868. LIV. t.-cz. 313. §-a azon esetekben is, melyekben az igazolás a jelen rendelettel ki van zárva (53., 81., 84—87. §§.), úgy szintén a jelen rendelet 55. §-a megfelelőleg az igazolásnál is alkalmazandó.

Az igazolásra kitűzött tárgyalási határnap elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

51. §. Ha a bíróság az igazolásnak helyt ad, az igazoltnak kimondott mulasztás folytán netán meghozott határozatot hatályon kívül helyezi, egyszerűs mind az elmulasztott tárgyalás megtartására újabb határnapot, az elmulasztott beadvány benyújtására pedig három napi határidőt tűz ki.

Az igazolási eljárásban felmerült költségeket az igazolást kérelmező viseli, még az esetben is, ha az igazolásnak hely adatott.

Ha az ügyvéd mulasztása miatt kéri az igazolást, ez is megidézendő, s ha mulasztása kiderül, az igazolási költségekben mindkét fél részére 3 lesz elmarasztalendő.

Az ügyvéd meg nem jelenése: mulasztása beismerésének tekintendő. A költségekben való elmarasztalás a netán okozott kárnak megterítési kötelezettségét s a fegyelmi eljárást nem zárja ki.

52. §. Az igazolás, az ez iránti kérvény benyújtása előtt már meghozott és kézbesített határozatnak végrehajtását nem gátolja ugyan, azonban az igazolási kérvénynek — s ha az igazolásnak hely adatott, — a pernek jogérvényes eldöntéseig, az árverésen vagy egyébképp befolyt pénz ki nem adható, valamint a végrehajtásilag lefoglalt köve-

telés át nem ruházható. Az igazolásnak helyt adó végzés a végrehajtásnak a biztosításon túl terjedő folytatását megakadályozza.

Ha a tárgyalási határnap elmulasztása miatti igazolási kérvény beadásakor az elmulasztott tárgyalás iránt még nem hozatott határozat; ennek hozatala, — ha pedig a határozat már meghozatott, de még nem kézbesített: ennek kézbesítése az igazolási kérvény jogérvényes eldöntéseig felfüggesztetik ugyan, azonban az ellenfél kérelmére a biztosítás elrendelendő.

53. §. Végirat és ellenvégirat beiktatására kitűzött határnap — vagy egyéb oly határidők és határnapok — mulasztása miatt, melyekhez különös joghátrány kötve nincsen, jelesen eskü kivételnél, tanuk vagy szakértők kihallgatásánál való jelenlét elmulasztása stb. igazolásnak nincs helye.

Perújítás.

54. §. Perújításnak csak oly bizonyíték alapján van helye, mely akár magában véve, akár az alapperben előadott tényekkel és bizonyítékokkal kapcsolatosan, lényegileg a per tárgyra vonatkozik, és ha kimutattatik, hogy az új bizonyíték az alapperben nem használtathatott.

Az alapperben az ellenfélnek esküje által bizonyított tény valótlanságának bebizonyítására irányzott perújításnak csak akkor lehet helye: ha a letett eskü a büntető bíróság által hamisnak mondatott ki; vagy ha az 1868. évi LIV. t.-cz 322. §. esete forog fenn.

Az eskü le nem tétele esetében is megújítható a per annak ellenfele által, a kinek részére az megítéltetett, ha az újító fél más bizonyítékot hoz fel, s ha ellenfelének esküjét letettnek elfogadja.

Az 1868. LIV. t.-cz. 323. §-a ez esetben is hatálylyal bír.

Újított perekben a jelen rendelet 28. §-a nem alkalmazandó.

55. §. Az alapperben jóhiszeműleg eljáró nyertes fél ellen, ha ezen per folyama alatt harmadik személyek elleni váltójogi igényei elévülés folytán elenyésztek, vagy idő rövidsége miatt többé nem érvényesíthetők: perújításnak nincs helye.

56. §. A perújítási kereset az alapperbeli ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó három év alatt adható be.

III.

A végrehajtási eljárásról általában.

A) Biztosítás.

57. §. Biztosítási végrehajtásnak a per folyama alatt helye van:

1. ha valószínűvé tétetik, hogy a beperelt váltókövetelés azon idő alatt is, míg véghatározat hozatik, veszélyeztetve van;

2. ha alperes a váltó aláírását beismeri, de oly kifogást hoz elő, mely miatt az ügyben végítélet nyomban nem hozathatik;

3. ha alperes a váltón levő aláírás valódiságát tagadja, de a neki az iránt ajánlott esküt, hogy az aláírás tudta és meggyőződése szerint hamis, vagy nem fogadja el, vagy annak letétele iránt épen nem, vagy határozottan nem nyilatkozik (1868. LIV. t.-cz. 233. 234. §§.)

4. az igazolásnak a jelen rendelet 52. §-ában érintett esetében.

Véghatározat után pedig helye van a biztosításnak:

a) ha a biztosítást vagy fizetést rendelő sommás végzés ellen előző időben kifogások adtak be;

b) ha biztosítási vagy fizetési feltétlen kötelezettséget tartalmazó első vagy másodbírósági ítélet ellen a marasztalt fél részéről kellő időben felelbbvitel használatik;

c) váltóbíróságok előtt kötött egyezség alapján, ha a kötelezettség teljesítésének ideje még be nem következett, és a biztosításhoz való jog az egyezségben fentartatott.

58. §. A biztosítási végrehajtás úgy ingó, valamint ingatlan vagyponra elrendelhető.

Ha a felek között az íránt, vajjon a foganatosított végrehajtás folytán szerzett biztosíték akár magában véve, akár a netán már elébb adottal a követelés és járulékaínak fedezésére elégséges, vita merül fel: e fölött a biztosítást foganatosító bíróság, szűkség esetében, a feleknek meghallgatása után, minden jogorvoslat kizárásával határoz.

59. §. A biztosítási kérvények felszerelésére, a lefoglalt ingók összeírására, becslésére és őrzésére, a telekkönyvezett ingatlanoknak a biztosítási zálogjognak előjegyzésére, azok tartozékainak, valamint a nem telekkönyvezett ingatlanoknak összeírására, a közpénztárból járó követelések lefoglalására stb.-re nézve, a kielégítési végrehajtásnál előírt szabályok megfelelő értelemben alkalmazandók.

60. §. A biztosítás foganatosításáról felvett jegyzőkönyv a kiküldő bíróságnak bemutatandó, mely azt a kiküldöttnek eljárása ellen netán beadott előterjesztés alapján (89. §.), vagy ha előterjesztés nem adatott, hivatalból megvizsgálja, a felmerült hiányokat kipótoltatja, az eljárási költségeket megállapítja és a foglalás természetéből kifolyó intézkedéseket megteszi. Minderről az érdeklettek végzésileg értesítendők (74. §.).

Ha a biztosítási végrehajtás megkeresés folytán foganatosított, a foglalásról felvett jegyzőkönyv hivatalos másolata a foganatosítás felett hozott végzéssel együtt a megkereső bíróságnak megküldendő. (65. §.).

61. §. Biztosítási végrehajtás esetében az igénylők jelentkezésére sem hirdetmény, sem felhívás nem bocsátatik ki. Fölülfoglalás esetében mindazonáltal a 76. §-nak erre vonatkozó rendelkezései követendők.

Azon esetben, melyben az 1868. LIV. t. cz. 343. §-a szerint az árverésnek is helye van: ezt — a mennyiben lehetséges — a felek, szűkség esetében pedig a szakértők meghallgatása után a biztosítási végrehajtást foganatosító bíróság rendeli el. Ezen végzés ellen perorvoslatnak nincs helye.

Az árverés megtartására kitűzött határnap, valamint az árverésnek helye és ideje, az árverezendő dolgok rövid megjelölése mellett, ezen esetben is, mindazonáltal a viszonyoknak és a sürgősségnek megfelelő módokat szerint, nyilvános hirdetmény által közzéteendők.

Az 1868. LIV. t. cz. 344. §-a váltóeljárásra utasított ügyekben nem alkalmazható, mindazonáltal az alaptalanul kieszközölt végrehajtás által okozott költség s netáni kár megtérítése köztörvényi uton követelhető.

62. §. Ha a biztosítási végrehajtás alapját képező sommás végzés a kifogások felett hozott ítélettel hatályon kívül helyeztetik, vagy ha az ítélet a felelbbviteli bíróság által megváltoztatik, avagy feloldatik, és további eljárás rendeltetik: a foganatosított biztosítás mindaddig érvényben marad, míg a felmentő ítélet jogerőre nem emelkedik, vagy végrehajthatóvá nem válik. (63. §. 2. pont.).

B) Kielégítés.

63. §. Kielégítési végrehajtásnak van helye:

1. ha a fizetésre szóló sommás végzés ellen a kitűzött időben kifogások nem adtak be;

2. ha a fizetésre kötelező ítélet ellen a jelen rendeletben meghatározott időben felebbvitel nem adatott be, vagy ha a feltétlen fizetésre kötelező e. b. ítéletet a másodbírótság helybenhagyta. A helybenhagyással egyenlőnek tekintetik az is, ha a másodbírótság a felebbező javára változtatta meg az első bírótság ítéletét, azonban csak a másodbírósiságilag is feltétlenül megítélt összegre nézve;

3. a fizetésre kötelező ítéletnek nem felebbezett pontjaira nézve;

4. ha alperes a kifogásoktól, vagy a felebbvivő a felebbviteltől eláll;

5. harmadbírósisági ítélet alapján;

6. váltóbírótság előtt kötött egyezség alapján.

Kielégítési végrehajtásnak van helye a fentebbi feltételek mellett a váltóbiztosítást rendelő határozat alapján is (18. §. 2. p.), mindazonáltal az ily végrehajtásból befolyandó készpénz, a váltóösszeg s járulékaik erejéig, letétbe helyezendő, s ott tartandó mindaddig, míg a fizetést rendelő határozat jogérvényre nem emelkedett. Az ily határozat alapján foganatósított árverésen a végrehajtató az 1868. LIV. t. cz. 407. §-án alapuló jogot nem gyakorolhatja.

64. §. A kielégítési végrehajtás a per bíróságánál kérelmezendő akkor is, ha az a biztosításilag már lefoglalt tárgyakra kéretik.

Váltóperekben a végrehajtási kérvény első példányához az eredeti váltó is melléklendő; ha pedig az eredeti váltó azon bíróság iratai közt léteznék, melynél a végrehajtás elrendelése kéretik: ezen körülmény a kérvényben megemlítendő.

Ha a végrehajtás oly ingatlanokra kéretik elrendeltetni, melyekre a zálogjog a követelésre nézve előjegyeztetett vagy bekebeleztetett, ezen körülmény a végrehajtási kérvényben az illető végzésre való hivatkozással megemlítendő.

Azon határozatnak jogerőre emelkedését, melynek alapján a végrehajtás kéretik, a bíró hivatalból tartozik kinyomozni.

65. §. Ha a kilégítési végrehajtás oly ingókra rendeltetik el, melyek biztosításilag már lefoglaltattak, a kiküldött utasítandó, illetőleg a 60. §. 2. pontjának esetében a bírótság megkeresendő, hogy a lefoglalt ingók újabb összeírásának mellőzésével, az 1868. LIV. t. cz. 464. és következő §§-ban, illetőleg a jelen rendelet 77. §-ban szabályozott eljárást kövesse, s ennek eredményéhez képest az árverést foganatósítsa.

Ha pedig a kielégítés a marasztalt félnek közpénztárból járó, a törvény által (1876. XXXI. t. cz.) a foglalás alól ki nem vett pénzeire rendeltetik el: az illető pénztár a biztosítási lefoglalás alapján visszatartott pénzeknek kiszolgáltatására utasítandó. Ezen végzés a pénztár felettes hatóságának mindazonáltal csak akkor küldendő meg, ha az jogerőre emelkedett.

66. §. Ha a végrehajtás Horvát-Szlavonországok vagy az osztrák-magyar monarchia másik államának területén, vagy pedig külföldön foganatósítandó: a végrehajtást elrendelő végzésen kívül minden további intézkedés és eljárás, a végrehajtást foganatósító bírótság által az ennek területén hatályban levő törvények szerint rendeltetik el és eszközöltetik.

67. §. Folytatólagos végrehajtásnak az 1868. LIV. t. czikkben meghatározott eseteken kívül következő esetekben van helye:

1. ha végrehajtató kimutatja, hogy követelése a korábbi foglalás alkalmával végrehajtás alá vett dolgok által nincs fedezve;

2. ha a lefoglalt ingó dolgokra a törvényes időben tulajdoni vagy a befolyandó vételárra elsőbbségi igények támasztatnak;

3. ha a lefoglalt dolgok az 1868. LIV. t. cz. 297. §. 20. pontjában említett oknál fogva az összeírásból törültnetni kéretnek.

68. §. Ha a folytatólag lefoglalandó ingó dolgok a végrehajtást fogantatosító bíróság területén vannak, a végrehajtás folytatását rendszerint ezen bíróság rendeli el.

Ha azonban a vételár elégtelensége forog fenn, s az árverési eljárásról a jelentés még nem adatott be: a bírósági kiküldött köteles az 1868. LIV. t. cz. 412. §-ának első bekezdése értelmében eljárni.

Minden egyéb esetben, valamint az 1868. LIV. t. cz. 378. §. esetében is (86. §.) a folytatólagos végrehajtás a per bíróságánál kérelmezendő, és ez által rendelendő el.

A folytatólagos végrehajtási kérvény ugyanannyi példányban s akkép felszerelve nyújtandó be, mint az első végrehajtási kérvény, s abban a folytatólagos végrehajtáshoz való jog irományszerűleg igazolandó.

69. §. A jelen rendelet 67. §. 1. pontjának esetében jogosítva van a bíróság a folytatólagos végrehajtással járó költségeket a körülményekhez képest a végrehajtást szenvedőnek terhére megállapítani, vagy azokat megszüntetni.

Az idézett szakasz többi pontjainak esetében, a folytatólagos végrehajtás költségeit mindenkor a végrehajtást szenvedő viseli.

70. §. Ha a végrehajtás ingókra és ingatlanokra kértetik: az mindezekre elrendelendő, és a végrehajtási eljárás vagy együtt, vagy külön fogantatosítható. Az ingatlanon végrehajtásánál kivétel nélkül az 1868. LIV. törvényczikknek ide vonatkozó rendelkezései követendők.

Az ingókra elrendelt végrehajtás fogantatosítása végett, ha az a per bíróságának székhelyén kívül eszközölendő: e végre a jelen §. előbbi pontjában meghatározott esetben is az illetékes járásbíróság keresendő meg. A per bírósága saját kiküldöttje által csak az esetben fogantatosíthatja a székhelyén kívül levő ingókra a végrehajtást, ha azok saját területén léteznek, és a végrehajtásnak ekképi fogantatosítása kevesebb költségbe kerül, mint ha az a székhelyén kívül levő járásbíróság kiküldöttje által fogantatosíthatnák.

Az ingatlanra elrendelt végrehajtás fogantatosítása végett mindig az illető telekkönyvi hatósággal felruházott bíróság keresendő meg.

71. §. Ha oly tárgyak foglaltatnak le, melyek a birói kiküldött által az 1868. évi LIV. t. cz. 400. §-a szerint birói letétbe helyezendők: a végrehajtató fél kívánhatja, hogy a kiküldött a letételt az ő jelenlétében teljesítse.

72. §. Ha a foglalás a bíróság székhelyén vagy ennek közelében fogantatosíttatik, a birói kiküldött az ingók becslésére, a mennyiben állandóan alkalmazott s felesketett bírósági becsisők vannak, rendszerint ezeket alkalmazza. (1868. LIV. t. cz. 363. §.).

73. §. A végrehajtási jegyzőkönyvbe az 1868. évi LIV. t. czikk 365. §-ban felsoroltakon kívül még a következők veendőek be:

- a végrehajtást rendelő bíróság megnevezése, a végzésnek száma és éve; ha megkeresés folytán történik az eljárás, a kiküldött bíróságnak is megnevezése és végzésének száma;
- a végrehajtás fogantatosításának éve s napja, továbbá az eljárás kezdetének s befejezésének órája;
- nagyobb városokban a végrehajtás helyének — városrész, utca és házszám szerint határozott megjelölése;

- d) annak megemlítése, hogy az idézett t. cz. 368. §. szerinti figyelmeztetés megtörtént;
- e) a 370. és 371. §§. eseteiben megjegyzése annak, mely tárgyak irattak össze kizárólag a korábbi foglaltató részére;
- f) a 386. §. esetében azon felettes hatóságnak megnevezése, mely alatt a pénztár áll; ez esetben a bírói kiküldött csak a pénztárt értesíti; az ennek megtörténtéről szóló elismervényt, melyen a bírói kiküldött az átvétel óráját is füljegyezni köteles, a jegyzőkönyvhöz csatolja; a felettes hatóságnak értesítése a kiküldött bíróság által történik. (65. §.).

74. §. A végrehajtási jegyzőkönyv az eljárás befejezése utá 48 óra alatt a kiküldött bíróságnak bemutatandó; ha ezen határidő meg nem tartathatik: a késedelem igazolandó.

Ha bírói letétbe helyezendő dolgok foglaltatnak le, a jegyzőkönyv 24 óra alatt mutatandó be; vagy ha ez nem volna lehetséges, a lefoglalt tárgyak ezen idő alatt előleges jelentés mellett mindenestre letétbe helyezendő.

A bíróság a végrehajtási jegyzőkönyvet a kiküldöttnek eljárása ellen netán beadott előterjesztéssel (89. §.) egyidejűleg megvizsgálja, a felmerült költségeket megállapítja, és ha az eljárás helyesen történt, a további teendők iránt a jelen rendelet 65. §-ának megfelelőleg intézkedik.

A kiküldött bíróság a késedelmes bírósági végrehajtó ellen minden igazolatlan mulasztás esetében az 1871. LI. t. cz. 14. §-át tartozik alkalmazni.

75. §. A végrehajtás foganatosítására kiküldött köteles a foglalás eszközlése előtt a foglaláskor a végrehajtást szenvedő fél személyének azonosságát kinyomozni, továbbá lehetőleg kipuhatolni, hogy a lefoglalni szándékolt tárgyakra nem intéztetett-e már előbb foglalás, és kinek részére.

Az előbb már lefoglalt ingók csak az esetben irandók össze újlag, ha a korábbi foglalásról szóló jegyzőkönyv eredeti példánya meg nem szerezhető. Az újabb összeírási jegyzőkönyvben mindazonáltal a korábbi foglaltatóknak, esetleg képviselőiknek neve és lakása, a meny-nyiben a kiküldött erről tudomást szerzett, megjelölendő.

Ha azonban az előbbi foglalásról felvett eredeti jegyzőkönyv megszerzetett, az esetben a felülfoglalás azon jegyzőkönyvre a felek s ügyvédek neveinek, az összegnek és a bírói végzés számának megjelölése mellett jegyzendő fel.

A felülfoglalásnak ez utóbbi mód szerinti teljesítéséről jegyzőkönyv veendő fel, melyhez az alapjegyzőkönyv másolata is füzendő; ha pedig ez a kiküldött bíróság irattárában lenne: ebből a felülfoglalási jegyzőkönyvbe csak a lényegesebb adatok és az alapjegyzőkönyv bírósági száma vezetendő be.

A felülfoglalási jegyzőkönyv elintézésénél is a jelen rendelet 65. illetve 74. §§. szabályai követendők.

76. §. Ha a felülfoglalás a hirdetmény kibocsátása után foganatosítatik: az igénylők jelentkezésére újabb hirdetésnek nincs helye. Az ismert igénylők azonban a felülfoglalásról a bírói kiküldött által haladéktalanul oly figyelmeztetéssel értesítendő, hogy igényeiket a jelen rendelet 78. esetleg 80. §-ában kijelölt módon érvényesítsék.

Ezen eljárásról a jelentés csak az értesítés megtörténte után teendő meg.

Az ismert igénylőknek ezen szakaszban megrendelt módon való értesítése biztosítási felülfoglalás esetében is eszközözlendő.

Ismert igénylőnek tekintetik az is, a ki az alapfoglalás folytán igénykeresetet adott be.

77. §. Az 1868. évi LIV. t. cz. 464., 466. és 467. §§. azon el-
téréssel alkalmazandók, hogy az igénykeresetek, és pedig a tudva lévő
igénylők részéről a felhívás kézbesítését, az ismeretlenek részéről pedig
a hirdetvény kifüggesztését, illetve hirlapi közzététel esetében a hir-
detvény harmadszori megjelenését követő naptól számított nyolcz nap
alatt a bírói kiküldöttöz adandók be.

Ha ugyanazon dolgokra egyidejűleg vagy pedig a hirdetvény
kibocsátása előtt, több foglalás intéztetik: valamennyi foglaltatóra nézve
csak egy hirdetvény bocsátandó ki.

A hirdetvény általi felhívás hatálya kiterjed azon ismert igény-
lőkre is, a kik az eljáró bíróság területén kívül laknak, vagy a kik a
foglalás alkalmával bejelentett helyen nem találhatnák.

Az igénykeresetnek az 1868. évi LIV. t. cz. 64. és 65. §§-ban
felsorolt kellékekkel kell birnia; az első példányhoz a végrehajtási jegy-
zőkönyv hiteles másolata is csatolandó. Az igénykereset az illetékes já-
rásbíróshoz czimezve annyi példányban nyújtandó be, hogy felperes-
nek és mindenik foglaltatónak egy teljesen felszerelt, a végrehajtást
szenvedőnek pedig mellékletek nélküli példány jusson.

A kiküldött a beadott igénykereseteket, a benyújtás napjával el-
látva, a határidő lejártával a végrehajtás helyének járásbíróshoz, —
ha pedig Budapesten — több járásbíróshoz területén foganatosított a
foglalás: ahhoz, melynek területén az első foglalás történt, — jelentés
mellett 24 óra alatt bemutatni tartozik; egyszersmind, ha az igényke-
reset az összes lefoglalt dolgokra nem terjed ki, az eljárást azon dol-
gokra nézve, melyek iránt igény nem támasztatott, folytatandja; ellen-
kező esetben az eredeti végrehajtási jegyzőkönyvet, az igénylő s ügy-
védje nevének s lakásának feljegyzése mellett, a kiküldő bírósághoz
bemutatja.

78. §. Ingókra támasztott igénypererek kivétel nélkül az 1868. évi
LIV. t.-czikkben megállapított sommás eljárás útján és pedig valamen-
nyi foglaltatóra nézve együttesen tárgyalandók és egy végzésben dön-
tendők el.

Az igénylőkre nézve csak az esetben van együttes tárgyalás-
nak és eldöntésnek helye, ha ugyanazon dolgokra többen támasztanak
igényt, vagy pedig ha az ugyanazon foglalási jegyzőkönyvben összeirt
különböző dolgok iránt valamennyi igénylő részéről egy közös igény-
kereset adatott be.

79. §. Az igénykereset feletti sommás tárgyalásra a foglaltatók,
az őket a váltóperben vagy a végrehajtásnál képviselt ügyvédek által
is megidézhetők.

Ha a végrehajtást szenvedő vagy foglaltató a kijelölt helyen
nem lakik, s e miatt a tárgyalásra meg nem idézhető: a jelen rende-
let 36. §-a szerinti eljárásnak van helye.

80. §. Ha az igénylő az igényper folyama alatt jó tudomására
annak (76. §.), hogy az általa igényelt tárgyakra újabb foglalás intézte-
tett, jogában áll ezen körülményt az igénye fölötti perdöntő végzés ho-
zatai előtt az eljáró sommás bíróságnak bejelenteni, és a felülfoglalta-
tónak a már folyamatban levő perbe idéztetését kérni.

A járásbíróshoz ezen bejelentés folytán új tárgyalási napot tűz
ki, melyre a felülfoglaltatót is felzetileg megidézi, és a tárgyalást, ha
a folytatólág megidézett a korábbi tárgyalásban kifejtettekhez nem
járul, a körülményekhez képest a feleknek újabb kihallgatása mellett
folytatja, s határozatát az utóbbi felülfoglaltatóra is kiterjeszti.

Ha az igénylő a felülfoglalást nem jelentette be, s a felülfoglalató nem idéztetett meg, valamint az esetben is, ha a perdöntő határozat meghozatala után, de annak jogerőre emelkedése előtt eszközöltetik felülfoglalás: köteles az igénylő igénykeresetét a 76. §. szerinti értesítés kézbesítésétől számítandó 8 nap alatt a bírói kiküldöttnél benyújtani.

81. §. Az igénypernek jogérvényes eldöntése után az igénylőnek oda ítélt s későbbi felülfoglalás által nem terhelt dolgok a zár alól hivatalból feloldandók; egyebekre nézve pedig az 1868. LIV. t. cz. 402. s következő §§-aiban előírt, vagy a fenforgó körülményeknek megfelelő további eljárás hivatalból folytatandó.

Ha az igényper bírása nem egyszersmind a végrehajtást foganatosító bíró: jogerőre emelkedett határozatát ez utóbbinak megküldi, ki a fentebbieket eszközölteti.

Ígényperben igazolásnak vagy perújításnak nincs helye.

A felebbvitelre nézve az 1868. LIV. t.-cikk szabályai követhetők. (92. §.).

82. §. Az árverési jegyzőkönyvnek az 1868. LIV. t.-cz. 409. §. és a jelen rendelet 73. §-nak a), b) és c) pontjaiban elősorolt kellékekkel is kell birnia, továbbá abban az árverés alapjául szolgáló foglalási jegyzőkönyv ügyszáma és minden egyes eladott tételnél annak sor- (tétel-) száma is feljegyzendő, ugy szintén az elsőbbséget bejelentők pontosan megnevezendők.

83. §. Ha az árverésen befolyt összeg a végrehajtatonak kiadatik: az, valamint általában a végrehajtás folyama alatt tett minden fizetés, a kiküldött által az eredeti váltóra, esetleg az ítéletre, egyezsége vagy sommás végzésre is feljegyzendő. A részlet-fizetésekről a váltó másolatán nyugta állítandó ki.

Ha pedig az árverés kezdete előtt szóval vagy írásban elsőbbségi igény jelentetik be, vagy ha az árverés alapját képező foglalási jegyzőkönyvből az tűnik ki, hogy az előverezendő dolgokra több foglalás intéztetett, és az árverésről valamennyi foglaltató, a netán alkalmazott zárgondnok, vagy az 1868. LIV. t. cz. 362. §. szerint törvényes zálogjoggal bíró hitelező nem értesítettett, a bírói kiküldött az árverési jegyzőkönyvet a befolyt összeggel, a végrehajtási jegyzőkönyvvel és elsőbbségi bejelentvényekkel, 24 óra alatt, a felmerült árverési költségek felszámítása mellett, a kiküldő bíróságnak bemutatja. (74. §.).

A végrehajtó bíróság a letétel iránt intézkedik, a költségeket megállapítja, s az elsőbbségi igények tárgyalására határnapot tűz ki.

84. §. Az elsőbbségi bejelentések tárgyalására és eldöntésére azon bíróság van hivatva, melynek kiküldötte az árverést foganatosította.

Ezen tárgyalás a váltóbírósággal felruházott bíróságoknál, a jelen rendelet 23. illetve 24. §. 1. pontja szerint, a járásbíróságoknál pedig az 1868. LIV. t. cz. 466. §. rendeletéhez képest, sommás uton valamennyi bejelentvény felett együttesen történik.

Az elsőbbségi tárgyalásra az árvereltetn és végrehajtást szenvedn kívül a 83. §-ban megjelölt valamennyi érdekelt fél is megidézendő. Az idézésre nézve a jelen rendelet 79. §-a irányadó.

Az elsőbbségi kérdésben hozott érdemleges végzés ellen felebbezésnek van helye. A felebbezésre nézve — a mennyiben váltóbíróság határozata vagy pedig ennek folytán hozott másodbírósági határozat ellen intéztetik: a jelen rendelet; a mennyiben pedig ez járásbírósági, illetőleg ennek folytán hozott másodbírósági határozat ellen intéztetik: az 1868. LIV. t.-cz. rendelkezései irányadók.

Elsőbbségi ügyben igazolásnak vagy perújításnak nincs helye.

Az elsőbbséget megállapító végzésnek jogerőre emelkedése után, a kiutalványozás hivatalból eszközöndő.

85. §. Ha akár magánfél, akár pedig közpénztár, a nála többek részére lefoglalt pénzt bírói kézbe kívánja letenni, azt azon bíróságnál teheti le, a melynek kiküldöttje által az első foglalás eszközöltetett. A letéti beadványhoz valamennyi foglaltatónak a foglalás időrendje szerint összeállított pontos kimutatása, a letevőnek aláírásával ellátva csatolandó, s ezen kimutatáshoz a foglalásokra vonatkozó összes bírósági vagy más hatósági végzések és bírói kiküldötti rendelvények, a foglalás időpontjának lehetőleg tüzetes kitétele mellett, eredetiben melléklendők.

Ha az első foglalás váltóbíróági hatósággal felruházott bíróság végzése alapján foganatosított: a pénztételnek ily esetben is azon bíróságnál kell történnie, melynek kiküldöttje az első foglalást eszközölte. — Ezen esetben a bíróság, ha az elsőbbség a mellékelt kimutatásból s mellékleteiből kétségtelenül ki nem tűnik, ennek tisztába hozatala végett hivatalból tárgyalást tűz ki. A további eljárás ez utóbbi esetben is a 84. §. szabályainak megfelelő módon, mindazonáltal azon eltéréssel eszközöndő, hogy a kimutatásban megnevezett foglaltatók, ha tartózkodásuk ismeretlen, hirlapilag idézendők, és részükre gondnok rendelendő. (22. §.).

86. §. Végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti keresetnek beadása idejére nézve (1868. LIV. t.-cz. 374. §.), ha a végrehajtáshoz való jog csak a foglalás után felmerült tények folytán szűnt meg: a határidő ezen tény felmerülte után foganatosított végrehajtási eljárás befejezésétől, illetve a bíró vagy a kiküldött erre vonatkozó intézkedésének kézbesítésétől számíttatik.

A felebbvitelre, igazolásra és perújításra nézve a jelen rendelet 84. §-nak ide vonatkozó határozmányai megfelelőleg alkalmazandók.

87. §. A végrehajtási jog elévülésének (1868. LIV. t.-cz. 378. §.) azon hatálya van, hogy a végrehajtás újlag, de csakis a marasztalt félnek meghallgatása után, s az esetben rendelendő el, ha az, a ki ellen a végrehajtás kéri, a követelésnek kifizetését, vagy egyébképi megszüntet bebizonyítani nem képes.

A tárgyalás úgy ezen, mint az előző §. esetében a jelen rendeletben meghatározott rendes eljárás szabályai szerint történik, azon eltéréssel, hogy a tárgyalás minden halasztás kizárásával, a bíróilag kitűzött első határnapon befejezendő.

A véghatározat ellen csak semmiségi panasznak van helye.

Az igazolásra és perújításra nézve a jelen rendelet 84. §-nak ide vonatkozó határozmányai alkalmazandók.

88. §. A váltótörvény 106. §. 1. pontja alapján elrendelendő végrehajtásnál sem az igények bejelentésére hirdetménynek, sem elsőbbség iránti eljárásnak nincs helye. A kézi zálog, becslés és hirdetés előrebocsátása után, elárverezendő, s a biztosított követelés a vételárból a bírói kiküldött által kielégítendő, a netáni felesleg pedig a kifizetett eredeti váltóval az adósnak, esetleg a csődtömégnek kiadandó, vagy akadály esetében bírói kézbe teendő. A kifizetésről szóló nyugta a bírói kiküldött által a váltóra irandó.

Az ezen eljárásban hozott végzések ellen felebbezésnek van helye, mely azonban csakis az árverésen befolyt pénzek kiadását függeszti fel. (92. §.).

89. §. A végrehajtás foganatosítására kiküldött által elkövetett szabálytalanságok, a sérelmes intézkedés kézbesítését, illetőleg az el-

járás foganatosítását követő 3 nap alatt, a sértett fél által közvetlenül a végrehajtó bírósághoz benyújtandó előterjesztés folytán orvosoltatnak.

A kiküldő bíróság a panasz iránt, szükség esetében, a kiküldöttnek, vagy az érdeketteknek meghallgatása után, a lehető gyorsasággal határoz, és ha azt alaposnak találja, annak orvoslását elrendeli, és kiküldöttét a hibás eljárás kiigazítására, vagy a mulasztás pótlására, esetleg szabályszerű új eljárás foganatosítására utasítja.

Az előterjesztés felett hozott végzés a feleknek is kézbesítendő.

90. §. A végrehajtási eljárás folyamában hozott mindazon bírói végzések ellen, melyekre nézve a perorvoslat nincs kizárva, a mennyiben egyes végzések ellen a jelen rendeletben (81., 84., 85., 86. és 88.) más orvoslát megállapítva nem lenne, csupán semmiségi panasznak van helye. A semmiségi panaszhoz, ha az biztosítási vagy kielégítési végrehajtást rendelő végzés ellen adatik be: a felebbvivőnek kézbesített kérvénypéldány is mindig melléklendő.

A végrehajtási eljárás folyama alatt felmerült semmiségi panaszok felett a semmitőszék határoz.

91. §. A végrehajtási eljárás folyamában hozott bírói határozatok ellen semmiségi panasznak van helye:

- a) az 1868. LIV. t.-cz. 297. §. 4., 5., 8., 9., 14. és 15. pontjaiban, valamint a jelen rendelet 44. §. d pontjában felsorolt esetekben;
- b) ha a bíróság a biztosítási vagy kielégítési végrehajtási kérelem felett akár megadólág, akár megtagadólág törvényellenesen határozott;
- c) ha végrehajtás elrendelése, esetleg foganatosítása által az 1868. LIV. t.-cz. 395—398. §§-nak, illetőleg az 1876. XXXI. t.-cz. rendelkezései megsértettek;
- d) ha a végrehajtásnál a végrehajtási eljárás valamely lényeges szabálya figyelmen kívül hagyott.

Az 1868. LIV. t.-cz. 297. §-nak 14. és 15. pontjai eseteiben a végrehajtást elrendelő, vagy a végrehajtási eljárás alatt keletkezett végzés elleni semmiségi panasszal az előző eljárásban keletkezett bírói határozat és eljárás megsemmisítése, is kérelmezhető, ha a sértett fél az eljárás szabálytalansága következtében a semmiségi panasznak az előbbeni határozat elleni használatára nem volt képesítve.

92. §. A semmiségi panasz benyújtásának idejére, helyére és felterjesztésére nézve a járásbíróságoknál kizárólag az 1868. LIV. t.-cz. 298. §. a), b) és c) pontjai, illetve a bírói ügyviteli szabályok 242. §-a azon eltéréssel alkalmazandók, hogy a semmiségi panasz, ha az 81. §. esetleg a 84. 85. §§-ban érintett végzés ellen felebbezással kapcsolatosan használtatik: a jelen rendelet 51. §. értelmében egy beadványba foglalandó.

Ezen szabályok a váltóbírói hatósággal felruházott bíróságoknál is megfelelőleg alkalmazandók, mindazonáltal a 84., 85., 86. és 88. §-ban érintett végzések elleni felebbvitel a 41. §-ban meghatározott időben nyújtandó be.

93. §. A semmiségi panasz a végrehajtás folytatását nem gátolja. A semmiségi panasz elintézéséig mindazonáltal sem a lefoglalt vagy egyébkép befolyt pénz nem fordítható a nyertes fél kielégítésére, sem a végrehajtást szenvedőnek lefoglalt követelési joga a nyertes félre át nem ruházható.

A végrehajtás folytatására szükséges iratok, az elsőfoku bíróság által csupán másolatban terjesztendők a semmitőszékhez.

Az 1868. LIV. t.-cz. 303. §-a, és az 1870. évi XIV. t.-cz. 3. §-a az esetben is alkalmaztatik.

94. §. Az 1868. LIV. t.-cz. 297. §. 14. és 15. pontja alatt elősorolt esetek, úgy szintén a jelen rendelet 91. §. c) pontja alatti esetek közül az ugyanazon t.-cz. 396. és 398. §§-ba és az 1876. XXXI. t.-cikkbe ütköző intézkedések hivatalból figyelembe veendő semmiségi eseteket képeznek.

Ha ezen eseteket a másod- vagy harmadbiróság (45. §.) veendő észre: az 1868. LIV. t.-cz. 304. §-a szerinti intézkedésnek van helye.

95. §. Az 1868. LIV. t.-cz. 369., 370. és 371. §§-nak rendelkezései az esetben is alkalmazandók, ha a közönséges polgári törvénykezési rendtartás, és a jelen rendelet szerinti eljárás alá tartozó külön ügyekben foganatosítandó végrehajtások forognak fenn.

Ily esetben, ha a váltóeljárás szerinti ügyben a foglalás előbb eszközöltetett, mint a közönséges polgári eljárás szerinti ügyben, úgy szintén ha a foglalás egyidejűleg történt: további végrehajtási eljárásnál, mind kétnemű ügyben, a jelen rendelet szabályai követendők.

Az árverés elrendelését és foganatosítását mindenik foglaltató kérheti, az árverés határnapjáról azonban valamennyi foglaltató külön értesítendő.

IV.

Vegyes intézkedések.

96. §. Az 1868. évi LIV. t.-cikk 102., 107. §§. a váltóeljárás szerint befejezett perek előadásánál is alkalmazandók, azon eltéréssel, hogy az első bíróságnál a perek kifüggesztésének nincs helye.

97. §. Azon ügyekben is, melyekben eddig a váltóügyeken kívül az 1840. XV. t.-cikk II. részében szabályozott tárgyalás követeltetett: a jelen rendeletben megállapított jegyzőkönyvi tárgyalás követendő. (23. és 24. §§.).

98. §. A váltóösszegek és a váltótörvény alapján eszközözlendő letétekre nézve a birói letétek kezelése tárgyában 1874. évi december 15-én 36,723. sz. a. kibocsátott igazságügyminiszeri rendelet alkalmazandó.

A letételt megengedő végzésben, illetőleg azt elrendelő határozatban, a letetvőnek neve kiteendő és a váltó kelet, lejárata, összeg és az elfogadó neve szerint meghatározandó.

Azon esetekben, melyekben a letétel önkényt ajánlatik (vt. 40. §.), annak teljesítésére 24 órai határidő tűzendő ki. Ha a birói meghagyásnak ezen idő alatt elég nem tétetett, a letétel törvényes időben teljesítettnek nem tekintetik. A váltóösszegnek készpénzben való letételét (vt. 25., 29. §§.) meghagyó sommás végzés vagy ítélet egyidejűleg a bírósági letétihivatalnak is kézbesítendő, s ez utóbbi egyuttal a letéteménynek elfogadására utasítandó.

99. §. A váltó-eljárásra utasított peren kívüli ügyekben (5. §. 5. és 6. pont) netán szükségesnek mutatkozó tárgyalás a jelen rendeletben megállapított rendes eljárás szerint történik; az ily ügyekben hozott véghatározatok ellen a jelen rendeletben a peres eljárásra nézve megállapított szabályok szerinti felelbezésnek van helye.

V.

Átmeneti intézkedések.

100. §. A kir. közjegyzői díjakat szabályozó 1874. évi december 17-én 4186. sz. a. kiadott igazságügyminiszteri rendeletnek az óvás-óvasközlési és másolási díjak megállapítására vonatkozó intézkedései a váltójegyzőkre is kiterjednek. (vt. 98. §.).

101. §. Ha az 1840. évi XV. t.-cz. hatálya alatt kelt váltó alapján a zálogjog az új váltótörvény hatályba lépte után beadott kérvény folytán bekebelezetetik vagy előjegyeztetik: ezen körülmény a váltónak jogi hatályára s a birói illetőségre nézve befolyással nem bír.

102. §. A jelen rendelet 8., 10. és 88. §§-nak intézkedése azon zálog vagy megtartási jogok érvényesítésére is kiterjed, melyek ezen rendelet hatályba lépte előtt az addig érvényes módon szereztettek.

103. §. Azon perek, melyek a jelen rendelet hatályba lépte napjáig tétettek folyamatba: úgy az első mint a felebbviteli bíróságoknál mindenben az eddigi eljárás szabályai szerint tárgyalandók és eldöntendők.

A jelen rendeletnek az igazolásra vonatkozó szabályai megfelelőleg az ily perekben is alkalmazandók.

Ha a határozat közlése hirdetés által történik: az igazolási kérvény beadásának határideje a kihirdetéstől számítandó. Egyéb határidők az eddigi eljárás szabályai szerint számítandók.

104. §. Ha az eddigi eljárás szerint befejezett per a jelen rendelet hatályba lépte után új bizonyítékok alapján megújittatik: az eljárás a jelen rendelet szerint történik.

Az 1840. XV. t. cz. II. rész 194. §. a) pont esetében igazolásnak van helye; a további eljárás ily esetben a jelen rendelet szerint történik. Az igazolási kérvény, a mennyiben annak benyújtására az említett t. cz. 195. §-ában meghatározott idő még le nem telt, a jelen rendelet hatályba léptétől számítandó 15 nap alatt adandó be.

105. §. A jelen rendelet hatályba lépte előtt elrendelt, de azon ideig nem foganatosított foglalások eseteiben mind a foglalás, mind pedig a további végrehajtási eljárásra nézve megfelelőleg a jelen rendelet szabályai követendők.

A jelen rendelet 86. és 87. §§. a korábban megkezdett végrehajtásoknál is alkalmazandók, ha a korlátozási vagy megszüntetési kereset, illetve a végrehajtási kérvény a jelen rendelet hatályba lépte után adatik be.

Kelt Budapesten, 1876. évi november hó 30. napján.

Perczel s. k.

TARTALOM.

	Lap.
I. SZAKASZ. A váltó ismertetése.	
I. Fejezet. Mi a váltó?	1
II. Fejezet. A váltó különböző fajtái	3
III. Fejezet. A váltóban szereplő személyek	14
IV. Fejezet. A váltó kellékei	18
II. SZAKASZ. A váltó-nyilatkozatok s jogi foganatjok.	
A) Egyszerű váltó-nyilatkozatok	25
I. Fejezet. A kibocsátás	25
II. Fejezet. A forgatás	28
III. Fejezet. Az elfogadás	43
IV. Fejezet. A kezesség	57
B) Figyelmeztetéssel kísért váltó-nyilatkozatok.	59
I. Fejezet. Figyelmeztetés a fizetés helyét illetőleg	60
II. Fejezet. Figyelmeztetés a váltó nem forgathatását illetőleg	63
III. Fejezet. Figyelmeztetés a váltó átengede- zését illetőleg	67
IV. Fejezet. Figyelmeztetés az óvási költ- ség megkimélését illetőleg	68
V. Fejezet. Figyelmeztetés a váltói kötele- zettségből kilépést illetőleg	70
VI. Fejezet. Figyelmeztetés a látra szóló váltónak kifizetés végett; a lát utánra szólónak pedig elfogadás, illetőleg láttamo- zás végett bemutatása iránt	71
VII. Fejezet. Figyelmeztetés a váltó-összeg behajtását illetőleg	75
III. SZAKASZ. Váltó-cselekvények szorosb értelemben	
I. Fejezet. A bemutatás elfogadás, vagy pedig fizetés végett	76
A. Elfogadás végett	76
B. Fizetés végett	82
II. Fejezet. Az óvási oklevél kivétele	87
III. Fejezet. Az értesítés	99
IV. Fejezet. A fizetés	102
IV. SZAKASZ. A váltói jog érvényesítése.	
I. Fejezet. A váltói jog érvényesítése biz- tosítási viszkereset által	120

	Lap.
II. Fejezet. A váltói jog érvényesítése fizetési viszkereset által . . .	125
III. Fejezet. A váltói jog érvényesítése viszváltó által . . .	141
IV. Fejezet. A váltói jog érvényesítése zálogjog által . . .	148
V. Fejezet. A váltói jog érvényesítése megtartási jog által . . .	152
V. SZAKASZ. Különös határozványok.	
I. Fejezet. A váltó-képesség . . .	154
II. Fejezet. Külföldi törvényhozás . . .	157
III. Fejezet. A váltójogi elévülés . . .	160
IV. Fejezet. Az elveszett váltó megsemmisítése . . .	167
V. Fejezet. A váltóbirtokos joga . . .	173
VI. Fejezet. A váltó-hamisítás . . .	177
VII. Fejezet. A váltójogi kiváltság . . .	181
I. FÜGGELÉK. Az új váltó-törvény szövege ; megjelölésével annak, hogy a törvény illető §-ai e munka mely §-aiban tárgyalatnak . . .	185
II. FÜGGELÉK. A váltó-ügyben előforduló bélyegdíjak . . .	215

Hiba igazítás.

A 43. lapon lévő váltómintából az intéző neve t. i. *Kund Ede*, tévedésből kimaradt.

